Agata Kristi

„BERTRAMO" VIEŠBUTIS

Agata - 4

Agata Kristi

„BERTRAMO" VIEŠBUTIS

UDK 820 - 3
Kr 267

Agata Kristi
"Bertramo" viešbutis

Romanas. Iš anglų kalbos vertė Vėjūnė Inytė
A. Kristi romanų biblioteka. Nr.4
Viršelio dailininkas Arvydas Nekrošius

S.L.Nr.128. Tiražas 20 000 egz. Kaina sutartinė.
Leido UAB "Židinys", Ukmergės 120, 2034 Vilnius.
Spausdino valstybinė įmonė "Spauda", Laisvės prosp. 60,
2019 Vilnius. Užs. Nr. 686.

Pirmas skyrius

Vakarinėje miesto pusėje yra begalė Dievo pamirštų vietelių, ir, ko gero, tik vieni taksistai lengvai orientuojasi painiame labirinte ir nepasiklysdami nuveža į Parko Taką, Berklio skverą ar Odlio gatvę.

Jei už Haid parko neišvaizdžiu skersgatviuku pasuksite į kairę, o po to dar porą kartų į dešinę, atsidursite ramioje gatvelėje ir po dešine išvysite "Bertramo" viešbutį. "Bertramas" pastatytas jau seniai. Per karą sugriuvo namai, stovėję viešbučio pusėje, kiek vėliau neatsilaikė ir tie, kurie buvo kairėje, o viešbutis išliko. Žinoma, jis taip pat šiek tiek nukentėjo, bet, įdėjus pinigo, vėl tapo, koks buvęs. 1955 metais jis atrodė lygiai taip, kaip ir 1939-aisiais - kukliai didingas ir labai mielas.

Tas "Bertramo" viešbutis - mylima aukštų dvasiškių, našlaujančių provincijos aristokračių vietelė. Jame taip pat prieglobstį randa jaunos panelės, ką tik baigusios prabangius pansionatus ir pakely į namus vieną kitą dieną užgaištančios Londone. "O kur jauna vieniša mergina Londone gali rasti saugų kampelį? Žinoma, tik "Bertramo" viešbutyje! Kiek jau metų jis garsėja!"

Savaime suprantama, Londone yra daugybė į "Bertramą" panašių viešbučių. Kai kurie likę tokie, kokie buvo, tačiau daugumą palietė pašėlęs permainų vėjas. Savininkai norėdami įtikti įvairaus plauko klientams, savo viešbučius drąsiai modernizavo. Ir "Bertramas" šiek tiek pasikeitė, bet permainos tokios subtilios, kad iš pirmo žvilgsnio jų nė nepastebi.

Ant laiptų, vedančių prie didelių sukamųjų durų, stovi ne kas kitas, o, rodos, pats feldmaršalas. Auksinis kaspinėlis ir medalių juostelė puošia plačią vyriškio krūtinę. Jo puikios manieros. Jis švelniai padeda, kai, reumato kankinamas, sunkiai lendate iš automobilio, rūpestingai pavedėja laiptais ir pagelbsti įveikti visus tyliai besisukančių durų pavojus.

Pirmą kartą peržengęs "Bertramo" viešbučio slenkstį, truputį išsigandęs nejučiom žengteli atatupstas, nes prieš akis staiga atsiveria

jau išnykęs pasaulis. Atrodo, laikas pasuko atgal ir vėl nunešė į amžiaus pradžios Angliją.

Žinoma, viešbutyje yra centrinis šildymas, bet tai nekrenta į akis. Kaip ir senais laikais, didžiuliame hole spragsi du puikūs židiniai, o prie jų stovintys variniai anglių kibirėliai žėri taip pat akinančiai, kaip karaliaus Eduardo laikais, kai kambarinės nesudėdamos rankų šveitė ir blizgino tuos židinio reikmenis. Pirmiausiai hole į akis krenta tamsiai raudonu aksomu ir malonių spalvų pliušu mušti baldai. Tik krėslai kitokio stiliaus. Jų sėdynės gana aukštai pakeltos, ir senesnės damos be pašalinių pagalbos lengvai iš jų išsiropščia ir atsistoja... Be to, krėslai čia yra ne vienodo dydžio - ir siauresni, ir platesni, tiesiais ar šiek tiek pasvirusiais atlošais - trumpai tariant, ir putlios, ir liesos "Bertramo" viešbutyje gali sau rasti patogų kampelį.

Kadangi dabar arbatos gėrimo laikas, tai holas prigužėjęs sausakimšai. Beje, holas ne vienintelė vieta, kur galite išgerti arbatos. Dar yra kartūnu mušta svetainė, rūkomasis kambarys (visiems kažkodėl atrodo, kad jis skirtas tik vyrams) - ten stovi platūs puikios odos krėslai; dar yra dvi skaityklos - į jas viešbučio gyventojas gali atsivesti savo draugą ir paplepėti, įsitaisęs jaukiame kampelyje, o jeigu reikia - ramiai susikaupęs parašyti laišką. Tačiau viešbutyje šis tas ir šiuolaikiška, ir nors tai nereklamuojama, bet visi žino. Taigi čia yra du barai ir du barmenai: vienas - amerikietis, besistengiantis įtikti savo tėvynainiams, kad tie jaustųsi kaip namie - juos vaišina "Burbono" viskiu ir įvairiausiais kokteiliais; kitas - anglas, išmanantis kas per gėrimai yra šeris ir aperityvas "Pim Nr. 1", mokantis subtiliai pašnekėti apie arklius su pagyvenusiu džentelmenu, atvykusiu Londonan dalyvauti žirgų lenktynėse. Tie, kurie domisi televizijos laidomis, vos pastebimu koridoriumi gali nueiti į televizijos kambarį.

Tačiau be abejonių didysis holas yra mėgiamiausia vidudienio arbatos gėrimo vieta. Pagyvenusios damos su didžiausiu malonumu stebi ateinančius ir išeinančius, piktdžiugiai aptardamos kiekvieną naują raukšlelę bendrų pažįstamų veiduose. Čia yra ir amerikiečių, pakerėtų tituluotų anglų, skanaujančių tradicinę vidudienio arbatą, išvaizdos. O arbatos gėrimas "Bertramo" viešbutyje - tai tikras spektaklis!

Ir puikus spektaklis! Jo režisierius - Henris, penkiasdešimtmetis aukštas dramblotas vyras, dar besilaikantis seniai užmirštų idealaus dvariškio manierų. Jam griežtai stebint, arbatą nešioja džiūsnos berniukai-patarnautojai. Skimbčioja inkrustuoti sidabriniai padėklai ir

Jurgio laikų sidabriniai arbatinukai. Porcelianas, nors ir ne Rokingemo ar Davenporto, atrodo kaip tikras. Čia geriama tik geriausių rūšių indiška, Ceilono ar joms prilygstanti arbata. Čia jūs galite užsisakyti kokių tik širdis geidžia pyragėlių, ir jūsų noras beregint bus patenkintas!

Tą dieną, apie kurią čia pasakojame, tai yra lapkričio septynioliktąją, šešiasdešimt penkerių metų ledi Selina Hezė iš Leisesteršyro valgė nuostabias, gausiai sviestu persisunkusias karštas bandeles, atsidavusi šiam darbui taip, kaip temoka atsiduoti pagyvenusios damos.

Tačiau tas užsiėmimas nė kiek jai netrukdė retsykiais mesti priekabų žvilgsnį į besisukančias duris, įleidžiančias naujai atvykstančius. Ji spėjo nusišypsoti ir linktelėjusi pasveikinti įėjusį pulkininką Liuskombą - kareiviškos laikysenos žmogų su lauko binokliu ant krūtinės. Dama nebuvo pratusi, kad jai kas prieštarautų, todėl davė ženklą pulkininkui, ir tas, paklusdamas jos norui, tučtuojau priėjo.

- Laba diena, Selina. Kokie reikalai jus atginė į miestą?

- Buvau pas dantų gydytoją, - atsakė ledi Selina, tarp kita ko, gana neaiškiai, nes tebekramtė bandelę. - Tai ir pamaniau: jei jau esu Londone, neblogai būtų pasitarti su tuo žmogumi iš Harlio gatvės dėl mano artrito. Jūs suprantate, ką aš turiu galvoje?

Nors Harlio gatvėje gyveno keli šimtai garsių gydytojų, visų ligų specialistų, Liuskombas suprato, apie ką šnekama.

- Jis pagelbėjo?

- Man rodos, taip, - suburbėjo Selina. - Keistas tas daktaras. Nelauktai kad griebs man už kaklo, kad pasuks, sakytum, ne žmogus būčiau, o viščiukas! - ji atsargiai pasukiojo kaklą.

- Ar skaudėjo?

- Kurgi neskaudės, kai šitaip suka! Bet aš nespėjau nieko pajusti. - Ji vėl atsargiai pasukiojo galvą. - Visai nieko! Pirmąkart po kelerių metų vėl galiu dirstelėti per dešinį petį.

Ji nusprendė patikrinti, ar praktiškai tai sekasi padaryti, ir staiga šūktelėjo:

- Dieve mano, bet juk tai senoji Džeinė Marpl! O aš maniau, kad ji jau seniausiai aname pasaulyje! Iš pažiūros jai duotum šimtą metų!

Pulkininkas Liuskombas abejingai pažvelgė į iš numirusiųjų prisikėlusią Džeinę Marpl. "Bertramo" viešbutyje visad buvo pilna tokių, jo žodžiais tariant, "pūkuotų senų katyčių".

O ledi Selina kalbėjo toliau:

- Čia - vienintelė vietelė Londone, kur dar gali gauti tikrų bandelių. Pernai, kai aš buvau Amerikoje, pusryčių meniu irgi buvo kažkas panašaus į "karštas bandeles". Bet argi palyginsi! Keksas su razinomis! Bet kodėl, kodėl tai vadina "bandelėmis"?

Nurijusi paskutinį bandelės kąsnį, ji išsiblaškiusi žvalgėsi po holą. Tuoj pat priešais išdygo Henris. Galėjai pamanyti, kad jis tik ir laukė, kol ledi pakels akis.

- Ką dar galėčiau pasiūlyti, miledi? Gal kitos rūšies keksą? Mes turime puikaus kmynų kekso, miledi...

- Ką jūs pasakėte? Kmynų kekso aš jau neragavau tūkstantį metų! Ar iš tikrųjų jis pagamintas iš kmynų?

- Žinoma, miledi. Kepėjas žino neatmenamų laikų receptą. Patikėkite, jums labai patiks.

Liuskombas atsistojo:

- Einu žvilgtelėti į savo kambarį.

Jis perėjo holą ir pasuko prie administratorės. Eidamas nejučiom nužvelgė žmonių apsėdusius staliukus. Visai kaip senais laikais!.. Po karo tapo nebemadinga po pietų gerti arbatą. Tačiau šiame viešbutyje laikomasi tradicijų! Kas šitie žmonės? Du kanauninkai ir Čizlehemptono bažnyčios klebonas. O ten kampe tikriausiai sėdi arkivyskupas, nes jo kojos apmautos getrais! Eiliniai dvasiškai čia reti svečiai. "Reikia būti bent kanauninku, kad pajėgtum užsimokėti "Bertrame"! - pamanė jis. - Vargšams paprastiems bažnyčios tarnams tai ne pagal kišenę!". Ir jam dingtelėjo: o kokiu būdu įsigudrina "Bertrame" įsitaisyti Selina Hezė? Girdėjau kalbant, kad ji gaunanti tik grašius! O juk čia įsikūrė ir senoji ledi Berė, ir misis Poselueit iš Somerseto, ši Sibila Ker - ta jau tikrai plika kaip bažnyčios pelė!

Vis dar narpliodamas šią problemą, jis priėjo prie administratorės užtvaro. Mis Horindž jį karštai pasveikino kaip seną pažįstamą. Mat administratorė iš matymo pažino visus viešbučio gyventojus. Ji atrodė senamadiškai, bet respektabiliai: gelsvos, žnyplėmis susuktos garbanos, juodo šilko suknia, o aukštą krūtinę puošė didelis auksinis medalionas ir sagė su kamėja.

- Jūsų numeris keturioliktas, - pranešė mis Horindž. - Man rodosi, kad jūs, pulkininke Liuskombai, būdamas pas mus paskutinį kartą, irgi gyvenote keturioliktame, ir tas kambarys jums patiko. Ten tylu.

- Neįsivaizduoju, kaip jūs, mis Horindž, įsigudrinot viską atsiminti!

- Stengiamės, kad mūsų seniems draugams būtų gera.

- Patekęs pas jus, nejučiomis prisimeni praeitį. Rodos, visiškai niekas nepasikeitė...

Tuo metu pasveikinti pulkininką iš savo kambario išėjo misteris Hamfris.

Misterį Hamfrį dažnokai palaikydavo pačiu misteriu Bertramu. Kas iš tiesų buvo misteris Bertramas, o ir apskritai ar pasaulyje gyveno koks nors misteris Bertramas, niekas nežinojo. "Bertramo" viešbutis veikė maždaug nuo 1840 metų, bet niekam nerūpėjo jo praeitis. Jis, tas viešbutis, tiesiog stovėjo čia, savo nuolatinėje vietoje, ir viskas. Kai misterį Hamfrį vadindavo misteriu Bertramu, Hamfris neprieštgyniaudavo. Jei klientai pageidauja, kad jis būtų Bertramas, tegul jis bus Bertramas. Pulkininkas Liuskombas žinojo misterio Hamfrio pavardę, bet nenutuokė, ar misteris Hamfris yra viešbučio savininkas ar valdytojas.

Misteris Hamfris - puikių manierų, panašus į ministrą kokių penkiasdešimties metų vyras. Jis rasdavo bendrą kalbą pačiomis įvairiausiomis temomis. Galėjo kalbėti apie žirgų lenktynes, apie kritiką, apie užsienio politiką, pasakoti anekdotus apie karaliaus šeimos narius, pateikti įvairių smulkmenų iš paskutinės automobilių parodos, žinojo kokiuose teatruose rodomos geriausios pjesės ir trumpam atvykusiems amerikiečiams galėjo nurodyti, ką vertėtų pažiūrėti Anglijoje. Kiekvienam viešbučio gyventojui, atsižvelgdamas į jo kišenę ir skonį, sugebėjo patarti, kur geriausiai pietauti. Nepaisant to, misteris Hamfris neprarasdavo orumo. Jis nesistengė lįsti į akis kiekvieną akimirką. Visas čia išvardintas savybes turėjo ir mis Horindž. Ji taip pat noriai padėdavo visiems, kam tik prireikdavo pagalbos. Misteris Hamfris tarsi saulė pasirodydavo horizonte, retkarčiais savo spinduliais sušildydavo tuos, kurie buvo to verti.

Šios garbės dabar nusipelnė pulkininkas Liuskombas. Pirmiausia jiedu trumpai pasikalbėjo apie žirgų lenktynes, bet pulkininką labiau domino kiti dalykai, o juk šalia buvo žmogus, galįs atsakyti į visus klausimus.

- Sakykite, Hamfri, nejaugi visų šitų senučių kišenė leidžia gyventi jūsų viešbutyje?

- Ak, štai kas jus domina! - toks klausimas misterį Hamfrį pastebimai pralinksmino. - Na, ką gi, atsakysiu tiesiai: joms tai toli gražu ne pagal kišenę. Jeigu...

Jis nebaigė sakinio.

- Jeigu nedarytumėte nuolaidų? Juk taip?

- Daugmaž. Nors jos ir žino apie nuolaidas, vis tiek mano, jog privilegija teikiama už tai, kad jos yra pastovios klientės.

- O argi ne taip?

- Matote, pulkininke, aš turiu viešbutį. Tuščiai prarasti pinigą aš negaliu.

- Tai kodėl jas čia laikote?

- Tai atmosferos klausimas... Pas mus atvykstantys užsieniečiai... Sakysime, amerikiečiai; daugiausia pinigų turi jie. Taigi, užsieniečiai turi savo požiūrį į Angliją. Patys suprantate, aš nekalbu apie stambias personas, apie biznierius, vos ne kas savaitę atplaukiančius per Atlantą. Jie paprastai apsistoja "Savojoje" arba "Dončesteryje". Kad jie jaustųsi kaip namie, jiems reikia šiolaikinės aplinkos, amerikietiško valgio ir panašių dalykų. Bet yra kiti amerikiečiai, jie lankosi pas mus retkarčiais, ir jų vaizduotėje mūsų šalis... Jie skaitė Dikensą, Henrį Džeimsą, ir jie jokiu būdu nenori, kad Anglija būtų panaši į jų tėvynę! Ir štai, grįžę namo, jie tvirtina: "Londone yra puiki vieta: "Bertramo" viešbutis! Ten apima toks jausmas, tartum atsidūrėte praeitame amžiuje! Tai tikra senoji Anglija! Ten jūs sutiksite žmones, kurių niekur ir niekada nebepamatysite! Kokios ten nuostabios senos hercogienės! Ten jums pasiūlo senosios angliškos virtuvės patiekalų, visokių pudingų, ėriuko nugarinės, jau nekalbant apie tradicinę anglų arbatą ir amą atimančius pirmuosius angliškus pusryčius! Ir visai ištaigingas! O kokie milžiniški židiniai!" - misteris Hamfris kalbėjo su vos jaučiama ironija.

- Štai kaip! - susimąstęs vėl prabilo pulkininkas Liuskombas. - Vadinasi, visi šie subankrutavę aristokratai ir nuskurdę senų dvarininkų šeimų palikuonys - paprasčiausia mizanscena?

Misteris Hamfris pritardamas linktelėjo.

- Keista, kad niekas apie tai nenutuokia. Na, aš radau šį viešbutį, kaip sakoma, jau susiformavusį. Reikėjo tik šiokio tokio, tiesa, ne pigiai kainavusio remonto. O tiems, kurie pas mus apsistoja, atrodo, kad jie pirmieji atradę "Bertramą" ir apie mūsų viešbutį kiti nėra nė girdėję!

- Turbūt, - tarstelėjo pulkininkas Liuskombas, - restauracija, taip sakant, kainavo gana brangai?

- O taip! Svarbiausia - suderinti savotišką viešbučio išvaizdą ir šiuolaikinį komfortą, prie kurio visi jau pripratę. Tegul mūsų mielosios senučiukės - tikiuosi, leisite man jas taip vadinti, - tegul jos

įsivaizduoja, kad jokių ypatingų permainų naujajame amžiuje neįvyko, na, o pas mus apsistojantiems klientams patinka retro stilius, ir jie nejaučia jokių nepatogumų: visa kur geras komfortas.

- Tai turbūt sunkoka suderinti? - paklausė Liuskombas.

- Nelabai. Pavyzdžiui, centrinis apšildymas. Amerikiečiai nori - ne, ne nori, o reikalauja! - kad kambariuose temperatūra būtų dešimčia laipsnių pagal Farengeitą aukštesnė negu įprasta anglams. Mes turime skirtingai apšildomų numerių. Vienuose apgyvendiname anglus, kituose - amerikiečius. Numeriai atrodo visiškai vienodi, bet juose yra begalė smulkmenų, skiriančių vieną nuo kito, - elektrinės skutimosi mašinėlės, vonios kambariai tik su dušais arba tik su voniomiss; panorėsite amerikietiškų pusryčių - prašom: štai jums avižinė košė ir šaltos kaip ledas apelsinų sultys; jei jums labiau patinka angliški pusryčiai...

- Kiaušiniai ir kumpis?

- Taip, bet prie jų dar ir daug ko kito... Rūkyta žuvis, inkstai, bekoniena, Jorkšyro kumpis, Oksfordo marmeladinis džemas...

- Kad tik viso šito nepamirščiau iki rytojaus ryto! Namie aš jau senokai neragavau tokių skanėstų.

Hamfris nusišypsojo.

- Dauguma džentelmenų užsisako tik kiaušinienę su kumpiu. Jie... Trumpai sakant, jie jau pamiršo, kad seniau buvo tokių patiekalų...

- Tikrai, tikrai... Pamenu, kai buvau vaikas... Pasieny stovėdavo bufetas, apkrautas garuojančiais patiekalais... Visko pertekęs buvo gyvenimas...

- Mes stengiamės patenkinti kiekvieną kliento pageidavimą!

Pulkininkas Liuskombas paėmė iš mis Horindž raktą. Berniukas pasiuntinys pašoko nuo kėdės ir nuvedė pulkininką prie lifto. Eidamas Liuskombas pastebėjo, kad ledi Selina Hezė jau sėdi prie savo draugės Džeinės... Džeinė... Kokia gi jos pavardė?

Antras skyrius

- O jūs turbūt vis dar tebegyvenate toje gražioje vietelėje Sent Meri Mide? - klausė ledi Selina. - Nuostabus kaimelis, išlikęs toks pat žavus, koks buvo senovėje.

- Na, ne visai. - Ir mis Marpl ėmė pasakoti, kas pasikeitė jos miestelyje: išdygę naujų pastatų, o kad namai atrodytų šiuolaikiškai, Didžiojoje gatvėje pakeitę fasadus. - Nieko napadarysi, tenka prie to priprasti.

- Progresas, - tęsdama žodžius, kalbėjo ledi Selina. - Kartais man atrodo, kad tai joks progresas! Kad ir tie visi vandentiekio dalykėliai. Lyg ir gražiai atrodo, bet ar žmonėms tai reikalinga? Čia trauk, čia stumk. Kiekvieną kartą, kai svečiuojiesi pas draugus, matai užrašus: "Staigiai paspauskite ir atleiskite", "Pastumkite į kairę", "Staigiai nuleiskite". O senais laikais paprasčiausiai patampydavome už rankenėlės kaip sugalvoję, ir vanduo sau bėgdavo, bėgdavo... Štai ateina tas mielasis vyskupas iš Medmenhemo... Man rodos, jis visai apžlibo! Bet vis tiek dar žvalus!

Ir ledi Selina ėmė pasakoti mis Marpl apie hole buvusius savo draugus ir pažįstamus, tarp kita ko, netrukus paaiškėjo, kad dauguma yra visai ne tie, kuriuos ji turėjo galvoje. Jiedvi, žinoma, prisiminė "senus gerus laikus". Mis Marpl augo ir buvo auklėjama visai kitose sąlygose nei ledi Selina, todėl jų prisiminimai daugiausiai lietė tik kelis metus, kai ledi Selina, tapusi našle, gana sunkiai vertėsi ir, Sent Meri Mide išsinuomojusi mažytį namelį, ten gyveno, kol jos antrasis sūnus tarnavo greta buvusiame aerodrome.

- Jūs visuomet apsistojate šitame viešbutyje, Džeine? Keista, kad aš anksčiau čia jūsų nematydavau.

- Teisingai pastebėjote! Man čia per brangu, be to, pastaruoju metu aš retai išvykstu iš namų. O dabar mano brangioji dukterėčia nusprendė, kad man būsią malonu pabūti Londone. Džoun - nepaprastai gera mergaitė, tiesa, vargu ar begalima ją vadinti "mergaite". - Mis Marpl prisiminė, kad Džoun jau beveik pusšimtis metų. - Žinote, ji dailininkė. Gana garsi. Džoun Uest. Neseniai buvo surengta jos darbų paroda.

Ledi Selina nelabai domėjosi dailininkais ir kitokio plauko meno žmonėmis. Rašytojai, aktoriai, muzikantai jai atrodė lyg kokie triukus krečiantys dresiruoti pudeliai, todėl į juos žvelgė atlaidžiai ir stebėjosi, kodėl jiems taip patinka užsiimti tuo, kuo užsiima...

- Ta šiuolaikinė tapyba... - suburbėjo ledi Selina, žvilgsniu klaidžiodama po holą. - O štai Sesilė Longherst, žiūrėkit, ji vėl persidažė plaukus!

- Man rodosi, Džoun tapybos stilius yra šiuolaikiškas.

Deja, mis Marpl klydo! Džoun Uest ultrašiuolaikine buvo galima vadinti prieš dvidešimt metų, o dabar jauni ir gabūs dailininkai manė, kad ji gana senamadiška.

Žvilgtelėjusi į perdažytus Sesilės Longherst plaukus, mis Marpl vėl paskendo maloniuose prisiminimuose apie savo gerąją Džoun. Štai ką Džoun pasakiusi savo vyrui:

- Aš labai norėčiau padaryti ką nors gera savo senajai tetulei Džeinei. Ji iš savo kaimiūkščio nė kojos neiškelia. Kaip manai, ar ji sutiktų porai savaičių nuvykti į Burnmautą?

- Puiki mintis! - pritaręs Reimondas Uestas. Paskutinė jo knyga buvo populiari, todėl jis buvo nusiteikęs kilniadvasiškai.

- Rodos, jai labai patiko Rytų Indijoje, tik labai apmaudu, kad ten ji įsivėlė į kažkokios žmogžudystės bylą. Tokio amžiaus moterims nederėtų veltis į panašius reikalus.

- Bet jai kažkodėl panašios istorijos amžinai atsitinka!

Reimondas mylėjo senąją tetulę, stengėsi ją pralinksminti, siųsdavo jai knygas, kurios, jo manymu, senutei galėjo būti įdomios. Jis labai stebėdavosi, kodėl ji dažnai mandagiai atsisakydavo nuo visokių pasilinksminimų, o apie knygas visada sakydavo, kad jos esančios "labai įdomios". Reimondas įtarė, kad ji į jas net nežvilgteli. Tiesa, ji blogai mato, manė Reimondas. Dėl tetulės regėjimo jis klydo. Mis Marpl matė puikiai, ir dabar ji susidomėjusi ir patenkinta stebėjo, kas dėjosi aplinkui.

Džoun pasiūlius vieną kitą savaitę praleisti geriausiame Burnmauto viešbutyje, mis Marpl, kiek paabejojusi, burbtelėjo:

- Labai dėkoju už malonų pasiūlymą, mano brangioji, bet aš tikrai ne...

- Bet tau pačiai būtų labai naudinga, teta Džeine! Bent retkarčiais reikia išvažiuoti iš namų! Naujų minčių ateina...

- Taip, taip, tu visiškai teisi, ir aš su džiaugsmu kur nors važiuočiau... Žinai, ko norėčiau?

- Na, na?

- Galbūt aš kalbu kvailystes...
- Visai ne, kodėl taip manai? (Įdomu, kas vilioja tą gerąją senutę?)
- Aš norėčiau pagyventi "Bertramo" viešbutyje Londone.
- "Bertramas"? (Šis pavadinimas priminė kažką lyg per miglą.)

Mis Marpl skubėdama pridūrė:
- Žinai, aš ten gyvenau, kai man buvo keturiolika metų. Su teta ir dėde. Dėdė tada buvo Elio kanauninkas. Niekada nepamiršiu tų dienų! Jei ten galėčiau pagyventi savaitėlę... ar dvi... bet turbūt brangiai kainuotų.
- Nieko tokio! Žinoma, tu ten pagyvensi! Mes tai sutvarkysime, jei tik "Bertramo" viešbutis dar gyvuoja. Po karo nemažai viešbučių dingo.
- Aš atsitiktinai sužinojau, kad "Bertramas" tebeegzistuoja. Gavau draugės amerikietės Emės Mak Alister iš Bostono laišką. Emė su vyru dabar "Bertrame".
- Puiku, vadinasi aš viską sutvarkysiu... - ir Džoun švelniai pridūrė: - Tik baiminuos, kad "Bertramas" jau nebe toks, koks buvo tais laikais, kai ten gyvenai. Todėl labai nenusivilk.

Bet "Bertramo" viešbutis nepasikeitė. Jis liko toks pat, koks buvo anksčiau. "Per kokį stebuklą jis toks išliko?" - suko galvą mis Marpl.

Iš tiesų, tai buvo stebuklas, net sunku tuo patikėti! Mis Marpl savo blaiviu protu puikiai suprato: ji nori atsidurti senojoje aplinkoje ir gaivinti praeities atsiminimus. Dabartinį gyvenimą gožė praeityje pergyventų džiaugsmų prisiminimai. Būdavo labai laiminga, jei pasilaimėdavo sutikti žmogų, su kuriuo galėdavo prisiminti praeitį. Bet taip atsitikdavo vis rečiau: ji pergyveno daugumą savo bendraamžių. Sėdėdama hole, prisiminė praeitį. Ir keistu būdu jai pavyko prisišaukti kitą Džeinę Marpl, jaunutę merginą rožiniais žandukais. Tokią apskritai kvailutę mergaitę... O kas buvo tas, visais atžvilgiais jai netinkantis jaunuolis, kurį vadino?... O Dieve, ji net negalėjo atsiminti, koks jo vardas! Labai protingai pasielgė jos mama, nutraukusi tik gimusią draugystę! Po kelerių metų ji vėl jį sutiko, ir jis pasirodė tiesiog baisus! O juk tada, įsikniaubusi į pagalvę, dėl jo verkė beveik visą savaitę.

O dabar, dabar viskas ne taip. Vargšės mergaitės! Daugelis jų turi motinas, tačiau iš jų mažai naudos, - dabartinės motinos nesugeba apsaugoti savo dukterų nuo kvailų romanų, nuo neteisėtų vaikų, nuo ankstyvų ir nesėkmingų vedybų. Kaip liūdna!..

Draugės balsas nutraukė mis Marpl mintis:

- Dieve mano... juk tai... Na taip, antai juk Besė Sedžvik! Tai jau nemaniau, kad ji gali čia pasirodyti!

Mis Marpl viena ausim tegirdėjo ledi Selinos postringavimus. Ledi Selina ir mis Marpl sukiojosi visai skirtinguose visuomenės sluoksniuose, todėl mis Marpl vargu bau norėjo leistis į apkalbas, ir, atvirai sakant, nesidomėjo ledi Selinos draugų ir pažįstamų, kuriuos ji atpažindavo, tiksliau pasakius, retkarčiais atpažindavo, skandalingomis gyvenimo smulkmenomis...

Bet jei kalbėsime apie Besę Sedžvik, tai čia jau kas kita. Besę Sedžvik žinojo kone visa Anglija. Jau daugiau nei trisdešimt metų spauda nuolat aprašinėja ekstravagantiškus Besės nuotykius. Buvo tvirtinama, kad ji dalyvavusi Prancūzijos Pasipriešinime ir pati nušovusi šešis vokiečius. Vienui viena lėktuvu perskridusi Atlanto vandenyną. Raita perjojusi per visą Europą. Vairavusi lenktyninį automobilį, iš degančio namo išgelbėjusi du vaikus, per dažnai keitusi vyrus (vieni darę jai garbę, kiti - ne) ir esanti antroji elegantiškiausia dama Europoje. Taip pat sklido kalbos, kad ji buvo slapta įsibrovusi į bandymams ruošiamą povandeninį laivą.

Todėl mis Marpl susidomėjusi atsišliejo į krėslo atlošą ir į Besę Sedžvik įbedė godų žvilgsnį.

Mis Marpl galėjo tikėtis daug ką pamatyti "Bertramo" viešbutyje, bet tik ne Besę Sedžvik. Nuo ištaigingo naktinio klubo iki sunkvežimių vairuotojų užkandinės - toks mis Sedžvik pomėgių ratas, kuriame ji sukosi. O šis senoviškas didžiausio padorumo reputaciją pelnęs viešbutis jai turėjo būti visai nemielas.

Bet nepaisant to, ji vis dėlto buvo čia! Beveik kiekvieną mėnesį Besės Sedžvik fotografijos pasirodydavo ar madų žurnale, ar populiariame laikraštyje. O štai dabar ji buvo greta! Besė Sedžvik nekantriai, skubėdama traukė cigaretę ir neslėpdama nuostabos žiūrėjo į priešais stovintį didelį padėklą, tarsi tokį daiktą matytų pirmą kartą. Ji užsisakė - mis Marpl išplėtė akis - taip, taip, užsisakė spurgų. Labai įdomu!

Besė Sedžvik lėkštelėje užgesino cigaretę ir atsikando didelį spurgos kąsnį. Tamsiai raudona braškių uogienė trykštelėjo ant smakro. Besė atlošė galvą ir nusikvatojo: tokio garsaus ir linksmo juoko "Bertramo" viešbučio hole jau seniai niekas nebuvo girdėjęs.

Prie jos tučtuojau prišoko Henris ir ištiesė mažytę servetėlę. Besė paėmė ją, ir tarsi mokinukė energingai nusivaliusi smakrą, sušuko: "Štai kur tikros spurgos! Puiku!"

Numetusi servetėlę ant padėklo, ji atsistojo. Visų žvilgsniai nukrypo į ją. Ji seniai buvo pripratusi prie visuotinio dėmesio. Galbūt tai teikė jai pasitenkinimą, o gal jau nepastebėdavo į ją nukreiptų smalsių akių. O pažiūrėti į ją vertėjo: traukė ne tiek jos grožis, kiek kažkoks natūralus ekstravagantiškumas. Ant pečių krito žvilgantys ir lygūs platinos spalvos plaukai. Puikios formos galva, taisyklingų bruožų veidas. Nosis lyg erelio, o giliai įdubusios akys - keistos pilkos spalvos. Judri apsigimusios aktorės burna. Vyrus nuvylė jos paprasti drabužiai. Atrodė, kad ji apsivilkusi šiurkščios pašukinės medžiagos suknele - jokių papuošalų, jokių užsegimų ar išsiuvinėjimų. Bet moterys kaip mat įvertino tą paprastumą. Net provincijos senutės, dabar gyvenančios "Bertrame", ir tos suprato, kad tokia suknia kainuoja pasiutusį pinigą.

Eidama holu į liftą, Besė stabtelėjo prie ledi Selinos ir mis Marpl ir pasisveikino su Selina:

- Sveika, ledi Selina. Man rodos, mes nebebuvome susitikusios nuo to laiko, kai matėmės pas Kraftus. Kaip laikosi jūsų ristūnai?

- Ką jūs čia veikiate, Bese?

- Paprasčiausiai apsistojau, ir viskas. Atlėkiau iš kito pasaulio krašto. Įsivaizduokite, kelyje sugaišau keturias valandas keturiasdešimt penkias minutes! Baisu!

- Kada nors jūs gausite galą. Arba pati ką užmušite. Tačiau kodėl apsistojote kaip tik čia?

Besė Sedžvik apmetė akimis patalpą. Ji, matyt, suprato klausimo esmę, todėl vylingai ir ironiškai šyptelėjo.

- Draugai man patarė čia įsikurti. Ir gerai padarė! Aš ką tik valgiau nuostabias spurgas!

- O kokios čia gardžios karštos bandelės!

- Bandelės, - susimąsčiusi pakartojo Besė Sedžvik. - Taip, bandelės...

Ji linktelėjo ir nuėjo prie lifto.

- Žavinga mergaitė, - tarė ledi Selina. (Ji, kaip ir mis Marpl, visas moteris, neturinčias šešiasdešimties, vadino "mergaitėmis".) - Aš pamenu dar visai mažytę. Niekas su ja negalėjo susitvarkyti. Vos šešiolika turėjo, kai pabėgo su airių grumu. Tėvams pavyko laiku ją atsiimti, o gal ir po laiko. Šiaip ar taip, nuo grumo pavyko atplėšti ir sėkmingai ištekinti už senio Konistono. Tas garsus palaidūnas, trisdešimčia metų už ją

vyresnis, dėl Besės kraustėsi iš proto. Beje, jo laimė buvo trumpa. Ji išėjo pas Džoną Sedžviką. Jei jis nebūtų nusisukęs sprando žirgų lenktynėse, jiedu būtų ilgai gyvenę. Po to ji ištekėjo už Viduejo Bekerio, amerikiečio, jachtos savininko. Jie išsiskyrė prieš trejus metus, ir aš girdėjau, kad dabar ji su kažkokiu lenktynininku, ar lenku, ar dar kažkokiu. Nežinau, ar ištekėjusi už jo, ar tik šiaip. Bet išsiskyrusi su amerikiečiu, vėl sau susigrąžino Sedžvik pavardę. Ji bendrauja su pačiais nuostabiausiais žmonėmis. Sako, įjunkusi į narkotikus... Bet gal tai tik apkalbos.

- Aš norėčiau žinoti, ar ji laiminga? - tarė mis Marpl.

Ledi Selina, niekada neužduodanti sau panašių klausimų, truputį nustebo.

- Juk ji turi daug pinigų... Alimentai ir panašūs dalykai. Žinoma, pinigai - dar ne viskas...

- Suprantama.

- Be to, ji visada turi gerbėją, o kartais iš karto net kelis... Moterims, sulaukusioms tokio amžiaus, nieko daugiau ir nereikia. Nors...

Ji nutilo.

- Būtent, - patvirtino mis Marpl. - Aš esu lygiai tokios pat nuomonės.

- Jos gyvenime apskritai buvo daug vyrų, - pridūrė ledi Selina.

- Taip, bet tie jos romanai tikriausiai buvo nuotykiniai, neparemti gilesniais jausmais, ar ne taip?

Nejaugi atsiras moteris, svarstė mis Marpl, kuri pasirinks "Bertramo" viešbutį slaptam pasimatymui su vyriškiu? Ne, mūsų viešbutis tokiems reikalams netinkama vieta. Bet gal tas, kurį dabar nusižiūrėjo Besė Sedžvik, kaip tik tam ir išrinko "Bertramą"?

Ji atsiduso, pažvelgė į kampe tiksintį gražų senovinį laikrodį, atsargiai, lyg nepagydoma reumatikė pakilo iš krėslo ir lėtai pasuko prie lifto. Ledi Selina apsižvalgė, ir jos žvilgsnis sustojo ties kariškos laikysenos džentelmenu, skaičiusiu "Spekteitor".

- Malonu jus vėl čia sutikti! E-e... juk jūs pulkininkas Arlingtonas?

Tačiau pagyvenęs džentelmenas kuo nuolankiausiai atsakė, kad jis ne pulkininkas Arlingtonas. Ledi Selina atsiprašė, bet nė kiek nenusiminė dėl savo apsirikimo. Jos trumparegiškumas sėkmingai derinosi su optimizmu, o kadangi ledi Selinai nepaprastai patiko viešbutyje ieškoti senų draugų ir pažįstamų, tai panašios klaidos kartojosi viena po kitos. Beje, taip atsitikdavo ir kitiems, nes šviesa hole buvo šiek tiek pritemdyta, lempas gaubė abažūrai. Suklysti buvo lengva, bet niekas neįsižeisdavo, jei jį sumaišydavo su kuo kitu, net rodėsi, kad tai teikė malonumo.

Laukdama lifto, mis Marpl viena sau šypsojosi. Juk ji visai panaši į Seliną! Jai amžinai atrodo, kad visus pažįsta. Kur jau mis Marpl varžysis su Selina! Vienintelė jos sėkmė buvo gražus vyskupas iš Uestčesterio, kurį ji švelniai vadindavo "mielasis Robi", ir jis atsakydavo jai taip pat meiliai - Robis atsiminė tuos laikus, kai, dar būdamas mažas berniukas, gyveno Hempšaire, parapijos pastoriaus namuose, ir šaukdavo mis Marpl: "Teta Džeine, pasiversk krokodilu! Pasiversk krokodilu ir suvalgyk mane!"

Liftas atvažiavo. Vidutinio amžiaus uniformuotas žmogus atidarė duris. Mis Marpl nustebusi pamatė kabinoje Besę Sedžvik, kuri tik ką buvo pasikėlusi į viršų. Besė, jau ketinusi žengti į holą, taip staiga stabtelėjo, kad tuo metu liftan ėjusi mis Marpl net kluptelėjo iš netikėtumo. Besė Sedžvik akis išsproginusi į kažką žiūrėjo per mis Marpl petį, ir senoji dama taip pat grįžtelėjo atgal.

Portjė, atlapojęs abi besisukančių laukujų durų puses, praleido dvi damas. Viena buvo vidutinio amžiaus, iš pažiūros skubri moteris šviesiai violetine gėlėmis papuošta skrybelaite, o kita - aukšta, kokių septyniolikos ar aštuoniolikos metų mergina ilgais, lygiai gulančiais šviesiais plaukais, paprastai ir elegantiškai apsirengusi.

Besė Sedžvik akimoju susitvardė, staigiai apsisuko ir grįžo į liftą.

- Atleiskite! - atsiprašė iš paskos įėjusios mis Marpl. - Aš jūsų vos neapverčiau! - jos balsas buvo mielas ir draugiškas. - Prisiminiau kai ką apačioje palikusi...

- Jūs lipsite antrajame aukšte? - paklausė liftininkas.

Mis Marpl linktelėjo, nusišypsojo Besei, duodama suprasti, kad nepyksta už jos negrabumą, išėjo iš lifto ir nužingsniavo į savo numerį, mintyse analizuodama visas tas smulkmenas, kurias ką tik matė: toks jau buvo mis Marpl įprotis.

Na, sakysim, tai, ką dabar pasakė Besė Sedžvik, buvo netiesa. Atėjusi į savo kambarį, ji iš karto turėjo pastebėti, kad "kai ką pamiršo" (jei ji sakė teisybę!), ir leistis žemyn pasiimti to daikto. O gal ji nusileido, norėdama kažką sutikti? Kas taip sukrėtė ir sujaudino, kad ji vėl grįžo į liftą? Kodėl nenorėjo susitikti su tomis, kurios įėjo į holą?

O įėjo dvi moterys. Vidutinio amžiaus ir jauna mergina. Motina ir dukra? Ne, nusprendė mis Marpl, visai ne motina su dukra.

Net "Bertramo" viešbutyje, patenkinta pamanė mis Marpl, atsitinka įdomių įvykių, susitikimų, nuotykių.

Trečias skyrius

- Aš norėčiau pamatyti... pulkininką Liuskombą.

Dama šviesiai violetine skrybelaite stovėjo prie administratorės stalelio. Mis Horindž meiliai nusišypsojo ir jau buvo besiunčianti berniuką pasiuntinį paieškoti pulkininko, bet nebeprireikė - pulkininkas Liuskombas tuo metu per holą greitu žingsniu ėjo prie administratorės.

- Laba diena, misis Karpenter! - jis mandagiai paspaudė damos su šviesiai violetine skrybelaite ranką, o tada atsigrįžo į merginą: - Elvyra, mano brangioji! - jis švelniai suspaudė abi jos rankas. - Taip, taip, labai gerai. Puiku, tiesiog puiku. Prisėskime. - Jis nuvedė jas prie krėslų ir pasodino. - Taip, taip, - pakartojo, - labai gerai.

Pulkininkas buvo sutrikęs. Jis nebeišmanė, ką dar pasakyti. Elvyra meiliai šypsojosi. Misis Karpenter tyliai krizeno.

- Kaip sekėsi kelionėje?

- Ačiū, gerai, - atsakė Elvyra.

- Ar rūko nebuvo?

- Ne, ne!

- Mes atskridome net penkiomis minutėmis anksčiau, nei pagal tvarkaraštį, - patvirtino misis Karpenter.

- Taip, taip. Labai gerai, labai... - pulkininkas pagaliau įveikė jaudulį. - Tikiuosi, šis viešbutis jums patiks.

- Aš esu įsitikinusi, kad čia jausimės gerai, - apsižvalgydama jausmingai tarė misis Karpenter. - Gana konfortabilu.

- Tiesa, truputį senamadiška, - atsiprašinėjo pulkininkas.

- Daugoka pagyvenusių žmonių. Ir šokių nėra, na ir... nieko tokio...

- Man rodosi, linksmybių čia iš tikrųjų nebūna, - pritarė Elvyra.

Ji dairėsi, viską nužvelgdama ramiu, abejingu žvilgsniu. Iš tikrųjų sunku buvo įsivaizduoti, kad "Bertramo" viešbutyje kas šoktų.

- Čia daugoka pagyvenusių žmonių, - pakartojo pulkininkas. - Už tai aš pamaniau: gal mums šį vakarą nueiti į teatrą? Miuziklas... - tą

žodį pulkininkas pasakė lyg abejodamas, ar teisingai taria. - Miuziklas vadinasi taip: "Mergaitės, išpinkit plaukus!"

- Puiku! - šūktelėjo misis Karpenter. - Mums tai tikriausiai patiks - juk taip, Elvyra?

- Be abejonės, - atsiliepė Elvyra vis tokiu pat tyliu balsu.

- O po to pavakarieniausime "Savojoje".

Misis Karpenter vėl patenkinta šūktelėjo. Pulkininkas Liuskombas, pagavęs smagų Elvyros žvilgsnį, truputį pralinksmėjo. Jam pasirodė, kad Elvyra patenkinta, tačiau kadangi šalia buvo misis Karpenter, nusprendė nerodyti jokių jausmų. "Aš suprantu mergaitę", - pamanė pulkininkas.

- Gal norite žvilgtelėti į savo kambarius? - jis kreipėsi į misis Karpenter. - Jei nepatiks, galima pakeisti. Mane čia gerai pažįsta! (Mis Horindž svetingai šypsojosi.) Dvidešimt aštuntas ir dvidešimt devintas numeriai yra antrame aukšte, o vonios kambarys tarp jų.

- Eisiu į viršų ir iškrausiu lagaminus, - tarė misis Karpenter. - O tu, Elvyra, ir jūs, pulkininke, čia pasėdėkite ir pasišnekučiuokite.

"Nori pasirodyti labai taktiška, - pamanė Liuskombas. - Gal net per daug stengiasi, bet labai malonu, nors ir ne ilgam, ja atsikratyti". Apie ką šnekėtis su Elvyra, jis nė neįsivaizdavo. Ji puikiai išauklėta, bet pulkininkas nežinojo, kaip elgtis su tokiomis mergaitėmis. Jo žmona mirė gimdydama, vaikas, berniukas, augo pas žmonos giminaičius, o vyresnioji pulkininko sesuo persikėlė pas jį ir tvarkė ūkį. Sūnus vedė, gyvena Kinijoje. Anūkai (vienuolikos, penkerių ir dviejų su pusę metų), būdami pas senelį, kalba tik apie futbolą, elektrinius traukinius, o mažiausiąjį senelis visą laiką turi supti ant kelių. Su jais viskas paprasta! O su jaunomis merginomis...

Jis pasiteiravo, ar Elvyra nenorėtų ko išgerti. Ketino pasiūlyti limonado, oranžado ar džindžerelio, bet Elvyra užbėgo už akių:

- Ačiū. Prašyčiau džino su vermutu.

Pulkininkas suglumęs pažiūrėjo į ją. Jis manė, kad jaunos panelės... Kiek jai? Šešiolika? Septyniolika? Tokio amžiaus merginos negeria džino su vermutu. Bet jis nusiramino pamanęs, kad Elvyra, matyt, žinanti, kaip turi elgtis šiuolaikinės jaunos panelės. Jis užsakė džino, vermuto, o sau šerio.

Praplovęs gerklę, paklausė:

- Kaip patiko Italija?

- Ten nuostabu!

- O pensiono viršininkė... grafienė... ak, pamiršau pavardę... ar ji ne per daug griežta?

- Ji buvo gana griežta. Bet man dėl to nei šilta, nei šalta.

Jis pažvelgė į Elvyrą lyg pasitikrindamas: ar jam tik pasirodė, ar jos žodžiai tikrai skambėjo dviprasmiškai?

Tada truputį užsikirsdamas, tačiau jau daug drąsiau, nei pokalbio pradžioje, jis pasakė:

- Nors aš esu jūsų krikštatėvis ir globėjas, bet manau, kad mes per mažai pažįstame vienas kitą. Tokiam seniui, kaip aš - supraskite mane teisingai, - sunku žinoti, ko nori, aš turiu omenyje - kaip tinka elgtis jaunai merginai. Anksčiau būdavo - baigi vieną, po to kitą mokyklą, kurią mūsų laikais vadindavo "baigiamąja", ir gyvenk, kaip išmanai. O dabar viskas sudėtingiau. Ką norėtumėte veikti? Gal dirbsite?

- Aš norėčiau stoti į sekretorių kursus, - be jokio entuziazmo tarė Elvyra.

- O! Jūs norite tapti sekretore?

- Apskritai, ne.

- Tai kam tie kursai?

- Juk reikia ką nors veikti.

Pulkininkas Liuskombas pasijautė taip, tarsi jam kažkas būtų rėžęs: žinok, seni, savo vietą.

- Mano pusseserės Melford... Kaip jūs manote: ar jums bus malonu su jomis gyventi? Jei ne, tai...

- Taip, kodėl gi ne? Nensė man labai patinka. O pusseserė Mildred taip pat gana simpatinga.

- Vadinasi, jūs prieštaraujate?

- Ne, kol kas neprieštarauju.

Liuskombas sumišo, nežinodamas, ką dar pridurti. Kol jis svarstė, ką sakyti, prabilo pati Elvyra. Ji paklausė tiesiai ir atvirai:

- Ar aš turiu pinigų?

Jis atsakė ne iš karto, atidžiai žiūrėdamas jai į veidą tarsi tyrinėdamas.

- Taip. Pinigų jūs turite daug. Aš turiu omenyje: turėsite daug, kai jums sukaks dvidešimt vieneri.

- Kas juos dabar tvarko?

Jis nusišypsojo:

- Pinigai banke. Kasmet iš pajamų tam tikrą suma atskaitoma už jūsų pragyvenimą ir mokslą.

- Kas juos tvarko? Jūs?
- Vienas iš... Mūsų, globėjų, yra trys.
- Kas atsitiktų su pinigais, jeigu aš numirčiau?
- Na, Elvyra, na, liaukitės! Kažin ko jau jums mirti? Kažkokia nesąmonė!
- Tikiuosi dar pagyventi, bet žmogus juk negali žinoti! Praeitą savaitę sudužo lėktuvas, visi keleiviai žuvo.
- Jums tokia nelaimė neatsitiks, - tvirtai tarė pulkininkas.
- Nežinia! - pakartojo Elvyra. - Aš tik noriu žinoti, kas bus su pinigais, jei aš numirčiau?
- Neturiu nė menkiausio supratimo, - susinervinęs atsakė pulkininkas. - Kodėl jus tai domina?
- Aš tik noriu žinoti, ar nėra žmogaus, kuris būtų suinteresuotas mano mirtimi.
- Na, žinote, Elvyra! Kokią paiką kalbą jūs čia pradėjote! Nesuprantu, kodėl jums į galvą lenda tokios mintys!
- Šiaip sau... Norėčiau žinoti, kaip čia viskas yra... O jei aš ištekėčiau, kam tada atitektų pinigai?
- Manau, jūsų vyrui... Bet paklausykite...
- Jūs esate įsitikinęs?
- Ne, nesu įsitikinęs. Tai priklausytų nuo to, koks paliktas dokumentas, kokios jame keliamos sąlygos. Bet juk jūs dar neištekėjote, tai ko čia iš anksto nerimauti?
Elvyra nieko neatsakė. Ji kažką mąstė. Paskui paklausė:
- Ar jūs bent retkarčiais susitinkate su mano mama?
- Kartais. Bet retai.
- Kur ji dabar?
- Na... užsienyje...
- O tiksliau?
- Prancūzijoje, o gal Portugalijoje. Tiesą sakant, nežinau!
- Ar ji kada nors norėjo mane pamatyti?
Giedras Elvyros žvilgsnis susidūrė su pulkininko akimis. Jis nežinojo, kaip elgtis. Gal atėjo laikas pasakyti teisybę? O gal kaip nors išsisukti nuo tiesaus atsakymo? Gal pameluoti? Ką atsakyti mergaitei, uždavusiai tokį paprastą, o kartu ir labai sunkų klausimą? Jis niūriai tarė:
- Nežinau.
Elvyra įdėmiai žvelgė į jį. Liuskombas pasijuto nejaukiai. Viskas dar labiau susipainiojo. Jis tarė:

- Jūs neturite taip manyti... Tiesa, tai sunku paaiškinti. Jūsų motina ne tokia, kaip kitos, ji...

Elvyra energingai linktelėjo galva:

- Žinau. Aš dažnai apie ją skaitau laikraščiuose. Ji labai savotiška, ar ne? Tai nuostabi moteris!

- Taip, - pritarė pulkininkas. - Radote tikslų žodį. Ji nuostabi moteris. Bet... - Jis nutilo. Po valandėlės pridūrė:

- Turėti nuostabią moterį savo motina - ne tokia jau didelė laimė. Patikėkite manimi, nes sakau teisybę.

- O jūs nelabai mėgstate sakyti teisybę, ar ne? Tačiau dabar, man rodosi, jūs pasakėte tai, ką galvojote.

Jie abu nutilo ir įbedė akis į dideles, variu dabintas sukamąsias duris. Staiga jos apsuko visą ratą su tokia jėga, kokios "Bertramo" viešbutis dar nebuvo regėjęs. Įėjęs jaunuolis energingai žengė tiesiai prie administratorės. "Bertramo" viešbutis tarsi apmirė, nuščiuvo, nutilo, tapo panašus į muziejų, o jo gyventojai sakytum pavirto apdulkėjusiais senų laikų rakandais. Atėjūnas pasilenkė prie mis Horindž ir paklausė:

- Ar ledi Sedžvik čia apsigyveno?

Mis Horindž nusišypsojo, bet jos akys buvo griežtos.

- Taip, - tarė ir labai nenoriai siekė telefono.

- Norite, kad aš...

- Ne, - atrėžė jaunuolis. - Aš paliksiu jai raštelį.

Iš juodos striukės kišenės jis ištraukė popieriaus lapelį ir ištiesė per užtvarą:

- Aš tik norėjau įsitikinti, ar tikrai patekau ten, kur turėjau patekti.

Jis apsižvalgė tarsi vis dar netikėdamas savo akimis tuo, ką regi. Jo žvilgsnis abejingai slydo hole sėdėjusių žmonių veidais. Tuo pačiu abejingu žvilgsniu jaunuolis perliejo ir Elvyrą bei Liuskombą. Pulkininkas net užkaito. "Ko, po velnių, jis šitaip žiūri! - tyliai keiktelėjo. - Juk Elvyra gražutė mergina. Jaunystėje aš iš karto pastebėdavau gražutes merginas, ypač jeigu jos būdavo tarp tokių monstrų!" Bet jaunuolis, matyt, neturėjo laiko dairytis į gražuoles. Jis vėl atsigrįžo į administratorę ir, truputį pakėlęs balsą, paklausė:

- Jūsų telefonas tūkstantis šimtas dvidešimt devyni, ar ne?

- Ne, - atsakė mis Horindž, - trys tūkstančiai devyni šimtai dvidešimt penki.

- Ridžentas?

- Ne. Meiferis.

Jis linktelėjo. Po to staigiai apsisukęs nėrė laukan, o durys už jo nugaros neįprastai greitai dar ilgai sukosi ir sukosi.

Atrodė, kad visi sutartinai atsiduso. Sunku buvo grįžti prie nutrauktų šnekų.

- Na, na, - raukėsi pulkininkas Liuskombas. Jis buvo sudirgęs ir nerado tinkamesnių žodžių. - Iš tiesų! Jau tas šiuolaikinis jaunimas...

Elvyra šypsojosi.

- Jūs jį atpažinote, ar ne? Žinote, kas jis toks? - Jos balsas virpėjo nuo pagarbaus jaudulio. - Juk tai Ladislausas Malinovskis!

- Ak tas... - Malinovskio pavardė pulkininkui kai ką priminė.

- Taip, taip. Dvejus metus iš eilės jis buvo pasaulio čempionas. O pernai pakliuvo į bjaurią avariją, ir neliko nė vieno sveiko kaulelio. Bet, kalba, jis vėl vairuoja mašiną. - Ji klausėsi ištempusi ausis. - Girdite, tai kaukia jo lenktyninis automobilis!

Motoro riaumojimas prasiskverbė į "Bertramo" viešbutį. Pulkininkas Liuskombas nusprendė, kad Malinovskis - vienas Elvyros herojų. "Ką gi, - pamanė jis, - vis geriau už tuos džiazo dainininkus, už tuos ilgaplaukius "bitlus" ar, kaip jie ten save garbingai vadina?.."

Durys vėl ėmė suktis. Elvyra ir pulkininkas sužiuro laukdami, kas įeis, bet niekas nebesudrumstė viešbučio ramybės: įėjo žilaplaukis kunigas. Jis sustojo ir žvalgėsi lyg žmogus, nesusigaudantis, kur ir kokiu būdu papuolęs. Tai buvo įprasta kanauninko Penifazerio būsena. Taip jam atsitikdavo traukiniuose, kai jis niekaip negalėdavo prisiminti, iš kur važiuoja, kur turi nuvykti ir koks jo kelionės tikslas! Taip jam atsitikdavo bažnyčioje, kai jis negalėdavo prisiminti, ar jau sakė pamokslą, ar tik ruošėsi jį sakyti.

- Man rodos, aš pažįstu šitą senį, - susimąstęs tarė pulkininkas Liuskombas, žiūrėdamas į įėjusįjį. - Bet kas jis toks? Dažnokai čia apsistoja. Eberkrombis? Arkidiakonas Eberkrombis? Ne, ko gero, ne, nors panašus į Eberkrombį!

Elvyra abejingai pažvelgė į kanauninką Penifazerį. Argi galima jį lyginti su lenktynininku? Ir apskritai Elvyra nelabai tesidomėjo bažnyčios tarnais, tiesa, Italijoje jai patiko kardinolai, tie bent jau įspūdingai rengiasi.

Kanauninko Penifazerio veidas nusigiedrijo, ir jis patenkintas linktelėjo. Ačiū Dievui, jis prisiminė, kur esąs. Žinoma, tai "Bertramo" viešbutis, kur jis ruošėsi apsistoti vienai nakčiai pakeliui į... pakeliui į kur? Į Čedminsterį? Ne, ne, iš Čedminsterio juk jis atvyko! Jis keliauja, na,

aišku, jis keliauja kongresan į Liucerną. Kanauninkas visiškai atsigavo ir patraukė prie administratorės. Mis Horindž maloniai pasitiko svečią:

- Labai džiaugiuosi jus vėl čia matydama, kanauninke Penifazeri. Puikiai atrodote!

- Dėkui, dėkui, praeitą savaitę aš buvau stipriai peršalęs, bet jau pasveikau. Ar man rasis vietelė? Aš, rodos, jums rašiau?

Mis Horindž patvirtino, kad jis tikrai rašęs.

- Taip, mes gavome jūsų laišką. Palikome jums devynioliktą numerį, ten gyvenote ir praeitą kartą.

- Dėkui, dėkui. Man kambarys - leiskite pagalvoti - taip, man kambarys reikalingas keturioms dienoms. Aš važiuoju į Liucerną, ten praleisiu tik vieną naktį, todėl numerį man palikite. Aš čia paliksiu kone visą savo turtą, o į Šveicariją pasiimsiu tik mažąjį sakvojažą. Ar nepridarysiu jums rūpesčių?

Mis Horindž patikino, kad jis rūpesčių nepridarysiąs.

- Viską sutvarkysime, kaip pageidaujate. Jūs jau laiške mus perspėjote.

Nusikratęs visų rūpesčių, kanauninkas lengviau atsiduso. Berniukas jį palydėjo į devynioliktą numerį.

O dvidešimt aštuntame numeryje misis Karpenter, nusiėmusi nuo galvos skrybėlę, panašią į žibuoklių karūną, kruopščiai dėliojo ant lovos savo naktinio tualeto reikmenis. Įėjo Elvyra.

- A, šit ir tu, mano brangioji! Gal padėti sutvarkyti daiktus?

- Ne, ačiū jums, - mandagiai atsakė Elvyra. - Aš išsiimsiu tik tai, kas labiausiai reikalinga.

- Kurį kambarį renkiesi? Vonia - tarp jų. Aš liepiau tavo bagažą nunešti į tolimesnįjį. Man rodosi, šiame kambaryje labiau girdisi gatvės triukšmas.

- Labai malonu, - tarė Elvyra įprastu, nieko nereiškiančiu tonu. - Aš turbūt eisiu išsimaudyti.

- Ką gi, puiki mintis!

Elvyra įėjo į vonią ir užsklendė duris į misis Karpenter kambarį. Paskui, įėjusi į savo numerį, ištraukė iš lagamino keletą daiktų ir numetė ant lovos. Nusirengusi apsisiautė chalatu ir vonioje atsuko čiaupą. Grįžusi atsisėdo ant lovos ir pasitraukė telefoną. Keletą sekundžių klausėsi ir įsitikinusi, kad visur tylu, nukėlė ragelį:

- Kalba iš dvidešimt devinto numerio. Būkit maloni, sujunkite mane su Ridžentu, numeris tūkstantis šimtas dvidešimt devyni.

Ketvirtas skyrius

Skotlend Jarde vyko neoficialus pasitarimas. Prie stalo laisvai sėdėjo šeši ar septyni žmonės. Kiekvienas buvo savo srities žinovas. Įstatymo sargai mėgino išnarplioti ypatingos svarbos problemą, kuri pastaruoju metu tapo be galo aktuali. Kalba sukosi apie nusikaltimus, dėl kurių dar niekas nebuvo nubaustas, bet kurie kėlė didžiausią rūpestį. Bankų apiplėšimai, inkasatorių užpuolimai, paštu siunčiamų brangių krovinių vagystės, traukinių apiplėšimai. Kažkieno įžūli nematoma ranka kone kiekvieną mėnesį iškrėsdavo naują triuką.

Pirmininkavo stalugaly įsitaisęs Skotlend Jardo viršininko pavaduotojas seras Ronaldas Greivsas. Kaip buvo pratęs, jis daugiau klausėsi, nei pats kalbėjo. Oficialių ataskaitų tą kartą nebuvo. Buvo vedamos aukščiausio lygio konsultacijos, tarėsi žmonės, svarstomu klausimu turintys įvairiausias nuomones. Seras Ronaldas Greivsas neskubėdamas nužvelgė tos mažos grupelės narius ir galvos krustelėjimu paragino kitame stalo gale sėdintį žmogų.

- Nagi, Seni, - tarė jis, - pasidalink su mumis savo paprastučiais, bet išmintingais samprotavimais!

Tas, kurį vadino "Seniu", buvo vyresnysis inspektorius Fredas Devis. Netrukus jis turėjo išeiti į pensiją, o ir atrodė gerokai vyresnis negu buvo, todėl jį ir praminė Seniu. Jo veidas buvo simpatingas, ir apskritai jis atrodė doras, geras žmogus, ir daugelį nusikaltėlių kaip tik ir apgaudavo tas pirmasis įspūdis, nes Devis iš tikrųjų toli gražu nebuvo geraširdis ir lengvatikis naivuolis.

- Ką gi, mielai paklausysime jūsų nuomonės, Seni! - pridūrė kitas vyresnysis inspektorius.

- Jų daug, - atsiduso Devis, - labai labai daug. Ir, atrodo, vis daugėja!

- Jūs turite galvoje bendrininkus?

- Žinoma.

Vienas dalyvaujančiųjų, Komstokas, siauro, sudžiūvusio veido ir gyvų akių vyras, įsiterpė į jų pokalbį:

- Vadinasi, jūs manote, kad tai ir yra jų pranašumas?

- Ir taip, ir ne, - atsakė Senis. - Tai jiems patiems gali išeiti ne į naudą. Bet iki šiol, velniai juos griebtų, jie puikiai paslepia pėdsakus.

Jaunesnysis inspektorius Endrius, liesas svajingo veido blondinas, susimąstęs tarė:

- Aš jau padariau išvadą, kad nuo apimties priklauso kur kas daugiau nei įprasta manyti. Pavyzdžiui, imkime kokį nors komercinį biznį, kuriam vadovauja vienas savininkas. Jei reikalai tvarkomi sumaniai ir apimtis kukli, viskas klostosi gerai. Išplėskite veiklą, padidinkite tarnautojų skaičių, ir gali atsitikti taip, kad jūs suklysite, užsigriebsite per daug ir viskas gali nusiristi į bedugnę. Taip gali atsitikti ir su vieno tipo tos pačios firmos parduotuvėmis. Kiek jų turi būti? Reikia teisingai numatyti skaičių, nuo to priklauso sėkmė. Teisinga apimtis ir sumanus vadovavimas - štai kas svarbiausia.

- O kaip jums atrodo, kokio dydžio ta nusikaltėlių gauja? - sukrenkštė seras Ronaldas.

- Jų daugiau, nei mes iš pradžių manėme, - atsiliepė Komstokas.

Inspektorius Makas Nilas, galingos išvaizdos vyriškis, pridūrė:

- Ir jų vis daugėja. Senis teisus. Visą laiką daugėja.

- Galbūt tai ir į gera, - tarė Devis. - Jei labai sparčiai didės dalyvių skaičius, jų nebesukontroliuos.

- Sere Ronaldai, - man atrodo, dabar iškyla štai koks klausimas - tarė Makas Nilas, - ką mes galime areštuoti ir kada?

- Areštuoti tai mes galime mažiausiai dešimtį, - tarė Komstokas, - čia įsivėlusi Heriso grupė, tai mes gerai žinome. Su ja susijęs garažas Epsome, restoranėlis prie Medenhedo, na ir ferma Greit Nors Rode.

- O ar reikia juos visus iš karto areštuoti?

- Nemanau. Tai smulkmė. Tiksliau - grandinės dalys. Garažas, kur akimirksniu perdažo automobilius, restoranėlis, iš pažiūros gana padorus, - ryšiui palaikyti, o padėvėtų drabužių parduotuvėje nusikaltėliai persirengia; su jais susijęs teatro kostiumininkas Ist Ende. Visiems šiems tipams gerai moka, bet jie iš esmės nieko nežino!

Kiek pamąstęs, Endrius kalbėjo toliau:

- Jiems vadovauja neeiliniai žmonės. O kas jie tokie, mes dar nesuuodėme. Žinome kai kuriuos jų ryšius, tai ir viskas. Kaip jau minėta, aktyviai veikia Heriso ir Miorkso grupės, užsiimančios finansiniais klausimais. Tarptautiniais ryšiais rūpinasi Ueberis, bet jis tik eilinis agentas. Jokių rimtų kaltinimų tiems žmonėms mes negalime pateikti. Žinome, kad jie visokiais būdais vienas su kitu palaiko ryšius, o taip pat su įvairiais jų įmonių skyriais, bet kaip jiems tai

pavyksta padaryti? Mes blaškomės tamsoje! Juos stebime, o jie žino, kad yra sekami. Kažkur slepiasi pagrindinis centras, taip sakant, planavimo centras.

O Komstokas pridūrė:

- Visai panašu į milžinišką voratinklį. Sutinku, kad štabas egzistuoja. Jame iki smulkmenų išnagrinėjama kiekviena operacija, o po to parengtą planą perduoda vykdytojams. Štai to štabo narius mes ir turime rasti!

- Galbūt jie veikia visai ne Anglijoje, - ramiai tarė Senis. - Sėdi kokioje nors eskimų lūšnoje ar gyvena klajoklių palapinėje Maroke, o gal trobelėje, Šveicarijoje...

- Aš netikiu, kad jie dideli gudročiai, - įsiterpė Makas Nilas, - neperdėkime jų sugebėjimų. Žinoma, jie turi veidą, bet ir vėl - aš netikiu jo genialumu. Manau, kad egzistuoja kažkokia pirmininko vadovaujama sumaniai veikianti valdyba. Nieko nepasakysi, techniškai jie tvarkosi puikiai.

- Na, na? - seras Ronaldas padrąsino kalbantįjį.

- Ir vis dėlto kad ir kokia vieninga būtų komanda, ateina toks momentas, kai tenka kažkurio atsisakyti. Retkarčiais, kai pajunta, kad mes prisikapstėme iki jų, išmeta už savo piratiško brigo borto kokį nors nevykėlį. Žinoma, tą, be kurio, jų manymu, lengviausiai galės apsieiti.

- Bet juk tai rizikinga?

Manau, tai daroma tokiu būdu, kad išmestasis už borto net nesuvokia, kad jį išmetė, o yra tikras, kad pats pakliuvo. Toks tylės, suprasdamas, kad tylėti jam naudinga. Taip, žinoma, ir yra. Priemonių jiems užtenka, jie gali sau leisti nesismulkinti. O nevykėlis žino - jei papuls kalėjiman, jo šeima, jei ją turi, bus pasirūpinta. Galbūt organizuos net jo pabėgimą.

- Ar jums neatrodo, - tarė seras Ronaldas, - kad mums nėra prasmės tęsti šiuos svarstymus? Juk tvirtiname vieną ir tą patį!

Makas Nilas nusijuokė:

- Ko gi jūs iš mūsų tikėjotės, sere?

- Na, matote, - lėtai kalbėjo seras Ronaldas, - svarbiausiais klausimais mes visi sutariame. Esame vienos nuomonės, kaip mums veikti ir ko siekti. Man atrodo, naudingiau būtų aptikti kokių nors smulkmenų, kurios pačios savaime nieko nereiškia, o iš tikrųjų kartais yra tokios keistos, kad verčia susimąstyti. Nemoku paaiškinti, ką turiu galvoje, bet prisiminkite Kulvero bylą. Rašalo dėmė! Pamenate?

Rašalo dėmė aplink pelės urvą. Kam žmogui prireikė pilti rašalą į pelės urvą? Atrodytų, kažkokie niekai. O ir atsakyti į tą klausimą nebuvo paprasta. Bet kai mes radome atsakymą, jis nuvedė mus ten, kur reikėjo. Štai, grubiai sakant, ką aš turiu omenyje... Būtent menkas keistybes. Tokias keistas, kad prie jų galima valandų valandas laužyti galvą. Aš matau, Senis linksi...

- Visiškai jums pritariu, - patvirtino vyresnysis inspektorius Devis. - Nagi, vaikinai, prisiminkime ką nors tokio. Sakykim, kokį nors tipą keistu galvos apdangalu...

Visi tylėjo. Pasitarimo dalyviai nustebę žvilgčiojo vienas į kitą.

- Nagi, nagi! - ragino Senis. - Tiek to, pradėsiu aš. Iš pažiūros - paprasčiausia įdomi istorijėlė, bet galbūt ji kažką slepia? "Londonas ir metropolitenas". Filialo Karmolio gatvėje užpuolimas. Prisimenate? Mes sudarėme tuo metu gatve pravažiavusių mašinų sąrašą, pažymėdami markę, spalvą ir numerius. Kreipėmės į liudininkus, praeivius, ir jie labai noriai atsiliepė. Remdamiesi jų parodymais, iš didelio skaičiaus mes išrinkome septynis automobilius, kuriuos matė prie banko. Kiekvienas jų galėjo dalyvauti apiplėšime.

- Taip, taip, tęskite, - paragino seras Ronaldas.

- Dviejų ar trijų mašinų susekti nepavyko. Matyt, pakeitė numerius. Tai įprastas dalykas. Taip daroma beveik visada. Galų gale mes jas vistiek suradome. Bet noriu jums priminti vieną detalę. Apie "Moris Oksford" markės juodos spalvos automobilį, kurio numeris buvo Si Em Dži 256. Apie jį pranešė budintis policininkas, pridurdamas, kad už vairo sėdėjęs teisėjas Ladgrouvas.

Senis apsižvalgė. Jo klausėsi ne itin susidomėję.

- Taip, taip, - pakartojo jis. - O iš tikrųjų viskas buvo ne taip! Teisėjas Ladgrouvas - gana pastebimas tipas jau vien dėl to, kad jis baisus kaip giltinė. Tai va, kaip tik tuo metu teisėjas buvo teisme. Jis turi mašiną "Moris Oksford", bet jos numeris ne Si Em Dži 256... - Jis vėl nužvelgė susirinkusiuosius. - Gerai, gerai, na ir kas? - pasakysite jūs. Bet ar žinote teisėjo mašinos numerį? Si Em Dži 265. Panašu, ar ne? Būtent tokią klaidą padarė tie, kurie stengėsi įsiminti automobilio numerį.

- Atleiskite, - tarė seras Ronaldas, - aš kažko nesuprantu...

- Taigi, - atsakė Devis, - čia kol kas ir nėra ką suprasti. Paprasčiausiai štai kas: panašūs numerių ženklai, tos pačios raidės, o skaičiai 256 ir 265. Įdomus sutapimas, ar ne? Automobilis "Moris Ok-

sford", taip pat juodos spalvos, jų numeriai skiriasi tik vienu skaičiumi, o už vairo žmogus, nepaprastai panašus į automobilio savininką...

- Jūs norite pasakyti?..

- Tik vienas skaičius - apsirikti nesunku!..

- Atleiskite, Devi, aš vis dėlto kol kas nieko nesuprantu.

- Tai štai, automobilis "Moris Oksford" su numeriu Si Em Dži 256 pravažiavo gatve po dviejų su puse minutės, kai buvo apiplėštas bankas. Už vairo liudininkas atpažino teisėją Ladgrouvą.

- Jūs norite pasakyti, kad tai ir buvo teisėjas? Na ką jūs, Devi!

- Ne, aš visai nenoriu pasakyti, kad tai buvo teisėjas Ladgrouvas ir kad jis dalyvavo banko apiplėšime. Teisėjas gyveno "Bertramo" viešbutyje Pondo gatvėje, o apiplėšimo metu buvo teisme. Visa tai patikrinta ir įrodyta. Aš kalbu apie kitką: apie automobilio ženklą, taip pat apie liudininką, iš veido pažinojusį Ladgrouvą ir tvirtinusį, kad būtent jis sėdėjęs prie vairo. Toks sutapimas ne atsitiktinis. Jis turi kažką reikšti. Bet, matyt, tai nieko nereiškia, ir todėl labai gaila.

Komstokas neramiai krustelėjo kėdėje.

- Kažkas panašaus įvyko Braitone tiriant brangenybių bylą. Kažkoks senas admirolas... Pamiršau jo pavardę. Viena moteris tvirtino mačiusį jį įvykio vietoje.

- O jo ten nebuvo?

- Tas ir yra, kad nebuvo. Tą naktį jis buvo Londone. Dalyvavo kažkokiame susirinkime. Rodos, iškilmingoje jūrininkų vakarienėje.

- Ir nakvojo savo klube?

- Ne, jis apsistojo viešbutyje. Atrodo, tame pačiame, kurį jūs ką tik paminėjote, Seni, - "Bertramo" viešbutyje, jei neklystu. Tylus, padorus viešbutis. Ten amžinai trypinėja visokie seneliukai, dažniausiai atsargos karininkai.

- "Bertramo" viešbutis... - susimąstęs tarė vyresnysis inspektorius Devis.

Penktas skyrius

Mis Marpl atsibudo anksti, nes ji visada anksti pabusdavo. Lova jai patiko, miegoti buvo patogu.

Ji priėjo prie lango ir atitraukė užuolaidas. Kambarį užliejo balzgana Londono ryto šviesa. Degti elektros ji nesiruošė. Jai teko prašmatnus, "Bertramo" viešbučio stilių visiškai atitinkąs kambarys. Tapetai su rožėmis, vienodo stiliaus didelė kruopščiai poliruota komoda, tualetinis stalelis, dvi kėdės ir vienas krėslas su aukštai pakelta patogia sėdyne. Vienos durys vedė į gana šiuolaikiškai atrodantį vonios kambarį. Jis buvo išklijuotas tapetais su rožytėmis, todėl ta patalpa nedarė kaustančio sterilaus įspūdžio.

Mis Marpl nusprendė dar kiek pasilepinti lovoje. Ji supureno pagalves, atrėmė jas į lovagalį ir žvilgtelėjo į laikrodį: buvo pusė septynių. Ji paėmė Bibliją, su kuria nesiskirdavo net kelionėje, ir, atsišliejusi pusiaugulomis, perskaitė pusantro puslapio - įprastą dienos normą. Po to mis Marpl paėmė mezginį ir ėmė megzti. Iš pradžių darbas nesisekė, nes rytais reumato sukaustyti pirštai nenoriai lankstosi, bet netrukus darbas ėjosi gerai, pirštai lankstėsi lengvai ir neskaudėjo.

"Štai ir išaušo nauja diena, - tarė sau mis Marpl, džiaugsmingai pasitinkanti kiekvieną rytą. - Nauja diena. O kas žino, ką ji atneš?"

Ji padėjo mezginį, patogiau įsitaisė ir ėmė tingiai perkratinėti galvoje kirbančių minčių nuotrupas. Selina Hezė... Kokį puikų namelį ji turėjo Sent Meri Mide, o naujasis savininkas, šlykščiai žalia spalva nudažęs stogą, namą sugadino. Karštos bandelės... Taip, ko gero, jose per daug sviesto, bet kaip skanu... Tik pamanyk, čia dar siūlo kmynų keksą!.. Ar ji galėjo tikėtis, kad "Bertramo" viešbutis tebėra toks, koks kažkada buvo... Šiaip ar taip, bet laikas juk nestovi vietoje. Sustabdyti laiką galima tik tada, jei turi begalę pinigų... Nė gabalėlio sintetikos ar plastmasės! Reikia manyti, viešbučio šeimininkams sekasi padengti išlaidas. Juk galimybė grįžti į praeitį daug ką

vilioja. Net juokinga, kaip dabar visiems patinka senamadiškos rožės ir tikra, be jokių priemaišų arbata... Šiame viešbutyje yra kažkas teatrališka... Tai, žinoma, natūralu... Juk praėjo penkiasdešimt... ne, beveik šešiasdešimt metų nuo to laiko, kai ji, mis Marpl, čia buvo. O dabar viešbutis jai atrodo lyg teatras - ji jau įprato gyventi kitame laike... Ką ir sakyti, čia iš tiesų iškyla gana keistos problemos... Atmosfera, žmonės...

Mis Marpl numetė mezginį.

- Čia kažkas ne taip, - garsiai sumurmėjo. - Ne, ne taip! O kodėl, sunku suprasti!

Kodėl kilo tas keistas nerimo jausmas, apėmęs ją vakar vakare? Jausmas, kad čia kažkas ne taip...

Tie pagyvenę žmonės - jie panašūs į tuos, kuriuos ji čia matė prieš pusę amžiaus. Bet tada jie atrodė natūraliai, o dabar - ne. Šiuolaikiniai pagyvenę žmonės nepanašūs į buvusius pagyvenusius žmones, tie, šiuolaikiniai, atrodo kažkokie užguiti, jie aiškiai susirūpinę dėl namų nesklandumų, kurių jau nepajėgs sutvarkyti, jie posėdžiauja komitetuose, stengdamiesi pasirodyti esą išmaningi ir energingi. Senos damos balina savo žilus plaukus arba nešioja perukus, o jų rankos visai nepanašios į tas švelnias, plonais piršteliais rankas, kokios liko mis Marpl atmintyje. Šiuolaikinių pagyvenusių damų rankos sugrubo nuo naujamadžių skalbimo priemonių.

Na ir... taip, taip, šie žmonės buvo kažkokie netikri. Bet jie juk yra tikri! Štai kad ir Selina Hezė, juk ji tikra. Ir tas gana gražus kampe sėdėjęs senis karininkas - taip pat tikras. Mis Marpl kažkada jį pažinojo, bet nebeatsiminė jo vardo...

Mis Marpl žvilgtelėjo į laikrodį. Pusė aštuonių. Jos pusryčių laikas. Instrukcijoje, išspausdintoje puikiu stambiu šriftu - apsiėjo be akinių, - ji perskaitė: pusryčius galima užsisakyti telefonu arba paspaudus kambarinės skambučio mygtuką. Mis Marpl pasirinko pastarąjį variantą.

Beveik tuoj pat į duris tylutėliai pasibeldė ir ant slenksčio išdygo gana miela kambarinė. Tikra kambarinė, atrodžiusi netikrai, nes buvo apsirengusi juostuota kartūno suknele, o ant galvos jai styrojo tik ką išskalbtas kykas, taip, kykas! Rausvutis, besišypsantis, beveik kaimietės veidelis. (Ir kur jie dar tokių randa?)

Mis Marpl užsisakė pusryčius. Arbatos, kiaušinių, šviežių raguolių. Matyt, kambarinė buvo gerai išmuštruota, nes apie apelsinų sultis ir avižinę košę net neužsiminė.

Po penkių minučių pusryčiai jau buvo patiekti. Gan didelis padėklas su pilvotu arbatiniu, tirštintas pienas ir sidabrinis ąsotis su virintu vandeniu. Du kietai virti kiaušiniai, ant pakepintos duonos riekės apvalus sviesto gabalėlis. Marmeladas, medus, braškių uogienė. Nuostabūs raguoliai, kvepiantys tikra duona, - turbūt niekur pasaulyje negausite geresnių pusryčių! O prie viso to dar obuolys, kriaušė ir bananas.

Pusryčiai buvo puikūs. Ji ir pati galėtų tokius pasiruošti, bet ko čia terliotis. Pusryčius jai atnešė į numerį ne kaip karalienei, o kaip eilinei pagyvenusiai damai, gyvenančiai gerame, tegul ir nelabai brangiame viešbutyje. Visai kaip 1909 metais! Sužavėta mis Marpl apie tai pasakė kambarinei.

Toji nusišypsojusi atsakė:

- Taip, ponia, virėjas labai stengiasi, kad pusryčiai patiktų mūsų klientams.

Mis Marpl įsmeigė į kambarinę smalsias ir geras akis. "Bertramo" viešbutis iš tiesų sugeba daryti stebuklus! Štai tikra kambarinė!

- Ar seniai čia dirbate?

- Jau kokie treji metai, ponia.

- O prieš tai?

- Siaubingai šiuolaikiškame viešbutyje Istburne. Bet man labiau patinka seni viešbučiai, tokie, kaip šitas.

Mis Marpl gurkštelėjo arbatos. Ir staiga pati nustebo - ji niūniavo seniai pamirštą dainelę: "Ak, kur gi tu buvai visą mano gyvenimą..."

Kambarinė, truputį nustebusi, žvilgtelėjo į mis Marpl.

- Aš paprasčiausiai prisiminiau vieną seną dainelę, - tarsi norėdama pasiteisinti, suburbėjo mis Marpl. - Kažkada dėl jos visi kraustėsi iš proto. - Ir ji vėl tyliai padainavo: - "Ak, kur gi tu buvai visą mano gyvenimą..." - gal jūs girdėjote šią dainelę?- paklausė mis Marpl.

- Aš juk... - sutriko kambarinė.

- Ak taip, jūs perdaug jauna! Patekęs į šitą viešbutį, nenorom prisimeni praeitį!

- Taip, ponia, aš manau, kad daugelis čia apsistojančių damų išgyvena tą patį.

- Dėl to jos čia ir apsistoja, - tarė mis Marpl.

Kambarinė išėjo. Matyt, ji jau buvo pripratusi prie senų damų, skendinčių savo prisiminimuose.

Mis Marpl baigė pusryčiauti ir atsikėlė. Prisiminusi, kad ji neturi kur skubėti, linksmai nusišypsojo. Dienos planą buvo sudariusi iš anksto: rytą skirs pirkiniams, bet nereikia nusivaryti nuo kojų. Šiandien gal paklajos po Oksfordo gatvę. O rytoj po Naitsbridžą. Štai kokios džiugios mintys linksmai nuteikė mis Marpl.

Buvo kokia dešimta valanda, kai ji, pasirengusi žygiui, išėjo iš savo numerio - su skrybelaite, pirštinaitėmis, skėčiu (dėl visa ko, nors oras buvo puikus) ir rankinuku, su pačiu prašmatniausiu rankinuku, kokį tik turėjo...

Atsilapojo gretimo numerio durys ir kažkas išėjo į koridorių. Tai buvo Besė Sedžvik. Ji greitai šoko atgal ir triukšmingai užtrenkė duris.

"Kas atsitiko?" - leisdamasi laiptais, suko galvą mis Marpl. Ji nemėgo važinėtis liftu ir lipdavo žemyn pėsčiomis. Po tokio žygio jausdavosi žvalesnė.

Ji ėjo vis lėčiau ir lėčiau... Pagaliau sustojo.

Kai pulkininkas Liuskombas, išėjęs iš savo numerio ėmė žingsniuoti koridoriumi, viršutinėje aikštelėje staiga atsivėrė durys ir ledi Sedžvik sušuko:

- Na, pagaliau! Aš jau seniai jūsų laukiu. Kur mes galėtume pasišnekučiuoti? Nenoriu kas minutę susidurti su tomis senutėmis.

- Teisingai, Bese, aš pats neišmanau nė ką jums pasiūlyti. Rodos, čia yra kažkokia skaitykla...

- Geriau užeikite pas mane. Tik greičiau, o taip dar pamatys kambarinė ir paleis liežuvį.

Pulkininkas Liuskombas nenoriai peržengė slenkstį, ir durys už jo iš karto užsitrenkė.

- Tai jau nemaniau, Bese, kad jūs čia apsistosite, net galvon tai neatėjo!

- Kur jau jums ateis!

- Aš turiu omenyje... Nė už ką nebūčiau čia atsivežęs Elvyros. O juk žinote, Elvyra čia!

- Taip, aš ją mačiau vakar vakare kartu su jumis.

- Man nė į galvą negalėjo ateiti, kad jūs būsite čia! Jau labai jums netinkama vietelė.

- Kodėl? - šaltai atsakė Besė Sedžvik. - Pats konfortabiliausias Londono viešbutis. Kodėl man čia neapsistojus?

- Bet supraskite, aš neįsivaizdavau... Aš... aš...

Ji pažvelgė į jį ir ėmė juoktis. Besė vilkėjo puikiai pasiūtą tamsų kostiumą ir ryškiai smaragdinę bliuzelę. Kokia ji linksma, kupina gyvenimo džiaugsmo. Šalia jos pulkininkas Liuskombas atrodė sukriošęs senis.

- Derekai, brangusis, nenusiminkite! Aš juk nekaltinu jūsų, kad bandėte surengti sentimentalų motinos ir dukters susitikimą. Tokie susitikimai kartais įvyksta: žmonės susitinka, patys stebėdamiesi, kaip tai atsitiko. Bet jūs, Derekai, privalote Elvyrą iš čia išvežti. Ir turite tai padaryti nedelsdamas, šiandien pat.

- Gerai, gerai, jos tuoj čia nebebus! Aš ją atsivežiau tik trims dienoms. Paprasčiausiai norėjau ją nuvesti į teatrą... Rytoj ji išvyks pas Melfordus.

- Vargšė mergaitė, kaip ji ten nuobodžiaus!

Liuskombas susirūpinęs pažvelgė į Besę:

- Sakai, jai ten bus nuobodu?

Besei pagailo pulkininko:

- Na, galbūt po nuobodaus gyvenimo Italijos pensione, jai ten bus velniškai linksma.

Liuskombas susikaupė ir išdrožė:

- Paklausykite, Bese, aš labai nustebau, jus čia pamatęs, tik nemanykite, kad aš... Žodžiu, aš noriu pasakyti: gal tai paties likimo lemta? Atsirado patogus momentas, o jūs tikriausiai suprantate, kaip turi jaustis mergina...

- Apie ką jūs kalbate, Derekai?

- Juk jūs jos motina!

- Taip, žinoma, aš jos motina. O ji - mano duktė. Dėl to jokio džiaugsmo nei ji, nei aš nepatyrėme, ir vargu ar patirsime...

- Nekalbėkite šitaip! Aš manau... Manau, ji jaučia...

- Ką jūs čia taukšiate? - susiraukė Besė Sedžvik.

- Spėju iš jos pačios žodžių. Vakar ji pati man apie tai priminė. Paklausė, kur jūs, ką veikiate...

Besė Sedžvik priėjo prie lango ir ėmė barbenti į stiklą.

- Jūs labai geras, Derekai, - pagaliau tarė ji. - Ir jūsų žodžiai nuoširdūs. Bet kam jie reikalingi, mano vargšeli angele! Įsidėmėkite tai! Visos tos jūsų kalbos nereikalingos ir gali būti net pavojingos.

- Ką jūs, Bese! Pavojingos?

- Taip, taip, taip. Būtent - pavojingos. Aš esu pavojinga. Aš visada kėliau pavojų.

- Kai prisimenu kai kuriuos jūsų poelgius... - įsiterpė pulkininkas.

- Čia jau mano reikalas, - atrėžė Besė Sedžvik, - aš seniai įpratau žaisti su pavojais. Ne, ne tai kalbu. Turbūt tai pavojingas polinkis. Lyg narkotikai. Tik todėl gyvenimas man pasidaro gražus, o kitaip ir gyventi nebūtų verta. Štai kaip. Galbūt tai mano pražūtis, o gal ir ne, čia jau kaip susiklostys. Aš niekada nepiktnaudžiavau narkotikais, man apskritai jų nereikėjo. Pavojus - štai mano narkotikas. Bet taip gyvenantys žmonės gali atnešti nelaimę kitiems. Nebūkite užsispyręs senas asilas, Derekai. Laikykite mergaitę toliau nuo manęs. Pasistenkite, kad ji net nežinotų, jog aš esu šiame viešbutyje. Paskambinkite Melfordams ir šiandien pat ją išvežkite. Ką nors paaiškinkite, kodėl tenka taip skubėti...

Pulkininkas Liuskombas neryžtingai timptelėjo ūsą.

- Jūs negerai elgiatės, Bese! - jis atsiduso. - Ji klausinėjo: kur jūs? Aš pasakiau: užsienyje.

- Po pusės paros aš ir būsiu užsienyje. Taigi viskas labai gerai klostosi.

Ji priėjo prie pulkininko, pabučiavo į smakrą, vikriai pasuko už pečių, atidarė duris ir lengvai stumtelėjo. Išeidamas pulkininkas Liuskombas staiga pastebėjo, kad laiptinėje sukinėjasi senoji dama. Mis Marpl krapštėsi savo rankinuke ir bambėjo: "Dieve mano, Dieve mano! Na, žinoma, aš pamiršau jį numeryje. Ak, Dieve mano!"

Ji prašniokštė pro pulkininką tarsi ir nekreipdama į jį dėmesio, bet kai tik jis ėmė leistis laiptais, mis Marpl stabtelėjo prie savo numerio durų ir įtariai nužvelgė nueinantį Liuskombą. Tada pažiūrėjo į Besės Sedžvik duris. "Štai ko ji laukė, - sušnibždėjo mis Marpl. - Įdomu, kodėl?"

Po sočių pusryčių kanauninkas Penifazeris, eidamas holu, nepamiršo palikti administratorei rakto, tada sėkmingai išlindo pro besisukančias duris, ir durininkas airis tuoj pat jį pasodino į taksi - durininko airio pareiga buvo padėti klientams įlipti į automobilius.

- Kur važiuosime, sere?

- O viešpatie! - sumurmėjo kanauninkas Pen fazeris persigandusiu balsu. - Iš tiesų: kur aš ruošiausi važiuoti?

Kol kanauninkas Penifazeris ir durininkas bandė išsiaiškinti tą klausimą, Pondo gatvėje kelioms minutėms sutriko judėjimas. Bet galų gale kanauninko sąmonė nušvito ir jis paliepė taksistui važiuoti į Britanijos muziejų.

Durininkas, likęs vienas, šyptelėjo, o kadangi pro duris niekas neišėjo, ėmė vaikštinėti palei viešbutį ir tyliai švilpiniuoti senos dainelės motyvą.

Staiga atsivėrė apatinio aukšto langas ir jį užkalbino kažkieno balsas:

- Tad štai kur tu, Miki! Ir kas tau šovė į galvą, kad čia įsitaisei?

Jis greitai atsigrįžo ir iš nustebimo apmirė.

Ledi Sedžvik persisvėrė per atdarą langą.

- Argi neatpažįsti?

Durininko veidas staiga nušvito:

- Nejaugi tai mažoji Besė? Tik pamanykit! Po tiekos ilgiausių metų! Mažoji Besė!

- Niekas, išskyrus tave, manęs "mažąja Bese" nevadino. Bjaurus vardas! Ką tu veikei visą tą laiką?

- Šiaip, visko po truputį, - kukliai atsakė Mikis. - Laikraščiai apie mane nerašė. Tik apie tave jie rašo. Retsykiais teko skaityti apie tavo nuotykius.

Besė Sedžvik nusijuokė.

- Šiaip ar taip, aš išsilaikiau geriau, nei tu. Daug geri. Beje, visada daug gėrei.

- Tu gerai atrodai todėl, kad turi daug pinigų.

- Tau ir pinigai nepadėtų. Gertum dar daugiau ir seniai būtum kojas pakratęs. Taip, taip, teisybę sakau! Kaip tu čia patekai? Štai ką aš noriu žinoti! Ir kaip tave apskritai priėmė į tokią vietą?

- Man reikėjo darbo. O aš turiu tuos... - jis parodė medalius, puošiančius krūtinę.

- Aišku, - susimąsčiusi tarė ji. - Ar jie visi tikri?

- Žinoma, tikri! Kodėl jie turėtų būti netikri?

- Tiek to, aš tikiu tavimi. Tu visada buvai drąsus. Visada mėgai peštis. Esu įsitikinusi - armija - tau pati geriausia vieta.

- Gera, kai vyksta karas, o kur dėtis taikos metu?

- Vadinasi, įsitaisei čia. Net neįsivaizdavau...

- Ko tu neįsivaizdavai, Bese?

- Nesvarbu. Keista vėl tave sutikti po daugybės metų!

- O aš tavęs nepamiršau, - tarė vyriškis. - Aš niekada tavęs nepamiršau, mažyte Bese. Kokia buvai puiki mergytė! Tokia grakšti mergytė!

- Kvaila mergiotė, kvailutė, štai kas aš buvau! - išdrožė ledi Sedžvik.

- Tas tai tiesa. Proto mažokai turėjai. Jei būtum protingesnė buvus, argi būtum su manimi susidėjus! O kaip tu mokėjai elgtis su žirgais! Prisimenu tą kumelaitę... Kaip ją vadino? Ak taip! Molė O'Flin. Na ir pašėlusi buvo, kipšė!

- Tik tu ir tegalėjai ant jos išsilaikyti! - šyptelėjo ledi Sedžvik.

- Ji ir mane būtų numetusi, jei tik būtų pajėgusi. Bet kai pajuto, kad to nepavyks padaryti, - pasidavė. Ne gyvulys, o gražuolė, atsižiūrėti negalėjai! Jei jau pradėjome kalbėti apie jojimą, tai štai ką pasakysiu: nei viena moteris šiuose kraštuose nemokėjo taip sėdėti ant arklio, kaip tu. Ir drąsi buvai! Tokia, beje, ir likai. Lėktuvai, lenktyniniai automobiliai...

Mikis priėjo prie lango:

- O Baligoulano aš juk nepamiršau, - tarė jis reikšmingai. - Kartais net imdavo pagunda tau parašyti...

Besės Sedžvik balsas pasidarė griežtas:

- Ką tu turi omenyje, Miki Hormanai?

- Paprasčiausiai sakau, kad nieko nepamiršau. Ir tau primenu.

Besė Sedžvik taip pat griežtai pridūrė:

- Jei tu turi omenyje tą patį, ką ir aš, tai paklausyk mano patarimo. Nebandyk man lįsti į akis, nes aš nušausiu tave kaip žiurkę. Žinok, man teko žudyti...

- Turbūt užsienyje?

- Užsienyje ar čia - man tas pats.

- O, Dieve mano, tikiu, kad tu gali bet ką padaryti! - susižavėjęs šūktelėjo Mikis. - Baligoulane...

- Baligoulane tau užmokėjo, kad tylėtum, - nutraukė ji, - ir gerai užmokėjo. Ir tu paėmei pinigus. Daugiau iš manęs nieko nepeši, nesitikėk.

- Galėtų išeiti nebloga romantiška istorijėlė sekmadieniniams laikraščiams...

- Tikiuosi, girdėjai, ką sakiau?

- Na, ką tu, - nusijuokė jis, - aš juokauju. Nieko pikto nedarysiu savo mažajai Besei. Tylėsiu.

- Ir tylėk!

Ji užtrenkė langą ir žvilgtelėjo į rašomąjį stalą - ant biuvaro gulėjo nebaigtas rašyti laiškas. Besė pagriebė jį, sumaigė ir išmetė į šiukšlių krepšį. Staiga pašoko nuo kėdės ir išėjo iš kambario.

Mažytės "Bertramo" viešbučio skaityklos iš pirmo žvilgsnio galėjo pasirodyti nykios, nors iš tikrųjų tokios nebuvo. Prie langų stovėjo po du rašomuosius stalus, dešinėje - žurnalų stalas, kairėje, atsukti į židinį, - krėslai aukštais atlošais. Po pusiaudienio juose mėgdavo pasėdėti seni džentelmenai bei buvę karininkai, kurie, pasislėpę nuo pašalinių akių, patogiai nusnausdavo, kol ateidavo laikas gerti arbatą. Tie, kas ateidavo čia rašyti laiškų, snaudžiančiųjų paprastai nepastebėdavo. Ryto metą skaitykla būdavo tuščia.

Bet atsitiko taip, kad tą rytą abu krėslai buvo užimti. Viename sėdėjo sena dama, kitame - jauna mergina. Staiga mergina pašoko ir įsmeigė akis į duris, pro kurias ką tik išėjo ledi Sedžvik. Elvyros Bleik veidas buvo mirtinai išbalęs.

Praėjo dar kokios penkios minutės, ir nuo kito krėslo pakilo senoji dama. Mis Marpl nusprendė, kad jau pakankamai pailsėjo po rytinės ruošos ir pasivaikščiojimo. Buvo pats laikas eiti pasidžiaugti Londono grožybėmis. Ji žengė prie išėjimo, stengdamasi prisiminti kokiu autobusu važiuoti. Prie jos prišoko durininkas.

- Jums reikalingas taksi, mamyte, - tvirtai pareiškė jis.

- Nemanau, - tarė mis Marpl. - Man rodos, čia netoli sustoja dvidešimt penktasis autobusas. Juo ir važiuosiu...

- Autobusu jūs nevažiuosite, - taip pat tvirtai pareiškė durininkas. - Lipti į autobusus ir iš jų išlipti - mūsų laikais paprasčiausiai pavojinga! Jie staiga pajuda iš vietos, netikėtai sustoja - jiems visai nerūpi

keleiviai! Tuojau švilptelsiu taksi, ir jūs vyksite, kur reikia kaip karalienė.

Mis Marpl pasidavė:

- Na ką gi, tebūnie, kaip sakote. Iš tiesų, geriau paimsiu taksi.

Durininkui nereikėjo nė švilptelti. Jis paprasčiausiai spragtelėjo pirštais, ir lyg burtų lazdele mostelėjus, atsirado taksi. Durininkas mis Marpl paslaugiai padėjo įlipti į automobilį. Staiga ji nusprendė važiuosianti į "Robinzono ir Kleverso" parduotuvę, nuo seno garsėjančią dideliu geros drobės paklodžių pasirinkimu. Mis Marpl iš tiesų jautėsi lyg karalienė. Ji iš anksto džiaugėsi galėsianti pasirinkti gerų drobinių paklodžių, užvalkalėlių ir virtuvės rankšluosčių. Iki gyvo kaulo įkyrėjo visokie bananai, vynuogės, šokantys per lanką šunys ir panašūs ant rankšluosčių išpiešti "menai" - tiesiog erzina, kai šluostai indus...

Ledi Sedžvik priėjo prie administratorės:

- Ar misteris Hamfris savo kabinete?

- Taip, ledi Sedžvik. - Mis Horindž nustebusi pažvelgė į klausiančiąją.

Ledi Sedžvik užėjo už užtvaro, pabeldė į duris ir, nelaukdama kvietimo, jas pravėrė.

Misteris Hamfris aiškiai nustebo:

- Kuo galiu būti naudingas?

- Kas nusamdė tą žmogų, Maiklą Hormaną?

Misteris Hamfris ėmė mikčioti.

- Parfitas išėjo... nes prieš mėnesį papuolė į automobilio avariją. Reikėjo skubiai jį pakeisti... Šis pasirodė mums tinkamas. Geros rekomandacijos... tarnavo kariuomenėje... Žodžiu, be jokios dėmės. Tiesa, protelio ne per daug turi, bet tai... bet tai kartais net gerai... Jūs žinote apie jį ką nors bloga?

- Žinau pakankamai daug, todėl nenorėčiau jo čia regėti.

- Jei jūs reikalaujate, - lėtai tarė Hamfris, - mes šiandien pat jį įspėsime, kad...

- Ne, - vis taip pat griežtai kalbėjo ledi Sedžvik, - ne, jau per vėlu... Nesvarbu.

Šeštas skyrius

- Elvyra!

- Sveika, Bridžeta!

Elvyra įėjo į Onslou skvero 180-ojo namo laiptinę. Duris jai atvėrė Bridžeta, pro langą sekusi ateinančią draugę.

- Eime į viršų, - pasiūlė Elvyra.

- Žinoma! Čia dar užklups mamytė.

Merginos nudūmė laiptais į viršų ir išvengė susitikimo su Bridžetos motina, kuri netrukus išlindo iš miegamojo.

- Garbės žodis, tau pasisekė, kad neturi mamos, - sunkiai dūsuodama tarė Bridžeta. Ji įsivedė draugę į savo kambarį ir sandariai uždarė duris. - Tiesa, mano mama labai meili ir šiaip gera, bet, Dieve, saugok nuo tų nepabaigiamų klausimų, kuriais ji mane apipila nuo ryto iki vakaro! Kur aš ėjusi, su kuo susipažinusi, ar mano naujieji pažįstami neesą kažkokių mūsų bendrapavardžių iš Jorkšyro giminaičiai? Tokie pasipila beprasmiški klausimai...

- O kuo jai daugiau užsiimti, - nė kiek nenustebo Elvyra.

- Klausyk, Bridžeta, aš turiu labai svarbų reikalą, ir tu turi man padėti.

- Žinoma, jei tik galėsiu. Reikalas liečia vyriškį?

- Ne. (Bridžeta nusivylusi atsiduso.) Aš vienai parai turiu nuskristi į Airiją, bet, galimas daiktas, užtruksiu ir ilgiau. Tau teks mane pridengti.

- Į Airiją? O ko?

- Dabar negaliu pasakyti. Nėra laiko. Pusę dviejų aš turiu pusryčiauti restorane su savo globėju pulkininku Liuskombu.

- O kaip tu nusikratei ta Karpenter?

- Pabėgau, kai buvome parduotuvėje.

Bridžeta sukikeno.

- O po pusryčių jie mane veš pas Melfordus. Teks pas juos gyventi, kol man sukaks dvidešimt vieneri.

- Koks siaubas!

- Kaip nors išsisuksiu. Pusseserę Mildred lengva apsukti aplink pirštą. Mane įtaisė mokytis tokioje skylėje, kuri vadinasi "Šiuolaikinis pasaulis". Vedžiosią į paskaitas, muziejus, paveikslų galerijas, lordų rūmus ir kitur. Smagiausia bus tai, kad niekas nesužinos, ar aš ten ėjau ar ne. Mudvi tuščiai laiko neleisime.

- Tai puiku! - vėl sukikeno Bridžeta. - Italijoje mums neblogai sekėsi, tai gal ir čia? Senoji Makaronienė manė, kad mudvi esame tikri angeliukai. Jai nė į galvą neateidavo, kad akis muiliname!

Prisiminusios savo išdaigas, merginos nusijuokė.

- Bet reikėdavo viską kaip reikiant iš anksto sumanyti, - tarė Elvyra.

- Ir mokėti gerai pameluoti, - pridūrė Bridžeta. - Ar Gvidas tau rašo?

- Taip, aš gavau ilgiausią laišką. O pasirašė "Ginevra", tarsi kokia draugė. Bet užteks plepėti, Bridžeta! Mes dar turime spėti tiek daug nuveikti, o liko tik pusantros valandos. Atidžiai klausykis. Rytoj aš turėčiau eiti pas dantistą. Bet negalėsiu. Jei spėsiu, pati jam paskambinsiu, jeigu ne - tu praneši. Vėliau, vidudienį, paskambink Melfordams, tik nutaisyk balsą, kad jie pamanytų, jog kalbi ne tu, o tavo mama, ir pasakyk, kad dantistas liepęs man ateiti dar ir poryt, todėl aš pasiliekanti pas jus.

- Na, šis numeris turėtų pavykti. Melfordai atsakys: jūs esate labai malonūs, jūs taip rūpinatės Elvyra... O jei tu poryt negrįši?

- Tada tau teks jiems paskambinti dar kartą...

Bridžeta susimąstė.

- Mes dar turime pakankamai laiko, ką nors sugalvosime! - nekantriai šūktelėjo Elvyra. - Labiausiai dabar mane neramina pinigai! Tu, žinoma, pinigų neturi?

- Tik du svarus.

- Mažai! Aš skrisiu lėktuvu. Jau žiūrėjau tvarkaraštį. Tik dvi valandos kelio. Viskas priklausys nuo to, kiek ten užtruksiu.

- Ar gali man pasakyti, ką ten ruošiesi veikti?

- Ne, negaliu, bet tai labai labai svarbu.

Tariant tuos žodžius, Elvyros balsas taip sudrebėjo, kad Bridžeta nustebusi įsmeigė į ją akis.

- Vadinasi, tai tikrai svarbu, Elvyra?

- Taip. Labai.

- Ir niekas apie tai neturi žinoti?

- Niekas! Tai visiškai visiškai slapta! Man reikia išsiaiškinti vieną dalyką: teisybė tai ar ne? Kaip kvailai atsitiko su pinigais! Idiotiškiausia tai, kad aš turtinga! Apie tai man pasakė pats globėjas. O duoda varganus grašius tik skudurams. Jaučiu, taip bus ir ateityje, ir nežinia kada baigsis toks gyvenimas!

- O tavo globėjas pulkininkas - kaip ten jį vadina? - ar negali tau truputį paskolinti?

- Ką tu! Jis apipiltų mane klausimais, būtinai norėdamas sužinoti, kam man prireikė pinigų.

- Taip, taip, tu teisi. Kodėl visi amžinai prie mūsų kimba su savo klausimais? Įsivaizduok: tereikia, kad man kas paskambintų, ir mamytė būtinai turi žinoti, kas skambino! O juk tai jos visai neliečia!

Elvyra pritardama linktelėjo, bet aiškiai buvo matyti, kad jos galvoje sukosi visai kitos mintys.

- Ar tau teko kada turėti reikalų lombarde, Bridžeta?

- Niekad. Neįsivaizduoju, ką ten daro.

- Manau, nesunku suprasti, - tarė Elvyra.

- Bet aš neturiu jokių brangenybių, kurias galėčiau užstatyti, - atsiduso Bridžeta.

- O tavo mama?

- Man atrodo, kad geriau jai neprasitarti.

- Tai tiesa, bet... O nukniaukti nieko negalima?

- Ką tu, ar tai padoru? - nustebo Bridžeta.

- Iš tikrųjų? Gal tu ir teisi. Nors aš duodu galvą nukirsti, kad tavo mama nieko nepastebėtų, o kol ji susigriebtų, mes spėtume daiktus padėti į vietą. Na ką gi, einam pas misterį Bolardą.

- Kas tas misteris Bolardas?

- Lyg ir mūsų šeimos juvelyras. Aš jam visada nešu taisyti laikrodį. Jis mane pažįsta nuo šešerių metų. Neturiu kitos išeities, Bridžeta. Tuoj pat drožiam pas jį. Dar yra šiek tiek laiko.

- Geriau išlendam pro atsarginį išėjimą, - pasiūlė Bridžeta, - kitaip dar mus užklups mamytė ir ims klausinėti...

Atsidūrusios Bondo gatvėje prie garsios "Bolardo ir Uitlio" juvelyrinės parduotuvės, merginos dar kartą aptarė veiklos planą.

- Tu iš tiesų viską supratai, Bridžeta?

- Manau, kad supratau, - geibiai atsakė Bridžeta.

- Pirmiausiai, - tarė Elvyra, - sinchronizuokime laikrodžius!

Bridžeta truputį pažvalėjo. Moksliškas žodis "sinchronizuokime" padarė jai gerą įspūdį. Jos patikslino laikrodžius - Bridžetai teko pasukti truputį į priekį.

- Pradėsime veikti lygiai dvidešimt penkios minutės antros, - tarė Elvyra. - Kaip jau sakiau, man laiko dar užteks, gal net dar kiek liks, bet geriau, kai lieka negu pritrūksta!

- O jei staiga?.. - Bridžeta norėjo kažką pasakyti.

- Kas - staiga?

- O jei mane iš tikrųjų prispaus?

- Niekas tavęs neprispaus! - užtikrino Elvyra. - Tu gerai bėgi, o visi Londono vairuotojai įpratę staiga stabdyti. Viskas bus gerai.

Žvilgtelėjusi į Bridžetą, Elvyra suprato, kad jos žodžiai vargu ar įtikino draugužę.

- Ar neįstumsi manęs į bėdą, Bridžeta, ar neapgausi?

- Nebijok, neapgausiu, - pažadėjo Bridžeta.

Bridžeta perėjo į kitą Bondo gatvės pusę, o Elvyra stumtelėjo nuo seno gera reputacija garsėjančios "Bolardo ir Uitlio" juvelyrinių dirbinių ir laikrodžių parduotuvės duris. Parduotuvėje buvo gražu ir tylu. Surdutu vilkįs mandagus ponas pasiteiravo, ko panelė pageidaujanti.

- Aš norėčiau pasikalbėti su misteriu Bolardu.

- Su misteriu Bolardu? O kaip apie jus pranešti?

- Pasakykite, kad atėjo mis Elvyra Bleik.

Mandagusis ponas valandėlei išėjo, o Elvyra prisėlino prie prekystalio, kur ant plaušo po stiklu visa savo puikybe futliaruose spindėjo ir žėrėjo sagės, žiedai ir apyrankės. Netrukus atėjo pats misteris Bolardas. Tai buvo pagyvenęs, kokių šešiasdešimties metų vyras, vyresnysis firmos partneris.

- A, mis Bleik, pasirodo, esate Londone! Labai malonu jus matyti. Kuo galėčiau padėti?

Elvyra ištiesė jam mažytį laikrodėlį:

- Ėmė blogai eiti. Gal galėtumėte pataisyti?

- Žinoma. Tai labai paprasta. - Misteris Bolardas apžiūrėjo laikrodį. - Kokiu adresu grąžinti?

Elvyra pasakė adresą.

- Taip, štai kas dar... Mano globėjas pulkininkas Liuskombas, jūs jį pažįstate...

- Taip, taip, žinoma.

- Jis manęs klausė, kokią norėčiau gauti velykinę dovaną ir pasiūlė pačiai išsirinkti. Žinoma, jis klausė, ar aš norėčiau, kad jis eitų

drauge, bet aš maniau, kad geriau pirma ateiti vienai, todėl kad, suprantate, kažkaip nepatogu... Aš kalbu apie kainas, na ir panašius dalykus...

- Aš puikiai jus suprantu, - šypsodamasis atsakė misteris Bolardas. - Ko jūs geidautumėt, mis Bleik? Sagės, apyrankės, žiedo?

- Ko gero, sagės, - tarė Elvyra, - bet aš norėčiau pasirausti brangenybių krūvoje...

Tai ji pasakė, įsmeigusi į misterį Bolardą maldaujamą žvilgsnį. Misteris Bolardas vėl nusišypsojo.

- Na, žinoma, žinoma! Kai reikia skubėti, tai ir rinktis neįdomu.

Kelios minutės buvo ypač malonios. Misteris Bolardas traukė brangenybes tai iš vienos, tai iš kitos dėžės, ir netrukus daugybė apyrankių ir sagių gulėjo priešais Elvyrą ant aksominio patiesalo. Atrodė, misteris Bolardas dirbo patį maloniausią darbą. Elvyra vieną po kitos dėjo prie krūtinės vėrinį ar sagę, vis pažiūrėdama į veidrodį. Pagaliau ji išsirinko puikią apyrankę, laikrodį su briliantais ir dvi sages.

- Tuojau mes viską užrašysime, - tarė misteris Bolardas, - ir kai pulkininkas Liuskombas atvyks į Londoną, galės išrinkti dovaną iš jums patikusių daiktų.

- Tai puiku! - sušuko Elvyra. - Jis tikriausiai pamanys, kad pats sugalvojo išrinkti dovaną, ar ne?

Skaisčiai žydros akys žvelgė į juvelyrą. O prieš akimirką tos pačios skaisčios akys pastebėjo, kad laikrodžio rodyklės rodo lygiai dvidešimt penkias minutes antros.

Staiga gatvėje sucypė stabdžiai ir pasigirdo persigandusios moters klyksmas. Aišku, visų parduotuvėje buvusių žmonių žvilgsniai nukrypo į langą, pro kurį buvo matyti Bondo gatvė.

Elvyros ranka nuo prekystalio į elegantiško kostiumo kišenę nuslydo taip greitai, kad jeigu net kas netyčia ir būtų pažvelgęs jos pusėn, vistiek nieko nebūtų pastebėjęs.

- Ajajai, - atsiduso misteris Bolardas, - dar kiek, ir ji būtų pakliuvusi po mašina. Kvaila mergiotė! Argi galima šitaip bėgti per gatvę!

Elvyra jau ėjo prie durų. Ji pažvelgė į laikrodį ir šūktelėjo:

- Dieve mano, kaip užtrukau! Dar pavėluosiu į priemiestinį traukinį! Labai jums dėkinga, misteri Bolardai! Tikiuosi, nepamiršite mano išsirinktų daiktelių?

Netrukus ji jau buvo gatvėje. Greitai pasukusi kairėn, po to dar kartą kairėn, ji atsirado po avalynės parduotuvės arka. Tuoj prie jos pribėgo uždususi Bridžeta.

- Ak, - šūktelėjo ji, - tikras siaubas! Aš maniau, kad mane suvažinės. Dar kojinę persiplėšiau!

- Niekai, - tarė Elvyra ir, sugriebusi Bridžetą už rankos, nusitempė ją gatve. - Eime, eime!

- Sakyk... tai... viskas gerai pavyko?

Elvyra įkišo ranką kišenėn ir ištraukė briliantais ir safyrais dabintą apyrankę.

- Ak, Elvyra, kaip tu išdrįsai?

- O dabar, Bridžeta, eik į tą lombardą. Ir paklausk, kiek jie gali duoti už šitą daiktelį. Prašyk šimto...

- O tu nebijai?.. Jeigu staiga?.. Aš noriu pasakyti - o jeigu jie tą daikčiuką jau įtraukė į vogtų daiktų sąrašą?

- Netaukšk niekų. Kur jau taip greitai įtrauks! Jie dar nieko nepastebėjo!

- O kai pastebės, tai iš karto pamanys, net bus įsitikinę, kad paėmei tu!

- Žinoma, jeigu iš karto pastebės, kad dingo apyrankė, tai gali pamanyti ir apie mane.

- Jie kreipsis į policiją ir...

Ji nebaigė sakinio, nes Elvyra papurtė galvą, ir jos baltapūkiai plaukai beveik uždengė veidą, o lūpos valiūkiškai šypsojosi.

- Į policiją jie nesikreips, Bridžeta, nė už ką nesikreips, jei pamanys, kad nudžioviau aš.

- Kodėl? Tu manai, kad...

- Juk sakiau, kai man sukaks dvidešimt vieneri metai, aš turėsiu labai daug pinigų. O tada galėsiu iš jų pirkti krūvas brangenybių. Triukšmo jie nekels. Na, o dabar bėk kiek kojos neša ir gauk pinigų. Paskui užsakyk mano vardu bilietą į lėktuvą. O aš čiumpu taksi ir lekiu į restoraną. Ir taip jau vėluoju dešimt minučių. Taigi, grįšiu rytoj pusę vienuoliktos.

- Ak, Elvyra, kaip aš dėl tavęs jaudinuosi! - suaikčiojo Bridžeta.

Bet Elvyra jau susistabdė taksi.

Apėjusi "Robinzono ir Kliverso" krautuvę, mis Marpl sėdo į autobusą ir nuvažiavo į Karininkų universalinę parduotuvę. Kažkada, labai seniai, mis Marpl teta tą parduotuvę dievino. Suprantama, ji jau nebe tokia, kokia buvo. Mis Marpl prisiminė, kaip tetulė Elena, mėgusi dėvėti skrybėlę ir mantiją, susirasdavo gastronomijos skyriuje savo pažįstamą pardavėją ir patogiai įsitaisydavo kėdėje. Tais laikais niekas niekur neskubėdavo, ir tetulė Elena ramiai galėdavo pasvarstyti, ką ji turėtų nusipirkti tą dieną ir ką užsisakyti ateičiai. Viską apsvarsčiusi, tetulė

Elena imdavo kalbėtis su pardavėju, pirmiausia paklausdama apie jo motinos, jaunesniojo sūnaus ir šlubosios svainės sveikatą. Pabaigusi pokalbį, tetulė Elena linksmai klausdavo dukterėčios: "Ar mano mergaitė negeistų papusryčiauti?" Jos liftu pasikeldavo į ketvirtą aukštą ir atsisėsdavo prie staliuko. Baigusios pusryčiauti, visuomet valgydavo ledus su braškėmis.

Savaime aišku, Karininkų universalinėje parduotuvėje dabar buvo kur kas daugiau liftų nei anksčiau. Ir apskritai parduotuvė buvo labai pasikeitusi. Visur daugiau šviesos, o žmonių pilna kaip amaro. Bet mis Marpl, nors ir skaudama širdimi prisiminė praeitį, dabarties nekeiksnojo. Parduotuvėje kaip ir senais laikais veikė restoranas, ir mis Marpl nutarė jame papusryčiauti.

Įdėmiai perskaičiusi meniu ir svarstydama, ką užsisakyti, mis Marpl žvalgėsi po restorano salę. Staiga jos antakiai pakilo. Koks sutapimas! Čia buvo ta pati moteris, kurios mis Marpl iki vakar niekada niekada nebuvo mačiusi, bet užtat regėjo daugybę jos fotografijų - žirgų lenktynėse, Bermunduose, prie savojo lėktuvo ar automobilio. Tik vakar mis Marpl pamatė tą damą gyvą. Ir, kaip dažnai būna, vėl susidūrė su ja pačioje netinkamiausioje vietoje, nes pusryčiai Karininkų universalinėje parduotuvėje ir Besė Sedžvik kažkaip siaubingai nesiderino! Mis Marpl nei kiek nebūtų nustebusi, pamačiusi Besę išeinant iš kokios nors užkandinės Sohe ar Koventgardene su briliantine diadema ant galvos. Bet tik ne čia, toje parduotuvėje, kuri mis Marpl asociavosi su karininkais, jų žmonomis, dukterimis, tetomis ir senelėmis. Ir vis dėlto, tai buvo Besė Sedžvik. Nepaprastai elegantiška, apsivilkusi tamsų kostiumą ir ryškiai žalią bliuzelę, ji sėdėjo prie staliuko su vyriškiu. Liesas, ereliško profilio jaunuolis vilkėjo odos striukę. Palinkę prie staliuko, jiedu apie kažką rimtai kalbėjosi ir tuo pat metu kramtė, turbūt nė nepastebėdami, ką valgo.

Meilužių pasimatymas? Ką gi, visai galimas daiktas. Tiesa, kavalierius jaunesnis už savo pašnekovę kokia penkiolika ar dvidešimčia metų, bet Besė Sedžvik dar labai žavinga.

Mis Marpl įdėmiai nužvelgė jaunuolį ir padarė išvadą, kad jis nieko sau. Bet tuoj pat nusprendė, kad jis jai nepatinka. "Panašus į Harį Raselą, - pamanė mis Marpl, kaip visada, prototipų ieškodama praeityje. - Iš jo niekada nebuvo naudos. Jis niekada neatnešė laimės moterims, kurios jį įsimylėdavo".

"Ji neklausys mano patarimų, - toliau mąstė mis Marpl, - o aš galėčiau jai patarti". Beje, svetimų žmonių meilės reikalai mis Marpl nerūpėjo, o jei

kalbėti apie romanus, Besė Sedžvik, iš visko sprendžiant, tuose reikaluose puikiai nusimanė.

Mis Marpl atsiduso, baigė valgyti ir nusprendė žvilgtelėti į kanceliarinių prekių skyrių.

Vienas charakteringiausių mis Marpl bruožų buvo smalsumas, arba, kaip ji pati sakydavo, "domėjimasis" svetimais reikalais.

Tyčia "pamiršusi" ant savo staliuko pirštinaites, mis Marpl pasuko prie kasos pro pat ledi Sedžvik staliuką. Apmokėjusi sąskaitą, ji staiga "susigriebė" neturinti pirštinių ir grįžo jų pasiimti. Einant atgal, kažkaip jai iš rankų iškrito rankinukas ir ant grindų pabiro visokiausi niekniekiai. Padavėja puolė pagalbon, o mis Marpl, apsimetusi labai sumišusia, papylė dar ir raktus bei smulkias monetas.

Iš tų triukų ji ne ką laimėjo, tačiau šiokia tokia nauda buvo. Ją sudominę objektai tik žvilgtelėjo į visą laiką kažką burbančią senąją damą ir ramiai sau šnekučiavosi.

Laukdama lifto, mis Marpl stengėsi prisiminti nugirsto pokalbio nuotrupas.

- Kokia oro prognozė?

- Puiki. Rūko nebus.

- Ar Liucernai viskas paruošta?

- Taip. Lėktuvas išskrenda devynios keturiasdešimt.

Tai ir viskas, ką mis Marpl pavyko išgirsti einant pro šalį pirmą kartą. Kai mis Marpl grįžo pirštinių, nugirdo truputį daugiau.

Besė Sedžvik piktai kalbėjo:

- Kurių velnių tu vakar atsibastei į "Bertramą"? Nedrįsk daugiau ten rodytis.

- Nesijaudink, juk nieko neatsitiko! Aš tik paklausiau, ar tu ten apsistojusi, o kad mes draugai, žino visi...

- Ne tai svarbiausia! Man "Bertramas" tinka, o tau - ne! Tu ten iš karto atkreipi į save dėmesį!

- Na ir kas?

- Idiotas! Kodėl atėjai, aš klausiu, kodėl? Kokią turėjai priežastį ten rodytis? A, priežastis buvo, aš tave kiaurai permatau...

- Nusiramink, Bese.

- Vis dėlto koks tu melagis!

Tai ir viskas, ką nugirdo mis Marpl. Jos nuomone, tai buvo ne taip jau mažai.

Septintas skyrius

Lapkričio 19 dienos vakare kanauninkas Penifazeris papietavo savo klube. Susitikęs porą draugų, įdomaus ir pikto pokalbio metu apsvarstė ginčytiną Negyvojoje jūroje rastų papirusų ritinių amžių, ir žvilgtelėjęs į laikrodį suprato, kad jau laikas važiuoti į aerouostą. Hole kanauninkas sutiko savo draugą daktarą Uitakerį.

- Kaip sekasi, Penifazeri? - iš tolo linksmai šūktelėjo daktaras. - Senokai jus bemačiau. Kas naujo kongrese? Ar iškilo kokių nors įdomesnių problemų?

- Įsitikinęs, kad iškils.

- Jūs iš ten?

- Ne, aš kaip tik į tenai. Skubu aerouostan.

- Štai kaip? - Uitakeris aiškiai nustebo. - O aš kažkodėl maniau, kad kongresas prasidėjo šiandien.

- Ne, ne. Rytoj. Devynioliktą.

Kanauninkui Penifazeriui jau žengiant pro duris, Uitakeris vėl šūktelėjo;

- Bet, mano mielasis, devyniolikta juk šiandien, o gal aš klystu?

Tačiau kanauninkas Penifazeris tų žodžių jau negirdėjo. Pel Male jis susistabdė taksi ir išdūmė į aerouostą. Tą vakarą ten buvo gana daug žmonių. Pagaliau atėjo kanauninko eilė, ir jis pateikė savo bilietą, pasą ir visus kitus dokumentus. Už pertvaros sėdinti mergina jau ketino uždėti antspaudą, bet staiga tarė:

- Atleiskite, sere, jūsų bilietas nebegalioja.

- Kaip tai nebegalioja? Ne, ne, bilietas yra geras! Reiso numeris šimtas... Ak, aš nematau be akinių!.. Šimtas su kažkiek, iki Liucernos...

- Ne ta data, sere. Ant bilieto parašyta: trečiadienis, aštuoniolikta.

- Negali būti! Tai yra aš norėjau pasakyti, kad šiandien trečiadienis, aštuoniolikta!

- Atleiskite, sere. Šiandien devyniolikta.

- Devyniolikta!

Visiškai sumišęs, kanauninkas išsitraukė iš kišenės užrašų knygelę ir ėmė ją nervingai sklaidyti. Netrukus įsitikino: iš tikrųjų buvo devyniolikta. Taigi jis ruošėsi skristi lėktuvu, kuris išskrido vakar.

- Vadinasi, Dieve mano, vadinasi, kongresas Liucernoje jau įvyko?

Nusivylęs jis stypsojo prie pertvaros, o už jo nugaros spaudėsi savo eilės nesulaukią keleiviai. Jie be ceremonijų nustūmė į šoną iš nevilties sutrikusį kanauninką. Vis dar rankoje spausdamas nebereikalingą bilietą, Penifazeris užleido eilę. Mintyse jis svarstė įvairius variantus. Galima pasikeisti bilietą ar negalima? Tačiau kokia prasmė? Juk jau devynios, kongresas pasibaigė - jis prasidėjo dešimtą valandą ryto. Štai ką turėjo galvoje gydytojas Uitakeris, pagaliau suprato. Jis pamanė, kad kanauninkas Penifazeris jau grįžo iš kongreso.

- O Dieve mano, Dieve mano, - burbėjo kanauninkas, - kaip aš taip susipainiojau!

Švytuodamas sakvojažu, jis lėtai patraukė gatve, stengdamasis suprasti, kodėl taip viskas susijaukė galvoje. Pagaliau jam pavyko susigaudyti savo mintyse, ir jis liūdnai palingavo galvą.

"O dabar, - pasakė pats sau, - dabar reikia užkąsti".

Nors ir keista, alkio jis nejautė.

Slampinėdamas Krovelroudu, jis užtiko indiškų patiekalų restoranėlį. Nors ir nesu alkanas, nusprendė kanauninkas, bet vis dėlto reikia pavalgyti, atgauti jėgų, o po to drožti ieškoti viešbučio, bet ne, ne, kaip tik šito ir nereikia - juk jis jau apsistojo viešbutyje! Na, žinoma! "Bertramo" viešbutyje jis pasiliko numerį keturioms dienoms! Ir sekasi gi kartais! Jis turi numerį, numeris jo laukia! Tereikia pareikalauti savo rakto ir ... Tuo tarpu kanauninkas miglotai pajuto, kad bręsta kažkokie nauji nemalonumai. Kišenę svėrė kažkoks svoris.

Jis įkišo kišenėn ranką ir išsitraukė raktą, kurio dydis ir svoris, viešbučio administracijos nuomone, turėjo atbaidyti gyventojų norą nešiotis su savimi. Bet kanauninkas į tai nebuvo atkreipęs dėmesio.

"Devynioliktas numeris, - džiaugsmingai prisiminė kanauninkas. - Būtent taip. Kokia laimė, kad man nereikia ieškoti viešbučio! Juo labiau, kad, girdėjau kalbant, esą visi viešbučiai perpildyti. Ak taip, apie tai šiandien klube man sakė Edmundsas. Jis tik per didelius vargus susiradęs kambarį".

Džiaugdamasis savo įžvalgumu - juk ne be reikalo jis iš anksto užsisakė ir pasiliko sau numerį, - kanauninkas pastūmė tuščią lėkštę, užsimokėjo ir vėl išėjo į Kromvelroudą.

Kažkaip buvo nesmagu tuoj pat eiti į viešbutį, juk jis, kanauninkas, dabar turėjo pietauti Liucernoje ir šnekučiuotis įdomiomis ir jaudinančiomis temomis. Jo žvilgsnį patraukė kino teatro afiša: "Prie Jerichono sienų". Labai įdomu palyginti, ar filmo autoriai tiksliai atkartojo Bibliją.

Kanauninkas nusipirko bilietą ir žengė į žiūrovų salės tamsą. Nors filmas neturėjo jokio ryšio su Biblija, jis žiūrėjo susidomėjęs. Pavadinimas "Prie Jerichono sienų" turėjo grynai simbolinę prasmę - siužetas sukosi apie vienos damos vedybines nesėkmes. Kai tos "sienos" keletą kartų sugriuvo, gražuolė susitiko rūstų šiurkštoką herojų, kurį ji seniai paslapčiomis mylėjo, ir įsimylėjėliai nutarė pastatyti tokias "sienas", kurios kaip niekur nieko ištvertų laiko išbandymus. Nors filmo kūrėjai netaikė įtikti pagyvenusių bažnyčios tarnų skoniui, tačiau kanauninkui jis patiko. Penifazeriui ne dažnai pakliūdavo proga pažiūrėti tokius filmus, ir jis nusprendė, kad tai, ką matė, padėjo jam truputį geriau pažinti gyvenimą. Užsidegus šviesai, buvo atliktas Nacionalinis himnas. Kanauninkas Penifazeris išėjo į vakaro ugnimis degantį Londoną ir pasijuto žvaliau po tų širdį draskančių tik ką matytų vaizdų, kuriuos jautriai išgyveno.

Vakaras buvo giedras, ir kanauninkas nusprendė į "Bertramą" keliauti pėsčiomis, nors prieš tai buvo įsikoręs į priešinga kriptimi važiuojantį autobusą. Kai jis parsigavo į savo - ypatingai padorų - viešbutį, jau buvo vidurnaktis. Tą nakties valandą "Bertramas" buvo tylus, ir atrodė, kad visi jo gyventojai jau seniai ramiai miega. Liftas buvo kažkur viršutiniame aukšte, ir kanauninkas, jo nelaukęs, ėmė lipti laiptais. Priėjęs savo kambarį, įkišo spynon raktą, atidarė duris ir žengė vidun.

Dieve gailestingasis, gal jis kliedi? Bet kas...bet kokiu būdu? Iškeltą ranką jis pamatė per vėlai. Tik pajuto, kaip iš akių pasipylė žvaigždės.

Aštuntas skyrius

Airijos ekspresas skrodė nakties juodumą. Arba, tiksliau sakant, lėkė per priešaušrio tamsą.

Kartkartėmis dyzelis klaikiai, perspėjančiai sušvilpdavo, kad net širdį perverdavo. Traukinys lėkė aštuoniasdešimties kilometrų per valandą greičiu. Jis niekada nevėluodavo.

Staiga traukinys stipriai sumažino greitį. Mašinistas patraukė stabdį. Gailiai sucypė ratai. Jie sukosi vis lėčiau ir lėčiau... Sargybinis iškišo pro langą galvą ir priekyje išvydo raudoną žibintą. Traukinys sustojo. Kai kurie keleiviai pabudo, o dauguma miegojo kaip miegoję.

Kažkokia senyva dama, sunerimusi, kodėl sustojo traukinys atidarė kupe duris ir žvilgtelėjo koridoriun. Pagyvenęs kunigas, pakraginęs tankiais žilais plaukais apžėlusią galvą, stovėjo ant vagono laiptelių. Dama pamatė, kad jis išlipa, norėdamas sužinoti sustojimo priežastį.

Ryto oras buvo gaivus. Koridoriaus gale pasigirdo kažkieno balsas: "Tai paprasčiausia raudona šviesa!" Pagyvenusi dama grįžo į savo kupe ir vėl pabandė užmigti.

Tuo metu iš signalinės būdelės, mosuodamas žibintu, prie traukinio bėgo žmogus. Iš garvežio iššoko mašinisto padėjėjas, po jo ir sargybinis. Žmogus su žibintu pribėgo prie jų ir dusdamas paaiškino:

- Priekyje katastrofa! Nuo bėgių nuėjo prekinis traukinys.

Ant pylimo prie Airijos ekspreso pašoko šeši žmonės ir įėjo į paskutinį vagoną, kurio durys jau iš anksto buvo atidarytos. Tuo pat metu į grupelę susimetė šeši įvairiuose eskpereso vagonuose važiavę keleiviai. Vienu metu, tarsi išgirdę signalą, jie puolė prie pašto vagono. Abiejose jo pusėse atsistojo po du šalmuotus vyrus su bizūnais rankose.

Žmogus geležinkeliečio uniforma ėjo per traukinį ir aiškino pabudusiems keleiviams:

- Priekyje netikėta kliūtis... Sugaišime kokią dešimt minučių, ne daugiau...

Jo balsas buvo draugiškas ir ramus.

Tuo tarpu mašinistas ir jo padėjėjas jau surišti, užkimštomis burnomis gulėjo prie garvežio. Žmogus su žibintu šūktelėjo:

- Čia jau tvarkelė!

Prie pylimo, taip pat surištas ir taip pat užkimšta burna, gulėjo sargybinis.

Patyrę grobikai pašto vagone ilgai neužgaišo. Dar du surišti žmonės gulėjo ant grindų. Užantspauduotus pašto maišus plėšikai metė į peroną. Ten jų jau laukė.

O keleiviai tuo metu savo kupe šnekučiavosi apie tai, kad dabartiniai geležinkeliai jau nebe tokie, kokie buvo anksčiau.

Kai keleiviai vėl ėmė ruoštis miegoti, tamsumą perrėžė baisus kauksmas.

- Viešpatie, - persigando moteris, - nejaugi reaktyvinis lėktuvas?

- Ne, tikriausiai lenktyninis automobilis.

Kauksmas pamažu tolo ir tilo.

Bedhemtono plentu, už dešimt mylių nuo įvykio vietos, žibintais pasišviesdama sau kelią, į šiaurę važiavo sunkvežimių kolona. Didelė balta lenktyninė mašina pro juos pralėkė lyg žaibas.

O dar po dešimties minučių mašina pasuko į šalutinį keliuką.

Kryžkelėje stovintis garažas, sprendžiant iš lentelės, prikaltos prie jo durų, nedirbo. Bet durys kaip mat atsidarė, baltoji mašina įlėkė į vidų ir durys tuoj vėl užsivėrė. Trys vyrai ėmėsi darbo ir senuosius numerius jie žaibiškai pakeitė naujais. Vairuotojas pamainė drabužius. Vietoje baltos avikailių striukės jis apsivilko juodos odos striukę ir užsidėjo kitą kepurę. Tuoj pat išvažiavo iš garažo ir nurūko. Po kokių penkių minučių į plentą pūkšdamas įslinko senutėlis "Moris Oksfordas". Prie jo vairo sėdėjo kunigas. Mašina ėmė sukiotis vingiuotais kaimo keliukais.

Gyvenvietės keliu važiavusio furgono vairuotojas, išvydęs prie žiogrių tvoros stovintį "Moris Oksfordą", o šalia mašinos stypsantį pagyvenusį žmogų, sustojo.

Furgono vairuotojas išlipo iš mašinos ir paklausė:

- Ar kas atsitiko? Gal reikia pagalbos?

- Ačiū. Žibintai nedega.

Abudu suėjo krūvon ir, pastatę ausis, įsiklausė: viešpatavo tyla. Keletą puikiai atrodančių, tikriausiai, amerikiečių gamybos dėžių, iš "Moris Oksfordo" jiedu pernešė į furgoną.

Nuvažiavęs keletą mylių, furgonas pasuko akmenuotu keliu, kuris vedė į didelio ir prabangaus namo vidinį kiemą. Ten, kur kažkada buvo arklidės, stovėjo baltas "Mersedesas". Furgono vairuotojas atrakino "Mersedeso" bagažinę, perkėlė į ją dėžes, užrakino, vėl sėdo prie savo mašinos vairo ir nuvažiavo.

Devintas skyrius

Elvyra Bleik pažvelgė į dangų. Įsitikinusi, kad diena išaušo puiki, įėjo į telefono automato būdelę ir paskambino Bridžetai į Onslou Skverą.

- Sveika, Bridžeta!

- Ak, Elvyra, tai tu! - Bridžetos balsas atrodė susijaudinęs.

- Taip, aš. Ar viskas gerai pavyko?

- Ak, ne, tiesiog siaubas! Tavo pusseserė misis Melford vakar paskambino mamytei.

- Ką tu sakai? Ar dėl manęs?

- Taip. Aš jai paskambinau vidudienį ir maniau, kad kuo puikiausiai sutvarkiau tavo reikalus. O ji susirūpino tavo dantimis. Baiminosi, kad tik tau kas neatsitiktų. Abscesas ar kas nors panašaus. Todėl ji ir paskambino dantistui, na ir, suprantama, sužinojo, kad ten tavęs nė kvapo nebuvę. Tada ji skambino mamytei. Kaip tyčia, mamytė pati atsiliepė. Ir, suprantama, mamytė pasakė, kad nieko nežinanti, kad tavęs pas mus, suprantama, nėra. Aš tiesiog nebeišmaniau, ką ir daryti!

- Tai ką tu darei?

- Apsimečiau nieko nežinanti. Pasakiau, kad tu lyg ruošeisi aplankyti kažkokius draugus Uimbldone.

- Kodėl būtent Uimbldone?

- Tokia mintis man šovė į galvą, tai ir pasakiau.

Elvyra atsiduso:

- Na gerai, matyt, teks ką nors sugalvoti. Pavyzdžiui, Uimbldone gyvena mano senoji guvernantė ir aš ją aplankiau. Ir ko jie visi lyg susitarę kišasi į mano reikalus! Tikiuosi, puseserei Mildred nešovė galvon kreiptis į policiją?

- Ar dabar važiuoji pas juos?

- Važiuosiu tik vakare. Dar turiu daug reikalų.

- Ar buvai Airijoje? Ar visus reikalus pavyko sutvarkyti?

- Aš sužinojau tai, ką norėjau sužinoti.

- Koks tavo liūdnas balsas!

- Aš ir esu nuliūdusi.
- Elvyra, kaip tau padėti? Ką galėčiau padaryti tavo labui?
- Man niekas nepadės... Tai, ką reikia, aš privalau padaryti pati. Juk tikėjausi, kad visa tai - netiesa, o pasirodė - tiesa, ir aš nebežinau, ką dabar daryti.
- Tau gresia pavojus, Elvyra?
- Nevaidink melodramos, Bridžeta! Aš turiu būti atsargi, štai ir viskas. Labai labai atsargi.
- Vadinasi, pavojus tikrai gresia?
Kiek patylėjusi, Elvyra pridūrė:
- Galimas dalykas, kad paprasčiausiai aš perdaug prisifantazavau.
- Elvyra, o ką tu ruošiesi daryti su ta apyranke?
- A, viskas susiklostė labai gerai. Man pavyko gauti pinigų iš vieno žmogaus, ir aš galiu eiti į...- kaip tai vadinasi? - ir ją išpirkti. Vėliau apyrankę grąžinsiu Bolardui.
- O kaip jis į tai reaguos?.. Ne, mamyte, čia skambina iš skalbyklos. Jie sako, kad mes nepalikę tos paklodės. Taip, taip, mamyte, aš pasakysiu vedėjai. Gerai, gerai.
Kitame laido gale išgirdusi tą monologą, Elvyra nusišypsojo ir pakabino ragelį. Tada pasirausė piniginėje, išrinko keletą monetų, pasidėjo priešais save ir vėl nukabino ragelį. Surinkusi reikalingą numerį, įkišo į automatą monetą, paspaudė mygtuką ir ėmė kalbėti plonyčiu, truputį užilsusiu balseliu:
- Sveikute, pusesere Mildred... Taip, tai aš... Prašau man atleisti. Taip, taip žinau... Taip, aš ruošiausi... Bet, suprantate, brangioji, senoji Madė, juk jūs ją pamenate, mano senoji Madmuazelė... Aš parašiau jums atvirutę, bet pamiršau išsiųsti. Ji ir dabar tebėra mano kišenėje! Suprantate, ji sunegalavo, o nėra kas ja pasirūpintų, ir aš užsukau pažiūrėti, kaip ji laikosi. Taip, aš ruošiausi pas Bridžetą, bet staiga sužinojau, kad senutė serga, ir pasikeitė visi planai... Nesuprantu, ką jums pasakė. Ne, matyt kažką supainiojo... Taip, taip, kai atvažiuosiu, viską paaiškinsiu... Taip, taip, šiandien vakarop. Aš tik palauksiu slaugės, kuri pasirūpins Made, nors ji ne tikra slaugė, o tokia, žinote, sutinkanti padėti... Ne, ji nė už ką nenori į ligoninę! Aš labai nusikaltau jums, sesute Mildred, labai, labai, atleiskite man!
Elvyra pakabino ragelį ir giliai atsiduso.
"Ak, - sumurmėjo ji, - kaip būtų gerai, jei reikėtų mažiau meluoti!"

Ji išėjo iš telefono būdelės, ir tuoj jai į akis krito didelės laikraščių antraštės: "STAMBUS TRAUKINIO APIPLĖŠIMAS. BANDITAI UŽPUOLĖ AIRIJOS EKSPRESĄ".

Parduotuvės durys atsidarė tuo metu, kai misteris Bolardas aptarnavo klientą. Jis pakėlė akis ir išvydo Elvyrą Bleik.

- Ne, - pasakė ji priėjusiam prie jos padėjėjui, - aš palauksiu, kol laisvas bus misteris Bolardas.

Netrukus klientas išėjo, ir Elvyra priėjo prie prekystalio.

- Labas rytas, misteri Bolardai.

- Ko gero, jūsų laikrodėlis dar nepataisytas, mis Elvyra.

- O, aš atėjau ne laikrodžio, - atsakė Elvyra. - Aš atėjau jūsų atsiprašyti. Atsitiko siaubingas dalykas. - Ji atidarė rankinuką, išėmė mažytę dėžutę ir iš jos ištraukė apyrankę su briliantais ir safyrais. - Atsimenate, kai aš atnešiau pataisyti laikrodėlį ir apžiūrinėjau įvairius daiktelius velykinei dovanai, gatvėje įvyko nelaimingas atsitikimas. Kažką prispaudė ir vos nesuvažinėjo. Matyt, tuo metu aš rankoje laikiau apyrankę ir pati nejusdama įsikišau ją į kišenę. Tik šįryt užtikau ir nieko nelaukdama atidūmiau, norėdama jums grąžinti. Aš labai nusikaltau, misteri Bolardai, pati nežinau, kaip čia taip atsitiko, kaip aš galėjau taip kvailai pasielgti!

- Nieko, nieko, nesijaudinkite, mis Elvyra, - lėtai tarė misteris Bolardas.

- O jūs turbūt pamanėte, kad ją pavogė? - paklausė Elvyra. Jos skaisčiai žydros akys atlaikė misterio Bolardo žvilgsnį.

- Mes pastebėjome, kad jos nebėra, - tarė misteris Bolardas. - Esame jums labai dėkingi, mis Elvyra, kad taip greitai grąžinote.

- Mane tiesiog apėmė siaubas, kai šįryt kišenėje radau apyrankę, - toliau kalbėjo Elvyra. - Ačiū jums, ačiū misteri Bolardai, kad nesmerkiate manęs už tokį išsiblaškymą!

- Kartais padarome daug keistų klaidų, - geraširdiškai šypsodamasis, tarė misteris Bolardas. - Pamirškite tai. Tik prašyčiau - daugiau tokių klaidų nebekartokite.

Misteris Bolardas nusijuokė, matyt, tas sąmojis jam pačiam pasirodė gana vykęs ir juokingas.

- O, ne! - šūktelėjo Elvyra. - Aš dabar būsiu dvigubai atsargesnė!

Ji nusišypsojo ir išėjo iš parduotuvės.

"Norėčiau žinoti, - suburbėjo sau misteris Bolardas, - aš norėčiau žinoti..."

- Vadinasi, tai ji buvo paėmusi? - paklausė pardavėjas.

- Taip. Ji.

- Bet atnešė atgal.

- Atnešė, - pakartojo misteris Bolardas. - Tiesą sakant, aš to nesitikėjau.

- Netikėjote, kad ji grąžins?

- Taigi. Maniau, jei paėmė - negrąžins.

- Manote, kad ji sakė teisybę? Na, kad netyčia įsikišusi kišenėn?

- Manau, kad ir taip galėjo atsitikti, - susimąstęs tarė Bolardas.

- Gal ji kleptomanė?

- Gal ir kleptomanė, - sutiko Bolardas. - O labiau tikėtina, kad ji paėmė, turėdama kažkokį tikslą... Bet kodėl taip greitai grąžino? Įdomu...

- Gerai, kad nepranešėme policijai. Prisipažinsiu: aš juk siūliau kreiptis į valdžios organus.

- Žinau, žinau. Jūs neturite patirties, kokią turiu aš. Tokiais atvejais nereikia kreiptis į policiją...

Lyg pats su savimi kalbėdamas, jis tyliai pridūrė:

- Įdomus atsitikimas. Nepaprastai įdomus. Kažin, kiek jai metų? Matyt, septyniolika ar aštuoniolika. Dar, ko gero, gali įsivelti į kokią nemalonią istoriją.

- Man atrodo, jūs sakėte, kad jai pinigų netrūksta?

- Galima būti turtinga įpėdine ir neturėti pinigų, - tarė Bolardas. - Jei jums tik septyniolika, tai tų pinigų dar laukti ir laukti! Tarp kitko, štai kas įdomu: turtingoms įpėdinėms į rankas duodama kur kas mažiau pinigų, nei toms, kurios ne tokios turtingos. O man atrodo, tai neprotinga. Manau, kad tiesos mes niekada nesužinosime.

Ir jis padėjo apyrankę į vietą.

Dešimtas skyrius

"Ehertono, Forbso ir Uilboro" kontora buvo Blumsberyje, prašmatniame ir įspūdingame kvartale, kurio dar nepalietė permainų vėjas. Net prie durų prikalta vario lenta buvo išblukusi taip, kad vos begalėjai perskaityti pavadinimą. Firma gyvavo jau daugiau nei šimtą metų, ir daugybė Anglijos bajorų-žemės savininkų buvo jos klientai. Firmoje jau nebedirbo niekas iš Forbsų ir Uilborų. Vietoje jų triūsė tėvas ir sūnus Atkinsonai, ir Loidas, kilęs iš Velso, ir škotas Makas Alisteris. Tačiau vis dar dirbo Ehertonas, pačio pirmojo Ehertono palikuonis. Šis penkiasdešimt dviejų metų Ehertonas buvo kelių šeimų juriskonsultas, tų pačių šeimų, kurių juriskonsultais kažkada dirbo jo senelis, tėvas ir dėdė.

Dabar jis sėdėjo už savo didelio raudonmedžio stalo gražiai apstatytame kabinete pirmajame aukšte ir geranoriškai, bet griežtai šnekučiavosi su kažkieno nuskriaustu klientu. Visi pripažino, kad Ričardas Ehertonas yra gražus vyras: aukštas, tamsiaplaukis, truputį pasidabruotais smilkiniais ir skvarbiomis pilkomis akimis. Jo patarimai visada buvo protingi, bet sukti į vatą savo žodžių jis nemėgdavo ir kalbėdavo tiesiai, be užuolankų.

- Kalbėkime atvirai, Fredi, jūs neturite už ko užsikabinti, - sakė jis. - Ypač prisiminus jūsų rašytus laiškus...

- O ar jūs nemanote?.. - susikrimtęs suburbėjo Fredis.

- Ne, nemanau, - nukirto Ehertonas. - Vienintelė išeitis - išvengti teismo. Kaip tik teisme viskas gali pasisukti taip, kad jums iškels kriminalinę paeišką.

- Klausykite, Ričardai, to jau per daug!

Ant Ehertono stalo tyliai suskambo telefonas. Jis paėmė ragelį ir susiraukė.

- Rodos, ar prašiau manęs netrukdyti!

Kitame laido gale kažką aiškino. Ehertonas tarė:

- A... taip, taip. Supratau. Paprašykite, kad ji palauktų.

Jis padėjo ragelį ir vėl atsigrįžo į savo nusiminusį klientą:

- Paklausykite, Fredi. Aš žinau įstatymus, o jūs - nežinote. Jūs papuolėte į nemalonią istoriją. Aš padarysiu viską, kas įmanoma, kad jus ištraukčiau, bet tai jums nemažai kainuos. Abejoju, ar jie sutiks taikytis, jeigu nepaklosite dvylikos tūkstančių.

- Dvylikos tūkstančių! - sudejavo vargšas Fredis. - O Dieve! Juk aš neturiu tiek pinigų, Ričardai!

- Ką gi, teks jų gauti. Galimybių visada atsiranda. Jei man pavyks viską sutvarkyti už dvylika tūkstančių, manykite, kad jums labai pasisekė, o jei atsidursite teisme, tai teks mokėti kur kas brangiau.

- Štai tau advokatai! - suburbėjo Fredis. - Jūs visi tikri rykliai! - Jis atsistojo. - Gerai, tik jau jūs pasistenkite dėl manęs, Ričardai!

Liūdnai linguodamas galvą, jis nuėjo durų link. Ričardas Ehertonas tuoj pat pamiršo Fredį ir jo bylą ir ėmė mąstyti apie kitą klientą: "Mis Elvyra Bleik. Įdomu, kaip ji atrodo?" Jis pakėlė ragelį.

- Lordas Frederikas išėjo. Įleiskite mis Bleik.

Jos laukdamas, Ehertonas atsivertė bloknotą ir ėmė kažką skaičiuoti. Kiek jau metų praėjo nuo tų laikų?.. Jai turėtų būti kokia penkiolika gal septyniolika. Ko gero, net daugiau. Kaip greitai bėga laikas! "Konistono duktė, - svarstė jis, - ir Besės duktė. Įdomu, į kurį ji panaši?"

Atsidarė durys, klerkas pranešė, kad atėjusi mis Elvyra Bleik, ir mergina įėjo į kambarį. Ehertonas atsistojo ir žengė jos pasitikti. Iš išvaizdos ji nepanaši nei tį tėvą, nei į motiną, svarstė jis. Aukšta, liesutė, šviesi blondinė, kaip Besė, bet jai trūksta motinos žaismingumo ir patrauklumo, Elvyra buvo kažkokia senamadiška, bent taip pasirodė Ehertonui, nors jis tuoj pat nuvijo tą mintį: juk vėl madingos kirpės, rauktinukai ir platūs korsažai.

- Taip, taip - tarė jis, spausdamas jos ranką, - kokia maloni staigmena! Kai jus mačiau paskutinį kartą, jums buvo vienuolika metų. Sėskite čia. - Jis pastūmė merginai kėdę.

- Tikriausiai man reikėjo pirma jums parašyti, - neryžtingai prabilo Elvyra, - parašyti, kad galėtumėte paskirti man pasimatymą. Žodžiu, lyg ir įspėti apie save, bet aš, būdama Londone, staiga panorau jus pamatyti, tai nebuvo ir laiko...

- O ką jūs Londone veikiate?

- Gydau dantis.

- Menkas juokas - dantys, - tarė Ehertonas. - Jie mus kankina nuo lopšio iki grabo. Bet šį kartą aš tik galiu dėkoti jūsų skaudančiam

dančiui, suteikusiam man galimybę jus pamatyti. Girdėjau, buvote Italijoje ir mokėtės garsioje kilmingųjų mergaičių mokykloje.

- Pas grafienę Martineli, - tarė Elvyra. - Bet aš pas ją nebegrįšiu. Kol nesumanysiu, ką toliau daryti, gyvensiu Kente, pas Melfordus.

- Manau, jūs rasite įdomų užsiėmimą. Ar kartais nesiruošiate stoti į universitetą?

- Ne, - Elvyra papurtė galvą. - Nemanau, kad man pakaktų gabumų mokytis universitete. - Ji kiek patylėjo. - Tikiuosi, jūs neprieštarausite, kad ir ką aš veikčiau?

Skvarbus Ehertono žvilgsnis pasidarė dar aštresnis.

- Vadovaujantis jūsų tėvo testamentu, aš esu vienas jūsų globėjų ir patikėtinių, - tarė jis, - taigi jūs turite teisę bet kada į mane kreiptis.

- Dėkoju, - mandagiai sušnibždėjo Elvyra.

- Jūs dėl kažko sunerimusi? - paklausė Ehertonas.

- Ne. Nieko rimto. Bet, suprantate, aš nieko tikro nežinau. Niekas man niekada nieko nepaaiškina. O klausinėti ne taip jau malonu.

Jis įdėmiai pažvelgė į ją.

- Jūs turite galvoje klausimus, asmeniškai jus liečiančius?

- Taip. Ačiū, kad mane suprantate. Dėdė Derekas...

- Jūs kalbate apie Dereką Liuskombą?

- Taip. Aš visada vadinau jį dėde. Jis labai geras, bet ne iš tų, kurie ryžtųsi ką nors paaiškinti. Jis stengiasi kuo geriau sutvarkyti visus reikalus ir labai nusimena, jei jam pasirodo, kad man kažkas nepatinka. Jis labai klauso kitų nuomonės, ypač moterų, o jos mėgsta patarinėti. Pavyzdžiui, grafienė Martineli... Dėdė parinko man mokyklas, kuriose aš turėjau mokytis.

- O jums nepatiko?

- Ne, aš ne tai turėjau galvoje. Noriu pasakyti apie kitką. Aš visiškai nieko nežinau apie save. Sakykime, kiek aš turiu pinigų ir kaip panorėjusi galiu jais pasinaudoti...

- Trumpai tariant, - Ehertonas šypsojosi savo kerinčia šypsena, - jūs norite aptarti savo reikalus. Ar taip? Ką gi, manau, jūs visiškai teisi. Pabandykime. Kiek jums metų? Šešiolika? Septyniolika?

- Beveik dvidešimt.

- Dieve mano, tai jau nemaniau!

- Supraskite mane teisingai, - toliau kalbėjo Elvyra. - Aš visą laiką jaučiu, kad mane nuo kažko saugo, nuo kažko gina. Galbūt tai ir nieko blogo, bet tokie dalykai mane erzina.

- Tokia jau senamadiška maniera, - tarė Ehertonas, - bet aš supratau - toks Dereko Liuskombo būdas.

- Jis labai mielas, - pripažino Elvyra, - bet su juo sunku rimtai kalbėtis.

- Taip, suprantu, jūs sakote teisybę. Na, ką gi jūs apie save norėtumėte žinoti, Elvyra? Apie šeimos likimą?

- Aš žinau tik tiek, kad mano tėvas mirė, kai man buvo penkeri metai, ir kad mano motina su kažkuo nuo jo pabėgo, kai man dar nebuvo nė dviejų.

Aš jos visai neatsimenu. Ir tėvą vos teatmenu. Jis buvo senas ir visada sėdėdavo paguldęs vieną koją ant kėdės. Jis dažnai burnodavo. Trumpai kalbant, aš jo bijojau. Po jo mirties gyvenau su jo teta ar pussesere, kol ir ji numirė, po to persikėliau pas dėdę Dereką ir jo seserį. Kai jo sesuo numirė, išvažiavau į Italiją. Dabar dėdė Derekas įtaisė mane pas Melfordus, savo giminaičius, jie labai malonūs, geri žmonės, ir jie turi dvi maždaug mano amžiaus dukras.

- Vadinasi, jūs patenkinta?

- Pati nežinau. Aš iki šiol dar nespėjau pas juos nusigauti. Jie baisiai nuobodūs. O aš iš tikrųjų norėčiau žinoti, kiek turiu pinigų.

- Vadinasi, jums reikalingi kaip tik šie duomenys?

- Taip, - patvirtino Elvyra. - Aš žinau, jog turiu pinigų. O ar jų daug?

Ehertonas surimtėjo.

- Taip, - tarė jis, - daug. Jūsų tėvas buvo labai turtingas. Jūs - jo vienintelis vaikas. Kai jis numirė, jo titulas ir dvaras atiteko jo pusbroliui. Bet jūsų tėvas nemylėjo pusbrolio, todėl visą savo gana didelę privačią nuosavybę paliko dukrai, kitaip sakant, jums, Elvyra. Jūs labai turtinga, arba būsite turtinga, kai jums sukaks dvidešimt vieneri metai.

- Jūs norite pasakyti, kad dabar aš neturtinga?

- Jūs turtinga ir dabar, bet neturite teisės daryti ką panorėjusi su savo kapitalu, kol jums sukaks dvidešimt vieneri metai, arba kol jūs neištekėsite. O jūsų pinigai yra globėjų rankose: Liuskombo, mano ir dar vieno. - Jis nusišypsojo. - Mes nieko nepasisavinome, jūsų kapitalas nepaliestas. Faktiškai mes jį padidinome įvairių banko operacijų pagalba.

- Tai kiek gi aš turiu?

- Kai jums sukaks dvidešimt vieneri, arba kai ištekėsite, jūs turėsite maždaug šešių ar septynių šimtų tūkstančių svarų sumą.

- Taip daug! - nustebo Elvyra.

- Taip, labai daug. Matyt, todėl, kad yra tiek daug pinigų, apie tai jums niekas ir nenori nieko sakyti.

Ehertonas vogčiomis stebėjo jos veido išraišką. Įdomi mergina, pamanė jis. Išpažiūros kukli, neišvaizdi panelė, bet iš tikrųjų ji visai kitokia. Visai ne tokia, kaip išrodo. Jis nusišypsojo ir pasišaipė:

- Jūs džiaugiatės?

Ji taip pat nusišypsojo:

- Turėčiau džiaugtis, ar ne?

Ir tuoj pat paklausė visai ką kita:

- Kam viskas atiteks, jei aš numirčiau?

- Artimiausiam jūsų giminaičiui.

- Aš noriu paklausti... ar aš turiu teisę parašyti testamentą? Tai yra, kol man nesukako dvidešimt vieneri metai? Kažkas man sakė, kad turiu tokią teisę.

- Visiškai teisingai.

- Ne labai malonu apie tai kalbėti. Bet sakykite, jei aš būčiau ištekėjusi ir numirčiau, paveldėtojas būtų mano vyras?

- Taip.

- O kadangi aš neištekėjusi, mano artimiausia giminaitė yra mano motina, ir ji gaus viską. O aš jos net nepažįstu. Kokia ji?

- Gana puiki moteris, - trumpai atsakė Ehertonas. - Visi taip mano.

- Ar ji niekada nenorėjo su manimi susitikti?

- Gal ir norėjo. Manau, norėjo. Tačiau ji ne tik gyveno palaidą gyvenimą, bet sugebėjo taip jį sumaitoti, kad, matyt, nenorėjo jūsų velti į savo reikalus.

- Jūs iš tikrųjų žinote, kad ji taip mano?

- Ne. Tiesą sakant, aš apie tai nieko nežinau.

Elvyra atsistojo.

- Ačiū, - tarė ji. - Jūs labai geras, kad man viską pasakėte. Kažkaip nejauku gyventi ir nieko nežinoti. Žinoma, dėdė Derekas mane laiko mažu vaikeliu.

- Ką padarysi, juk jis jau nebe jaunas. Mūsų jaunystė seniai praėjo. Būkite mums atlaidi, juk mes viską vertiname, žvelgdami iš savo varpinės.

- Jūs nemanote, kad aš esu mažas vaikas? Man kažkodėl atrodo, kad jūs kur kas geriau suprantate jaunų merginų psichologiją negu dėdė Derekas! Jis tiek metų gyveno su savo seserimi!

Elvyra ištiesė ranką ir atsisveikindama nepaprastai elegantiškai pareiškė:

- Nuoširdžiai jums dėkoju. Tikiuosi, nelabai sutrukdžiau darbą.

Ir išėjo. Ehertonas kiek pastovėjo, paskui sučiaupė lūpas, švilptelėjo, palingavo galvą, atsisėdo, paėmė plunksnakotį ir susimąstęs barbeno į stalą. Žvilgtelėjo į dokumentus, pastūmė juos toliau ir pakėlė telefono ragelį:

- Mis Kordel, prašau sujungti su pulkininku Liuskombu. Jis padėjo ragelį, vėl pasitraukė dokumentus, kiek pasklaidė, bet negalėjo susikaupti. Suskambo telefonas.

- Derekas? Laba diena. Mane ką tik aplankė jūsų globotinė.

- Elvyra? Dieve mano, ko ji buvo pas jus atėjus? Gal kas atsitiko?

- Ne. Atvirkščiai. Ji atrodo lyg ir laiminga. Norėjo pasiaiškinti savo finansinę būklę.

- Tikiuosi, jūs jai nieko nepasakėte? - susirūpinęs paklausė pulkininkas Liuskombas.

- Kodėl? Kam slapukauti?

- Man atrodo, jauna mergina neturi žinoti, kad yra paveldėjusi tokią stambią pinigų sumą.

- Jei mes jai to nepasakysime, pasakys kas nors kitas. Reikia ją paruošti. Pinigai - tai atsakomybė.

- Bet ji dar visai vaikas!

- To apie ją nepasakyčiau... Kas jos draugas?

- Atleiskite, nesupratau.

- Aš paklausiau: kas jos draugas? Nes ji tikrai turi draugą.

- Ne, to negali būti. Nieko panašaus! Iš kur ištraukėte?

- Žinoma, ji man nepasisakė. Bet atsiminkite - aš turiu šiokią tokią patirtį. Manau, netrukus jūs pats įsitikinsite, kad aš neklydau.

- Galiu duoti nukirsti galvą - jūs klystate! Ją auklėjo labai rūpestingai, mokyklose jai diegė griežtas taisykles, o ji mokėsi Italijoje, puikia reputacija garsėjančiame pensione. Jei kas nors būtų, aš žinočiau! Tiesa, ji pažįstama su keliais mielais jaunuoliais, bet apie tai, ką jūs sakote, negali būti nė kalbos!

- O vis dėlto išklausykite mano diagnozę: ji turi draugą, ir kažin ar padorų!

- Niekai, Ričardai, niekai! Ar jūs taip jau gerai pažįstate jaunas merginas?

- Pažįstu ir, sakyčiau, neblogai, - ramiai atsakė Ehertonas. - Pernai į mane kreipėsi trys klientės. Dvi iš jų papuolė teisman, o trečiajai pavyko

įkalbėti savo tėvus nedrausti tuoktis, nors vestuvės, beveik esu tikras, baigėsi nelaime. Dabar merginų nebesužiūrėsi. Jūs negalite nė įsivaizduoti, kokios jos sumanios, tos jaunos būtybės! Pasekite ją, Derekai! Kuo daugiau apie ją sužinokite. Kur būna, kuo užsiima...

- Niekai! Ji paprasčiausia jauna miela mergina.

- Daug jūs išmanote apie tas mielas jaunas merginas! Jos motina pabėgo iš namų - pamenate tą skandalą? - būdama jaunesnė nei dabar yra Elvyra. O senį Konistoną teisėtai vadino vienu didžiausiu Anglijos Paleistuviu.

- Kaip jūs man uždavėte širdį, Ričardai! Kaip baisiai nuliūdinote!

- Manau, bus geriau, jei jūs viską žinosite. Labiausiai man nepatiko vienas jos klausimas. Kodėl ji taip norėjo žinoti, kas paveldėtų pinigus, jei ji numirtų?

- Keista, bet ji ir manęs to paties klausė!

- Tikrai? Įdomu, kodėl jai šovė į galvą mintis apie ankstyvą mirtį? Tarp kitko, ji manęs klausinėjo apie savo motiną.

Pulkininkas Liuskombas atsiduso:

- Aš labai norėčiau, kad Besė susitiktų su mergaite!

- Gal tai sakėte ir Besei?

- Sakiau... Taip, taip, sakiau. Mes atsitiktinai susitikome, pasirodo, gyvename viename viešbutyje. Aš įkalbinėjau Besę susitikti su mergaite.

- O ką ji? - susidomėjęs paklausė Ehertonas.

- Griežtai atsisakė. Pareiškė, kad su tokiomis pavojingomis būtybėmis, kokia ji yra, jaunoms merginoms geriau neturėti reikalų.

- Tam tikru požiūriu, manau, ji iš tiesų savotiškai pavojinga būtybė, - tarė Ehertonas. - Girdėjau, ji susidėjusi su tuo lenktynininku?

- Sklido tokie gandai.

- Jie pasiekė ir mane. Nežinau kiek čia tiesos. Bet jeigu tai tiesa, tai aš nė kiek nesistebiu. Besės draugai labai įvairūs. Bet kokia tai moteris, Derekai, a? Kokia moteris!

- Ji visada buvo pikčiausias savo priešas, - suniurzgėjo pulkininkas Liuskombas.

- Puikus archaiškas atsakymas, - nusišypsojo Ehertonas. - Na, ką gi, Derekai, atleiskite už sutrukdymą, bet patariu atidžiau pasižiūrėti ir išsiaiškinti, ar aplink jūsų auklėtinę nesisuka kokie nors nepageidautini tipai. Ir vėliau nesiteisinkite, kad niekas jūsų neperspėjo!

Jis padėjo ragelį ir vėl ėmė sklaidyti dokumentus. Šį kartą jam pavyko susikaupti.

Vienuoliktas skyrius

Misis Mak Krė, Penifazerio ekonomė, šeimininko sugrįžimo proga užsakė plekšnę. Kanauninkas dievino žuvį. Geros plekšnės privalumai akivaizdūs. Pirma, ji greitai paruošiama ir į keptuvę reikia dėti tik tada, kai atsiranda valgytojas. Antra, prireikus žuvį galima laikyti iki rytdienos. O jei ateitų telegrama ar kas nors telefonu praneštų, kad kanauninkas vakare negrįš ir nakvos kur kitur, tai misis Mak Krė ir pati ją mielai sušveistų. Taigi kanauninko sutikimui buvo pasiruošta. Po plekšnės dar galės pasmaguriauti blyneliais. Žuvis gulėjo virtuvėje ant stalo, sviestas blyneliam jau buvo ištirpdytas. Vario indai blizgėjo, sidabriniai - švytėjo, niekur nebūtum užtikęs dulkelės. Trūko tik vieno: pačio kanauninko Penifazerio.

Kanauninkas turėjo grįžti traukiniu, ateinančiu iš Londono šeštą trisdešimt.

Septintą valandą kanauninko dar nebuvo. Matyt, vėlavo traukinys. Septintą trisdešimt kanauninkas irgi nepasirodė. Misis Mak Krė apmaudžiai dūsavo. Ji įtarė, kad kanauninkas vėl ką nors sumaišė. Išmušė aštuonias, kanauninko nebuvo. Misis Mak Krė ėmė nervintis. Be abejonės, tuoj tuoj pasigirs telefono skambutis. O gal jis parašė laiškelį? Tikriausiai parašė, tik kažin ar nepamiršo išsiųsti?

- Dieve mano, Dieve mano! - dejavo misis Mak Krė.

Devintą ji išsikepė sau tris blynelius. Žuvį įkišo į šaldytuvą. "Kažin kur jis dabar?" - svarstė misis Mak Krė. Iš patirties ji jau žinojo, kad jis galėjo būti bet kur. Liko tikėtis, kad jis laiku pastebės esąs apsirikęs, susigriebs ir spės paskambinti ar telegrafuoti iki to laiko, kol ji eis miegoti. "Lauksiu iki vienuoliktos, bet ne ilgiau!" - nusprendė misis Mak Krė. Paprastai ji guldavosi pusę vienuoliktos.

Negalima sakyti, kad ji buvo labai susirūpinusi. Panašių atsitikimų buvo ir anksčiau. Imtis kokių nors priemonių neverta, vis vien ateis kokia žinia. O atsitikti galėjo daug kas. Kanauninkas Penifazeris galėjo įsėsti ne į tą traukinį ir savo klaidą suvokti tik atsidūręs kitame Anglijos pakraštyje. Arba jis vis dar tebebuvo Londone, nes supainiojo datas ir, vadinasi, namo grįš tik rytoj. Arba tame užsienio kongrese jis susitiko

draugų ir jie įkalbėjo pasilikti Liucernoje savaitgaliui. Žinoma, jis apie tai praneštų misis Mak Krė, bet užmiršo. Todėl, kaip jau buvo sakyta, ji labai nesijaudino. Poryt pas juos turi atvykti pasisvečiuoti senas bičiulis arkidiakonas Simonsas. Apie svečių atvykimą kanauninkas niekada nepamiršdavo. Vadinasi, rytoj ateis telegrama arba grįš jis pats. Blogiausiu atveju jis grįš poryt, arba pagaliau ateis laiškas.

Išaušo kita diena - iš kanauninko nebuvo jokios žinios! Misis Mak Krė pradėjo nerimauti. Nuo devintos iki pirmos valandos dienos ji sėdėjo ir dvejodama žiūrėjo į telefono aparatą. Apie telefoną ji turėjo savo nuomonę. Naudojosi telefonu, pripažino jo naudingumą, bet jo nemėgo. Retkarčiais skambindavo kaimynystėje gyvenantiems draugams ar giminėms. Bet skambinti kur nors toliau, sakysime, į Londoną, jai rodėsi kažkas baisaus. Besaikis išlaidumas! Bet dabar mintyse ji jau svarstė tokią būtinybę.

Galų gale, kai ir trečią dieną neatėjo jokia žinia, ji nusprendė veikti. Kur Londone apsistojo kanauninkas, ji žinojo: "Bertramo" viešbutyje. Tai jaukus, senoviškas viešbutis. Gal kas nors ten žino, kur yra kanauninkas? Tas viešbutis nėra šiaip sau viešbutis. Ji iš karto paprašys sujungti su mis Horindž. Mis Horindž - rūpestinga moteris...

Misis Mak Krė sunkiai atsiduso, susikaupė ir paprašė sujungti ją su Londonu. Ji laukė, kandžiodama lūpas ir stipriai spausdama prie ausies ragelį.

- "Bertramo" viešbutis klauso, - atsiliepė kažkieno balsas.

- Aš norėčiau pasikalbėti su mis Horindž.

- Kas jos prašo?

- Kanauninko Penifazerio ekonomė. Misis Mak Krė.

- Luktelkite, tuojau!

Netrukus ragelyje pasigirdo ramus ir dalykiškas mis Horindž balsas:

- Jūs kanauninko Penifazerio ekonomė? Labai gerai, kad paskambinote. Matote, mes truputį sunerimę, nežinome, kaip pasielgti.

- Ar kanauninkui kas nors atsitiko? Gal kokia nelaimė?

- Ne, ne, nieko neatsitiko. Bet mes jo laukėme sugrįžtant iš Liucernos penktadienį arba šeštadienį.

- Teisingai, tada jis turėjo grįžti.

- Bet jis negrįžo. Jis pasiliko sau numerį iki vakar dienos. Bet ir vakar nepasirodė, nieko nepranešė, o jo daiktai liko numeryje. Be-

veik visas jo bagažas. Štai mes ir neišmanome, kaip pasielgti. Žinoma, - skubiai pridūrė mis Horindž, - mes žinome, kad kanauninkas būna, na... truputį užmaršus...

- Kas tiesa, tai tiesa!

- Bet mes atsidūrėme sunkioje padėtyje. Viešbutis perpildytas. Kanauninko kambaryje turi apsigyventi kitas klientas... Kaip manote, kur jis?

Mis Mak Krė liūdnai atsakė:

- Tas žmogus gali būti bet kur! - Ji susitvardė. - Ačiū, mis Horindž.

- Jei aš galiu būti jums naudinga... - sumurmėjo mis Horindž.

- Tikiuosi, netrukus ką nors sužinosime, - atsakė misis Mak Krė ir, dar kartą padėkojusi pašnekovei, padėjo ragelį.

Ji sutrikusi tebesėdėjo prie telefono. Dėl kanauninko nesijaudino. Jei jam būtų kas atsitikę, jau būtų pranešę. Kanauninkas negali būti nelaimingo atsitikimo auka. Jis buvo, kaip sakydavo misis Mak Krė, "išsiblaškęs keistuolis", o tokiais rūpinasi pati apvaizda. Ne, ne, ji negalėjo įsivaizduoti kanauninko Penifazerio dejuojančio ligoninėje palatoje. Dabar jis kur nors, nekaltas kaip kūdikis, gyvai šnekučiuojasi su kokiu savo bičiuliu. Visai galimas daiktas, kad jis dar užsienyje. Blogai - vakare atvažiuos Simonsas. Arkidiakonas, suprantama, tikisi, kad šeimininkas jį sutiks namuose. Atidėti arkidiakono vizitą misis Mak Krė negalėjo, nes nežinojo, kur jį rasti. Visa tai buvo labai nemalonu, bet kiekviename nesmagume, kaip žinome, yra sava geroji pusė. Ta geroji pusė kaip tik ir buvo arkidiakonas Simonsas. Jis tai jau sugalvos, ką toliau daryti. Juo galima pasikliauti.

Arkidiakonas Simonsas buvo visiška savo š ᶠo priešingybė. Jis gerai žinodavo, kur važiuoja, ką daro, išmanė, ıp reikia pasielgti vienu ar kitu atveju. Kai jis atvyks, misis Mak Krė jo atsiprašys, viską paaiškins, o jis jau sugebės ją nuraminti.

Arkidiakonas, išklausęs naujienos, nė kiek nesutriko.

- Nusiraminkite, misis Mak Krė! - geraširdiškai kalbėjo jis, kirsdamas specialiai jam pateiktą vakarienę. - Mes surasime mūsų draugą. Ar jūs ką nors girdėjote apie Čestertoną? Na, apie rašytoją Čestertoną? Kartą jis važiavo skaityti paskaitų. Telegrafuoja žmonai: "Aš esu Kru stotyje. O kur aš turėjau būti?"

Jis nusikvatojo. Misis Mak Krė mandagiai nusišypsojo. Anekdotas jai nepasirodė juokingas - per daug priminė kanauninko Penifazerio elgesį.

- Nuostabūs veršienos kotletai! - susižavėjęs šūktelėjo arkidiakonas. - Jūs nepralekiama virėja, misis Mak Krė. Manau, mano senasis bičiulis deramai įvertina jūsų talentą?

Po kotletų misis Mak Krė patiekė pudingą su juodųjų serbentų antpilu - mėgstamiausią arkidiakono desertą, nes misis Mak Krė gerai žinojo jo skonį. Po vakarienės arkidiakonas rimtai ėmė ieškoti dingusio draugo.

Jis gana energingai griebė telefoną ir aiškiai nesiskaitė su išlaidomis. Misi Mak Krė susirūpinusi čiaupė lūpas, nors ji ir nesmerkė arkidiakono elgesio, suprasdama, kad jos šeimininką vis dėlto reikia surasti.

Iš pradžių arkidiakonas kreipėsi į kanauninko seserį. Ji gana menkai žinojo brolio gyvenimą ir, kaip visuomet, neturėjo jokio supratimo, kur jis buvo ir kur galėtų būti. Tada arkidiakonas toliau užmetė tinklus. Jis vėl paskambino į "Bertramo" viešbutį ir išsiaiškino visas smulkmenas. Kanauninkas išvažiavęs ankstyvą devynioliktosios dienos vakarą. Tepasiėmęs tik sakvojažą, kitas bagažas likęs jo numeryje. Išvykdamas jis užsiminęs, kol skrendąs į kažkokį kongresą Liucernoje. Iš viešbučio važiavęs ne tiesiai į aerouostą. Durininkas gerai iš veido pažįstąs kanauninką, pasodinęs jį į taksi ir, sužinojęs, kur jis rengiasi važiuoti, pasakęs vairuotojui "Ateneumo" klubo adresą. Po to nė vienas "Bertramo" viešbučio tarnautojas kanauninko nebematęs. Ak taip, štai dar tokia smulkmena: kanauninkas pamiršęs palikti numerio raktą. Tarp kita ko, šitaip atsitikę ne pirmą kartą.

Akidiakonas Simonsas ne iš karto sugalvojo, kur dar skambinti. Gal į Londono aerouostą? Bet sugaiš daug laiko. Kur kas paprasčiau paskambinti daktarui Veisgardenui, senosios žydų kalbos spacialistui, jis tai jau tikrai dalyvavo kongrese.

Daktaras Veisgardenas buvo namie. Sužinojęs, kas su juo kalba, jis ėmė dėti į šuns dienas vieną kongreso pranešėją, tvirtindamas, kad anas paistęs visiškus niekus, ir vargu ar jis apskritai mokslininkas, ir... Arkidiakonas atsiduso ir nutarė veikti ryžtingai, nes kitaip jam dar ilgai būtų tekę klausytis Veisgardeno samprotavimų apie mokslininkų pranešimus Liucernos kongrese. Ne taip jau lengvai pavyko Veisgardeną prakalbinti rūpimu klausimu.

- Penifazeris? - paklausė jis. - Penifazeris? Jis turėjo ten būti. Neturiu supratimo, kodėl jis neatvyko. Prieš savaitę, kai mes susitikome "Ateneumo" klube, jis man pats sakė dalyvausiąs.

- Jūs sakote, jo kongrese nė nebuvo?

- Taigi. O jis turėjo ten būti!

- O ar nežinote, kodėl jis neatvažiavo? Gal atsiuntė kokį paaiškinimą?..

- Iš kur aš žinau? Bet jis tikrai žadėjo važiuoti. Ak, taip, atsiminiau! Jo Liucernoje laukė. Dauguma kolegų pastebėjo, kad jo nėra. Manė, kad jis persišaldė. Jau labai klastingas oras!

Ir vėl pradėjo pasakoti apie kongrese vykusias diskusijas, bet arkidiakonas padėjo ragelį.

Pagaliau jis gavo konkrečių žinių, bet tos žinios kėlė nerimą. Kanauninko Penifazerio Liucernos kongrese nebuvo. O jis ruošėsi vykti. Žinoma, galėjo įsėsti ne į tą lėktuvą, bet aerouosto tarnautojai paprastai labai kruopščiai tikrina keleivius ir panašių klaidų nedaro. Gal kanauninkas Penifazeris pamiršo, kada vyks kongresas? Galimas daiktas. Bet jeigu taip, tai kur jis nusibeldė?

Arkidiakonas paskambino į aerouostą. Prireikė nemažai kantrybės ir laiko: vienas skyrius liepdavo skambinti į kitą, o tas - į trečią, bet pagaliau kai ką sužinojo. Kanauninkas Penifazeris turėjęs skristi lėktuvu, skrendančiu į Liucerną aštuonioliktą dieną dvidešimt pirmą keturiasdešimt, bet aerouoste jis nepasirodęs.

- Reikalai po truputį juda, - tarė arkidiakonas šalia sėdinčiai misis Mak Krė. - Dabar pagalvokime, kur dar galima paskambinti?

- Bet skambučiai kainuos daug pinigų, - atsiduso misis Mak Krė.

- Iš tikrųjų, teisybę sakote, - patvirtino arkidiakonas Simonsas. - Bet mes turime aptikti jo pėdsakus! Žinote, jis nebe jaunuolis!

- O, Dieve mano! Sere, nejaugi jūs manote, kad jam kas nors atsitiko?

- Tikėsimės, kad ne... Tikriausiai ne, antraip jums būtų pranešę. Sakykite, o jis... e-e...jis nešiodavosi dokumentus, asmens pažymėjimą?

- Taip, taip, vizitines korteles. Ir dar visokius laiškus ir dokumentus...

- Tokiu atveju, jis tikriausiai ne ligoninėje, - tarė akidiakonas. - Nagi, pagalvokime. Iš viešbučio jis važiavo į "Ateneumo" klubą. Reikia ten paskambinti.

Vėl pavyko šį tą sužinoti. Klube kanauninką Penifazerį prisiminė: jis pietavęs devynioliktą dieną septynios trisdešimt vakaro. Arkidiakonas susidomėjo faktu, kuriam pirma neskyrė dėmesio. Juk bilietas į lėktuvą buvo nupirktas aštuonioliktai, o kanauninkas Penifazeris, pranešęs, kad skrenda į Liucerną, iš "Bertramo" viešbučio išvyko devynioliktą! "Senas asilas! - pagalvojo arkidiakonas Simonsas ir vos susilaikė nepasakęs tai garsiai. - Supainiojo datas!"

Taigi kanauninkas nuvažiavo į savo klubą, ten papietavo, ir išvažiavo į Kesingtono aerouostą. Sužinojęs, kad bilietas nebetinkąs, kanauninkas suprato, kad kongresas, į kurį ruošėsi, jau pasibaigė.

- Štai kas įvyko! - tarė arkidiakonas. - Dar pasvarstykime, kur jis galėjo važiuoti iš aerouosto.

- Atgal į viešbutį, - pasakė misis Mak Krė.

- Logiška, - sutiko Simonsas. - Nuostabu. Jis išėjo iš aerouosto su mažu sakvojažu rankoje ir patraukė atgal į viešbutį, arba jau bent ruošėsi į jį eiti. Pakeliui užsuko kur nors papietauti. Ne, jis jau pietavo klube. Taigi, jiš išėjo į viešbutį. Bet į jį neatėjo! - Arkidiakonas akimirką pagalvojo ir pridūrė: - O gal parėjo? Bet jo niekas nematė! Kas jam pakeliui atsitiko?

- Gal ką nors sutiko? - abejodama tarė misis Mak Krė.

- Taip. Galbūt, galbūt... Kokį nors gerą, seniai matytą draugužį. Jis su tuo draugužiu galėjo pareiti į viešbutį arba nueiti pas jį į namus. Bet ko jis ten murksotų net tris dienas? Argi per tris dienas neprisimintų viešbutyje palikęs bagažą? Jis privalėjo ten paskambinti arba nuvykti daiktų, arba, visiškai netekęs atminties, parvažiuoti namo be daiktų. Jau trys dienos, o jo nė kvapo. Kaip tai paaiškinti?

- O jei nelaimingas atsitikimas...

- Taip, misis Mak Krė, tai ne išimtis! Pabandysime skambinti į ligonines. Bet jūs sakėte, kad jis nešiodavosi dokumentus, patvirtinančius jo asmenybę? Hm... Tada, man atrodo, lieka tik viena...

Misis Mak Krė žiūrėjo į arkidiakaną, nujausdama kažką negera.

- Tikiuosi, jūs suprantate, švelniai tarė arkidiakonas, - mums teks kreiptis į policiją.

Dvyliktas skyrius

Mis Marpl Londone labai maloniai leido laiką. Šį kartą jai pavyko padaryti daug to, ko nesuspėdavo ankstesnių trumpų kelionių sostinėn metu. Apgailestaudami turime pripažinti, kad kultūros renginiai jai mažiausiai rūpėjo. Ji nelankė nei parodų, nei muziejų. Jai nė į galvą nedingtelėjo, kad reikėtų nueiti į moterų salone demonstruojamų modelių peržiūrą. Daugiausiai ji lankėsi didžiausiose porceliano ir stiklo parduotuvėse bei įvairiose namų ūkio reikmenų ir patalynės krautuvėse. Išleidusi tam tikrą, jos nuomone, protingą sumą pirkiniams, mis Marpl retkarčiais savo malonumui vykdavo į ekskursijas. O tai buvo ne kas kita, kaip tų vietų ir parduotuvių, kurias prisiminė iš jaunystės, lankymas, dažniausiai tik norint įsitikinti: ar jos tebeegzistuoja? Gerai nusnūdusi po antrųjų pusryčių, mis Marpl išsiruošdavo iš viešbučio, vengdama pakliūti į akis durininkui, maniusiam, kad tokio amžiaus ir kūno sudėjimo damai būtinai reikia važinėti taksi. Ji eidavo į autobusų stotelę ar metro. Ji net nusipirko autobusų linijų ir metropoliteno planus ir iš anksto apmąstydavo savo išvykas. Neretai po pietų mis Marpl galima buvo sutikti vaikštinėjančią po Onslou aikštę arba netoli Ivlino sodo ir burbančią sau panosėje: "Taip, taip, tai misis Van Dilau namas. Na, žinoma, jis jau visai nebe toks. Tikriausiai jį perstatė. Dieve mano, net keturi skambučiai! Vadinasi, keturi butai. Kokia buvo puiki senoviška aikštė!" Šviesius jaunystės dienų prisiminimus temdė nusivylimo kartėlis.

Jausdamasi truputį nejaukiai, mis Marpl aplankė ponios Tiuso vaško figūrų muziejų - tai taip pat buvo vienas iš vaikystės dienų džiaugsmų!

Stebeilytis į visokiais daiktais prikimštas parduotuvių vitrinas mis Marpl apskritai nemėgo. Ją domino tik tie daiktai, kurie jai patiko, todėl ji stengėsi įsiminti mezginių pavyzdžius, arba, jausdama tikrą malonumą, apžiūrinėdavo naujas vilnos rūšis. Specialiai važiavo į

Ričmondą pasižiūrėti namo, kur kažkada gyveno pusbrolis atsargos admirolas Tomas. Graži terasa liko nepaliesta, tačiau ir tas namas, matyt, buvo paverstas daugiabučiu. Kur kas liūdnesnis likimas ištiko namą, kuriame gyveno tolima mis Marpl giminaitė ledi Meridju. To namo vietoje buvo išdygęs gana šiuolaikiškas dangoraižis. Mis Marpl liūdnai palingavo galva ir sumurmėjo: "Progresas vis dėlto turi būti! Bet jeigu pusseserė Etelė tai pamatytų, grabe apsiverstų!"

Vieną popietę, kai oras buvo kaip reta švelnus ir malonus, mis Marpl sėdo į autobusą, važiuojantį per Batersio tiltą. Ji ketino vienu kartu patirti du malonumus: sentimentaliai žvilgtelti į namus, kur kažkada gyveno jos senoji guvernantė, ir pasivaikščioti po Batersio parką. Deja, pirmosios programos dalies jai nepavyko įvykdyti. Namas, kur kažkada gyveno senutė guvernantė, buvo nušluotas nuo žemės paviršiaus, jo vietoje styrojo kažkoks keistas betono statinys. Mis Marpl patraukė į parką. Ji visada buvo puiki ėjikė, bet dabar pastebėjo, kad jau nebeturi tiek jėgų, kaip anksčiau. Ir pusė mylios atrodė nebepakeliamas kelias, ir mis Marpl labai pavargo. Bet ji vistiek nusprendė, kad nepasiduos, pereis parką ir prie Čelsio tilto jau sės į autobusą. Bet kojos darėsi vis sunkesnės ir sunkesnės, ir ji labai apsidžiaugė ant ežero kranto išvydusi kavinę.

Nepaisydami rudens vėsos, arbatą žmonės gėrė atvirame ore. Tą dieną kavinėje buvo mažai žmonių: jaunos mamos su vežimėliais ir kelios įsimylėjėlių poros. Mis Marpl paėmė padėklą su arbata ir dviem pyragėliais, atsargiai nusinešė prie stalelio ir atsisėdo. Arbatos - štai ko jai reikėjo. Karštos, stiprios, gaivinančios arbatos. Pažvalėjusi mis Marpl apsižvalgė, ir jos žvilgsnis sustingo prie vieno staliuko. Ji išsitiesė kėdėje. Neįtikėtinas sutapimas, tiesiog neįtikėtinas! Pirma - Karininkų universalinėje parduotuvėje, o dabar - čia! Kodėl tokias prastas vietas pasirenka šiedu žmonės! Bet ne. Ji turbūt apsiriko. Mis Marpl išsiėmė iš rankinuko stipresnius akinius. Taip, žinoma, panašumas akivaizdus - tokie pat lygūs šviesūs plaukai, bet tai visai ne Besė Sedžvik. Ši buvo kur kas jaunesnė! Na, žinoma! Duktė! Ta pati jauna panelė, kurią matė "Bertramo" viešbutyje su ledi Selinos draugu pulkininku Liuskombu. Bet vyriškis buvo tas pats, kuris pusryčiavo su ledi Sedžvik Karininkų universalinės parduotuvės restorane. Be abejonių, tas pats: lygiai toks ereliškas profilis, toks pat sudžiūvė-

lis, toks pat plėšrus, jeigu ne žiaurus žvilgsnis, ir, žinoma, tokia pati žavi vyriška jėga.

"Nepadoru! - pamanė mis Marpl. - Net bjauru! Nedorovinga. Šlykštu ir žiūrėti. Iš pradžių su motina, o dabar su dukra? Ką tai reiškia?"

Nieko gero tai negalėjo reikšti. Mis Marpl tuo buvo įsitikinusi. Ji negalėdavo pateisinti kaltinamąjį dėl įkalčių stokos, paprastai įtardavo blogiausia, ir devynis kartus iš dešimties pasirodydavo esanti teisi. Taip ir dabar Mis Marpl buvo įsitikinusi, kad abudu šie pasimatymai yra slapti. Ji stebėjo, kaip tiedu pasilenkė vienas prie kito, kaip jų galvos beveik susilietė, ir jiedu kažką intymiai kalbėjosi. Merginos veidas... Mis Marpl nusiėmė akinius, kruopščiai nuvalė stiklus ir vėl užsidėjo. Taip, mergina buvo įsimylėjusi. Įsimylėjusi taip pašėlusiai, kaip gali įsimylėti tik labai jaunos. Kažin kur jos globėjai? Kodėl leidžia jai lakstyti po Londoną ir skirti slaptus pasimatymus Batersio parke? Gerai išauklėta, puikių manierų mergina. Ar tik ne per gerai išauklėta? Jos artimieji turbūt mano, kad ji kokioje nors padorioje vietoje, tik ne čia. Jai tenka meluoti.

Išeidama iš kavinės, mis Marpl tyčia pasuko pro staleį, prie kurio sėdėjo ta porelė. Deja, jiedu kalbėjosi taip tyliai, kad jai nepavyko nieko nugirsti. Vyriškis kažką šnibždėjo, o mergina klausėsi, ir jos veidas spindėjo džiaugsmu, sumišusiu su išgąsčiu. "Ar tik jie nesiruošia pabėgti? - pamanė mis Marpl. - Juk mergaitė dar nepilnametė!"

Mis Marpl išėjo pro mažus vartelius, vedančius į kraštinį parko keliuką. Išrikiuoti į vieną eilę, stovėjo automobiliai, ir mis Marpl stabtelėjo jų pasižiūrėti. Nors ji ir nebuvo automobilių žinovė, bet jos akis patraukė vienas, kokio dar nebuvo tekę matyti, todėl mis Marpl jį įdėmiai nužvelgė. Mis Marpl prisiminė: šį tą apie tokios markės mašiną buvo pasakojęs jos anūko sūnėnas, aistringas automobilių sporto mėgėjas. Tai buvo lenktyninis automobilis. Markė - užsienietiška, bet kokia mis Marpl neprisiminė. Ir dar viena detalė: ji jau matė tą automobilį, arba lygiai tokį, vakar šalutinėje gatvelėje netoli "Bertramo" viešbučio. Vakar susidomėjo tuo automobiliu ne tik dėl jo dydžio ir neįprastos išvaizdos, bet ir dėl to, kad jo numeriai mis Marpl atmintyje kėlė kažkokias miglotas asociacijas. Ef Ai En 2266.

"FAN", - pakartojo mintyse mis Marpl. Ji prisiminė pusešerę Fanę Godfrei, kuri mikčiojo...

Mis Marpl priėjo arčiau ir pažvelgė į numerį. Taip ir yra - FAN 2266. Vadinasi, ta pati mašina! Paskendusi savo mintyse, mis Marpl ėjo per Čelsio tiltą. Su kiekvienu žingsniu jos kojos vis labiau skaudėjo ir, perėjusi tiltą, ji pasijuto pavargusi, todėl ryžtingai sustabdė pirmą pasitaikiusį taksi. Jai nedavė ramybės mintis, kad ji turi kažką dėl kažko padaryti. Bet būtent ką? Šito ji pati nesuprato. Mis Marpl žvilgsnis užkliuvo už laikraščių, priklijuotų ant medinių skydų, antraščių: "Sensacingos smulkmenos! Traukinio užpuolimas! Mašinisto pasakojimas". "Tik pamanyk! - atsiduso mis Marpl. - Nei diena nepraeina be kokio apiplėšimo, be traukinio užpuolimo, be inkasatoriaus nužudymo. Nusikaltėliai daro, ką tik nori!"

Tryliktas skyrius

Vyresnysis inspektorius Fredas Devis klaidžiojo kriminalinio skyriaus koridoriais ir lyg didelė vapsva kažką zyzė sau po nosimi. Visi seniai žinojo tą jo įprotį ir nekreipė dėmesio. Paprasčiausiai pasišaipydavo: "Senis vėl klydinėja!"

Vyresnysis inspektorius tuo metu nuklydo prie kabineto, kuriame nuobodžiaudamas už stalo sėdėjo inspektorius Kempbelas. Inspektorius Kempbelas buvo garbėtroška. Ir dar įsitikinęs, kad jo užsiėmimas be galo nuobodus. Nepaisant to, tai, ką jam liepdavo padaryti, jis įvykdydavo nepriekaištingai ir viską, ką darė, darydavo gerai. Vyresnybė laikėsi tos nuomonės, kad jis gabus, ir retsykiais vis pagirdavo.

- Labas rytas, sere, - tarė inspektorius Kempbelas, kuris vyresnįjį inspektorių Devį Seniu vadindavo tik jam negirdint.

- Kuo galiu jums padėti?

- "Lia lia lia, bum bum, - sumurmėjo vyresnysis inspektorius. - Kodėl visi mane vadina Mere, jei mano vardas mis Gips?"

Padainavęs tokią ariją iš seniai visų pamirštos operetės, vyresnysis inspektorius pasitraukė kėdę ir atsisėdo.

- Ar labai užsiėmęs?

- Šiaip sau, vidutiniškai

- Tu, girdėjau, vedi bylą apie iš kažkokio viešbučio dingusį gyventoją? Kas tai per viešbutis? Ar ne "Bertramas"?

- Taip, sere. Tai "Bertramo" viešbutis.

- Atidarytas dieną ir naktį? Viliojantis mergaites?

- Ką jūs, sere! - atsakė inspektorius Kempbelas, šokiruotas, kad apie "Bertramo" viešbutį galima taip pamanyti.

- Štai kaip, - tarė Senis. - Štai kaip! Na ką gi, labai įdomu.

Inspektorius Kempbelas nesuprato, kas čia gali būti įdomaus, bet neišdrįso klausinėti, nes po Airijos ekspreso apiplėšimo, nusikaltėlių požiūriu, gana pavykusios operacijos, vyresnybė visai sužvėrėjo. Jis žvilgtelėjo į platų, aptukusį senojo Devio, kažkuo primenančio bulių

veidą, ir jau ne pirmą kartą pamanė: kokiu būdu vyresniajam inspektoriui pavyko užsitarnauti tokį laipsnį, ir kodėl jį taip vertina skyriuje?" Na, anais laikais tai dar suprantama, - svarstė Kempbelas, - bet dabar atsirado ne mažai jaunų gabių vaikinų, ir būtų ne pro šalį juos paaukštinti pareigose, kai šis senas apdirželis palaisvins vietą..."

Bet "senas apdirželis" jau ėmė niūniuoti kitą dainelę.

- "Sakyk man, mielas nepažįstamasai, ar panašių yra čia į tave?" - uždainavo Senis ir netikėtai falcetu varė toliau:

- "Yra, gerasis sere, tokių puikių panelių, kokių dar tavo akys neregėjo!" Palauk, palauk, aš, rodos, supainiojau, kur ji, o kur jis... "Floradora". Geras buvo spektaklis!

- Man atrodo, apie tą Floradorą aš esu kažką girdėjęs, sere, - tarė inspektorius Kempbelas.

- Matyt, tau mama dainuodavo tas daineles, kai dar buvai lopšyje, - atrėžė vyresnysis inspektorius Devis. - Na, tai kas vyksta "Bertramo" viešbutyje? Kas ten dingo, kaip ir kodėl?

- Kanauninkas Penifazeris. Gražaus amželio sulaukęs kanauninkas.

- Nuobodi byla, a?

Inspektorius Kempbelas šyptelėjo:

- Taip, sere, nuobodoka.

- Kaip tas kanauninkas atrodė? Ar gali jį apibūdinti?

- Žinoma. - Kempbelas pasklaidė popierius ir perskaitė: - Ūgis - penkios pėdos ir aštuoni coliai. Didelė kupeta žilų plaukų. Susikūprinęs...

- Jis dingo iš "Bertramo" viešbučio? Kada?

- Maždaug prieš savaitę. Lapkričio devynioliktąją.

- O jie apie tai pranešė tik dabar! Nelabai skubėjo, a?

- Manau, jie tikėjosi, kad jis tuoj tuoj sugrįš.

- Ar bent kiek suvoki, kas už viso to slepiasi? - paklausė Senis. - Ar galėjo toks padorus dievobaimingas senutėlis imti ir pabėgti su kokia bažnyčios seniūno žmonele? O gal jis paslapčia gėrė arba pavogė bažnyčios pinigus? O gal jis vienas tų išsiblaškiusių keistuolių, kuriems tokie dalykai dažnai atsitinka?

- Kiek žinau, sere, paskutinė jūsų prielaida, ko gero, teisingiausia. Jam ir anksčiau visaip atsitikdavo.

- Kaip? Jis jau buvo dingęs iš to respektabilaus viešbučio?

- Ne, ne visai taip. Paprasčiausiai, jis ne visada grįždavo namo tada, kada turėdavo grįžti. Atsitikdavo taip, kad jis atsirasdavo pas

draugus tą dieną, kai jo nelaukdavo, arba neatvykdavo tada, kai jį pakviesdavo ir laukdavo, žodžiu, panašios istorijos - ne retenybė!

- Taip, - svarstė Senis, - vadinasi, taip. Na, ką gi, viskas klostosi pagal planą. Kada jis dingo?

- Ketvirtadienį. Lapkričio devynioliktąją. Jis turėjo dalyvauti kongrese... - Kempbelas pasilenkė ir pasklaidė popierius. - Taip, Liucernoje. Kvietė Biblijos tekstų tyrimų draugija. Bent jau taip skamba pavadinimas. Atrodo, tai vokiečių draugija.

- Vadinasi, kongresas vyko Liucernoje. Ir mūsų senis... Beje, ar jis senis?

- Šešiasdešimt trejų metų, sere.

- Ir senis ten nepasirodė?

Inspektorius Kempbelas popierius pastūmė Seniui, kad tasai pats juos perskaitytų.

- Taip, nepanašu, kad jis būtų pabėgęs su choro berniuku, - tarstelėjo vyresnysis inspektorius Devis.

- Man atrodo, jis laimingai sugrįš namo, - tarė Kempbelas, - bet, šiaip ar taip, mums tenka užsiimti tuo reikalu. Jūs šia byla... ėė... esate labai susidomėjęs, sere?

- Ne, - kažką mąstydamas atsakė Devis. - Ne, manęs ši byla nedomina. O ir kuo ji galėtų sudominti?

Stojo tyla. "Tai kodėl jūs?.." - norėjo paklausti inspektorius Kempbelas, bet jis buvo perdaug gerai išauklėtas, kad vyresniems užduotų panašius klausimus.

- Iš tiesų mane domina tik data, - tarė Senis. - Ir, žinoma, "Bertramo" viešbutis.

- Tame viešbutyje ideali tvarka, sere!

- Na, ką gi, puiku, - tarė Senis. Ir mįslingai pridūrė: - Norėčiau pats pasižvalgyti po tą viešbutį.

- Tai visai paprasta, sere! Kada tik panorėsite. Aš kaip tik ruošiuosi ten eiti.

- Tai ir aš einu drauge, - tarė Senis. - Į tavo reikalus nesikišiu. Aš tik noriu žvilgtelėti į tą vietelę, o tavo dingęs arkidiakonas - ar kas jis toks? - geras pretekstas. Ten gali nevadinti manęs "Seniu". Vyresnysis būsi tu. O aš - tavo padėjėjas.

Inspektorius Kempbelas pagyvėjo:

- Sere, jūs manote, kad "Bertrame" įmanoma aptikti kažką tokio, už ko galima užsikabinti?

- Kol kas neturime jokio pagrindo taip manyti, - tarė Senis. - Bet žinai, kaip būna. Gimsta kažkokia... na, nuojauta, ar kaip čia pasakius. "Bertramo" viešbutis labai jau gražus, bet ar tas grožis tikras?

Ir jis vėl virtęs zyziančia bite paniūniavo iš savo repertuaro naują dainelę: "Nagi, visi kaip vienas traukiam į Strandą!"

Abu detektyvai patraukė į viešbutį. Kostiumą vilkįs Kempbelas atrodė gana elegantiškai (jo figūra buvo puiki), o vyresnysis inspektorius Devis vilkėjo kažkokius rūbus, pasiūtus iš tvido, todėl atrodė lyg kaimietis. Jie abudu puikiai tiko viešbučio interjerui. Tik mis Horindž savo įgudusia akimi iš karto pamatė tą porą ir suprato, kas iš tiesų yra tie naujieji lankytojai. Pranešusi policijai apie kanauninko Penifazerio dingimą, ji nekantriai laukė tokių svečių.

Pašnibždomis davusi nurodymus padėjėjai, santūriai jaunai merginai, kurią mis Horindž visada laikė prie savęs, ji išėjo iš už pertvaros ir nužvelgė įėjusiuosius. Inspektorius Kempbelas parodė jai savo pažymėjimą, ir mis Horindž tylomis linktelėjo. Už Kempbelo nugaros mindžikavo stambus, tvido eilute vilkįs pagyvenęs žmogus, žvalgėsi po viešbučio holą. Mis Horindž pamanė: tas provincialas didžiai susidomėjęs stebi žmonių veidus todėl, kad pirmą kartą išvydo aukštosios visuomenės atstovus ir mato jų buitį. - Gal užeisime į kontorą? - pasiūlė mis Horindž. - Galėsime ramiai pasišnekėti.

- Taip. Taip bus geriau.

- Kaip čia pas jus puiku! - tarė tas antrasis, stambus žmogus. Mis Horindž dingtelėjo: jis panašus į jautį! - Šilta, gražu. - Jis susidomėjo židiniu: - Senų laikų komfortas!

Mis Horindž patenkinta šyptelėjo.

- Taip, iš tiesų, mes didžiuojamės, kad svečiams pas mus patogu. - Ji grįžtelėjo į padėjėją: - Ar susitvarkysi, Elisa? Štai žurnalas. Netrukus atvažiuos ledi Džoslin. Vos pamačiusi savo numerį, ji tuoj pat panorės jį pakeisti, bet tu paaiškink, kad viešbutis perpildytas. Dėl visa ko pasiūlyk trys šimtai keturiasdešimtą trečiame aukšte. Tai ne labai koks kambarys, ir, manau, jį pamačiusi, ledi Džoslin pasitenkins tuo, kurį jai duodame.

- Taip, mis Horindž. Aš viską supratau.

- Ir, beje, primink pulkininkui Martimerui, kad jo lauko binoklis nedingo. Jis paprasčiausiai imdamas raktą jį čia pamiršo. Žiūrėk, kad pulkininkas neišeitų be binoklio.

- Gerai, mis Horindž.

Sutvarkiusi svarbiausius reikalus, mis Horindž išėjo iš už pertvaros ir, dar kartą žvilgtelėjusi į atėjusiuosius, pasuko prie raudonmedžio durų, ant kurių nebuvo jokio užrašo. Mis Horindž atvėrė duris ir visi trys įėjo į gana niūrų mažytį kambarėlį.

- Taigi, dingęs asmuo, kaip aš supratau, - kanauninkas Penifazeris, - pradėjo inspektorius Kempbelas. - Prašom kuo smulkiausiai papasakoti, kaip tai atsitiko.

- Nemanau, kad kanauninkas Penifazeris dingo tiesiogine to žodžio prasme, - atsakė mis Horindž. - Labai galimas daiktas, kad jis ką nors susitiko, sakysime seną bičiulį, ir kartu su juo išvažiavo į kokį nors mokslininkų susirinkimą žemyne... Matote, jis nepaprastai išsiblaškęs.

- Ar seniai jį pažįstate?

- Taip, jis dažnai pas mus apsigyvena - tuoj prisiminsiu, - jau kokie penkeri ar šešeri metai...

- O jūs ar seniai čia dirbate? - netikėtai paklausė vyresnysis inspektorius Devis.

- Jau keliolika metų, - atsakė mis Horindž.

- Puiki vieta! - pagyrė Devis. - Ir kanauninkas Penifazeris, būdamas Londone, visada pas jus apsistoja?

- Taip, jis visada atvažiuoja tiesiai pas mus. Praneša ir numerį užsako iš anksto. Jis kur kas mažiau išsiblaškęs, kai rašo, o gyvenime... Dabar buvo užsisakęs nuo septynioliktos iki dvidešimt pirmos. Bet įspėjo, kad vieną ar dvi naktis nebus ir paprašė palikti jam numerį. Jis dažnai taip darydavo.

- O kada jūs sunerimote dėl jo?

- O aš ypatingai ir nesijaudinau. Bet, žinoma, visa tai keista! Jo numeris nuo dvidešimt trečios pažadėtas kitam klientui, ir kai aš supratau, - o supratau ne iš karto, - kad jis negrįžo iš Luganos...

- Čia parašyta - iš Liucernos, - įsikišo Kempbelas.

- Taip, taip, taip, atrodo, tikrai iš Liucernos. Ten vyko kažkoks archeologų kongresas. Žodžiu, kai aš pamačiau, kad jis negrįžo, o visi daiktai likę, man pasirodė keista. Žinote, šiuo metų laiku viešbutis visuomet perpildytas, o į tą numerį turėjo įsikelti misis Saunders. Ji visada gyvena tame numeryje. Na, o dar paskambino kanauninko ekonomė. Ji labai jaudinosi.

- Ekonomės vardas - misis Mak Krė, taip man pranešė arkidiakonas Simonsas. Ar ją pažįstate?

- Ne, su ja niekada nesusitikau, bet keletą kartų kalbėjausi telefonu. Ji, matyt, labai ištikimai tarnauja kanauninkui Penifazeriui ir jau keletą metų pas jį dirba. Ji, žinoma, sunerimusi. Kiek žinau, ji ir arkidiakonas Simonsas skambino artimiems kanauninko draugams ir giminėms, bet nieko nesužinojo. O kadangi kanauninkas buvo pasikvietęs į svečius arkidiakoną, tai iš tiesų labai keista, kad jis negrįžo.

- O ar kanauninkas visuomet toks išsiblaškęs? - paklausė Senis.

Mis Horindž tą klausimą praleido negirdomis. Tas didelis storas žmogus, iš visko sprendžiant, inspektorių lydintis seržantas, sau perdaug leidžia.

- Ir dabar aš sužinojau, - truputį susinervinusi, toliau kalbėjo mis Horindž, - iš arkidiakono Simonso sužinojau, kad kanauninkas apskritai nebuvęs Liucernos konferencijoje!

- Ar jis davė žinią į Liucerną, kad negalės nuvykti?

- Man atrodo, ne, bent jau iš čia netelegrafavo ir neskambino... Dėl Liucernos aš nieko nežinau. Mane jaudina tai, kad kanauninko dingimas šiaip ar taip liečia ir mus. Apie tai jau rašė vakariniai laikraščiai. Aš turiu galvoje tą faktą, kad kanauninkas dingęs. Laimė, laikraščiai nepaminėjo, kad jis buvo apsistojęs mūsų viešbutyje. Tikiuosi, ir ateityje neminės. Mes visai nenorime matyti čia spaudos atstovų, tai gali blogai paveikti klientus. Jei jūs, inspektoriau Kempbelai, sugebėsite mus nuo to apginti, mes būsime labai labai dėkingi! Juk jis dingo ne iš čia!

- Kur jo daiktai?

- Saugojimo kameroje. Sakykim, į Liucerną jis nuvažiavo. Ar jūs neįtariate, kad jis galėjo pakliūti po mašina?

- Manau, nieko baisaus jam neatsitiko.

- Iš tiesų gana keista istorija, - dėstė mis Horindž, ir šį kartą jos balse skambėjo ne susierzinimas, o smalsumas. - Iš tikrųjų sunku suprasti, kur jis iškeliavo ir kodėl?

Senis įdėmiai į ją pasižiūrėjo.

- Žinoma, - tarė jis, - juk jūs visa tai, kas įvyko, vertinate, turėdama galvoje, kaip tai atsilieps viešbučiui. Tai visai normalu.

- Mano duomenimis, - tarė inspektorius Kempbelas, žvilgelėjęs į savo bloknotą, - kanauninkas Penifazeris išėjo iš viešbučio ketvirtadienį, devynioliktą dieną, vakare apie pusę septynių. Jis nešėsi mažą sakvojažą. Įsėdo į taksi, o durininkas vairuotojui pasakė "Ateneumo" klubo adresą.

Mis Horindž linktelėjo.

- Taip, taip, jis pietavo "Ateneumo" klube. Arkidiakonas Simonsas man sakė, kad kaip tik ten kanauninką regėję paskutinį kartą.

Tai, kad kanauninką paskutinį kartą matė "Ateneumo" klube, o ne "Bertramo" viešbutyje, lyg ir nuėmė atsakomybę, ir mis Horindž balsas jau suskambo užtikrintai ir tvirtai.

- Na ką gi, visuomet naudinga išrikiuoti visus faktus, - tarė Senis murkiančiu balsu, - o mes juos kaip tik ir išrikiavome. Taigi, jis išėjo su savo mažyčiu lagaminėliu, tiksliau sakant, su sakvojažu, taip, būtent su sakvojažu. Išėjo ir negrįžo, ar taip?

- Kaip matote, aš nieko negaliu jums padėti, - tarė mis Horindž, jau rengdamasi stotis ir eiti į savo darbo vietą.

- Iš tiesų, atrodo, jūs mums negalite padėti, - suburbėjo Senis. - Bet gal kas nors kitas mums padės?

- Kas nors kitas?

- Na, kas nors iš viešbučio personalo.

- Nemanau, kad kas nors ką nors žinotų! Man jau būtų pasakę.

- Pasakyti galėjo. O galėjo ir nepasakyti. Aš turiu galvoj štai ką: jums būtų pranešę, jei būtų radę kokius nors dėmesio vertus faktus. Aš turiu galvoje ką kitą: jis galėjo ką nors pasakyti...

- Pasakyti? Ką būtent galėjo pasakyti? - sumišo mis Horindž.

- Na, ką nors tokio, kas padėtų aptikti jo pėdsakus. Pavyzdžiui: "Šį vakarą aš pamatysiu seną draugą, su kuriuo nebuvome susitikę nuo tada, kai pietavome "Arizone". Arba ką nors panašaus. Arba: "Šią savaitę aš važiuosiu pas savo dukterėčią jos dukrelės konfirmacijos proga". Tokios smulkmenos yra labai svarbios, ypač jeigu kalbame apie išsiblaškiusius žmones. Jos, taip sakant, padeda atsekti įvykių raidą. Visai galimas daiktas, kad, papietavęs klube, kanauninkas sėdo į taksi ir paklausė savęs: "O kur aš, tiesą sakant, važiuoju?", o kadangi jis galvojo, tarkim, apie dukterėčią, tai ir nusprendė, kad turi pas ją vykti.

- Suprantu, ką jūs norite pasakyti, - kiek abejodama, tarė mis Horindž. - Bet man atrodo, kad nieko nepešite!

- Ak, kas žino, kur mūsų laukia sėkmė! - linksmai atsakė Senis. - Jūsų viešbutyje dabar nemažai gyventojų. Kadangi kanauninkas čia dažnai apsistodavo, tikriausiai su kai kuriais jis buvo pažįstamas.

- Taip, taip, - tarė mis Horindž. - Leiskite prisiminti. Aš mačiau, kaip jis kalbėjosi su... na taip, su ledi Selina Heze. Po to - su Norvičo

vyskupu. Jie seni draugai. Kartu mokėsi Oksforde. Dar su misis Džeimson ir su jos dukra. Jos gyvena kanauninko kaimynystėje. Apskritai, jis turėjo gana daug pažįstamų.

- Na, matote, - tarė Senis. - Jis tikrai galėjo ką nors jiems pasakyti. Tegu ir kokią smulkmeną, bet ir smulkmena gali mums padėti. Ar dabar viešbutyje yra kas nors iš tų, kas gerai pažįsta kanauninką?

Mis Horindž susimąstė.

- Manau, yra generolas Radlis. Ir dar viena sena dama, atvykusi iš provincijos, - ji šiame viešbutyje gyveno jaunystėje, taip bent man sakėsi. Negaliu prisiminti jos pavardės... Ak, taip, mis Marpl. Man atrodo, ji pažino kanauninką.

- Ką gi, pradėsime nuo jų. Ir dar pasikalbėsime su kambarine.

- Bet juk seržantas Uadelas ją jau apklausė? - nustebo mis Horindž.

- Žinau, žinau. Bet gal ne to klausinėjo... O ar ne vertėtų pasišnekėti su šituo oficiantu ar metrdoteliu, nežinau kaip jį jūs vadinate?

- Jūs turite galvoje Henrį? - paklausė mis Horindž.

- Kas per vienas tas Henris? - sukluso Senis.

Mis Horindž aiškiai nustebo. Jai atrodė keista, kad nepažįsta Henrio.

- Henris čia dirba nuo neatmenamų laikų! - atsakė ji. - Jūs atėję turėjote atkreipti į jį dėmesį - jis nešiojo arbatą.

- Be abejonės, ryški asmenybė, - pritarė Senis. - Pamenu, iš tiesų aš atkreipiau į jį dėmesį.

- Tiesiog nežinau, ką mes darytumėm be Henrio, - jausmingai pareiškė mis Horindž. - Jis nuostabus žmogus, ir mūsų viešbučiui suteikia tam tikrą koloritą.

- O gal jis galėtų ir man atnešti arbatos? - paklausė vyresnysis inspektorius Devis. - Aš mačiau, jis dalijo ir karštas bandeles. Su malonumu suvalgyčiau gerą bandelę!

- Prašom, jei norite, - gana šaltai atsakė mis Horindž. - Ar užsakyti jums hole dvi stiklines arbatos? - kreipėsi ji į inspektorių Kempbelą.

- Ką gi... - buvo bepradedąs aiškinti inspektorius, bet tuo metu netikėtai atsivėrė durys ir visa savo olimpine didybe pasirodė pats misteris Hamfris.

Jis nustebęs pažvelgė į mis Horindž. Ta paaiškino:

- Šie du džentelmenai iš Skotlend Jardo, misteri Hamfri.

- Inspektorius Kempbelas, - prisistatė Kempbelas.

- Taip, taip. Aišku, - tęsdamas žodžius, tarė misteris Hamfris. - Turbūt jūs domitės kanauninku Penifazeriu? Keista istorija! Tikiuosi, tam mielam seneliukui nieko bloga neatsitiko?

- Ir aš tikiuosi, - tarė mis Horindž. - Jis toks šaunus!

- Senosios kartos atstovas, - pagyrė misteris Hamfris.

- Man atrodo, pas jus daugiausia gyvena tos kartos atstovų, - tarstelėjo vyresnysis inspektorius Devis.

- Jūs visiškai teisus, - pritarė misteris Hamfris.

- Taip, mūsų viešbutis yra, taip sakant, savotiška atgyvena!

- Ir mes turime pastovią klientūrą, - išdidžiai pridūrė mis Horindž. - Tie patys žmonės vėl pas mus atvažiuoja. Ypač čia mėgsta gyventi amerikiečiai. Iš Bostono. Iš Vašingtono. Mieli, ramūs žmonės.

- Jiems patinka čionykštė senosios Anglijos atmosfera, - paaiškino misteris Hamfris ir plačiai nusišypsojo, parodydamas sniego baltumo dantis.

Senis abejodamas pažiūrėjo į jį.

- Ar esate įsitikinęs, kad kanauninkas Penifazeris tikrai neatsiuntė jokios žinios? Gal kas iš tarnautojų paprasčiausiai pamiršo užrašyti ar jums pasakyti? - paklausė inspektorius Kempbelas.

- Visi telefoniniai pranešimai labai rūpestingai užrašomi, - lediniu balsu atkirto mis Horindž. - Negaliu įsivaizduoti, kad man ar kuriam kitam budinčiam būtų ko nors nepranešę!

Ir ji įsmeigė į inspektorių paniekos kupiną žvilgsnį.

Inspektorius Kempbelas apsimetė esąs sumišęs.

- Žinote, mūsų viso to jau klausinėjo, - tarė misteris Hamfris gana nedraugišku tonu. - Viską, ką žinojome, jau pasakėme seržantui... Negaliu dabar prisiminti jo pavardės.

Senis sujudėjo, atsistojo ir geraširdiškai prašneko:

- Matote, reikalas iš tiesų yra kur kas svarbesnis nei iš pradžių manėme. Čia daugiau nei paprastas išsiblaškymas. Štai kodėl mums reikia pasikalbėti su žmonėmis, kuriuos jūs minėjote, su generolu Radliu ir su mis Marpl.

- Norite, kad aš padėčiau jums gauti interviu? - kiek sunerimęs, paklausė misteris Hamfris. - Generolas Radlis absoliučiai kurčias.

- Kalbėsimės su jais neoficialiai, - tarė vyresnysis inspektorius Devis, - jūsų netrukdydami. Pasikliaukite mumis. Tik parodykite tuos

žmones. Gal kanauninkas Penifazeris jiems pasakojo apie savo planus, gal pasakė bičiulio, su kuriuo susitiks Liucernoje ar drauge į Liucerną važiuos, pavardę. Šiaip ar taip, o pabandyti reikia.

Misteris Hamfris lengviau atsiduso.

- Kuo dar galėčiau pagelbėti? - paklausė jis. - Jūs, žinoma, suprantate, kad mes pasiruošę jums visaip padėti, bet jūs taip pat turite suprasti, jog mes nenorime triukšmo ir spaudos.

- Tai savaime aišku, - pasakė inspektorius Kempbelas.

- Taigi, aš persimesiu keletu žodžių su kambarine, - tarė Senis.

- Prašom, jeigu norite. Tik abejoju, ar ką nauja ji pasakys.

- Greičiausiai, ne. Bet gal prisimins kokią detalę ar pastabą, kurią kanauninkas pasakė, tarkim, apie laišką ar būsimą susitikimą. Niekada iš anksto nežinai...

Misteris Hamfris žvilgtelėjo į laikrodį.

- Ji pradeda darbą nuo šešių. Antrame aukšte. O gal, jos laukdami, neatsisakysite išgerti arbatos?

- Ką gi, mielai! - atsakė Senis.

Jie visi kartu išėjo iš kambario.

- Generolas Radlis turėtų būti rūkomajame, - tarė mis Horindž. - Einant koridoriumi, pirmos durys į kairę. Tikriausiai jis sėdi prie židinio ir skaito "Taimsą". Bet aš manau, - tyliau pridūrė, - kad jis tikriausiai miega. Gal norite, kad aš...

- Ne, ne, pats surasiu, - paprieštaravo Senis. - Na, o kur būna ta senoji dama?

- Antai ji sėdi prie židinio, - sušnibždėjo mis Horindž.

- Ta papurusiais žilais plaukais su mezginiu rankose? Garbės žodis, tikra artistė! Tokia nuostabi prosenelė!

- Dabar prosenelės jau atrodo kitaip negu senais laikais, - tarė mis Horindž. - Dabar promočiutės neatskirsi nuo močiutės. Vakar čia buvo markizė Barlou. Tarp kitko, promočiutė. Kai įėjo, aš jos nebeatpažinau. Atvyko pas mus iš Paryžiaus. Veidas - baltai rožinė kaukė, plaukai platinos spalvos. Atrodo, ir figūrą ten jai kažkaip pataisė, bet šiaip ar taip - ji puikiai atrodė!

- Man labiau patinka senamadiškos močiutės, - tarė Senis. - Dėkoju jums. - Ir atsigręžo į Kempbelą. - Aš imsiuosi to reikalo. Tikiuosi, jūs neprieštarausite, sere? Juk turite svarbų pasimatymą.

- Taip, taip, - supratęs užuominą, atsakė Kempbelas. - Nemanau, kad iš to turėsim naudos, bet pabandyti reikia.

Misteris Hamfris pasuko į savo kambarį.

- Mis Horindž, užeikite valandėlei, - pašaukė.

Mis Horindž nusekė Hamfriui iš paskos ir uždarė duris.

Hamfris žingsniavo po kambarį.

- Kam jiems prireikė tos Rozos? - piktai paklausė. - Juk ją jau kamantinėjo.

- Tikriausiai, jų tokia tvarka, - pati abejodama, atsakė mis Horindž.

- Pirma jūs pati su ja pasikalbėkite.

Mis Horindž truputį nustebo.

- Bet juk inspektorius Kempbelas...

- Aa, manęs nė kiek nejaudina tas Kempbelas. Bet štai antrasis... Ar jau žinote, kas jis?

- Rodos, jis savo pavardės nepasisakė. Tikriausiai koks nors seržantas. Tikras kaimietis.

- Nė velnio, ne! - šūktelėjo misteris Hamfris, pamiršęs savo puikias manieras. - Tai - vyresnysis inspektorius Devis. Senas lapinas! Labai gerbiamas Skotlend Jarde. Norėčiau žinoti, ką jis čia veikia, ko visur kiša savo nosį ir apsimeta kaimiečiu! Man tai nepatinka!

- Jūs manote?..

- Nežinau, ką ir manyti. Bet sakau jums: man tai nepatinka. Su kuo jis dar nori pasikalbėti?

- Rodos, su Henriu.

Misteris Hamfris nusikvatojo. Mis Horindž irgi susijuokė.

- Na, dėl Henrio galime nesijaudinti!

- Žinoma. O ką daryti su gyventojais, kurie pažinojo kanauninką?

Misteris Hamfris vėl susijuokė.

- Tegul pasilinksmina su senuoju Radliu! Teks taip šaukti, kad sienos drebės, ir vis tiek nieko doro neišpeš. Labai gerai, kad jie pirmiausia kalbėsis su Radliu ir su ta juokinga sena višta mis Marpl. Bet vis dėlto man nepatinka, kad jis visur kiša savo nosį...

Keturioliktas skyrius

- Žinai, - susimąstęs tarė vyresnysis inspektorius Devis, - man tas Hamfris kažkodėl nepatinka.

- Jūs manote, kad jis kažką slepia? - paklausė Kempbelas.

- Matai, - Senio balsas buvo ramus, - matai, tai kol kas tik nuojauta... Jis kažkoks įtartinas. Įdomu, ar jis viešbučio savininkas, ar paprasčiausias valdytojas?

- Aš galiu apie tai paklausti, - atsakė Kempbelas ir jau ketino grįžti.

- Na, neklausinėk, - sulaikė jį Senis. - Pasiaiškink tai patyliukais.

Kempbelas smalsiai pažvelgė į jį:

- Ką jūs turite galvoje, sere?

- Kol kas nieko konkretaus, - tarė Senis. - Norėtųsi apie šią vietelę surinkti kuo daugiau informacijos, žinoti, kas stovi už jų nugaros, kokia viešbučio finansinė padėtis. Ir visa kita...

Kempbelas palingavo galvą:

- Jei Londone yra vieta, kuri nekelia jokio įtarimo, tai kaip tik...

- Žinau, žinau, - pertraukė Senis. - Labai naudinga turėti tokią reputaciją!

Kempbelas vėl palingavo galvą ir išėjo. Senis patraukė koridoriumi į rūkomąjį. Generolas Radlis tik ką buvo pabudęs. Truputį apglamžytas "Taimsas" buvo nukritęs nuo kelių. Senis pakėlė laikraštį, išlygino ir atkišo generolui.

- Ačiū, sere. Jūs labai malonus, - gergždžiančiu balsu tarė generolas.

- Generolas Radlis?

- Taip.

- Atleiskite, - garsiai tarė Senis. - Aš norėčiau su jumis pasikalbėti apie kanauninką Penifazerį.

Generolas išgirdo ne iš karto, o kai suprato, ko klausiamas, prabilo:

- Aa. Aš jį čia neseniai mačiau.

- Jis žadėjo man duoti savo adresą. Sakė, paliksiąs jums.

Generolas vėl nieko neišgirdo. Teko pakartoti.

- Jokio adreso jis man nepaliko. Tikriausiai su kuo nors mane supainiojo. Neišmanėlis senas kvailys! Visada toks buvo. Tik pamanykite, mokslininkas! Tie mokslininkai visi išsiblaškę.

Senis dar pabandė šio bei to paklausti, bet netrukus suprato, kad beprasmiška vargti ir pašnekesys su Radliu vargu ar duos kokios naudos. Jis nuėjo į holą ir atsisėdo prie stalelio šalia mis Marpl.

- Ar arbatos gersite, sere?

Senis pakėlė galvą. Henrio išvaizda Seniui padarė tokį pat įspūdį, kokį padarydavo visiems. Nepaisant stambios ir išvaizdžios figūros, Henris atrodė lyg parodija elfo Arielio, kuris panorėjęs gali ir atsirasti, ir išnykti.

- Atrodo, turite karštų bandelių? - paklausė Senis.

Henris maloniai nusišypsojo.

- Taip, sere. Turime puikių bandelių. Visi giria! Kokios pageidaujate arbatos - indiškos ar kinietiškos?

- Indiškos. Arba Ceilono, jei turite.

Henris vos pastebimai krustelėjo pirštą, ir padavėjas, išbalęs jaunuolis, nudūmė atlikti užsakymą. O Henris gracingai nužingsniavo prie kito stalo.

"Taip, tu ne iš kaimo spirtas! - pamanė Senis. - Norėčiau žinoti, kur jie tave rado ir kiek tau moka? Kertu lažybų - krūvą pinigų, kurių tu, beje, esi vertas!"

Senis nenuleido akių nuo Henrio, kuris jau meiliai lankstėsi ne pirmos jaunystės damai. Seniui būtų buvę įdomu sužinoti, ką Henris manė apie jį, jei tik jis apskritai ką nors manė. Jis aiškiai regėjo, kad Henris puikiai tinka "Bertramo" viešbučiui. Jį buvo galima palaikyti praturtėjusiu fermeriu - džentelmenu arba peru, panašiu į bukmekerį. Apskritai, jis "tinka", mąstė Senis, bet įtarė, kad, galimas daiktas, jam nepavyko apgauti Henrio. "Taip, tu ne iš kelmo spirtas!" - vėl pagalvojo Senis.

Atnešė arbatos ir bandelių. Senis atsikando didelį kąsnį. Pasmakre nuvarvėjo sviestas, ir Senis paskubom jį valė didele nosine. Gerai pasaldęs, išgėrė du puodelius arbatos. Po to kreipėsi į šalia sėdinčią damą.

- Atleiskite, ar ne jūs mis Džeinė Marpl?

Mis Marpl pakėlė akis nuo mezginio ir pažvelgė į vyresnįjį inspektorių Devį.

- Taip, aš mis Marpl.

- Tikiuosi, jūs nepykstate, kad aš užkalbinau? Atvirai sakant, aš iš policijos.

- Iš tikrųjų? Tikiuosi, čia nieko ypatingo neįvyko?

- Ne, ne, nesijaudinkite, mis Marpl. Nieko tokio, apie ką jūs galėjote pamanyti. Nieko neapiplėšė, žodžiu, nieko baisaus. Matote, iškilo kai kurių keblumų, dingus kunigui. Jis, berods, jūsų pažįstamas? Kanauninkas Penifazeris.

- A, kanauninkas Penifazeris! Neseniai jis čia maišėsi. Taip, aš jį seniai pažįstu. Jis be galo išsiblaškęs. Ir smalsaudama paklausė: - O kas jam atsitiko?

- Jei taip galima pasakyti, jis pametė pats save.

- O, Dieve mano! - šūktelėjo mis Marpl. - Kur jis dabar turėtų būti?

- Savo namuose, - tarė Senis. - Bet namuose jo nėra.

- Jis man sakė, kad vykstąs Liucernon į kongresą. Turį aptarti kažkokius Negyvosios jūros papirusus, jei neklystu. Jis didelis senovės žydų ir aramėjų kultūrų specialistas.

- Visa tai tiesa, - tarė Senis. - Tik jis tenai nenuvažiavo.

- Tikriausiai supainiojo datas, - tarė mis Marpl.

- Panašu į tai, panašu į tai... O ar jis nieko nepasakojo, kas mums padėtų užtikti jo pėdsakus? - patikliu ir švelniu balsu paklausė Senis. - Na, sakysim, apie tai, kad jis susitikęs seną draugą. O gal užsiminė apie kokius su kongresu susijusius planus?

- Ne, ne. Jis užsiminė tik apie kongresą Liucernoje. Atrodo, sakė - devynioliktą. Ar aš neapsirikau?

- Taip, kongresas vyko kaip tik tą dieną.

- Aš į datą kažkaip nekreipiau dėmesio. - Kaip dauguma senų damų, mis Marpl galėjo susipainioti, skaičiuodama dienas. - Man atrodo, jis sakė - devynioliktą, tikriausiai, tą datą jis ir pasakė. Ir tikrai galėjo turėti galvoje devynioliktą, nors tai buvo dvidešimta. Aš kalbu apie tai, kad jis pamanė, jog dvidešimta yra devyniolikta, arba kad devyniolikta - dvidešimta...

- Taip, - tęsdamas žodžius, tarė Senis, truputį nusivylęs tomis žiniomis.

- Aš ne taip pasakiau, - tarė mis Marpl, - bet kalbu apie tai, kad jei tokie žmonės, kaip kanauninkas Penifazeris, jums sako, kad kur nors eis ketvirtadienį, tai labai gali būti, kad jie galvoja visai ne apie ketvirtadienį, o apie penktadienį. Būna, kad laiku susigriebia, o būna, kad ir ne. Štai aš ir nusprendžiau, kad atsitiko kažkas panašaus.

Senis nustebęs pažvelgė į ją:

- Jūs taip kalbate, mis Marpl, lyg jau būtumėte žinojusi, kad kanauninkas Penifazeris nebuvo Liucernoje.

- Aš žinau, kad jis nebuvo Liucernoje KETVIRTADIENĮ, - paaiškino mis Marpl. - Didžiąją dienos dalį jis praleido čia. Štai kodėl pamaniau: kai jis man pasakojo apie ketvirtadienį, galvoje turėdamas penktadienį. O ketvirtadienio vakare jis iš tiesų iš čia išėjo, pasiėmęs mažytį sakvojažą. Tada aš nusprendžiau, kad jis važiuoja į aerouostą. Štai kodėl taip nustebau, pamačiusi, kad jis sugrįžo.

- Atleiskite, ką jūs turite galvoje, sakydama "sugrįžo"?

- Tai, kad jis grįžo į šį viešbutį.

- Pabandykime viską gerai išsiaiškinti, - lipšniai ir draugiškai tarė Senis, stengdamasis, kad pašnekovė nesuprastų, kokios jam svarbios tos žinios. - Jūs matėte, kaip tas senas idiot... Jūs pati matėte, kaip kanauninkas išėjo iš viešbučio, ir, jūsų manymu, išvažiavo į aerouostą ankstyvą vakarą. Teisybė?

- Taip. Apie pusę septynių, gal be penkiolikos septintą...

- Bet jūs sakėte, kad jis grįžo.

- Tikriausiai pavėlavo į lėktuvą. Kito paaiškinimo aš nerandu.

- Kada jis grįžo?

- Tiesiog nežinau. Aš nemačiau, kaip jis grįžo.

- O man pasigirdo, kad sakėte mačiusi jį sugrįžusį!

- Ne visai taip. Aš jį mačiau vėliau. Noriu pasakyti, kad nemačiau, kaip jis vėl atsirado viešbutyje.

- Vadinasi, jūs matėte jį vėliau. Kada?

Mis Marpl susimąstė.

- Vadinasi, taip. Tai buvo apie trečią valandą ryto. Aš blogai miegojau. Kažkas mane pažadino. Kažkoks garsas. Londone tiek keistų garsų! Aš žvilgtelėjau į laikrodį - buvo dešimt minučių ketvirtos. Kažkodėl, pati nežinau kodėl, man pasidarė kažko neramu. Gal išgirdau už durų žingsnius. Kai gyveni kaime ir girdi už durų žingsnius, visada baisu! Aš atidariau duris ir apsižvalgiau. Ir pamačiau, kaip kanauninkas Penifazeris išėjo iš savo numerio - jo durys greta manųjų - ir ėmė leistis laiptais žemyn. Jis buvo su paltu.

- Taigi, jis išėjo iš savo numerio su viršutiniais drabužiais ir lipo laiptais žemyn trečią valandą ryto?

- Taip, - patvirtino mis Marpl ir pridūrė: - Man tai pasirodė keista.

Senis keletą sekundžių žiūrėjo į ją ir tylėjo.

- Mis Marpl, - pagaliau tarė, - kodėl jūs apie tai niekam nepasakėte?

- Manęs niekas ir neklausė, - paprastai atsakė mis Marpl.

Penkioliktas skyrius

Senis giliai atsiduso.

- Taip, - tarė jis, - taip, tikiu, jūsų tikrai niekas to neklausė. Kaip tik taip viskas ir buvo!

Jis vėl nutilo.

- Jūs manote, kad jam kažkas atsitiko? - paklausė mis Marpl.

- Jau savaitė, kai jo nėra, - atsakė Senis. - Jo neištiko širdies smūgis, gatvėje jis nebuvo nugriuvęs, nepateko ligoninėn, atsitikus nelaimingam atsitikimui. Tai kur jis? Apie jo dingimą pranešė spauda, bet jokių žinių negavome... Panašu į tai, kad jis pats panoro išnykti. Vidury je nakties išeiti iš viešbučio! Ar jūs esate tikra, kad matėte jį? Ar kartais jums nepasivaideno?

- Jei aš sakau, kad buvo jis, vadinasi, jis ir buvo!

Senis atsistojo.

- Eisiu pasikalbėti su kambarine.

Rozą Šeldon Senis rado dirbančią savo darbą, ir mintyse pasidžiaugė jos malonia išvaizda.

- Atleiskite, kad trukdau. Mūsų seržantas jau jus apklausė. Dėl kanauninko Penifazerio... To išsiblaškėlio džentelmeno.

Roza Šeldon kukliai šyptelėjo.

- Taigi, leiskite prisiminti, - Senis apsimetė žiūrįs į savo bloknotą. - Paskutinį kartą jūs matėte kanauninką Penifazerį...

- Ketvirtadienio rytą, sere. Jis man pasakė, kad negrįšiąs nakvoti ir tą, o galbūt ir kitą naktį. Jis ruošėsi važiuoti, man rodosi, į Ženevą. Žodžiu, kažkur į Šveicariją. Davė man išskalbti dvejus marškinius, ir aš pažadėjau, kad jie bus švarūs kitą dieną.

- Nuo to laiko jo nebematėte?

- Nebemačiau, sere. Aš nebebudžiu po pietų. Ateinu tik šeštą vakaro. Iki to laiko jis arba jau buvo spėjęs išvykti, arba maišėsi apačioje. Numeris buvo tuščias. Jis čia paliko du lagaminus.

- Teisingai, - tarė Senis. - Juos patikrino, bet iš to jokios naudos. O kitą rytą ar jūs užėjote į jo numerį?

- Ar užėjau? Ne, sere, juk jis buvo išvažiavęs.

- O apskritai kokia čia tvarka? Ar jūs nešdavote jam į numerį arbatą? Arba pusryčius?

- Arbatos atnešdavau ankstų rytą, sere. Pusryčiaudavo visuomet apačioje.

- Tai kitą dieną į jo numerį nė nežvilgtelėjote?

- Ką jūs, sere! - Roza užsigavo. - Aš, kaip visada, užsukau į jo numerį. Pirmiausiai atnešiau marškinius. Ir, žinoma, nuvaliau dulkes. Mes kasdien tvarkome numerius.

- Ar jo patalynė buvo suvelta? Ar lovoje buvo miegota?

- Patalynė? Žinoma, ne!

- O ką aptikote vonios kambaryje?

- Drėgną rankšluostį, kuriuo jis turbūt šluostėsi išvakarėse, o gal prieš išvažiuodamas plovėsi rankas.

- Ar numeryje nepastebėjote žymių, kad kanauninkas būtų grįžęs, sakysim, vėlai, po pusiaunakčio?

Roza sutrikusi įsistebeilijo į Senį. Jis jau buvo beatveriąs burną kažką sakyti, bet ir vėl užsičiaupė. Arba ji nieko nežinojo apie kanauninko sugrįžimą, arba buvo puiki aktorė.

- O jo drabužiai? Kostiumai? Ar jie buvo sudėti į lagaminus?

- Ne, sere. Jie kabėjo spintoje. Juk jis buvo pasilikęs sau numerį.

- Tai kas juos supakavo?

- Pasirūpino mis Horindž, sere. Numeris buvo reikalingas kitam gyventojui - vienai damai.

Pakankamai aiški, logiškai pagrįsta įvykių ataskaita. Bet jei mis Marpl tikrai matė kanauninką Penifazerį, išeinantį iš savo numerio penktadienį, trečią valandą ryto, tai jis turėjo jame pabuvoti! Niekas nematė, kaip jis grįžo į viešbutį. Galbūt jis turėjo priežastį įeiti nepastebėtas? Jokių buvimo kambaryje žymių nepaliko. Jis net neprigulė. Ar tik mis Marpl visa tai neprisisapnavo? Tokio amžiaus moterims visaip atsitinka. Staiga jam galvon šovė mintis:

- O sakvojažas?

- Nesuprantu, sere?

- Mažytis sakvojažas, tamsiai mėlynas, jūs turėjote jį matyti.

- A, sakvojažas... Taip, sere. Bet juk jis pasiėmė jį važiuodamas į užsienį.

- Jis nebuvo užsienyje. Jis neišvažiavo į Šveicariją. Vadinasi, sakvojažas turėjo likti numeryje. Arba grįžęs į viešbutį, sakvojažą turėjo čia palikti.

- Taip, taip... manau... nors negarantuoju, taip, greičiausiai...

Ūmai Seniui dingtelėjo: "O dėl šito tavęs, vadinasi, nepainstruktavo, ar ne?"

Iki tol Roza Šeldon buvo visiškai rami ir atsakinėjo į klausimus gana aiškiai. Bet tas paskutinis klausimas apie sakvojažą merginą sutrikdė. Ji nebežinojo ką ir kaip atsakyti. Bet ji turėjo žinoti!

Jei kanauninkas išsiruošė į aerouostą su sakvojažu, bet neišskrido ir grįžo į "Bertramą", tai jį turėjo parsinešti. Mis Marpl nė žodžio neužsiminė apie tai, kad kanauninkas naktį išėjęs iš kambario su sakvojažu. Vadinasi, sakvojažą jis turėjo palikti numeryje. O jo nebuvo, nors visi kiti daiktai niekieno nepaliesti. Kodėl? Ar ne dėl to, kad kažkas žinojo, jog kanauninkas turi būti Šveicarijoje?

Padėkojęs Rozai, Senis vėl nusileido į holą.

Kanauninkas Penifazeris! O, tas paslaptingasis kanauninkas Penifazeris! Visiems sakėsi važiuojąs į Šveicariją, o pats viską taip suvėlė, kad ir į Šveicariją neišskrido, ir į viešbutį grįžo tyliai, jog niekas nematė, ir, pagaliau, išėjo iš viešbučio viduryje nakties. Kur išėjo? Ko?

Ar visa tai galima paaiškinti vien tik išsiblaškymu?

Iš laiptų aikštelės Senis nedraugiškai apžvelgė holą, jame buvusius žmones ir paklausė savęs: ar kiekvienas ten sėdintis yra tas, kuo norėtų atrodyti? Seni žmonės, pagyvenę žmonės (labai jaunų visai nėra!), senamadiškai atrodantys žmonės, iš pažiūros beveik visi pasiturintys, visi nepaprastai respektabiliai atrodantys. Kariškiai, juristai, bažnyčios tarnai; netoli durų - pora iš Amerikos, prie židinio - prancūzų šeima. Niekas per daug neišsiskiria, kiekvienas tarsi savo vietoje, ir daugumai patinka ta sena angliška pusiaudienio arbatos gėrimo tradicija. Ar gali kas bloga atsitikti viešbutyje, kuriame laikomasi senųjų tradicijų?

Prancūzas kreipėsi į savo žmoną:

- Le five o'clock! C'est bien Anglais, n'est-ce pas?[1]

"Faiv-o-klok, - galvojo Senis, eidamas pro juos prie laukųjų durų. - Tam žmogeliui nė į galvą neateina, kad Anglijoje jau seniai po penkių!"

---

1 *Faiv-o-klok! Tai skamba beveik angliškai, ar ne? (pranc.)*

Prie viešbučio į taksi krovė milžiniškus amerikietiškus lagaminus ir ryšulius. Turbūt ponia Elmera Kebot su savo ponu išvyksta į Paryžių, į "Vandomo" viešbutį, pamanė Senis.

Stovėdama ant šaligatvio, ponia Elmera Kebot sakė vyrui:

- Kanauninkas Penifazeris mums labai teisingai papasakojo apie "Bertramo" viešbutį! Čia iš tiesų senoji Anglija! Puikioji senoji Anglija. Taip ir matau, kaip čion įeina karalius Eduardas Septintasis ir sėdasi prie arbatos stalo. Kitais metais vėl būtinai atvažiuosime!

- Tik su viena sąlyga - jei turėsime atliekamą milijoną dolerių, - sausai atsakė jos vyras.

- Na, juk nebuvo taip jau brangu!

Diktam durininkui padedant, bagažą greitai sutvarkė. "Dėkoju jums, sere!" - burbtelėjo durininkas, kai misteris Kebotas kažką įspraudė delnan. Taksi nuvažiavo, durininkas pasivijo Senį.

- Gal reikalingas taksi, sere?

"Ūgis daugiau nei šešios pėdos. Apsukrus vyriokas. Tarnavo kariuomenėje. Turi daug medalių - turbūt jie tikri. Įžūlokas. Ir aiškiai matyti - geria kaip arklys!"

Senis tarė:

- Tarnavote kariuomenėje? Kuo jūs vardu?

- Maiklas Hormanas. Tarnavau Airijos gvardijoje. Seržantas.

- Ar esate patenkinti savo darbu?

- Čia ramu, sere. Ir man čia patinka. Apsistoja geri žmonės, nemažai džentelmenų, besidominčių žirgų lenktynėmis. Retkarčiais jie duoda man gerų patarimų.

- A, vadinasi, jūs airis ir lošėjas, ar ne?

- Ak, sere, koks gyvenimas be lošimo?

- Ramus ir nuobodus, - patvirtino vyresnysis inspektorius Devis. - Kaip mano... O ar galite atspėti, kuo aš užsiimu?

Airis šyptelėjo.

- Atleiskite, jei įžeisiu jus, sere, bet man atrodo, jūs iš policijos.

- Teisingai. Prisimenate kanauninką Penifazerį? Tą, kuris dingo?

- Ak tą... Vargu ar būčiau jį atsiminęs, jei manęs nebūtų apie jį klausinėję. Žinau tik tiek, kad pasodinau jį į taksi ir jis išvažiavo į "Ateneumo" klubą. Po to aš jo nebesutikau.

- O tą patį vakarą, tik vėliau, ar jo nematėte?

- Ne, sere.

- Kada baigiate darbą?

- Vienuolikta trisdešimt.

Vyresnysis inspektorius Devis linktelėjo. Taksi atsisakė - neskubėdamas patraukė Pondo gatve. Pro jį pralėkė automobilis ir staigiai sustojo prie "Bertramo" viešbučio. Vyresnysis inspektorius Devis pastebėjo numerį: FAN 2266. Tie skaičiai jam kažką priminė, bet jis negalėjo prisiminti ką.

Jis pasuko atgal. Kai priėjo viešbutį, automobilio vairuotojas jau išėjo iš "Bertramo", kur užgaišo vos keletą sekundžių. Mašina ir vairuotojas kažkaip nuostabiai derinosi vienas prie kito. Tai buvo baltas lenktyninis automobilis ir jo ilgas korpusas bylojo apie jame slypinčią veržlią jėgą. Tokį pat kurto veržlumą turėjo ir mašinos savininkas - jaunas, gražus, stotingas, dailios figūros vyras.

Durininkas atidarė automobilio dureles, jaunuolis šoko sėdynėn, numetė durininkui monetą ir nurūko.

- Žinote, kas čia toks? - paklausė durininkas.

- Šiaip ar taip - nutrūktgalvis, - atsakė Senis.

- Tai Ladislausas Malinovskis. Prieš dvejus metus gavo "Gran Pri", buvo pasaulio čempionas. Pernai pakliuvo avarijon. Bet, girdėjau, dabar jau pasitaisė.

- Tik nenorėkite manęs įtikinti, kad jis irgi gyvena "Bertrame"! Ši vieta jam per daug prasta!

Maiklas Hormanas išsišiepė:

- Jis čia ir negyvena. Bet kai kas iš jo draugų... - Jis mirktelėjo.

Nešikas dryžuota prijuoste išstūmė iš viešbučio vežimėlį su kažkokiais puošniais, turbūt taip pat amerikietiškais lagaminais.

Senis išsiblaškęs žiūrėjo, kaip juos krauna į automobilį ir stengėsi prisiminti, ką jis žino apie Ladislausą Malinovskį. Sklido kalbos, kad Malinovskis turįs ryšių su kažkokia įžymia dama. Bet koks jos vardas? Niekaip negalėdamas atitraukti akių nuo prašmatnių lagaminų, Senis buvo beketinąs drožti savo keliu, bet persigalvojo ir įėjo į viešbutį.

Priėjęs prie administratorės stalo, paprašė, kad mis Horindž parodytų viešbučio gyventojų sąrašą. Mis Horindž, išleidžianti amerikiečius, atsainiai pastūmė jam knygą. Senis ėmė ją sklaidyti. Ledi Selina Hezė, Litl-Kotedž, Merifildas, Hantsas. Misteris ir misis Henesė King, Elderberis, Esaksas. Seras Džonas Udstokas, Bomontas Krepšentas, Čeltenhemas. Ledi Sedžvik, Herstingsas-hauzas, Nortumberlandas. Misteris ir misis Elmer Kebot, Konektikutas. Generolas Radlis, Zi Grin, Čičesteras. Misteris ir misis Ulmer Pikington,

Marblas Hedas, Konektikutas. Grafienė Bovil, Le-Sapen, Sen-Žermenaon-Le. Mis Džeinė Marpl, Sent-Meri Mid, Mač-Benthem. Pulkininkas Liuskombas, Litl-Grin, Sufolk. Misis Karpenter. Elvyra Bleik. Kanauninkas Penifazeris, Zi Kloue, Čedminsteris. Misis Holding, mis Holding, mis Odri Holding, Menor-hauz, Karmanten. Misteris ir misis Raizvil, Valei Fordž, Pensilvanija. Hercogas Barnstablskis, Dun kastl, En. Debonas... Taip, "Bertramo" viešbutyje gyvena tik tam tikro luomo žmonės!

Jis jau buvo beužverčiąs knygą, kai jo dėmesį patraukė atskirame puslapyje įrašyta pavardė. Seras Viljamas Ladgrouvas.

Liudininkas atpažino teisėją Ladgrouvą, važiavusį nuosavu automobiliu pro ką tik apiplėštą banką. Teisėjas Ladgrouvas, kanauninkas Penifazeris - abu nuolatiniai "Bertramo" viešbučio klientai...

- Tikiuosi, arbata jums patiko, sere! - tuos žodžius ištarė Henris, nejučia išdygęs šalia Senio. Henrio balse galėjai jausti dėmesingo šeimininko rūpestį.

- Jau ir nežinau, kada gėriau tokią gardžią arbatą! - tarė vyresnysis inspektorius Devis. Jis prisiminė neužsimokėjęs. Norėjo išsitraukti pinigus, bet Henris protestuodamas kilstelėjo ranką:

- Ne, ne, sere! Man sakė, kad vaišiname viešbučio sąskaita. Tuo pasirūpino misteris Hamfris.

Jau droždamas į savo įstaigą, Senis staiga sustojo lyg stabo ištiktas. Išsitraukęs užrašų knygelę, užsirašė pavardę ir adresą - negalima delsti nė minutės! Jis įėjo į telefono automato būdelę. Reikia veikti, prisiimant sau visą riziką. Jis nusprendė pasikliauti nuojauta, savo vidiniu balsu, kad ir kokios būtų pasekmės!

Šešioliktas skyrius

Drabužių spinta - štai kas neramino kanauninką Penifazerį. Ta spinta dirgino kanauninką dar prieš jam visiškai pabundant. Po to jis ją pamiršo ir vėl užmigo. Bet dabar, atmerkęs akis, jis vėl pamatė, kad spinta stovi ne ten, kur turėjo stovėti. Kanauninkas gulėjo ant kairiojo šono, prieš jį buvo langas, vadinasi, spinta turi stovėti tarp lovos ir lango kairėje pusėje. Bet jos ten nebuvo! Ji stovėjo dešinėje pusėje prie sienos. Tai ir suneramino kanauninką. Taip suneramino, kad jis net pavargo benarpliodamas neįmenamą mįslę. Maža to, kad galva plyšo iš skausmo, čia dar drabužių spinta buvo ne savo vietoje! Jis vėl užsimerkė.

Kai pagaliau atsibudo, kambaryje buvo šviesiau. Dar ne diena, ne. Tik silpnas aušros atspindys. "Viešpatie, - tarė sau kanauninkas Penifazeris, staiga atspėjęs spintos paslaptį, - koks aš kvailys! Juk aš ne namie!"

Jis atsargiai pasijudino. Žinoma, čia ne jo lova. Jis ne namie! Jis buvo - kur jis buvo? Ak taip, žinoma! Juk jis važiavo į Londoną, ar ne? Apsistojo "Bertramo" viešbutyje. Bet juk čia ne "Bertramas"! "Bertrame" langas buvo priešais lovą. Vadinasi, čia ir ne "Bertramas".

- Bet vis dėlto, kur aš? - sušnibždėjo kanauninkas Penifazeris.

Tuo tarpu prisiminė, kad ruošėsi skristi į Liucerną. "Viskas aišku, - tarė sau, - aš Liucernoje". Ir ėmė mąstyti apie pranešimą, kurį ruošėsi skaityti. Bet ilgai mąstyti apie pranešimą neturėjo jėgų - dar labiau ėmė skaudėti galva, o netrukus kanauninkas vėl užmigo.

Kai atsibudo - jau kelintą kartą! - jo galva buvo blaivesnė. Ir kambaryje tapo daug šviesiau. Ne, jis ne namuose, ne "Bertramo" viešbutyje, ir dabar jis buvo beveik tikras, kad ne Liucernoje. Pirmiausia, kambarys nepanašus į viešbučio numerį. Jis atidžiai apsižvalgė. Visiškai nepažįstamas kambarys, be to, skurdžiai mebliuotas. Kažkoks į bufetą panašus daiktas (tai jį kanauninkas ir palaikė rūbų spinta!), gėlėtos užuolaidėlės ant langų, pro kuriuos skverbėsi šviesa. Kėdė, stalas, komoda, tai ir viskas.

"Labai keista, - pamanė kanauninkas. - Bet kur gi aš?"

Jis nusprendė atsikelti ir viską išsiaiškinti, bet vos atsisėdo lovoje, galva ėmė svaigti ir vėl teko gultis.

"Matyt, aš sirgau, - nusprendė kanauninkas, - taip, taip, žinoma, aš sirgau!" Jis kiek pamąstė ir pašnibždom tarė: "Man atrodo, aš ir dabar dar nesu sveikas. Gal gripuoju?" Sako, gripu galima susirgti staiga. Galbūt jis užsikrėtė pietaudamas "Ateneumo" klube? Taip ir yra! Jis prisiminė, jog iš tiesų pietavo "Ateneumo" klube.

Name kažkas bruzdėjo. Gal jis sanatorijoje? Ne, į sanatoriją visai nepanašu. Pasidarė dar šviesiau, ir dabar jis pamatė, kad kambarys mažytis, o baldai - senutėliai ir skurdūs.

Name nesiliovė kažkoks keistas bruzdėjimas. Apačioje pasigirdo balsas: "Iki pasimatymo, brangusis! Vakarienei - dešrelės ir piurė!"

Išgirdęs tuos žodžius, kanauninkas Penifazeris susimąstė. Dešrelės ir piurė. Tie žodžiai sukėlė kažkokį miglotai malonų pojūtį.

"Reikia manyti, - pagalvojo jis, - aš esu alkanas!"

Atsivėrė durys. Į kambarį įėjo vidutinio amžiaus moteris. Priėjusi prie lango, atitraukė užuolaidas ir atsigrįžo į lovos pusę.

- Atsibudote? - tarė ji. - Tai kaip jaučiatės?

- Tiesiog nežinau, - silpnu balsu atsiliepė kanauninkas.

- Tai suprantama. Jums ne kas buvo. Mums gydytojas paaiškino. Jums kažkas stipriai užtvojo. Tie prakeiktieji motociklininkai! Partrenks žmogų ir net nesustos!

- Man atsitiko nelaimė? - paklausė kanauninkas. - Mane partrenkė mašina?

- Tas ir yra, kad partrenkė! - atsakė moteris. - Grįždami namo, mes jus radome kelkraštyje. Iš pradžių pamanėme, kad esate išgėręs! - ji net šyptelėjo, tai prisiminusi. - Bet mano vyras tarė: vistiek pažiūrėkime. Juk maža kas! Alkoholiu nuo jūsų nedvokė. Ir kraujo nebuvo matyti. O gulėjote nekrutėdamas. Lyg rąstas. Ir vyras pasakė: mes negalime jo taip palikti. Na, ir atitempėme jus čia, pas save.

- Štai kaip! - tarė kanauninkas Penifazeris. - Gerieji samariečiai!

- O kai vyras pamatė, kad jūs dvasiškis, ir, vadinasi, gerbiamas asmuo, tai pasakė: nereikia pranešti policijai, nes jums kaip kunigui, tai gali nepatikti. Gal jūs ir buvote išgėręs, nors ir nedvokėte alkoholiu. Ir mes nusprendėme pakviesti daktarą Stouksą. Mes jį "daktaru" vadiname, nors jam uždraudė dirbti. Jis geras žmogus, tik truputį piktas. O kaip nepyksi, jei neleidžia dirbti! Nukentėjo tik per savo gerą širdį - padėdavo bėdon pakliuvusioms merginoms. Apskritai jis geras gydytojas, ir mes jį pakvietėme. Jis mums pasakė, kad nieko

pavojinga, kad jums lengvas sutrenkimas. Reikią, kad jūs nejudėdamas gulėtumėte ant nugaros tamsiame kambaryje, ir viskas. "Atsiminkite, - sakė daktaras, - aš jums nieko nesakiau ir ligonio nemačiau. Aš neturiu teisės nei gydyti, nei skirti gydymo. Laikantis įstatymo, jums reikėtų pranešti policijai, bet darykite, kaip išmanote. - Ir pridūrė: - Pasirūpinkite šituo šauniu senuku!" Atleiskite, jei ne taip pasakiau. Mūsų daktaras kartais būna ir grubus, iš jo visko išgirsi. Ar nenorėtumėte sriubos, arba pakepintos duonos su pienu?

- Noriu ir sriubos, ir duonos su pienu, - atsakė kanauninkas Penifazeris.

Jis vėl atsigulė. Nelaimingas atsitikimas? Štai kaip! Nelaimingas atsitikimas, o jis nieko negali prisiminti!

Po kelių minučių geroji samarietė grįžo, nešina padėklu su garuojančiu dubeniu.

- Pavalgykite ir jums palengvės. Aš pakišiu dar vieną pagalvę, bus kur nugarą atremti. Ar taip geriau, mielasis?

Kanauninkas Penifazeris buvo truputį nustebęs, kad jį pavadino "mieluoju". Bet nusprendė, kad tas žodis išsprūdo iš geros širdies.

- Kur mes? - paklausė jis. - Kur aš? Kokia čia vietovė?

- Miltonas San Džonsas, - paaiškino moteris. - Argi jūs nežinojote?

- Supratimo neturėjau. Niekada negirdėjau tokio pavadinimo!

- Čia tik paprastas kaimelis.

- Jūs labai gera, - tarė kanauninkas. - Norėčiau sužinoti jūsų vardą.

- Misis Uiling. Ema Uiling.

- Jūs labai gera, - pakartojo kanauninkas Penifazeris. - Bet tas nelaimingas atsitikimas... Aš nieko neatsimenu...

- Išmeskite tai iš galvos, balandėli, ir jums bus lengviau, o vėliau viską prisiminsite.

"Miltonas San Džonsas! - nustebęs šnabždėjo kanauninkas Penifazeris. - Bet tas pavadinimas man visai nieko nesako! Viskas baisiai keista!"

Septynioliktas skyrius

Seras Ronaldas Greivsas bloknoto lapelyje nupiešė katę. Tada žvilgtelėjo į stambią ir solidžią priešais sėdėjusio vyresnio inspektoriaus Devio figūrą ir nupiešė buldogą.

- Ladislausas Malinovskis? - dar kartą paklausė jis. - Galbūt. Ar yra kokių nors įrodymų?

- Ne. Bet jis kaip du vandens lašai panašus į aprašytąjį.

- Apsukrus vyriokas. Nežino, kas tai yra nervai. Pasaulio čempionas. Prieš metus padarė didelę avariją. Populiarus tarp moterų. Įtartini pelno šaltiniai. Pinigais švaistosi į kairę ir į dešinę. Visas darbas - važinėti į žemyną. Manote, jis susijęs su tais visais užpuolimais ir apiplėšimais?

- Nemanau, kad jis būtų vyriausias. Bet man atrodo, iš tos pačios šutvės.

- Kodėl?

- Vien jau todėl, kad jis važinėja "MersedesOtu". Lenktyninis modelis. Tokį automobilį matė prie Bethemptono tą rytą, kai buvo apiplėštas ekspresas. Tiesa, su kitais numeriais. Bet pakeisti numerius labai lengva. Vis ta pati istorija: numeriai nepanašūs, bet ne labai ir skiriasi. FAN 2299 vietoje 2266. Ne tiek jau daug šito tipo "Mersedes Oto" modelių. Vieną turi ledi Sedžvik, kitą - jaunasis lordas Meriveilis.

- Vadinasi, jūs nemanote, kad Malinovskis - visų šių operacijų įkvėpėjas?

- Ne, manau, jiems vadovauja kas nors protingesnis. Bet ne tai svarbiausia. Aš peržiūrėjau bylas. Prisiminkime, pavyzdžiui, apiplėšimus Midlande ir Vakariniame Londone. Trys furgonai atsitiktinai - ar atsitiktinai? - blokavo gatvę. Pasinaudojęs proga, netoli nusikaltimo vietos buvęs "Mersedesas" spėjo pasprukti.

- Bet vėliau jį sulaikė.

- Taip. Ir paleido. O paleido todėl, kad žmonės, matę tą automobilį, neteisingai nurodė numerį. Mums pasakė taip: FAN 3366. O Malinovskio mašinos numeris - FAN 2266. Vis ta pati istorija!

- Ir užsispyręs tvirtinate, kad tai susiję su "Bertramo" viešbučiu? Mes jums iškasėme nemažai žinių apie "Bertramą"...

Senis paplekšnojo per kišenę:

- Jos čia! Viskas kaip reikiant! Apie išlaidas, pajamas, kapitalą, direktorius ir taip toliau, ir panašiai. Bet tai nieko verta! Nesakau, kad man nereikalingos tokios žinios. Sere, leiskite susitikti su vienu stambiu... - Ir Senis pasakė pavardę.

- Nežinau, ką ir daryti, - sutriko seras Ronaldas. - Kažin, ar mes turime teisę į jį kreiptis?

- O kaip tai palengvintų mūsų darbą!

Vyrai tylėdami pažvelgė vienas į kitą. Senio žvilgsnis buvo ramus ir reiklus, kaip žmogaus, įsitikinusio savo teisybe. Ir seras Ronaldas pasidavė.

- Na, ir užsispyręs esate, senas kipše Fredai! - atsiduso jis. - Tebūnie, kaip norite. Eikite ir pričiupkite tą vertelgą, vadovaujantį visos Europos tarptautiniams finansams.

- Jis tai daug galėtų pasakyti! - tarė vyresnysis inspektorius Devis. - Jis žino! O jei nežino, jam tereikia paspausti mygtuką ar paskambinti telefonu, ir viską sužinos!

- Vargu, ar jis maloniai teiksis tai padaryti.

- Tikriausiai ne. Aš jo ilgai negaišinsiu. Tik turėčiau jam pakišti kokį dokumentą.

- Jūs rimtai manote, kad čia įveltas "Bertramas"? Ar turite kokį pagrindą taip teikti?

- Pagrindo tai beveik jokio neturiu. Ten nei girtaujama, nei prekiaujama narkotikais, nei žaidžiami azartiniai žaidimai, ten neranda užuovėjos nusikaltėliai. Viskas švaru ir balta, kaip pirmas sniegas. Nei bytnikų, nei vagių, nei jaunų nusikaltėlių, tik Viktorijos laikų senos damos, šeimos iš provincijų, keliautojai iš Bostono ir kitų respektabilių JAV vietų. Ir vis dėlto respektabilus kunigas trečią valandą nakties slapčia išeina iš savo kambario...

- Kas tai matė?

- Viena sena dama.

- Kokiu būdu? Kodėl ji tokiu metu nemiegojo?

- Tokios jau senos damos, sere.

- Jūs turite galvoje tą, kaip jis... kanauninką Penifazerį?

- Taip, sere. Apie jo dingimą mums pranešė, ir tuo reikalu užsiima Kempbelas.

- Įdomus sutapimas! Jo vardą ką tik minėjo ekspreso Bedhemptone užpuolimo byloje.

- Iš tikrųjų? Ką sakė?

- Čia įvelta dar viena sena dama, tiksliau sakant, vidutinio amžiaus dama. Kai traukinys sustojo, kai kurie keleiviai atsibudo ir žvilgtelėjo į koridorių. Ta dama, ji gyvena Čedminsteryje ir iš matymo pažįsta kanauninką Penifazerį, tvirtina, kad mačiusi jį ant vagono laiptelių. Pamaniusi, kad jis buvo išlipęs, norėdamas sužinoti, kas atsitiko. Kadangi jis dingo, mes ruošiamės patikrinti, ar tame traukinyje tikrai važiavo kanauninkas...

- Leiskite pamąstyti... Traukinys sustojo rytą, penktą valandą trisdešimt minučių. Kanauninkas Penifazeris išėjo iš viešbučio trečią valandą. Taip, jis galėjo suspėti. Žinoma, jeigu jį ten nuvežė, sakysim, lenktyninė mašina.

- Taigi mes grįžtame prie Ladislauso Malinovskio! - Seras Ronaldas žvilgtelėjo į savo piešinius bloknote. - Jūs tikras buldogas, Fredai!

Po pusvalandžio vyresnysis inspektorius Devis įėjo į nedidelį, labai kuklų kabinetą. Prie stalo sėdėjęs diktas vyras atsistojo ir ištiesė jam ranką.

- Vyresnysis inspektorius Devis? Sėskitės. Norite cigaro?

Vyresnysis inspektorius papurtė galvą.

- Pirmiausia noriu atsiprašyti, - tarė jis tyliu maloniu balsu, - kad atimu jūsų brangų laiką.

Misteris Robinzonas nusišypsojo. Nepriekaištingai pasiūta eilutė negalėjo paslėpti iššokusio pilvuko. Gelsva veido spalva, juodos ir liūdnos akys, plati burna. Jis dažnai šypsojosi, rodydamas d[illegible]lius dantis. "Kad galėtų, jis mane sukramtytų!" - kažkodėl pamanė Devis. Misteris Robinzonas puikiai kalbėjo angliškai, bet į anglą menkai panašus. Seniui pasidarė įdomu (daug kam įdomu!), kokia misterio Robinzono tautybė.

- Tai kuo galiu jums padėti?

- Aš turiu išsiaiškinti, - pradėjo vyresnysis inspektorius Devis, - kas yra "Bertramo" viešbučio savininkas.

Misterio Robinzono veido išraiška nė trupučio nepasikeitė. Jis mįslingai perklausė:

- Trumpai sakant, jūs norite žinoti, kas yra "Bertramo" viešbučio savininkas? Viešbutis, rodos, yra Pondo gatvėje, netoli nuo Pikadilio... Ir aš esu jame gyvenęs. Rami vietelė. Puiki tvarka.

- Taip, taip, - pritarė Devis, - kaip tik taip - puiki tvarka.

- Ir jūs norite sužinoti savininko pavardę? Argi tai jau taip sunku? - jo lūpos susiraukšlėjo nuo pašaipios šypsenos.

- Įprastu būdu, jūs norite pasakyti? Taip, sunku.

Senis išsitraukė iš kišenės nedidelį popieriaus lapą ir garsiai perskaitė tris ar keturias pavardes bei adresus.

- Taip, taip, - sumiksėjo misteris Robinzonas. - Kažkas nesigailėjo nei triūso, nei laiko. Įdomu. Ir vis dėlto jūs kreipiatės į mane?

- Jeigu kas nors žino viską, tai tas žmogus esate jūs, sere!

- Kaip tik aš šito ir nežinau. Na, žinoma, visuomet galima gauti reikalingų žinių. Jeigu yra... - Jis trūktelėjo plačius pečius. - Jeigu yra ryšių...

- Būtent, sere, - ramiai pritarė Senis.

Misteris Robinzonas pasitraukė telefoną:

- Sonia, sujunkite mane su Karlosu! - Jis laukė porą minučių. - Karlosas?

Jis ėmė kalbėti užsienio kalba ir malė labai greitai. Senis nesuprato, kokia kalba jis šneka. Devis galėjo susikalbėti prancūziškai. Šiek tiek mokėjo itališkai, žodį kitą, taip sakant, turistinėms reikmėms, graibėsi vokiškai. Iš klausos jis skyrė ispanų, rusų ir arabų kalbas, nors jų ir nesuprato. Bet Robinzonas kalbėjo kažkokia keista kalba. Gal turkiškai? O gal armėniškai? Suprask, jei gudrus! Robinzonas padėjo ragelį.

- Atrodo, jums nereikės ilgai laukti. O man, žinote, ir pačiam įdomu. Jau buvau pats sau uždavęs tą klausimą... Įdomu finansų prasme. Kokiu būdu tas viešbutis taip gerai laikosi? Visiems patinka svetingumas, komfortas, labai paslaugus personalas... Taip, mane tai domina. Ir žinote kodėl?

- Kol kas nežinau, - atsakė Devis. - Bet norėčiau žinoti.

- Yra kelios galimybės, - susimąstęs kalbėjo misteris Robinzonas. - Tai, ko gero, primena muziką. Oktavoje tik tam tikras natų skaičius, bet jų pagalba galima sukurti kelis milijonus kombinacijų. Vienas muzikantas man sakė, kad viena ir ta pati melodija niekada du kartus nepasikartoja. Nepaprastai įdomu.

Pasigirdo švelnus skambutis, ir Robinzonas vėl pakėlė ragelį.

- Taip? Žinau, jūs esate stropus žmogus. Aš jumis patenkintas. Suprantu. Štai kaip? Amsterdamas, taip... Aha... Dėkoju jums. Sakykite paraidžiui. Ačiū.

Jis paskubom kažką užrašė į bloknotą.

- Tikiuosi, tai jums pravers, - tarė jis, atkišdamas Seniui iš bloknoto išplėštą lapelį.

Senis garsiai perskaitė tenai parašytą pavardę:

- Viljamas Hofmanas.

- Tautybė - šveicaras, - paaiškino misteris Robinzonas. - Bet jis gimė ne Šveicarijoje. Labai įtakingas tarp bankininkų. Ir, nors visuomet griežtai laikosi įstatymo raidės, yra padaręs ne vieną įtartiną sandėrį. Jis veikia ne pas mus, o tik žemyne.

- Štai kaip!

- Jis turi brolį, Robertą Hofmaną. Tas gyvena Londone. Verčiasi briliantų prekyba. Jo žmona - danė. Turi filialą Amsterdame. Jūs ten, Skotlend Jarde, apie Robertą Hofmaną turite žinoti. Kaip jau sakiau, daugiausia jis verčiasi briliantų prekyba ir biznį daro ne savo vardu. Tai va - jis ir jo brolis yra tikrieji "Bertramo" viešbučio savininkai.

- Ačiū jums, sere, - tarė vyresnysis inspektorius Devis ir atsistojo. - Neišmanau, kaip jums ir padėkoti. Tai tiesiog nuostabu!

- Ar tai, ką man pavyko sužinoti? - paklausė misteris Robinzonas, ir jo veidą nutvieskė plati šypsena. - Bet juk informacija - viena mano specialybių! Man patinka būti visų reikalų sūkury. Dėl to jūs pas mane ir atėjote, ar ne?

- Matote, - atsakė vyresnysis inspektorius Devis, - mes apie jus žinom. Vidaus reikalų ministerija. Ypatingas skyrius ir taip toliau. - Ir beveik naiviai pridūrė: - Reikėjo drąsos pas jus ateiti.

Misteris Robinzonas vėl nusišypsojo.

- Aš matau, kad jūs įdomus žmogus, vyresnysis inspektoriau Deivi! Linkiu sėkmės.

- Ačiū, sere! Aš manau, kad sėkmės man ir prireiks. Tiesa, kaip jums atrodo, ar tie du broliai karštakošiai, ar jie gali griebtis smurto?

- Jokiu būdu, - atsakė misteris Robinzonas. - Tai prieštarautų jų veiklos būdui. Jokio smurto broliai Hofmanai nė už ką nesigriebs. Jie veikia kitais metodais ir moka jais naudotis. Kasmet jie tampa vis turtingesni. Bent jau tokias žinias gavau iš Šveicarijos bankininkų.

Naudinga šalis ta Šveicarija, - nusišypsojo vyresnysis inspektorius Devis.

- Būtent. Negaliu įsivaizduoti, kaip mes be jos verstumėmės! Tokia aukšta kultūra. Toks nuostabus komercijos pasaulis! Taip, mes, verslininkai, turime būti labai dėkingi Šveicarijai. O asmeniškai aš, - pridūrė, - esu pačios geriausios nuomonės apie Amsterdamą!

Atidžiai pažiūrėjęs Deviui į akis, jis vėl nusišypsojo. Vyresnysis inspektorius atsilabinęs išėjo.

Grįžęs į darbą, ant savo stalo rado raštelį:

"Kanauninkas Penifazeris atsirado - gyvas, nors ir ne visai sveikas. Iš visko sprendžiant, jį partrenkė automobilis Miltone San Džonse, pasekmė - smegenų sutrenkimas".

Aštuonioliktas skyrius

Kanauninkas Penifazeris žiūrėjo į vyresnįjį inspektorių Devį ir inspektorių Kempbelą, o vyresnysis inspektorius Devis ir inspektorius Kempbelas žiūrėjo į kanauninką. Kanauninkas Penifazeris vėl buvo savo namuose. Jis sėdėjo kabinete giliame krėsle, galvą atrėmęs į pagalvę, kojas pakėlęs ant suoliuko, kelius apsiklojęs pledu - žodžiu, iš karto buvo matyti, kad žmogus negaluoja.

- Bijausi, - mandagiai prašneko jis, - kad aš nieko negalėsiu prisiminti.

- Ar atsimenate, kaip jus partrenkė automobilis?

- Bijausi, kad ne.

- Tai iš kur žinote, kad jus partrenkė kaip tik automobilis? - paklausė inspektorius Kempbelas.

- Ta moteris, misis ... misis... kaip gi jos pavardė? Taip, Uiling... ji man pasakė.

- O ji iš kur žinojo?

Kanauninkas Penifazeris suglumęs patraukė pečiais.

- Dieve mano, juk jūs visiškai teisus! Iš tikrųjų, iš kur ji galėjo žinoti? Tikriausiai pamanė, kad tik tokia nelaimė tegalėjo mane ištikti.

- Na, o kaip jūs pakliuvote į Miltoną San Džonsą?

- Supratimo neturiu! Net tokio pavadinimo nebuvau girdėjęs.

Inspektorius Kempbelas apniuko. Buvo galima nujausti, kad jis tuoj pat pratrūks, bet laiku įsikišo vyresnysis inspektorius Devis.

- Tada papasakokite mums dar kartą viską, ką atsimenate, sere! - tarė jis geru raminančiu balsu.

Kanauninkas Penifazeris pažiūrėjo į jį ir lengviau atsiduso. Jį slėgė inspektoriaus Kempbelo nepasitikėjimas.

- Aš važiavau į Liucerną, kongresan. Paėmiau taksi, kad nuvežtų į Kensingtono aerouostą.

- Taip. O po to?

- Štai ir viskas. Nieko daugiau neatsimenu. Pirmiausia, ką aš vėl prisimenu, tai - rūbų spinta.

- Kokia spinta? - paklausė inspektorius Kempbelas.

- Ji stovėjo ne ten, kur turėjo stovėti.

Buvo matyti, kad inspektorius Kempbelas ruošėsi išsiaiškinti spintos, stovėjusios ne ten, kur reikia, istoriją. Bet sutrukdė vyresnysis inspektorius Devis:

- O ar atsimenate, kaip atvažiavote į aerouostą, sere?

- Rodos, atsimenu, - dvejodamas atsakė kanauninkas.

- Vadinasi, jūs išskridote į Liucerną?

- Taip? Bet aš šito visai neprisimenu!

- Ar atsimenate, kad tą patį vakarą grįžote į "Bertramo" viešbutį?

- Ne.

- Bet viešbutį jūs juk atsimenate?

- Žinoma. Aš ten gyvenau. Ir numerį pasilikau.

- O ar atsimenate, kad važiavote traukiniu?

- Traukiniu? Ne, traukinio tai neatsimenu!

- Traukinį užpuolė. Jau tą turite prisiminti!

- Turiu? - nustebo kanauninkas. - Bet kažkodėl, kažkodėl neatsimenu! - Ir jis nusišypsojo nuolankia atsiprašančia šypsena.

- Taigi, jūs atsimenate tiktai, kad važiavote taksi į areuostą. O paskui pasijutote esąs Uilingų namuose Miltone San Džonse?

- Bet dėl šito nėra ko stebėtis, - patikino kanauninkas, - taip dažnai būna sukrėtus smegenis.

- Kas buvo po to, kai jūs atgavote sąmonę?

- Man labai skaudėjo galvą ir apie nieką aš negalėjau galvoti. Vėliau, suprantame, aš panorau suprasti, kur esu, o misis Uiling man tai paaiškino ir pavaišino nuostabia sriuba. Ji mane vadino "mieluoju" ir "balandėliu", - šiek tiek nepatenkintas, pridūrė kanauninkas, - bet ji buvo labai gera. Labai.

- Apie nelaimingą atsitikimą ji turėjo pranešti policijai, tada jus būtų nuvežę į ligoninę ir gerai slaugę! - pareiškė Kempbelas.

- Bet ji puikiausiai mane prižiūrėjo! O be to, kiek aš pamenu, esant smegenų sutrenkimui ypatingo slaugymo nereikia, tik ramybės.

- Jeigu jūs ką nors dar prisimenate, sere...

Kanauninkas jį pertraukė:

- Iš mano gyvenimo iškrito net keturios dienos. Nuostabu! Tiesiog nuostabu! Daktaras sakė, kad galbūt aš atgausiu atmintį. O gal ir ne. Galimas daiktas, aš taip niekada ir nesužinosiu, kas man buvo atsitikę tomis dienomis... Atleiskite, aš, rodos, pavargau...

- Gana, gana, - pareiškė misis Mak Krė, visą laiką stovėjusi šalia ir pasiryžusi įsikišti, kai tik iškils reikalas. - Daktaras draudė jį varginti.

Policininkai atsistojo. Misis Mak Krė juos palydėjo iki durų. Kanauninkas kažką suburbėjo. Vyresnysis inspektorius Devis, iš kambario ėjęs paskutinis, atsigrįžo:

- Ką jūs pasakėte?

Bet kanauninko akys buvo užmerktos.

- Kaip jums atrodo, ką jis pasakė? - pasidomėjo Kempbelas, kai jiedu išėjo į gatvę.

Senis mįslingai atsakė:

- Man atrodo, jis pasakė: "Jerichono sienos"... Tai kažkas iš biblijos.

- Ar mes kada sužinosime, kaip tas seneliukas atsirado Miltone San Džonse?

- Jis pats vargu ar ką galės mums padėti! - tarė Devis.

- O ta moteris, kuri tvirtina lyg ir mačiusi jį vagone po traukinio užpuolimo... Nejaugi jisai kaip nors gali būti įveltas į tuos apiplėšimus? Argi galima įsivaizduoti, kad Čedminsterio katedros kanauninkas dalyvavo traukinio užpuolime!

- Ne, - paskendęs savo mintyse, tarė Senis. - Ne. Tai taip pat sunku įsivaizduoti, kaip ir tai, kad teisėjas Ladgrouvas dalyvavo banko apiplėšime.

Inspektorius Kempbelas įdėmiai pažiūrėjo į savo šefą.

Čedminsteryje jie užsuko ir pas daktarą Stouksą.

Daktaras Stouksas buvo suirzęs ir grubus, ir aiškiai nenorėjo turėti reikalų su policija.

- Uilingus pažįstu gana seniai. Juk jie mano kaimynai. Paėmė nuo kelio kažkokį senioką. Nesuprato, ar jis nusilakęs kaip pėdas, ar susirgęs. Paprašė manęs apžiūrėti. Aš pasakiau, kad jis negirtas, kad tai sutrenkimas.

- Ir jūs ėmėtės jį gydyti?..

- Nieko panašaus! Aš jo negydžiau, jokių vaistų neišrašiau, apskritai juo nesirūpinau. Aš ne gydytojas, kažkada buvau, bet dabar - ne gydytojas. Aš jiems tik priminiau, kad reikia pranešti policijai. Ar jie pranešė, ar ne - nežinau. Ne mano reikalas. Jie abudu priekvailiai, bet žmonės geri.

- O jums tokia mintis nešovė - paskambinti į policiją?

- Ne, apie tai nepamaniau. Aš ne gydytojas. Manęs tai neliečia. Tiesiog iš žmogiškumo aš jiems patariau nepilti jam į gerklę viskio, paguldyti ant nugaros ir duoti ramybę, kol neatvažiuos policija.

Jis žvilgtelėjo į juos taip nedraugiškai, kad policininkams nieko neliko, tik išeiti.

Devynioliktas skyrius

Misteris Hofmanas buvo augalotas, solidus žmogus. Atrodė, jis išdrožtas iš medžio. Jo veidas buvo toks abejingas, kad nejučia kildavo mintis: ar tas žmogus sugeba mąstyti, ar jis patiria kokius jausmus? Atrodė jis bukas ir bejausmis.

O misterio Hofmano manieros buvo nepriekaištingos. Jis atsistojo, linktelėjo ir ištiesė pleišto formos ranką.

- Vyresnysis inspektorius Devis? Jau keletą metų aš neturėjau malonumo... Jūs gal ir nepamenate...

- Kaip gi, kaip gi, misteri Hofmanai, neprisiminsi! Aronbergo briliantų byloje jūs buvote Koronos liudininkas, turiu pasakyti, puikus liudininkas. Gynyba nesugebėjo jūsų išmušti iš vėžių!

- Mane išmušti iš vėžių nėra lengva, - rimtai atsakė misteris Hofmanas.

Jis nebuvo panašus į žmogų, kurį lengva sutrikdyti.

- Kuo galiu būti jums naudingas? Tikiuosi, neišgirsiu nemalonių naujienų? Su policija aš stengiuosi visuomet būti geruoju. Seniai žaviuosi jūsų nuostabia policija!

- Ne, ne, nieko nemalonaus neišgirsite. Aš tiesiog noriu patikslinti kai kuriuos duomenis.

- Džiaugsiuos galėdamas jums padėti. Kaip jau sakiau, apie Londono policiją aš esu kuo geriausios nuomonės. Tokia garbinga, tokia teisinga, tokia objektyvi.

- Iš tikrųjų, jūs mane stebinate, - tarė senis.

- Aš jūsų paslaugoms. Taigi, kas jums rūpi?

- Norėčiau paprašyti, kad suteiktumėte man kai kurių žinių apie "Bertramo" viešbutį.

Misterio Hofmano veidas liko koks buvęs. Gal jis tapo net šaltesnis.

- "Bertramo" viešbutis? - truputį nustebęs paklausė. Buvo galima pamanyti, kad savo gyvenime jis nebuvo nė girdėjęs apie "Bertramą", arba negalėjo prisiminti, - ar kada nors girdėjo apie tą viešbutį, ar ne.

- Juk jūs su tuo viešbučiu esate susiję s, misteri Hofmanai?

Misteris Hofmanas gūžtelėjo pečiais.

- Aš turiu tiek visokiausių reikalų, argi viską atsiminsi? - tarė jis. - Iki kaklo esu paskendęs rūpesčiuose... Jums, vadinasi, atrodo, kad aš turiu ryšių su "Bertramo" viešbučiu?

- Nepasakyčiau, kad turite ryšių. Iš tikrųjų, jūs esate to viešbučio savininkas, ar ne? - atvirai tarė Senis.

Šį kartą misteris Hofmanas visai suakmenėjo.

- Įdomu, kas jums tai sakė? - pasidomėjo jis.

- Bet juk tai tiesa, ar ne? - linksmai tarė vyresnysis inspektorius Devis. - Tarp kitko, tas viešbutis - nuostabi vietelė. Būdamas jūsų vietoje, aš juo didžiuočiausi.

- Taip, taip, - tarė Hofmanas. - Iškarto negalėjau nė prisiminti. Suprantate, Londone aš turiu daug turto. Nekilnojamas turtas - geras indėlis. Jeigu rinka pasiūlo kokį gerą daiktą ir yra galimybių nebrangiai jį įsigyti, aš įsigyju.

- O "Bertramą" pigiai pardavė?

- Kaip viešbutis, jis davė nuostolį, - tarė misteris Hofmanas, palinguodamas galva.

- Bet dabar jis klesti. Aš ten neseniai buvau. Mane sužavėjo atmosfera. Puiki senamadiška klientūra, komfortiškos senamadiškos patalpos, daug prabangos, į akis nekrentantys...

- Aš labai mažai ką težinau apie tą viešbutį, - paaiškino misteris Hofmanas. - Tai paprasčiausia viena mano kapitalo įdėjimo vieta, bet, manau, reikalai ten klostosi gerai.

- Jūs ten turite aukštos klasės valdytoją. Kokia jo pavardė? Hamfris?

- Nuostabus žmogus. Aš juo visiškai pasikliauju. Kartą per metus patikrinu finansinę ataskaitą, norėdamas įsitikinti, kad yra tvarka, ir viskas.

- Ten pilna titutuotų gyventojų, - tarė Senis. - O taip pat turtingų Amerikos keliauninkų. Jie puikiai sutinka vieni su kitais.

- Sakote, neseniai ten buvote? Tikiuosi, neoficialiai?

- Nieko ypatinga. Stengiausi įspėti mažytę paslaptį.

- Paslaptį? "Bertramo" viešbutyje?

- Taigi. "Dingusio kunigo byla" - taip tai galima pavadinti.

- Juokaujate! - tarė misteris Hofmanas. - Tikriausiai tokį policininko žargoną paėmėte iš romanų apie Šerloką Holmsą!

- Tad štai, vieną vakarą kunigas išėjo iš viešbučio, ir daugiau jo niekas nematė.

- Keista, - tarė misteris Hofmanas. - Nors tokių atsitikimų pasitaiko. Prisimenu, prieš daugelį metų daug triukšmo buvo sukėlusi tokio pulkininko istorija... Leiskite prisiminti pavardę... Taip, pulkininkas Fergiusonas vieną naktį išėjo iš savo klubo ir dingo lyg po žeme!

- Būna, - atsiduso Senis, - kad žmonės dingsta ir savo noru!

- Jūs apie tai žinote geriau negu aš, brangusis vyresnysis inspektoriau. Tikiuosi, "Bertrame" jus priėmė pagarbiai?

- Tenykščiai darbuotojai buvo labai malonūs... O šita mis Horindž, ar ji seniai ten dirba?

- Tikriausiai. Aš taip mažai domiuosi tokiais reikalais! Supraskite, jokio asmeninio suinteresuotumo neturiu. Tiesą sakant, - jis nusišypsojo, - aš nustebau, kad jūs apskritai žinote, kas viešbučio savininkas!

Tai nebuvo tiesus klausimas, bet Hofmano akyse šmėstelėjo nerimo šešėlis. Senis tai pastebėjo, bet neišsidavė.

- Kompanijos atšakos Sityje panašios į milžinišką voratinklį, - tarė Senis. - Man galva sprogtų, jeigu reikėtų susigaudyti, kas ir kur. Kiek žinau, registruotas viešbučio savininkas yra "Meiferio" akcinė bendrovė. O tą bendrovę valdo kita kompanija, ir taip toliau, ir panašiai. Bet esmė ta, kad viešbutis priklauso jums. Štai kaip viskas paprasta. Ar aš teisybę sakau?

- Viešbutį valdau aš ir kiti valdybos nariai, - gana nenoriai pripažino misteris Hofmanas.

- Ir kiti valdybos nariai? Kas jie? Jūs ir, man rodosi, jūsų brolis Viljamas?

- Mano brolis Viljamas yra kompanionas. Tačiau jums reikėtų žinoti, kad "Bertramas" - tik grandis toje grandinėje, į kurią Londone sujungti įvairiausi viešbučiai, kontoroms ir klubams nuomojami pastatai, o taip pat kitas nekilnojamas turtas.

- O kas kiti jūsų kompanionai?

- Lordas Pomfretas, Abelis Izagsteinas... - Hofmanas nejučia pakėlė balsą. - Ar jūs iš tikrųjų norite viską sužinoti? Ir tikrai dėl to, kad tiriate "dingusio kunigo bylą"?

Senis, tarsi atsiprašydamas, papurtė galvą:

- Ne, tiesiog įdomu. Eidamas dingusio kunigo pėdsakais, užklydau į "Bertramą". Viešbutis mane sudomino. Žinote, taip būna...

- Suprantu, kad taip gali būti. O dabar savo smalsumą patenkinote? - Hofmanas nusišypsojo.

- Kai reikalinga informacija, geriausia naudotis pirminiu šaltiniu, - geranoriškai tarė Senis ir atsistojo. - Bet mane domina dar vienas klausimas, nors abejoju, ar galėsite į jį atsakyti.

- Klausau jūsų, vyresnysis inspektoriau, - nenoriai atsakė Hofmanas.

- Kaip "Bertramo" viešbučiui pavyko nūsamdyti tokį aptarnaujantį personalą? Nuostabu! Ko vertas vienas tas - kaip jis? - Henris! Na tas, kuris panašus į arkivyskupą ar į erchercogą, tiesiog sunku nusakyti, į ką... Jis išnešioja arbatą ir bandeles!

- O ar jūs mėgstate bandeles su gausiu sviesto įdaru? - misteris Hofmanas kritiškai nužvelgė kuklią Senio figūrą.

- Manau, tai galima atspėti iš mano išvaizdos, - nusišypsojo Senis. - Na, daugiau jūsų netrukdysiu. Jūs turbūt esate labai užsiėmęs akcijų perskirstymu ar kitais darbais...

- Aa. Jums patinka apsimetinėti, tarsi nieko apie tai neišmanytumėte! Ne, aš neužimtas. Aš ne taip gyvenu, kad darbas prarytų visą mano laiką. Esu neišlepęs. Gyvenu paprastai. Turiu pakankamai laiko ir jį skiriu rožių auginimui bei savo šeimai, kuriai esu labai prieraišus.

- Tai jūs esate laimingas! - tarė Senis. - Ir aš norėčiau taip gyventi!

Misteris Hofmanas nusišypsojo ir atsistojo, norėdamas paspausti Senio ranką.

- Tikiuosi, jūs surasite tą dingusį kunigą?

- A, dėl jo nėra ko pergyventi. Atleiskite, aš nelabai aiškiai pasakiau. Mes jį radome. Pakliuvo po mašina, smegenų sutrenkimas, štai kaip viskas paprasta!

Senis pasuko į duris, bet prie slenksčio atsigrįžo:

- Tarp kita ko, ar ledi Sedžvik - irgi viena jūsų kompanijos direktorių?

- Ledi Sedžvik? - Hofmanas kiek patylėjo. - Ne. O kodėl ji turėtų būti direktorė?

- Taip sau, gandai... Vadinasi, paprasčiausia akcininkė?

- Taip... Na, taip.

- Iki pasimatymo, misteri Hofmanai. Nuoširdžiausiai dėkoju.

Skotlend Jarde Senis patraukė tiesiai pas Ronaldą.

- Taigi, du broliai Hofmanai yra tikrieji "Bertramo" viešbučio savininkai.

- Ką, ką? Tie niekšai? - nustebo seras Ronaldas. - Ir jiems pavyko tai nuslėpti?

- Taip. Ir Robertui labai nepatiko, kad mes tai sužinojome. Jis buvo priblokštas.

- Ką jis sakė?

- Viską dariau labai oficialiai ir labai mandagiai. Neišsiduodamas jis stengėsi suuosti, kaip mums pavyko tai sužinoti.

- O jūs, tikiuosi, nepatenkinote jo smalsumo. Kokią buvote sumanęs priežastį jį aplankyti?

- Jokios, - tarė Senis.

- Ar jisai nenustebo?

- Manau, nustebo. Bet aš nutariau, sere, žaisti atvirom kortom.

- Tas faktas, kad Hofmanas tvarko "Bertramo" reikalus, daug ką paaiškina. Jie patys niekada nedalyvauja apgavikiškose aferose, tikrai ne! Jie neorganizuoja nusikaltimų - jie juos finansuoja. Viljamas tvarko banko operacijas Šveicarijoje. Tuoj po karo jis buvo susidėjęs su sukčiais ir spekuliavo užsienio valiuta, tačiau tai įrodyti mums nepavyko. Tų dviejų broliukų rankose - milžiniški pinigai, ir tuos pinigus jie panaudoja daugybės įmonių finansavimui; vienos įmonės yra legalios, kitos - ne. Abudu be galo atsargūs ir žino kaip išsisukti. Robertas verčiasi briliantų prekyba, ir tas biznis visai legalus, bet jeigu viską sugretinsime, išvysime paveikslą, kuris verčia susimąstyti: briliantai, banko operacijos, o taip pat nekilnojamas turtas - klubai, kultūros įstaigos, pastatai, išnuomoti kontoroms, restoranams, viešbučiams, - ir visa tai matyt, užrašyta kitų vardais.

- Jūs manote, kad Hofmanas organizuoja ir apiplėšimus?

- Ne, aš manau, kad broliai rūpinasi tik jų finansavimu. Taip, taip, organizatorių reikia ieškoti kitur. Kažkur triūsia nepaprastai gabus žmogus!

Dvidešimtas skyrius

Tą vakarą Londoną netikėtai apgaubė rūkas. Vyresnysis inspektorius pastatė palto apykaklę ir pasuko į Pondo gatvę. Jis žingsniavo lėtai, kaip žmogus, narpliojąs neišnarpliojamą minčių kamuolį, ir rodėsi, kad jis stypina be aiškaus tikslo, tačiau kiekvienas, gerai pažįstąs, iš karto būtų supratęs, kad jis be galo susikaupęs. Senis sėlino kaip sėlina katė, tykodama patogaus momento užpulti auką.

Pondo gatvė tą vakarą tyli. Automobilių vos vienas kitas. Iš pradžių miestą dengė tirštas rūkas, vėliau beveik išsisklaidė, o po to vėl iš naujo užgulė. Judėjimas Parko Take buvo ne ką didesnis kaip kaimo gyvenvietės kelyje. Dauguma autobusų stovėjo. Retkarčiais pasirodydavo tik nuosavi automobiliai, kurie, nieko nepaisydami, ryžtingai yrėsi per rūką. Vyresnysis inspektorius Devis pasuko į akligatvį, nuėjo iki jo pabaigos ir apsisukęs grįžo. Tada vėl, rodės, be tikslo, sukinėjosi gatvelių labirinte. Tačiau tikslą jis turėjo. Savo sėlinančią katino eiseną jis suko apie vieną ir tą patį pastatą: "Bertramo" viešbutį. Devis įdėmiai apžvelgė viešbučio rytų ir vakarų, šiaurės ir pietų puses. Jis apžiūrinėjo akligatvyje stovinčius automobilius. Viena mašina ypač sudomino inspektorių, ir jis sustojo. Suspaudęs lūpas, sušnabždėjo: "Šiandien, vadinasi, tu FAN 2266!" Pasilenkė, pačiupinėjo numerio ženklą ir vėl patenkintas linktelėjo, sušnibždėdamas: "Neblogai dirba!"

Tada vėl tęsė savo kelionę. Išėjo į Pondo gatvę, ne per toliausiai nuo "Bertramo" viešbučio. Vėl sustojo, gėrėdamasis dar vieno lenktyninio automobilio grakščiu siluetu.

- O tu irgi gražuolis, - tarė vyresnysis inspektorius Devis, - tavo numeris nepasikeitė nuo to laiko, kai matėmės paskutinį kartą. Aš net manau, kad tavo numeris vienas ir tas pats. O tai turėtų reikšti... - Jis susimąstė. - Ar ne? - Jis pažvelgė ten, kur turėjo būti dangus. - O rūkas vis tirštėja! - sušnibždėjo jis.

Prie viešbučio durų portje mosikavo, stengdamasis bent kiek apšilti, rankomis, Vyresnysis inspektorius Devis pasisveikino.

- Labas vakaras, sere. Bjaurus oras, - atsakė durininkas.

Taigi. Vargu ar kas be svarbios priežasties ryšis išeiti į gatvę. Jums reikia taksi, sere?

- Ne, - atsiduso Senis ir galva linktelėjo į viešbučio duris: - Aš turiu užeiti. Toks reikalas...

Štai kaip. Vargstat dėl to dingusio kunigo?

- Ne. Jį rado.

- Rado? Kur?

- Per nelaimingą atsitikimą jam sutrenkė smegenis.

- Tai iš karto matyti. Turbūt ėjo per gatvę nosies tiesumu.

- Rodos, taip ir buvo, - tarė Devis.

Jis linktelėjo durininkui ir įėjo į viešbutį. Tą vakarą hole žmonių buvo nedaug. Senis pamatė prie židinio sėdinčią mis Marpl, o mis Marpl pamatė jį. Tačiau ji neišsidavė. Senis pasuko prie administratorės stalo. Mis Horindž (taip jam pasirodė) kiek sunerimo.

- Ar mane prisimenate, mis Horindž? Buvau atėjęs prieš kelias dienas.

- Taip, žinoma, aš jus atsimenu, inspektoriau. Norite pasikalbėti su misteriu Hamfriu?

- Ne. Aš norėčiau dar kartą žvilgtelėti į registracijos knygą.

- Aha, suprantu.

Mis Horindž padėjo ant pertvaros knygą. Senis ėmė lėtai versti lapus. Mis Horindž atrodė, kad jis ieško kažkokios pavardės. Bet Senis vartė knygą visai ne dėlto. Nuo jaunystės Devis turėjo gerą atmintį, kurią atkakliai lavino iki tobulybės. Jis prisimindavo adresus ir pavardes fotografijos tikslumu ir išlaikydavo galvoje dvidešimt keturias, o kartais net keturiasdešimt aštuonias valandas. Vyresnysis inspektorius palingavo galvą, užvertė knygą ir grąžino ją mis Horindž.

- Ar kanauninkas Penifazeris nebuvo užsukęs? - nerūpestingai paklausė.

- Kanauninkas Penifazeris?

- Argi nežinote, kad jis atsirado?

- Niekas nieko man nesakė. Kur jis buvo?

- Viename kaimelyje. Lyg ir pakliuvo po mašina. Mums apie tai nepranešė. Jį priglobė ir rūpinosi kažkoks geras samarietis.

- Kaip aš džiaugiuosi! Iš tikrųjų, aš labai džiaugiuosi. Labai dėl jo nerimavau.

- Lygiai kaip ir jo draugai, - tarė Senis. - Aš dabar ir tikrinau, ar kas iš jų čia negyvena. Arkidiakonas... Neatsimenu jo pavardės, bet atpažinčiau, jeigu pamatyčiau.

- Tomlisonas? - pasufleravo mis Horindž. - Jis turi atvažiuoti šią savaitę. Iš Salisberio.

- Ne, ne Tomlisonas. Bet tai nesvarbu.

Senis apsižvalgė. Holas tą vakarą skendėjo tyloje. Vidutiniško amžiaus asketiškos išvaizdos vyras skaitė mašinraštį ir, kandžiai šypsodamasis, vis kažką pakeverzodavo paraštėse.

Hole sėdėjo kelios sutuoktinių poros, matyt, seniai susituokusios, kad jau nebeturėjo jokio noro tarpusavy kalbėtis. Devio ausis pasiekė keli sujaudinti balsai, aptariantys orą. "Aš tik ką skambinau ir maldavau Siuzaną nevažiuoti mašina. Kai rūkas, kelias M-1 labai pavojingas..."

Vyresnysis inspektorius Devis visa tai įsidėmėjo, neskubėdamas, lyg be jokio tikslo vaikštinėdamas po holą. Mis Marpl sėdėjo prie židinio, tarsi laukdama jo prieinant.

- Jūs vis dar čia, mis Marpl. Džiaugiuosi jus regėdamas.

- Rytoj išvažiuoju.

Apie tai, kad ji netrukus išvažiuoja, bylojo visa jos povyza. Ji sėdėjo tiesi, taip, kaip sėdi geležinkelio stoties ar aerouosto keleivių laukiamojoje salėje. Senis buvo įsitikinęs, kad ji jau susikrovė savo daiktus, pasilikusi tik tualeto reikmenis ir naktinius baltinius.

- Štai ir prabėgo mano dvisavaitinės atostogos, - tarė ji.

- Tikiuosi, jums čia buvo gera?

Mis Marpl atsakė ne iš karto.

- Iš vienos pusės - taip. Iš antros...

- O iš antros pusės - ne?

- Sunku paaiškinti, ką aš turiu omenyje.

- Ar nesėdite per arti ugnies? Čia karštoka. Ar nenorėtumėte pereiti - na, sakysim, antai į tą kamputį.

Mis Marpl žvilgtelėjo ton pusėn, kur rodė Senis, ir atidžiai pažvelgė į vyresnįjį inspektorių.

- Gerai jūs sakote, - tarė ji.

Jis padavė mis Marpl ranką, paėmė jos rankinuką ir knygą ir nuvedė į ramų kampelį, kurį jau anksčiau buvo nužiūrėjęs.

- Ar jūs supratote, kodėl pasiūliau persėsti į kitą vietą?

- Labai malonu, kad jūs pasirūpinote - ten iš tikrųjų buvo labai karšta. O be to, mūsų pokalbio dabar niekas nenugirs.

- Jūs kažką norite man pasakyti, mis Marpl?

- Iš ko sprendžiate?

- Jūsų tokia išvaizda, kad...

- Labai gaila, jeigu man ant kaktos tai parašyta. Aš nenorėjau...

- Tai kas yra?

- Atvirai sakant, nežinau, ar verta ir sakyti. Supraskite mane teisingai, inspektoriau, aš nemėgstu kištis į svetimus reikalus. Dažnai kišies, turėdama pačių geriausių ketinimų, o tik pakenki... Kartais tenka regėti, kaip žmonės neprotingai elgiasi ir netgi pakliūna į pavojingą situaciją. O ar turime teisę sakyti? Man atrodo, ne.

- Jūs kalbate apie kanauninką Penifazerį?

- Apie kanauninką Penifazerį? - nustebusi paklausė mis Marpl. - O Dieve, su juo tai neturi nieko bendra... Aš kalbu apie jauną merginą.

- Merginą? Ir jūs manote, kad aš galiu kaip nors padėti?

- Nežinau. Tikrai nežinau. Bet aš nerimauju, aš labai nerimauju.

Senis jos neskubino. Ji norėjo jam padėti. O jis buvo pasirengęs padaryti viską, kad pagelbėtų jai. Apskritai, jį ne taip jau domino, ką ji ruošiasi pasakyti. Bet kas žino?..

- Kartais laikraščiuose skaitai teismo bylų aprašymus, - pasakojo mis Marpl, - skaitai apie jaunus žmones, apie jaunas merginas, vaikus, "reikalingus rūpesčio ir pagalbos". Tai juridinis pasakymas, bet juk už tų žodžių slypi kažkas realaus.

- Jums atrodo, kad mergina, apie kurią užsiminėte, reikalinga rūpesčio ir pagalbos? Ar ji vieniša?

- Ak ne. Ne vieniša. Pažiūrėjus atrodo, kad ji atidžiai saugoma nuo pavojų ir kad ja labai rūpinasi.

- Įdomu, - tarė Senis

- Ji apsistojo šitame viešbutyje su kažkokia misis Karpenter. Ją vadina Elvyra Bleik.

Senis susidomėjęs pažvelgė į mis Marpl.

- Puiki mergina. Labai jauna ir, sakyčiau, gerai saugoma. Jos globėjas - pulkininkas Liuskombas, labai geras žmogus. Patrauklus. Pagyvenęs, žinoma, ir baugu, kad tokia nekaltybė...

- Nakaltybė? Kieno? Globėjo ar merginos?

- Aš turiu galvoje globėją. Jei kalbėsim apie merginą, tai nežinau. Bet, man atrodo, ji pavojuje. Aš atsitiktinai sutikau ją Batersio parke. Ji buvo kavinėje su jaunuoliu...

-Ak, štai kas! - tarė Senis. - Niekam tikęs jaunuolis? Bytnikas arba?..

- Labai gražus, - tarė mis Marpl, - nors nebe jaunas. Kokių trisdešimties, ir dar iš tų vyrų, kurie labai traukia moteris. Bet jo veidas - blogas veidas. Žiaurus, vanagiškas, grobuoniškas.

- Gal jis jau ne toks blogas, kaip jums pasirodė, - ramino Senis.

- Manau, jis dar blogesnis negu atrodė. Esu įsitikinusi, kad neklystu. Jis vairuoja didelį lenktyninį automobilį.

Senis žvilgtelėjo į ją.

- Lenktyninį automobilį? O ar jo numerį įsidėmėjote?

- Įsidėmėjau. FAN 2266. Prisimenu todėl, kad aš turėjau pusseserę, kuri mikčiojo.

Senis suglumęs nutilo.

- Jūs žinote, kas jis? - paklausė mis Marpl.

- Atvirai šnekant, žinau, - nutęsdamas žodžius, tarė Senis. - Pusiau prancūzas, pusiau lenkas. Garsus lenktynininkas. Buvęs pasaulio čempionas. Tai Ladislausas Malinovskis. Dėl kai ko jūs esate visai teisi. Jis gana bjauriai elgiasi su moterimis, ir, žinoma, netinka į porą jaunai merginai. Bet čia sunku ką nors padaryti. Juk jiedu slapta susitikinėja?

- Be abejo, - tarė mis Marpl.

- Ar nebandėte pasikalbėti su jos globėju?

- Aš jo nepažįstu. Viso labo susitikome tik vieną kartą pas bendrus pažįstamus. Nenorėčiau jo akyse pasirodyti apkalbų nešiotoja. Aš pamaniau: o gal jūs galėtumėte ką nors padaryti?

- Pamėginti galima, - tarė Devis. - Beje, jums bus malonu sužinoti, kad atsirado jūsų draugas kanauninkas Penifazeris.

- Ką jūs sakote! - pagyvėjo mis Marpl. - Kur?

- Mieste, kuris vadinasi Miltonas San Džonsas.

- Keista! Ką jis ten veikė? Ar jis pats bent žino?

- Matyt, įvyko nelaimingas atsitikimas, - tarė Senis, pabrėždamas paskutinius žodžius. - Jį partrenkė automobilis. Smegenų sutrenkimas.

- Ak štai kaip! Ar jis bent ką atsimena?

- Kanauninkas tvirtina, - vyresnysis inspektorius vėl pabrėžė paskutinį žodį, - kad nieko neatsimena.

- Nuostabu!
- Jis tik prisimena, kad važiavęs taksi į Kensingtono aerouostą.
- Ką gi, sutrenkus smegenis, taip atsitinka... Ar bent ką nors naudingo jis pasakė?
- Kažką murmėjo apie Jerichono sienas...
- Štai kaip! Atleiskite! Prisimenu, buvo tokia pjesė...
- O visą šią savaitę "Homonto" kino teatre ėjo filmas "Jerichono sienos", kuriame vaidina Olga Redburn ir Bartonas Levinas, - tarė Senis. - Vadinasi, jis galėjo nueiti į tą kino teatrą Kromvelroude. O iš ten keliauti į viešbutį. Seansas baigėsi apie vienuoliktą. Jeigu taip, vadinasi, jis grįžo čia iki pusiaunakčio, ir kas nors turėjo jį matyti.
- O gal įsėdo ne į tą autobusą? - spėliojo mis Marpl.
- Sakykim, jis parsirado čia po pusiaunakčio. Jeigu taip buvo iš tikrųjų, tai jis galėjo įeiti į savo numerį niekieno nepastebėtas. Bet kas įvyko po to ir kodėl jis sumanė vėl išeiti trečią valandą ryto?
Mis Marpl stengėsi rasti reikiamą žodį:
- Ko gero, viena, kas man ateina į galvą... Oi!
Ji krūptelėjo: gatvėje pasigirdo į šūvį panašius garsas.
- Sprogo automobilio išmetamajame vamzdyje susikaupusios dujos, - nuramino ją Senis.
- Aš taip išsigandau... Šiandien labai nervinuos, nes... Kartais būna - apima toks jausmas, kad...
- Kad kažkas turi atsitikti? Manau, jums nėra dėl ko nerimauti.
- Aš niekada nemėgau rūko!
- Norėjau pasakyti, kad jūs man labai pagelbėjote. Tos smulkmenos, kurias pastebėjote, nors ir niekai, bet kai jas sudedi į krūvą...
- Vadinasi, šitame viešbutyje kažkas ne taip?
- Čia viskas ne taip!
Mis Marpl atsiduso.
- Iš pradžių man čia labai patiko, tarsi niekas nepasikeitė, tarsi aš būčiau grįžusi į praeitį, į tą laiką, kai čia būdavo labai gera... Bet, žinoma, visa tai yra ne taip. Aš žinojau, aš visuomet žinojau, kad sugrįžti į praeitį neįmanoma, niekas neturi nė bandyti grįžti atgal, gyvenimo esmė - žengti į priekį. Gyvenimas - tai iš tikrųjų vienpusio judėjimo gatvė, ar ne? Ir štai šitas viešbutis... Atrodė, čia viskas gerai, bet paaiškėjo, kad yra visai ne taip. Čia viskas susijaukė: tikri žmonės su netikrais. Ir ne visuomet pasiseka juos atskirti...
- Kokius netikrus žmones jūs turite galvoje?

- Yra čia atsargos kariškių, bet yra ir tokių, kurie atrodo esą kariškiai, nors armijoje jie niekada netarnavo. Yra čia bažnyčios tarnautojų, kurie bažnyčios tarnautojais niekada nebuvo. Ir admirolų, ir jūros kapitonų, niekada netarnavusių laivyne. Mano bičiulė Selina Hezė... Pirma man buvo smagu stebėti jos pastangas tarp viešbučio gyventojų ieškoti pažįstamų ir regėti, kaip ji apsirinka. O apsirikdavo ji labai dažnai. Tai man sukėlė kai kurių minčių. Net Roza, kambarinė, ta šaunuolė, man ėmė rodytis, kad yra netikra.

- Buvusi aktorė, jeigu jus tai domina. Gera aktorė. O čia jai moka kur kas daugiau, negu uždirbtų teatre.

- Bet kodėl?

- Ji čia reikalinga kaip mizanscenos dalis. O gal turi ir kokį svarbesnį vaidmenį.

- Kaip aš džiaugiuosi, kad išvažiuoju! Kol dar nieko neatsitiko.

- O ko jūs tikėjotės?

Šūvis, kur kas garsesnis negu pirma, vėl nuskardėjo gatvėje. Po jo pasigirdo moters klyksmas ir dar vienas šūvis.

Vyresnysis inspektorius Devis vikriai pašoko. Akimoju jis išpuolė pro sukamąsias duris ir atsidūrė gatvėje.

Iš rūko sklindantys šauksmai kėlė siaubą. Devis pastebėjo į tvorą atsišliejusios moters blankią figūrą. Keliais šuoliais jis atsidūrė prie jos. Moteris buvo apsivilkusi ilgą kailinį paltą, jos gražūs šviesūs plaukai krito ant pečių. Akimirką Seniui pasirodė, kad ją pažįsta, bet tuo metu jis išvydo, kad prieš jį - jauna mergina. Ant šaligatvio prie jos kojų gulėjo uniformuoto žmogaus paslikas kūnas. Vyresnysis inspektorius Devis jį atpažino. Tai buvo Maiklas Hormanas.

Kai Devis priėjo prie merginos, ji prigludo prie jo, visa virpanti, ir padrikai ėmė burbėti:

- Kažkas norėjo mane užmušti... Kažkas... Jeigu ne jis... - Ji rodė į sustingusį kūną prie savo kojų. - Jis atstūmė mane ir užstojo, ir tada antras šūvis... ir jie nugriuvo... Jis išgelbėjo man gyvybę... Jis, rodos, sužeistas, jis sunkiai sužeistas...

Vyresnysis inspektorius Devis priklaupęs pašvietė žibintuvėliu. Augalotasis airis žuvo kaip kareivis. Kairėje marškinių pusėje vis labiau plėtėsi kraujo dėmė. Devis pakėlė akies voką, bandė apčiuopti pulsą.

- Nepranašovė! - tarė atsistojęs.

Mergina suspiegė:

- Jis mirė? Ne, ne! Jis negalėjo mirti!

- Kas šovė?

- Nežinau. Aš už kampo palikau savo mašiną ir ėjau, laikydamasi tvoros. Ėjau į "Bertramą". Ir staiga pasigirdo šūvis, kulka prašvilpė pro mano skruostą, ir tada jis, "Bertramo" durininkas, puolė prie manęs, pastūmė, užstojo, o tuo metu - antras šūvis... Aš manau, aš manau, kad tas, kuris šovė, slėpėsi antai ten...

Vyresnysis inspektorius pažiūrėjo, kur rodė mergina. Kitame "Bertramo" viešbučio pakrašty, kiek žemiau, buvo senoviškas kiemelis. Iš kiemelio link vartų vedė keli laipteliai. Kadangi toje pusėje stovėjo tik sandėliai, tai kiemelis dažnai būdavo tuščias. Jame nesunkiai galima pasislėpti.

- Ar jo nematėte?

- Gerai nemačiau. Jis pradūmė pro šalį kaip viesulas. Ak, tas rūkas! - Mergina ėmė isteriškai kūkčioti: - Bet kas, kas norėjo mane nužudyti? Kodėl mane norėjo nužudyti? Jau antrą kartą...

Devis, viena ranka prilaikydamas merginą, kita naršė po kišenę. Šaižus policininko švilpukas perrėžė rūką.

"Bertramo" viešbučio hole irgi buvo sujudimas. Persigandusi iš savo vietos pašoko mis Horindž. Keli gyventojai nenuleido akių nuo durų. Tik seniai ir kurčiai liko abejingi.

Duryse pasirodė policininkas, visiems atrodęs esąs labai didelis. Jis prilaikė merginą šviesiu kailiniu paltu. Mergina sunkiai vilko kojas. Policininkas kiek sutrikęs žvalgėsi, laukdamas pagalbos. Horindž jau bėgo jam pagelbėti, bet tuo tarpu nusileido liftas. Iš jo išlipo aukšta moteris, ir tada mergina išsiveržusi iš policininko rankų, kiek kojos nešė pasileido per visą holą prie moters.

- Mama! - šaukė jis. - Mama, mama! - Ir kūkčiodama puolė į Besės Sedžvik glėbį.

Dvidešimt pirmas skyrius

Vyresnysis inspektorius Devis, patogiai įsitaisęs ant suolo, žiūrėjo į dvi priešais sėdinčias moteris. Buvo po pusiaunakčio. Policijos atstovai jau išėjo. Išėjo ir gydytojai, pirštų atspaudų specialistai. Išvažiavo ambulansas, išvežęs nužudytojo kūną. Likusieji susibūrė nedideliame kambaryje, kurį viešbučio administracija specialiai skyrė juridiniams reikalams. Devis sėdėjo viename stalo gale, Besė ir Elvyra - kitame. Prie sienos įsitaisė policininkas su bloknotu. Seržantas Uedelas stovėjo prie durų.

Senis susimąstęs žiūrėjo į dvi priešais sėdinčias moteris. Motina ir duktė. Jos buvo labai panašios. Štai kodėl rūke Elvyrą jis palaikė Bese Sedžvik. Bet dabar jam labiau krito į akis ne jų panašumai, o skirtumai. Įspūdis buvo toks, kad tai - vienos asmenybės du poliai: teigiamas ir neigiamas. Viskas, kas buvo susiję su Bese Sedžvik, pažymėta pliuso ženklu! Jos gyvenimo meilė, jos energija, jos magnetinė trauka. Jis žavėjosi ledi Sedžvik. Visuomet ja žavėjosi. Ypač jį kerėjo jos palankus likimas. Ji buvo patyrusi vieną lėktuvo ir kelias autoavarijas, ją du kartus nusviedė žirgas, o štai ji čia - sveika ir gyva! Mintyse jis lenkėsi jai. Žinoma, ateis diena, kai ištiks krachas. Tokia sėkmė be galo tęstis negali...

O Elvyros Bleik išorė nieko nesakė, viskas slypėjo jos viduje. Besė Sedžvik ėjo per gyvenimą, palenkdama jį savo valiai. O Elvyra, jam atrodė, ėjo kitu keliu. Ji atsidurdavo likimo valdžioje. Ji pasiduodavo. Ji paklusdavo. Ji šypsojosi tarsi su viskuo sutikdama, o iš tikrųjų verždavosi iš rankų, kurios norėdavo ją sulaikyti. "Gudri, - mąstė Devis, - tik būdama tokia gudri, ji ir galėjo veikti. Ji niekada nėjo kaktomuša, atvirai nesipriešino, todėl turbūt jos globėjai nė nutuokti negali, ką ji sugeba iškrėsti".

Įdomu būtų žinoti, ko ji važiavo į "Bertramo" viešbutį vėlų, rūko gaubiamą vakarą? Ji veržėsi čia, kad pasimatytų su motina? Galimas daiktas, bet Senis tuo netikėjo. Jis prisiminė lenktyninį automobilį,

kurio numeris FAN 2266. Jeigu automobilis čia, Ladislausas Malinovskis turi būti kažkur greta.

- Na-a, - nuoširdžiai tėvišku balsu Senis kreipėsi į Elvyrą, - ir kaip jūs jaučiatės?

- Visai gerai.

- Puiku. Jeigu turite jėgų, norėčiau, kad atsakytum į keletą klausimų, mes negalim tuščiai leisti laiko. Į jus du kartus šovė, ir nužudytas žmogus. Norėdami rasti žudiką, turime kuo daugiau apie jį žinoti.

- Aš pasakysiu viską, ką žinau, bet visa tai įvyko taip netikėtai. Be to, per tą rūką nieko nebuvo galima matyti! Net nenumanau kas šovė, kaip jisai atrodė! Štai kas baisiausia!

- Jūs sakėte, kad į jūsų gyvybę kėsinosi jau antrą kartą.

- Aš šitaip sakiau? Neatsimenu! - Jos akyse šmėstelėjo nerimas. - Aš negalėjau to sakyti... Matyt, buvau nesava.

- Ne, - tarė Senis. - Nemanau. Man atrodo, jūs gerai supratote, ką kalbėjote.

- Matyt, aš tiesiog tai įsivaizdavau! - Ir vėl jos akyse šmėstelėjo baimė.

Besė Sedžvik ramiai kreipėsi į dukrą:

- Geriau jam pasakyk, Elvyra.

- Jums nėra ko baimintis. Mes, policininkai, gerai žinome, kad merginos dažnokai visko nesako savo tėvams ir globėjams. Į tai nekreipiame dėmesio, bet, supraskite, dabar mes turime žinoti viską, kitaip pėdsakų neužtiksime.

- Ar tai buvo Italijoje? - paklausė Besė.

- Taip. Grafienės Martineli pensione. Gyvenome aštuoniolika ar dvidešimt...

- Ir jums pasirodė, kad kažkas nori jus nužudyti? Kokiu būdu?

- Buvo taip. Vieną kartą aš gavau dėžutę šokoladinių saldainių. Dėžutėje radau raštelį, kuriame buvo parašyti keli žodžiai itališkai, na, "Puikiajai sinjoritai", ar panašiai. Su draugėmis pasijuokėme ir spėliojom, kas atsiuntė saldainius.

- Ar saldainius atsiuntė paštu?

- Ne, ne, ką jūs! Dėžutę paprasčiausiai radau savo kambaryje. Kažkas ją slapta padėjo.

- Aišku. Papirko kokį tarną. Jūs turbūt grafienei nieko nesakėte... Kaip jos pavardė?

Elvyros veide pasirodė vos pastebima šypsena.

- Ne, ne. Žinoma, ne. Apskritai, dėžutėje buvo keisti saldainiai. Įvairių rūšių, tarp jų ir su šviesiai violetiniu kremu. Žinote, yra tokių šokoladinių saldainių, puoštų našlaitėmis iš šaldyto kremo. Aš labiausiai juos mėgstu. Na aš, žinoma, tuoj suvalgiau vieną ar du. O naktį man pasidarė bloga.

- Ar dar kas nors sunegalavo?

- Ne, tiktai aš. Kitos dienos vakare man pasidarė geriau. Paskui po dviejų dienų aš vėl suvalgiau saldainį, ir vėl susirgau. Tada apie tai pasakiau Bridžetai - savo geriausiai draugei. Mudvi ėmėme apžiūrinėti saldainius ir aptikome, kad violetiniu kremu padengtieji pradurti ir vėl užglaistyti, ir mudvi nusprendėme, kad kažkas į juos įšvirkštė nuodų ir tyčia padengė violetiniu kremu.

- O kitos merginos nesunegalavo? Vadinasi, jos nevalgė tų saldainių?

- Ne. Matote, visos žinojo, kad saldainiai dovanoti man, kad violetiniai - mano mėgstamiausieji, ir jų nevalgė.

- Tačiau tas tipas labai rizikavo! Juk visas galėjo nunuodyti!

- Kažkoks absurdas, - griežtai tarė ledi Sedžvik. - Dar nebuvau girdėjusi panašių niekų!

- Prašau jūsų netrukdyti! - Kreipėsi į ją Devis, savo prašymą palydėdamas lengvu rankos mostu, ir vėl atsigrįžo į Elvyrą: - Jūsų pasakojimas labai įdomus, mis Bleik. Tai ką jūs darėte su saldainiais?

- Paprasčiausiai juos išmečiau.

- Ir nebandėte sužinoti, kas juos buvo atsiuntęs?

Elvyra aiškiai sutriko.

- Ne, suprantate, aš pamaniau, kad tai galėjo būti Gvidas.

- Štai kaip? - linksmai sušuko vyresnysis inspektorius. - O kas per vienas tas Gvidas?

- Gvidas... - Elvyra žvilgtelėjo į motiną ir nutilo.

- Nekvailiok, - tarė Besė Sedžvik. - Papasakok vyresniajam inspektoriui Deviui apie tą Gvidą, kad ir kas jis būtų. Kiekviena tavo amžiaus mergina būtinai turi kokį nors Gvidą. Ar ten su juo susipažinai?

- Taip. Kai mus vežė į operą. Operoje jis mane pašnekino. Ir buvo labai mielas. Jis patrauklus. Vėliau mudu retkarčiais susitikdavom eidami į pamokas. Jis siuntinėdavo man laiškelius.

- Ir aš įtariu, - įsiterpė Besė, - kad tu gudraudavai ir meluodavai, susitarusi su draugėmis, įsigudrinai pasprukti iš pensionato ir su juo susitikti. Ar taip?

Elvyra buvo aiškiai patenkinta, kad ją išvadavo nuo ilgų pasiaiškinimų.

- O kokia tavo Gvido pavardė?

- Nežinau. Jis nepasisakė.

- Jūs nenorite pasakyti? - nusišypsojo vyresnysis inspektorius Devis. - Tiek to. Jei reikės - mes sužinosime ir be jūsų pagalbos. Bet kodėl jūs manote, kad jaunuolis, kuriam jūs patinkate, norėjo jus nužudyti?

- Na, todėl, kad jis man kartais grasindavo. Mes pykdavomės. Jis atsivesdavo draugužių, ir aš kartais apsimesdavau, kad kuris nors iš jų man patinka labiau negu jis, ir jis labai labai pykdavo. Sakydavo, kad būčiau atsargi, kad jis neapsikęs vedžiojamas už nosies. Kad mane užmušiąs, jeigu nebūsiu jam ištikima. - Elvyra nejučia nusišypsojo. - Buvo labai linksma. Aš nemaniau, kad tai rimta!

- Kažkodėl neatrodo, kad tas jūsų pavaizduotas jaunuolis būtų jums siuntęs apnuodytus saldainius!

- Aš irgi tuo negalėjau patikėti, - prisipažino Elvyra, - bet vis dėlto turbūt jis tai padarė, nes negaliu įsivaizduoti, kas kitas taip galėjo pasielgti. Tai mane neramino. O grįžusi į Angliją, gavau laiškelį... Laiškelį paštu, ir jame buvo parašyta: "Būkite atsargi. Jus nori nužudyti".

Vyresnysis inspektorius kilstelėjo antakius:

- Iš tikrųjų? Labai įdomu. Ir jūs išsigandote?

- Taip... Aš pamaniau, kad kažkam prireikė nušluoti mane nuo kelio. Štai kodėl stengiausi sužinoti, ar iš tikrųjų aš jau tokia turtinga... O neseniai Londone atsitiko dar vienas dalykas. Aš buvau metro, platformoje grūdosi žmonės. Ir man pasirodė, kad kažkas stengėsi nustumti mane ant bėgių.

- Vaike mano, - sušuko Besė Sedžvik, - liaukis prasimanyti!

- Na, gal aš iš tikrųjų įsivaizduoju tai, ko nebuvo, bet po to, kas atsitiko šį vakarą... - ji staiga atsigrįžo į Besę Sedžvik: - Mama! Gal tu žinai? Kas nori mane nužudyti? Ar aš turiu priešų?

- Tu neturi jokių priešų, - netekusi kantrybės, pertraukė ją Besė Sedžvik. - Nebūk kvailutė. Niekas nesiruošia tavęs nužudyti!

- Tai kas į mane šiandien šovė?
- Per tą rūką tave galėjo palaikyti visai kita. Juk taip galėjo būti, ar ne? - paklausė ji Senį.
- Žinoma, galėjo būti ir taip, - atsakė vyresnysis inspektorius.
Besė Sedžvik nemirksėdama žiūrėjo į Senį. Vėliau jam net atrodė, kad ji be garso sučepsėjo - vien lūpomis pasakydama: "Vėliau!"
- Taigi grįžtame prie faktų! - linksmai pasiūlė jis. - Iš kur jūs čia šį vakarą atsiradote? Kur jūs ėjote per tokį rūką?
- Rytą aš buvau Teito paveikslų galerijoje ir klausiausi paskaitos apie meną. Paskui pusryčiavau su savo drauge Bridžeta. Vėliau mes nuėjome į kiną, o kai iš jo išėjome, jau buvo iškritęs rūkas ir jis darėsi vis tirštesnis, ir aš pabijojau važiuoti namo. Aš dar nemoku vairuoti mašinos ir bijau važinėti per rūką. Bridžetos mama pasiūlė pasilikti nakvoti, ir aš paskambinau pusseserei Mildred, pas kurią gyvenau Kente, ir pasakiau, kad nakvosiu čia... Na, o paskui rūkas nejučia išsisklaidė ir aš nutariau vis dėlto važiuoti į Kentą. Ir aš išvažiavau. Bet važiuojant rūkas vėl sutirštėjo, ir aš pasiklydau ir nebesupratau, kur esu. Vėliau išvydau, kad esu prie Haid Parko ir pamaniau: "Ne, aš negaliu važiuoti į Kentą!" Jau ketinau grįžti pas Bridžetą, bet bijojau vėl pasiklysti. Ir tada prisiminiau, kad visai šalia yra tas garsusis viešbutis, į kurį mane buvo atvežęs dėdė Derekas, kai grįžau iš Italijos, ir nutariau, kad ten jau tikriausiai suras ir man numerį. "Bertramą" radau nesunkiai. Suradusi vietą, pastačiau mašiną ir ėjau į viešbutį.
- Ar ką nors sutikote? Gal kas ėjo drauge su jumis?
- Gerai, kad šito paklausėte, nes man pasirodė, kad kažkas sekė mane iš paskos. Na, suprantama, argi mažai žmonių vaikšto po Londoną! Tik kai rūkas, tai truputį baugu. Aš palaukiau, pasiklausiau, žingsnių nebebuvo girdėti, ir nusprendžiau, kad man tik pasirodė. Aš jau buvau prie pat viešbučio.
- O po to?
- O po to netikėtai pokštelėjo šūvis. Kaip jau sakiau, kulka prašvilpė pro pat mano ausį. Durininkas, kuris stovėjo prie viešbučio, pribėgo prie manęs, pastūmė, o po to... O po to nuskardėjo dar vienas šūvis. Jis... nugriuvo, o aš ėmiau šaukti.
Elvyra vėl ėmė drebėti.

- Nusiramink, mergaite! - tyliu, bet tvirtu balsu tarė Besė. - Nusiramink!

Tokiu tonu Besė šnekindavo ir savo žirgus. Šis tonas veikė ir dukrą. Elvyra žiūrėjo į motiną, sutrikusi kiek pamikčiojo, papurtė galvą ir nurimo.

- O vėliau jūs atėjote, - vėl ėmė pasakoti Elvyra, - žiūrėdama į Senį.

- Sakykite, ar pažįstate žmogų, kurio vardas Ladislausas Malinovskis? - kiek galėdamas abejingiau paklausė Senis. Į merginą jis nežiūrėjo, bet kadangi jo klausa buvo įtempta, jis girdėjo greitą, lengvą Elvyros atsidūsėjimą. Senis žiūrėjo ne į dukterį, o į motiną.

- Ne, - kiek patylėjusi, atsakė Elvyra. - Ne. Aš jo nepažįstu.

- Štai kaip! O man atrodė, kad jūs jį pažįstate. Aš maniau, kad šį vakarą jis galėjo čia būti.

- Iš tikrųjų? Kodėl?

- Čia stovi jo automobilis. Todėl ir pamaniau, kad jis čia.

- Aš jo nepažįstu, - pakartojo Elvyra.

- Vadinasi, aš apsirikau, - tarė Senis. - Bet jūs tai jį pažįstate? - Jis grįžtelėjo į Besę.

- O kaip gi! - atsakė Besė Sedžvik. - Jau seniai pažįstu.

- Jeigu galima, aš eisiu miegoti? - gailiai paklausė Elvyra. - Aš... Aš labai pavargau.

- Savaime suprantama. Ar jūs pasakėte mums viską, ką prisiminėte?

- Taip, žinoma.

- Aš eisiu su tavimi.

Motina ir duktė išėjo kartu.

- Ji puikiausiai jį pažįsta! - tarė Senis.

- Jūs taip manote, sere? - paklausė seržantas Uedelas.

- Esu įsitikinęs. Ji gėrė su juo arbatą Batersio parke.

Juos matė viena sena dama, dėl to stebėjosi ir buvo tos nuomonės, kad jis netinka į porą tokiai jaunai merginai. Ir tai šventa tiesa.

- Juo labiau, jeigu jis ir jos motina... - Uedelas nebaigė sakinio. - Apie tai visi kalba.

- Taip, aš irgi girdėjau...

- Tada kuri jam reikalinga - motina ar duktė?

Senis nieko neatsakė.

- Reikia jį sulaikyti. Jis man reikalingas, - tarė Senis.
- Jo mašina čia, už kampo.
- Jūs manote, kad jis apsigyveno šitame viešbutyje?
- Nemanau. Jis netinka šio viešbučio interjerui. Jeigu čia ir pasirodo, tai tik tam, kad susitiktų su mergina. Ji tikriausiai ir ėjo su juo pasimatyti.

Atsidarė durys ir įėjo Besė Sedžvik.

- Aš grįžau, norėdama su jumis pasikalbėti. Ar negalėtume kalbėtis be liudininkų?
- Kodėl ne, - vyresnysis inspektorius Devis davė ženklą, ir jaunasis policininkas, pasiėmęs bloknotą, išėjo, paskui jį išsekė ir seržantas Uedelas.

Ledi Sedžvik atsisėdo užstalėje priešais Senį.

- Ta idiotiška istorija apie užnuodytus saldainius... Tikri niekai. Netikiu nė vienu žodžiu!
- Manote, kad jūsų duktė visa tai išgalvojo?
- Taip. Bet kodėl?
- Jeigu jūs nežinote, tai iš kur aš galiu žinoti? Ji jūsų duktė. Turėtumėte ją pažinti geriau negu aš.
- Aš visiškai jos nepažįstu. - Apmaudžiai tarė Besė Sedžvik. - Aš jos nemačiau ir neturėjau su ja jokių ryšių nuo to laiko, kai pabėgau nuo savo vyro, o jai tada buvo dveji metai.
- Taip, taip. Aš tai žinau. Ir stebiuosi. Juk jūs žinote, ledi Sedžvik, kad teismas paprastai palieka vaiką motinai, jeigu motina to prašo, net jeigu ji yra kalta. Matyt, jūs to nenorėjote?
- Aš nutariau, kad šitaip bus geriau.
- Kodėl?
- Nutariau, kad taip jai bus saugiau. Suprantate, būti greta tokios, kokia esu aš, pavojinga. Gyvenimas, kurį aš gyvenu, pavojingas. Nieko negaliu padaryti - jau tokia gimiau. Aš gimiau tam, kad gyvenčiau rizikuodama. Aš nesilaikau įstatymų, esu visokių suvaržymų priešas. Ir aš maniau, kad Elvyrai bus geriau, kad ji bus laimingesnė, jei ją auklės tradicine anglų dvasia. Jai skirs dėmesį, rūpinsis...
- Bet be motinos meilės?
- Aš maniau, kad išmokusi mylėti mane, ji patirtų širdgėlą. Jūs galite netikėti mano žodžiais, bet aš jaučiau, kad taip bus.
- Tikiu. Jūs ir dabar manote, kad teisingai pasielgėte?

- Ne, nemaniau. Dabar aš manau, kad buvau visiškai neteisi.

- Ar jūsų duktė pažįsta Malinovskį?

- Esu įsitikinusi, kad nepažįsta. Juk jūs girdėjote, ką ji sakė.

- Girdėti tai girdėjau... Bet, suprantate, ji buvo susijaudinusi, persigandusi. Mūsų profesija tokia, kad mes iš karto pajuntame baimę, kurią pergyvena mūsų pašnekovas. Iš kur ta baimė? Saldainiai gal čia ir niekuo dėti, bet į jos gyvybę buvo kėsintasi. Ta metro istorija visiškai tikėtina.

- Kažkokie niekai. Detektyvinis romanas!

- Galbūt. Ir vis dėlto panašių atsitikimų būna, ledi Sedžvik. Dažniau negu jūs manote. Ar turite kokį nors spėjinį, kas galėjo kėsintis nužudyti jūsų dukterį?

- Jokio, absoliučiai jokio!

Jos balsas skambėjo labai įtikinamai.

Vyresnysis inspektorius Devis atsiduso ir palingavo galvą.

Dvidešimt antras skyrius

Vyresnysis inspektorius Devis kantriai laukė, kol misis Melford nutils. Pokalbis su ta dama absoliučiai nieko nedavė. Misis Melford kalbėjo be jokio ryšio, buvo labai įtari ir apskritai jos galvoje buvo košė. Bent jau Seniui susidarė toks įspūdis. Pasakojimas apie puikias Elvyros manieras, jos gerą širdį, apie dantų skausmus, o taip pat apie keistą pasiteisinimą telefonu dėl savo dingimo kėlė mintį, kad vargu ar Bridžeta yra gera Elvyros draugė. Visa tai misis Melford vyresniajam inspektoriui išklojo pramaišiui. Ji nieko nežinojo, nieko negirdėjo ir, matyt, nesugebėjo daryti kokių nors išvadų.

Telefoninis pokalbis su Elvyros globėju pulkininku Liuskombu davė dar mažiau, bet, laimei pulkininkas pasirodė esąs ne tauškalius. Padėjęs ragelį, Senis burbtelėjo seržantui:

- Dar viena kinų beždžionė: "Nieko negirdėjau, nieko nemačiau, nieko nesakė!" Visa nelaimė yra ta, kad tie, kas sukasi apie tą panelę, yra gero senamadiško auklėjimo žmonės. Labai jau daug tokių, kurie negali įsivaizduoti, kad egzistuoja blogis. Tai ne mano senoji dama!

- Ar ta, iš "Bertramo" viešbučio?

- Taigi! Ji per savo ilgą gyvenimą išmoko pastebėti blogį, jį jausti ir su juo kovoti. Na, pamatysim, ką mums pavyks išpešti iš Elvyros draugužės Bridžetos.

Pokalbis su Bridžeta nesimezgė, nes dalyvavo jos mama. Vyresniajam inspektoriui Deviui teko griebtis gudrybių, taktiškai ir sumaniai meilikauti, kad galėtų pasikalbėti su Bridžeta nesikišant motinai. Reikia pripažinti, kad jam gana sumaniai padėjo pati Bridžeta. Galų gale ji tarė:

- O žinai, mama, juk tau jau laikas eiti į komiteto posėdį. Sakei - būtinai turi dalyvauti.

- Ak, Dieve mano, Dieve mano! - susigriebė mama.

- Juk jie ten be tavęs visai susipainios, mamyte!

- Taip, taip, žinoma, bet iš antros pusės, gal aš turiu...

- Ką jūs, nesijaudinkite! - tarė Devis, nutaisęs malonią tėvišką veido išraišką. - Eikite, kur jums reikia. Visus svarbiausius klausimus mes jau aptarėme. Liko vieni niekai - pasišnekėti dėl to Italijos pensiono, o šiuo reikalu mis Bridžeta, manau, galėtų man padėti.

- Na, jeigu tu susidorosi, Bridžeta...

- Susidorosiu, mamyte, susidorosiu!

- O Dieve! - sunkiai atsiduso Bridžeta, kai, išleidusi motiną, grįžo pas inspektorių. - Jau iš tikrųjų! Nelengva jums su mūsų tėvais!

- Ką padarysi! - pritarė vyresnysis inspektorius. - Dauguma jaunų panelių, su kuriomis man teko susitikti, skundėsi, kad jų ir mamyčių nuomonės nesutampa... Na, dabar galėsite man papasakoti šį tą daugiau.

- Esant mamai, aš negalėjau atvirai kalbėti. Bet suprantu, kaip tai svarbu! Žinau, kad Elvyra buvo dėl kažko labai susirūpinusi ir kažko bijojo.

- Pirmiausia norėjau pasiaiškinti dėl tos saldainių dėžutės. Iš Elvyros kalbos supratau, kad atsiųsti saldainiai buvę užnuodyti.

Bridžeta apstulbusi išplėtė akis:

- Užnuodyti? Ne, ne. Nemanau. Apskritai...

- Bet su saldainiais buvo kažkokia istorija?

- Na, taip. Elvyra gavo dėžutę saldainių ir gana daug suvalgė. Tą pačią naktį sunegalavo. Stipriai sunegalavo.

- Ar ji įtarė, kad saldainiai užnuodyti?

- Ne. Tarp kita ko, taip, ji sakė, kad kažkas norįs vieną mūsų nunuodyti, ir mes ėmėme apžiūrinėti saldainius, norėdamos įsitikinti, ar į juos ko nors neįšvirkšta.

- Na ir ką aptikote?

- Nieko. Mes ničnieko neaptikome.

- Bet jums atrodė, kad Elvyra dėl kažko nuogąstavo?

- Tuo metu aš nieko nepastebėjau. Tai buvo jau čia, vėliau.

- O ką jūs žinote apie Gvidą?

Bridžeta suprunkštė:

- Ak, jis baisiai įsimylėjo Elvyrą!

- Ir jūs su savo drauge su juo susitikdavote?

- Jums aš galiu pasakyti. Juk jūs - policija. Tokie dalykai jūsų nedomina, ir jūs mus suprasite. Grafienė Martineli buvo labai griež-

ta, ar bent jau griežtą vaizdavo. Na ir, žinoma, mums tekdavo visaip gudrauti. Ir mes visuomet padėdavome viena kitai.

- Taigi, jūs susitikdavote su Gvidu. Ar jis grasino Elvyrai?

- Taigi ne, nerimtai!

- Galbūt ji dar su kuo susitikinėdavo?

- Na, to aš nežinau.

- Mis Bridžeta, prašau man pasakyti. Tai labai svarbu!

- Taip, taip, prisimenu. Ten buvo toks. Nežinau, kas jis, bet žinau, kad Elvyrai buvo neabejingas. Ji labai rimtai su juo elgėsi ir jį labai vertino.

- Ar jiedu susitikinėdavo?

- Turbūt. Ji sakė, kad susitikinėja su Gvidu, bet kartais vietoj Gvido būdavo jis, tas kitas.

- Ar jūs numanote, kas jis buvo?

- Ne. - Bridžetos balse inspektorius pajuto dvejonę.

- Ar tai negalėjo būti autolenktynininkas Ladislausas Malinovskis?

Bridžeta nustebusi įsmeigė į Devį akis.

- Tai jūs žinote?

- Vadinasi, aš neapsirikau?

- Lyg ir Malinovskis. Ji turėjo iš laikraščio iškirptą jo fotografiją.

- O čia, Anglijoje, jiedu susitikinėdavo?

- Nežinau. Nelabai žinau, ką ji veikė, grįžusi iš Italijos.

- Ji atvažiavo į Londoną pas dantų gydytoją, - skubiai pasufleravo Devis. - Arba bent taip jau sakėsi. Vietoj to, kad eitų pas gydytoją, atėjo pas jus. Paskambino Melfordams ir kažką pripliauškė apie senąją guvernantę.

Bridžeta tyliai sukikeno.

- Vadinasi, ji melavo? - šyptelėjo vyresnysis inspektorius. - Tai kur ji iš tikrųjų buvo?

Kiek padvejojusi, Bridžeta tarė:

- Airijoje.

- Airijoje? Ko?

- Nesakė. Tik prasitarė, kad turinti kažką išsiaiškinti.

- Bet jūs žinote, į kokį Airijos miestą ji važiavo?

- Tiksliai nežinau. Bet, rodos, į Balį... arba Baligoulaną.

- Taip. Jūs esate tikra, kad ji važiavo į Airiją?

- Aš ją palydėjau į Kensingtono aerouostą.

- O kada ji grįžo?
- Kitą dieną.
- Irgi lėktuvu?
- Taip.
- Jūs esate įsitikinusi, kad ji parskrido lėktuvu?
- Na, aš taip manau.
- Ar ji pirko atgalinį bilietą?
- Ne, nepirko. Tą aš žinau.
- Vadinasi, ji galėjo grįžti ir ne lėktuvu? Ar ji negalėjo, sakysim, parvažiuoti Airijos ekspresu?
- Ji man to nesakė.
- Bet ar ji sakė, kad parskrido?
- Ne. Bet ko jai reikėjo plaukti garlaiviu ar važiuoti traukiniu, jeigu galėjo parskristi lėktuvu?
- Gerai. Šiaip ar taip, ji grįžo. O ką ji veikė vėliau? Gal atėjo pas jus? Arba paskambino? Kuriuo laiku?
- Paskambino. Rytą. Apie vienuoliktą ar dvyliktą valandą... Paskambino ir paklausė, ar viskas sutvarkyta?
- O ar viskas buvo sutvarkyta?
- Ak, ne. Suprantate, paskambino misis Melford ir prie telefono priėjo mano mamytė, ir viskas labai susijaukė, ir aš nebeišmaniau, ką man sakyti. Todėl Elvyra pasakė, kad ji pas mus neatvažiuosianti, o paskambinsianti savo puseserei Melford ir ką nors jai pameluosianti.
- Tai ir viskas, ką jūs žinote?
- Tai viskas, - atsakė Bridžeta, nusprendusi kai ką nuslėpti.

Ji galvojo apie misterį Bolardą ir apie apyrankę. Jau apie tai vyresniajam inspektoriui ji nepasakos!

Senis puikiausiai suprato, kad mergina kažką slepia. Jis tik vylėsi, kad bylai tai neturi lemiamos reikšmės.

- Jūs iš tikrųjų manote, kad jūsų draugė kažko bijojo? Ar ji apie tai sakė? Ar jos klausinėjote?
- Taip, aš tiesiai šviesiai paklausiau. Iš pradžių ji neigė, o paskui prisipažino, kad bijosi. Taip ir buvo! Ji buvo pavojuje! Bet aš nežinau, kas iš tikrųjų jai grasino!
- Jūs supratote, kad jai kažkas grasina, tą rytą, kai ji grįžo iš Airijos?
- Taip. Tą dieną aš tą ir supratau.
- Būtent tą dieną, kai ji galėjo grįžti į Londoną Airijos ekspresu?

- Ne, aš nemanau, kad ji parvažiavo traukiniu. Kodėl jos apie tai nepaklausėte?

- Tikriausiai, aš ir paklausiu. Bet kol kas į tą faktą nenoriu atkreipti dėmesio. Jai tai gali išeiti ne į naudą. Jūs galėjote pamiršti, mis Bridžeta, kad kaip tik tą naktį arba, tiksliau, tą rytą, buvo užpultas Airijos ekspresas.

- Ir jūs manote, kad Elvyra viską matė ir man apie tai nepasakė?

- Sutinku, kad tuo sunku patikėti. Tačiau man dabar atėjo į galvą mintis, kad ji traukinyje galėjo ką nors pamatyti, arba būti liudininke kokio incidento, susijusio su tuo užpuolimu. Na, pavyzdžiui, ji pamatė kokį pažįstamą, ir todėl jai iškilo pavojus.

- Ak štai kaip! - tarė Bridžeta. Ir pagalvojusi pridūrė. - Jūs turite galvoje, kad kažkas iš jos pažįstamų dalyvavo užpuolime?

Vyresnysis inspektorius Devis atsiduso.

- Na, manau, tai ir viskas. Jūs esate įsitikinusi, kad nebeturite ką man pasakyti? Pavyzdžiui, kur jūsų draugė tą dieną buvo? Arba ką ji veikė išvakarėse?

Bridžetai prieš akis vėl šmėstelėjo misterio Bolardo šešėlis ir Bondo gatvė.

- Ne, - atsakė ji.

- O man atrodo, kad jūs kažką nuo manęs slepiate!

Bridžeta laiminga griebėsi už šiaudelio.

- Taip, taip, aš užmiršau. Ji ėjo pas kažkokius advokatus, savo globėjus.

Ji norėjo kažką išsiaiškinti.

- Štai kaip. Ir jūs žinote jų pavardes?

- Ehertonas... Ehertonas, Forbsas ir dar... Kitų neprisimenu.

- Ką ji norėjo išsiaiškinti?

- Ji norėjo sužinoti, kiek turi pinigų.

- Nepaprastai įdomu, - tarė Devis. - O argi ji pati to nežinojo?

- Iš kur? Nuo jos visą laiką viską slepia. Kažkodėl mano, kad žmogus neturi žinoti, kiek jis turi pinigų.

- O ji būtinai turėjo tai sužinoti, ar ne? Na, ačiū jums. Labai man pagelbėjote.

Dvidešimt trečias skyrius

Ričardas Ehertonas dar kartą pažiūrėjo į oficialų pažymėjimą, kuris gulėjo priešais jį, ir pakėlė akis į vyresnįjį inspektorių Devį.

- "Bertramo" viešbutis, - tarė Ehertonas. - Rūkas. Taip, praėjusią naktį buvo tirštas rūkas. Turbūt daug kas atsitinka per tokį rūką. Pavyzdžiui, iškrausto rankinukus.

- Ne visai taip, - atsakė Senis. - Iš mis Bleik niekas nieko nebandė atimti.

- Iš kurios vietos į ją šovė?

- Kadangi buvo rūkas, mes gerai nežinome. Ir ji nežino. Bet atrodo, kad šovė iš kiemelio prie užpakalinio įėjimo į viešbutį.

- Jūs sakote, kad šovė du kartus?

- Taip. Pirmą kartą nepataikė. Durininkas puolė prie jos ir uždengė ją savo kūnu kaip tik prieš antrą šūvį.

- Drąsus vyriokas.

- Taip. Drąsus. Jo karinės tarnybos lapas yra pavyzdingas. Airis. Jį vadino Maiklu Hormanu.

- Maiklas Hormanas, - susiraukė Ehertonas. - Ne. Man pasirodė, kad aš kažkur girdėjau tą pavardę.

- Juk tai labai populiari pavardė. Šiaip ar taip, jis išgelbėjo tos panelės gyvybę.

- O, atvirai sakant, ko jūs atėjote pas mane, inspektoriau?

- Tikėdamasis gauti šiokių tokių duomenų. Mes visuomet stengiamės gauti kaip galima daugiau informacijos apie asmenį, į kurio gyvybę buvo pasikėsinta.

- Suprantu, suprantu. Bet nuo to laiko, kai Elvyra tapo suaugusi, aš ją mačiau tik vieną kartą.

- Ji buvo pas jus prieš savaitę?

- Taip. Tai ką jūs norite sužinoti? Jeigu apie jos charakterį, drauges, bičiulius, meilės istorijas ir kitus panašius dalykus, tai verčiau

kreipkitės į moteris. Į misis Karpenter, kuri ją parvežė iš Italijos, arba į misis Melford, pas kurią ji gyvena Kente.

- Su misis Melford aš kalbėjausi. Ir ne merginos charakteris mane domina. Galų gale, aš pats ją mačiau, pats girdėjau tai, ką ji galėjo pasakyti, arba, tiksliau sakant, ką ji teikėsi pasakyti...

Greitai judantys misterio Ehertono antakiai vyresniajam inspektoriui pasakė, kad jis teisingai suprato jo žodį "teikėsi".

- Man sakė, kad ji buvo sunerimusi, įsibauginusi, kažko bijojo ir tikėjo, kad jos gyvybė pavojuje. Ar jums irgi susidarė toks įspūdis?

- Ne, - neskubėdamas atsakė Ehertonas. - Ne, nepasakyčiau. Bet jos elgesys man pasirodė keistas.

- Būtent?

- Ji norėjo sužinoti, kas paveldės jos turtą, jeigu ji staiga numirtų.

- Štai kaip! Vadinasi, jai nedavė ramybės mintis, kad gali netikėtai žūti! Įdomu!

- Ji taip pat norėjo sužinoti, kiek ji turi pinigų, arba kiek jų bus, kai jai sukaks dvidešimt vieneri metai. O tai labai solidus turtas.

- Kodėl ji norėjo išsiaiškinti, kas bus turto paveldėtojas?

- Neturiu supratimo. Ji taip pat palietė santuokos klausimą...

- Ar jums nekilo įtarimas, kad į visą tą reikalą įveltas vyriškis?

- Įrodymų neturiu, bet man atrodo, kad - taip. Aš buvau įsitikinęs, kad ji turi kažkokį bičiulį. Paprastai taip juk būna! Jos globėjas, pulkininkas Liuskombas, nieko apie bičiulį nežinojo. Bet gerasis senelis Derekas Liuskombas nė supratimo neturi, kad taip atsitinka, kad panelės įsitaiso draugą, ir dar ne visai padorų.

- Jis ir yra nepadorus, - tarė Devis.

- Štai kaip. Vadinasi, žinote kas jis?

- Esu beveik įsitikinęs, kad žinau. Tai Vladislausas Malinovskis.

- Autolenktynininkas? Štai tau! Gražus, velnias! Patinka moterims. Įdomu, kur jis susipažino su Elvyra? Nejaugi prieš porą mėnesių Romoje?

- Galimas daiktas. O gal juos supažindino jos motina?

- Besė? Ne, tai neįmanoma.

Devis kostelėjo.

- Kalba, kad ledi Sedžvik ir Malinovskis - artimi draugai?

- Taip, taip. Aš girdėjau tuos gandus. Galbūt tai tiesa, o gal ir ne. Jie draugai, nes jų gyvenimo keliai dažnai susikerta. Besė, žinoma, turėjo nemažai romanų, bet ji toli gražu ne nimfomanė. Žmonės mėgsta šitaip apkalbėti moteris, o dėl Besės, tai netiesa. Be to, kiek aš žinau, Besė ir jos duktė net nepažįsta viena kitos.

- Taip, ledi Sedžvik man šitą sakė. O kokių dar yra Besės giminaičių?

- Tiesą sakant, jokių. Du jos motinos broliai žuvo kare, o Elvyra - vienintelis senojo Konistono vaikas. Nors Elvyra misis Melford vadina "pusesere", iš tikrųjų ji pulkininko Liuskombo pusseserė.

- Taigi, jūs sakėte, kad mis Bleik palietusi santuokos klausimą. Ar jūs nepamanėte, kad ji jau gali būti ištekėjusi?

- Juk ji nepilnametė, būtų reikėję globėjų sutikimo...

- Juridiškai - taip. Bet jie kartais išsiverčia ir be to.

- Žinau. Ir dėl to labai liūdna.

- O jeigu jie jau susituokę, - tarė Senis, - tai tokiu atveju, jeigu ji staiga žūtų, paveldėtojas būtų jos vyras?

- Ne, šito negali būti! Elvyra gerai rūpinosi, ją prižiūrėjo...

Vyresniojo inspektoriaus veide išvydęs cinišką šypsenėlę, Ehertonas nukando sakinį. Kad ir kaip stropiai prižiūrėjo Elvyrą, ji sugebėjo susipažinti su Malinovskiu, kuris jai tikrai ne pora...

Ir Ehertonas dvejodamas pridūrė:

- Jos motina kažkada pabėgo...

- Motina pabėgo, tai teisybė, ir ji turėjo tokią teisę, bet mis Bleik - kitokio charakterio. Ji taip pat atkakliai siekia savo tikslo, tik kitu būdu!

- Ar jūs nemanote?..

- Kol kas nieko nemanau, - atsakė vyresnysis inspektorius Devis.

Dvidešimt ketvirtas skyrius

Ladislausas Malinovskis pažvelgė į vieną policininką, po to į kitą, atlošė galvą ir nusikvatojo.

- Nepaprastai įdomu! Jūsų išvaizda iškilminga, tarsi dviejų apuokų! Ir kas šovė galvon - kviesti mane į apklausą? Jokių kaltinimų man negalite pateikti. Jokių!

- Mes manome, kad padėsite mums tiriant nusikaltimą, misteri Malinovski. - Vyresnysis inspektorius Devis kalbėjo oficialiai maloniu tonu. - Ar jūs esate automobilio FAN 2266 savininkas?

- O dėl kokių priežasčių aš negalėčiau turėti tokio automobilio?

- Jokių priežasčių nėra, sere. Bet iškilo toks menkas nesusipratimas dėl numerių. Jūsų automobilis važiavo plentu M-7, ir tada turėjo kitą numerio ženklą.

- Nesąmonės! Važiavo koks kitas automobilis.

- Šitos markės automobilių labai mažai. Kitus mes jau patikrinome.

- Jūs tikite viskuo, ką pritauškia kelių policija! Juokai, daugiau nieko. Būtent kur jie matė mano automobilį?

- Jus sustabdė ne per toliausiai nuo Bedhemptono, norėdami patikrinti dokumentus. Tą naktį, kai užpuolė Airijos ekspresą.

- Gerai mane pralinksminote! - tarė Malinovskis.

- Ar jūs turite revolverį?

- Žinoma. Ir revolverį, ir mažytį automatinį pistoletą. Ir leidimus abiems ginklams turiu.

- Teisybė, leidimus turite. O ar turite abu ginklus?

- Žinoma!

- Gerai. Aš jau jūsų klausiau ir dar kartą kartoju, misteris Malinovski: ar nenorite pasikviesti savojo advokato?

- Kam man tie advokatai!

- Taip, yra žmonių, kurie nemėgsta advokatų. Tai kur jūsų ginklai?

- Spėju, kad jūs patys puikiausiai žinote! Mažasis - mano automobilio pirštinių dėžėje. O didysis - namie, stalo stalčiuje.

- O dėl antrojo sakote teisybę. O dėl mažojo - jūsų automobilyje jo nėra.

- O aš sakau - yra!

Senis papurtė galvą.

- Galimas daiktas, kažkada ten buvo, bet dabar jo nėra. Ar šitas, misteri Malinovski?

Jis atkišo per stalą mažąjį pistoletą. Ladislausas Malinovskis apstulbęs jį paėmė.

- Taip, taip. Tai jis. Paėmėte iš mano automobilio?

- Ne, mes jo nepaėmėme. Mes jį radome kitoje vietoje.

- Kur?

- Mes jį radome prie Pondo gatvės, o ta gatvė, kaip žinote, yra netoli Parko Tako. Galbūt jį galėjo pamesti žmogus, ėjęs ar bėgęs ta gatve.

- Nieko bendra su manimi tai neturi! Aš pistoleto nepamečiau. Jis buvo mano automobilyje. Šiaip ar taip, jis buvo pirštinių dėžėje prieš dvi ar tris dienas. Juk niekas kas minutę netikrina, yra daiktas padėtoje vietoje, ar jo nebėra!

- Ar žinote, kad iš to pistoleto šovė į Maiklą Hormaną lapkričio dvidešimt šeštosios naktį? Hormanas buvo "Bertramo" viešbučio durininkas.

- Ak, tai tas, kurį nužudė! Skaičiau apie tai. Ir jūs teigiate, kad šovė iš mano pistoleto? Nesąmonė!

- Tai ne nesąmonė. Tai nustatė balistinė ekspertizė. Jūs pakankamai susigaudote apie ugniašaudžius ginklus, todėl žinote: balistine ekspertize galima pasikliauti.

- Nejaugi jūs manote, kad aš nušoviau Maiklą Hormaną?

- Kol kas mes tik laukiame jūsų parodymų. Kaltinimo jums nepateikėme.

- Tačiau jūs manote, kad aš nužudžiau tą žmogų kariškais drabužiais? Kažin dėl ko? Skolingas jam nebuvau. Susipykę nebuvome!

- Nužudyti norėjo jauną ledi. Hormanas ją užstojo ir į jo krūtinę įsmego antroji kulka. Kalbu apie mis Elvyrą Bleik. Man rodosi, jūs ją pažįstate.

- Jūs norite pasakyti, kad kažkas norėjo nušauti Elvyrą iš mano pistoleto?

- Gal jūs buvote su ja susipykęs?

- Jūs manote, kad aš susivaidijau su Elvyra ir į ją šoviau. Kokia nesąmonė! Ko aš šaučiau į merginą, kurią rengiuosi vesti?

- Tai jūs oficialiai pareiškiate? Kad ruošiatės vesti mis Bleik?

Keletą akimirkų Malinovskis dvejojo. Po to, gūžtelėjęs pečiais, tarė:

- Ji dar labai jauna. Dėl vestuvių galutinai nebuvome nutarę.

- O gal ji buvo pažadėjusi už jūsų tekėti, o vėliau persigalvojo? Ji kažko bijojo, misteri Malinovski. Gal jūsų?

- Kažin ko jau aš turėjau trokšti jos mirties? Arba aš esu ją įsimylėjęs ir noriu ją vesti, arba aš nenoriu vesti ir niekas neprivers to daryti. Štai kaip viskas paprasta! Tai kažin jau dėl ko turėčiau ją nužudyti?

- Ne tiek jau daug ji turi artimų draugų, kurie geidautų jos mirties. - Devis kiek patylėjo ir beveik atsainiai tarė: - Na, žinoma, yra jos motina.

- Ką? - Malinovskis pašoko. - Besė? Besė nužudo savo dukrą? Ar jūs iš proto išėjote! Kam Besei žudyti Elvyrą?

- Ji jos artimiausia giminaitė, ir, vadinasi, milžiniško turto paveldėtoja.

- Besė? Besė žudo dėl pinigų? Juk ji iš savo vyro amerikiečio gauna pinigų, kiek tik nori! Pinigų tai jai jau tikrai pakanka.

- Pakanka - ne tas pats, kas milžiniškas turtas! Tai jūs sakote, kad gal ir vesite mis Bleik? O, sakykime, jūs jau esate vedęs? Tada būtumėte tapęs jos pinigų paveldėtoju!

- Kokias dar nesąmones sugalvosite? Ne, aš nesu vedęs Elvyros. Ji graži mergina. Ji man patinka, ir ji mane įsimylėjusi. Taip, aš tą pripažįstu. Su ja susipažinau Italijoje. Mes gerai praleidome laiką. Ir daugiau nieko - ar supratote?

- Iš tikrųjų? Bet jūs tik ką aiškiai pasakėte, kad rengiatės ją vesti?

- Aš taip pasakiau todėl, kad tai skamba respektabiliai. Juk jūs čia, šitoje šalyje, visi tokie šventeivos!

- Toks paaiškinimas manęs nepatenkina.

- Kaip jūs nieko nesuprantate! Aš esu jos motinos meilužis. Nenorėjau girtis, todėl ir pasakiau, kad rengiuosi vesti dukrą. Taip elgtis visai padoru ir, sakyčiau, atitinka anglų papročius.

- Sunku patikėti jūsų žodžiais... Ar jums labai trūksta pinigų, misteri Malinovski?

- Brangusis mano inspektoriau, man visuomet trūko pinigų. Apie tai kalbėti labai nemalonu.

- Ir vis dėlto, kiek aš žinau, prieš kelis mėnesius jūs švaistėtės pinigais į kairę ir į dešinę.

- A, tada man gerai pavyko įveikti vieną etapą. Juk aš lenktynininkas. Prisipažįstu - kas buvo - tai buvo.

- Taip. Sakykite, koks tas sėkmingasis etapas?

- To aš nepasakysiu. Ir nesitikėkite, kad jums atskleisiu visas kortas! Ar dar turite klausimų?

- Kol kas nebeturiu. Jūs prisipažinote, kad pistoletas yra jūsų. Tai labai svarbu.

- Nesuprantu... Negaliu suvokti... - jis nebaigė sakinio ir ištiesė ranką: - Prašau man jį grąžinti.

- Žinote, kol kas mums teks jį pasilaikyti, aš tuoj parašysiu pakvitavimą.

Vyresnysis inspektorius parašė, kas reikalinga, ir padavė Malinovskiui. Tas, trenkęs durimis, išėjo.

- Temperamentingas vyrukas! - tarstelėjo Senis.

- O dėl tos istorijos su mašinos numeriais kažkodėl jo stipriau neprispaudėte?

- Aš nenorėjau jo labai gąsdinti ir iš karto atskleisti visas kortas. Bet jo ramybė jau sutrikdyta.

- Sere, jūsų ieškojo viršininkas. Kvietė užeiti, kai tik būsite laisvas.

Devis linktelėjo ir išėjo pas serą Ronaldą

- A, Senis! Na, kaip juda reikalai?

- Neblogai juda, į tinklą jau šis tas papuolė. Bet kol kas vis smulkios žuvelės. Tačiau prieš akis jau šmėkščioja ir stambios figūros. Viskas prieš akis...

- Šaunuolis tu, Fredai!

Dvidešimt penktas skyrius

Mis Marpl išlipo iš vagono Pedingtono stotyje ir išvydo perone stovintį vyresnįjį inspektorių Devį.

Jis tarė:

- Labai malonu jus matyti, mis Marp! - Paėmė ją už alkūnės ir nusivedė prie mašinos.

- Kur mane vešite, inspektoriau?

- Į "Bertramo" viešbutį.

- Ką, ir vėl? Kam?

- Oficialus atsakymas gali būti toks: policija mano, kad jūs galite jai padėti.

Jiems įėjus į "Bertramą", mis Horindž tuoj kilstelėjo galvą, bet Senis nuvedė Marpl ne prie administratorės, o tiesiai į liftą.

Liftas sustojo antrajame aukšte, ir Senis atidarė aštuoniolikto numerio duris.

- Juk tai tas pats kambarys, kuriame aš gyvenau!

- Taip, - tarė Senis.

Mis Marpl atsisėdo.

- O jūs atrodote pavargęs, inspektoriau!

- Teko pabėgioti... Tarp kita ko, aš tik ką grįžau iš Airijos.

- Iš tikrųjų? Iš Baligoulano?

- Bet iš kur, velniai griebtų, jūs žinote apie Baligoulaną? Ak, dėl Dievo meilės, dovanokite! (Mis Marpl atlaidžiai nusišypsojo.) Turbūt Maiklas Hormanas jums buvo sakęs, iš kur kilęs?

- Ne, ne visai taip.

- Tai kokiu būdu - atleiskite, kad aš klausinėju, - kokiu būdu tai sužinojote?

- O, Dieve, - tarė mis Marpl, - kažkaip nejauku prisipažinti... Tai... Aš tai atsitiktinai nugirdau.

- Štai kaip!

- Aš nenusiklausiau. Tai buvo viešoje vietoje. Pasakysiu neslėpdamas - aš mėgstu klausytis svetimų pokalbių. Tai įdomu. Ypač man, senam, mažai kur išeinančiam žmogui. Aš noriu pasakyti: kai šalia mūsų šnekama, nenorom išgirsti.

- Na ką gi, tai visiškai natūralu, - pritarė Senis.

- Iki tam tikros ribos - taip. Jeigu kalbantieji nesišnibžda, gali spėti, kad jie neturi ko slėpti. Bet žinoma, būna ir kitaip. Kartais susidaro tokia situacija, kad kalbama atvirai, visiems girdint, bet pašnekovai nežino, kad dar kažkas yra šalia. Ir tada pašaliniam reikia spręsti, ką daryti: arba atsistoti ir kostelėti, arba ramiai sėdėti, tikintis, kad nepastebės. Ir vienu, ir kitu atveju jautiesi nesmagiai.

Inspektorius Devis žvilgtelėjo į laikrodį.

- Štai kas. Aš norėčiau apie tai smulkiau žinoti... Bet tuoj turi ateiti kanauninkas Penifazeris. Aš turiu jį pasitikti. Ar neprieštarausite?

Mis Marpl neprieštaravo.

Kanauninkas Penifazeris įėjo pro sukamąsias duris į "Bertramo" viešbučio holą. Suraukęs kaktą, jis žvalgėsi, norėdamas pamatyti, kas pasikeitė. Gal darė remontą, gal kitaip perdažė sienas? Ne, ne tai svarbiausia. Jis nepastebėjo, kad vietoj aukšto mėlynakio tamsiaplaukio durininko stovėjo kitas žmogus: vidutinio ūgio, siaurapetis, strazdanotas, iš po kepurės išlindusiais smėlio spalvos plaukais. Jo kanauninkas nepastebėjo, jis paprasčiausiai jautė: kažkas čia pasikeitė.

- Kanauninke Penifazeri, aš labai džiaugiuosi jus matydama! - pasveikino jį mis Horindž. - Atvažiavote savo daiktų? Galėjote pranešti adresą, ir mes būtumė išsiuntę!

- Ačiū. Nuoširdžiausiai dėkoju, mis Horindž. Bet aš vis tiek šiandien turėjau būti Londone, tai nusprendžiau tuo pačiu žygiu pasiimti ir daiktus.

- Mes dėl jūsų pergyvenome! Juk jūs dingote! Niekas negalėjo rasti. Girdėjau, buvote pakliuvęs po mašina?

- Taip, taip. Mūsų laikais visi lekia kaip be galvos. Labai pavojinga! Kad aš ką nors atsiminčiau! Mane sužeidė į galvą. Smegenų sutrenkimas, sakė daktaras... O kaip jūs laikotės, mis Horindž?

- O, aš laikausi puikiai!

Tuo metu kanauninkas Penifazeris išvydo, kad ir mis Horindž pasikeitusi. Jis įsispoksojo į ją, stengdamasis suprasti, kuo ji skiriasi nuo pirmykštės. Gal šukuosena? Ne, šukuosena buvo ta pati. Gal sublogo? Arba... Taip, taip, žinoma, ji kažko sunerimusi. Kanauninkas Penifazeris ne taip jau dažnai kitų žmonių veiduose pastebėdavo nerimą ar kitokias emocijas - pastabumu jis nepasižymėjo, bet mis Horindž nerimą jis pastebėjo, matyt, todėl, kad daugelį metų jos veidas, atsuktas į viešbučio gyventojus, buvo vienodas ir meilus.

- Tikiuosi, jūs nesirgote? - susirūpinęs pasakė kanauninkas. - Man rodosi, jūs sublogote.

- Mes čia turėjome visokių nemalonumų, kanauninke Penifazeri.

- Iš tikrųjų? Tikiuosi, ne todėl, kad aš dingau?

- Ne, ne. Mes, žinoma, nerimavome, bet kai sužinojome, kad jus surado... Užgriuvo kitos nelaimės. Turbūt skaitėte laikraščiuose. Nužudė mūsų durininką Hormaną.

- Ak, taip! Prisiminiau. Aš skaičiau, kad čia įvyko žmogžudystė.

Nuo to baisaus žodžio "žmogžudystė" mis Horindž krūptelėjo.

- Baisu, - tarė ji, - baisu! Taip "Bertramo" viešbutyje dar niekada nebuvo atsitikę. Tai ne tas viešbutis, kuriame gali nužudyti žmogų.

- Žinoma, žinoma, - skubiai pritarė kanauninkas. - Man nė į galvą negalėjo ateiti, kad čia tai gali atsitikti!

- Na, žinoma, tai atsitiko ne pačiame viešbutyje, - tarė mis Horindž, kiek pralinksmėjusi nuo minties, kad visa tai, kas įvyko, galima apibūdinti kitais žodžiais, - tai atsitiko gatvėje.

- Vadinasi, tai jūsų neliečia, - pasistengė paguosti kanauninkas.

Bet, matyt, ir tie žodžiai administratorės nepaguodė.

- Tai ir blogiausia, kad žmogžudystė siejama su "Bertramu"! Čia trinasi policija, visus tardė, - juk nužudė mūsų durininką!

- Aa, tai ten jau stovi kitas žmogus! Aš iš karto pajutau - kažkas pasikeitė. Dabar atsiminiau, - pridūrė kanauninkas, stengdamasis prisiminti prieš savaitę skaitytus, bet jau išblankusius laikraščių pranešimus. - Tik aš supratau, kad nužudė merginą!

- Jūs turite galvoje ledi Sedžvik dukrą? Tikriausiai ją čia matėte. Turbūt kažkas ją užpuolė per tą rūką... Gal norėjo atimti rankinuką. Šiaip ar taip, į ją šovė, o Hormanas, buvęs kareivis, puolė prie jos, pridengė ją ir pats žuvo, vargšelis! O dabar čia pilna policijos. To

reikėjo tikėtis, bet mums, žinoma, tai nepatinka, nors ir vyresnysis inspektorius Devis, ir seržantas Uedenas pagarbos verti žmonės. Vaikšto padoriai civiliai apsirengę, tai ne tie, žinote, su auliniais ir lietpalčiais, kokius regime kine... Na, o jums teko pagulėti ligoninėje?

- Ne, tokie labai geri žmonės, daržininkas su žmona, paėmė mane ir slaugė. Paguodžia tai, kad dar pasaulyje egzistuoja gėris, ar ne?

Mis Horindž taip pat manė, kad tai labai paguodžia. - Ypač kai taip daug rašoma apie nusikaltimus, - pridūrė ji. - Apie visus tuos baisius vaikinus ir merginas, plėšiančius bankus, užpuolančius traukinius... - Ji nebaigė sakinio. - Štai laiptais lipa inspektorius Devis. Man atrodo, jis nori su jumis pasikalbėti.

- Nesuprantu, ko jis iš manęs nori? - suglumęs tarė kanauninkas. - Mudu jau kalbėjomės, jis buvo atvažiavęs pas mane į Čedminsterį. Ir labai nuliūdo, kad aš nieko doro negalėjau jam pasakyti!

- Iš tikrųjų?

- Nieko negaliu prisiminti! Mašina mane partrenkė kažkur prie Bedhemptono, o aš neturiu supratimo, kokiu būdu ten patekau! Vyresnysis inspektorius kažkodėl mano, kad aš pats vairavęs automobilį ir važiavęs namo iš kažkokio kaimelio, esančio netoli geležinkelio.

- Ką gi, tai visai galimas daiktas, - tarė mis Horindž.

- Ne, tai neįmanoma! Kažin kaip aš galėjau staiga atsirasti tokioje vietoje, kuri man visiškai nežinoma?

Priėjo vyresnysis inspektorius Devis.

- Šit ir jūs, kanauninke Penifazeri! Ar jau visiškai atsigavote?

- Aš gerai jaučiuosi, bet galvos skausmai dar nesiliauja. Man sakė, kad reikia nepavargti. Bet aš iki šiol negaliu prisiminti to, ką turėčiau prisiminti, ir daktaras sako, kad, galimas daiktas, taip ir neprisiminsiu.

- Na, turėkime vilties! - vyresnysis inspektorius pasivedė kanauninką į pašalį. - Aš turiu padaryti mažytį eksperimentą. Ar neatsisakysite padėti?

Mis Marpl vis dar tebesėdėjo prie lango.

- Šiandien gatvėje labai daug žmonių, - tarė ji. - Daugiau kaip paprastai.

- A, tai todėl, kad Berklio skveru žmonės eina į Šepherdo turgų.

- Aš kalbu ne apie praeivius! Čia daug darbininkų: jie taiso grindinį, o ten stovi furgonas, kuris surenka remontui telefono aparatus. O antai dar vienas furgonas, kuriuo vežioja mėsą. Stovi du nuosavi automobiliai...

Senis pažvelgė į ją.

- Tai prie kokios išvados priėjote? - paklausė.

- O aš juk nekalbu apie kokias nors išvadas!

- Noriu, kad man padėtumėte. Reikia, kad jūs pakartotumėte visa tai, ką veikėte lapkričio devynioliktosios naktį. Jūs miegojote, po to pabudote, matyt, pažadinta kažkokio neįprasto triukšmo. Uždegėte lempą, pažvelgėte į laikrodį, pakilote iš lovos, atidarėte duris ir žvilgtelėjote į koridorių. Ar galite visa tai pakartoti?

- Žinoma, tarė mis Marpl. Ji atsistojo ir žengė prie lovos.

- Luktelkite valandėlę!

Inspektorius Devis pastukseno į gretimo numerio sieną.

- Belskite stipriau, - tarė mis Marpl. - Čia storos sienos!

Vyresnysis inspektorius dar kartą pabeldė ir paaiškino:

- Aš paprašiau kanauninką Penifàzerį suskaičiuoti iki dešimties. Na - pradėkite!

Mis Marpl palietė jungiklį, žvilgtelėjo į laikrodį, priėjo prie durų ir, jas atvėrusi, pasižvalgė po koridorių. Iš gretimo numerio dešinėje pusėje išėjo kanauninkas Penifazeris, pasuko prie laiptų ir ėmė jais leistis. Mis Marpl, tyliai aiktelėjusi, atsigręžo į Senį.

- Žmogus, kurį aš mačiau tą naktį, negalėjo būti kanauninkas Penifazeris... Taip, taip, aš prisimenu tvirtinusi, kad tai buvo kanauninkas. Ir plaukai tokie, ir drabužiai. Bet kitokia eisena! Tas, man atrodo, buvo jaunesnis. Atleiskite, kad aš jus suklaidinau!

- O dabar jūs esate įsitikinusi, kad neklystate, mis Marpl?

- Taip, esu visiškai tikra. Atleiskite man!

- Jūs esate beveik teisi. Kanauninkas Penifazeris iš tikrųjų tą naktį buvo grįžęs į viešbutį. Niekas nematė, kaip jis įėjo, ir dėl to nėra ko stebėtis, - jis grįžo po pusiaunakčio. Jis palipo laiptais, atrakino savo kambario duris ir įėjo. Ką jis ten pamatė, kas paskui įvyko, mes nežinome, todėl, kad jis negali arba nenori mums pasakyti. Kaip būtų gerai, jei galėtume jam padėti prisiminti!

- Yra toks vokiškas žodis... - mįslingai tarė mis Marpl. - Ak, Dieve mano, aš jį pamiršau, bet...

Į duris pabeldė. Įėjo kanauninkas Penifazeris:

- Kaip jūsų bandymas? Ar pavyko?

- Visiškai, - atsakė Senis. - Ar jūs pažįstate mis Marpl?

- Taip, taip, - burbtelėjo kanauninkas, nors ir nebuvo tvirtai įsitikinęs, kad mis Marpl jis pažįsta.

- Aš ką tik papasakojau mis Marpl apie tai, kaip mums pavyko nustatyti, ką jūs veikėte tą naktį. Jūs grįžote į viešbutį po pusiaunakčio. Palipote į viršų, atidarėte savo numerio duris ir ...

Senis nutilo.

- Atsiminiau! - sušuko mis Marpl. - Atsiminiau tą vokišką žodį. Doppelganger![1]

Tada sušuko kanauninkas Penifazeris:

- Na žinoma, žinoma! Kaip aš galėjau pamiršti? Jūs visiškai teisi. Po to filmo "Prie Jerichono sienų" aš grįžau čia, atidariau savo numerio duris ir pamačiau... Tai nuostabu, aš aiškiai pamačiau pats save, sėdintį ant kėdės veidu į duris. Doppelganger, kaip jūs teisingai pastebėjote, mieloji ponia! Nuostabu! O vėliau, leiskite prisiminti...

Jis įsmeigė akis į lubas, stengdamasis atsiminti.

- O po to, - tarė Senis, - apstulbę, kad jūs čia, kai turėjote būti Liucernoje, jie... Kažkas iš jų jums smogė per galvą.

---

1 *Antrininkas (vok.)*

Dvidešimt šeštas skyrius

Kanauninką Penifazerį pasodino į taksi, ir jis išvažiavo į Britanijos muziejų. Vyresnysis inspektorius palydėjo mis Marpl į holą ir paprašė, žinoma, jeigu ji sutinkanti, palaukti kokią dešimtį minučių. Mis Marpl sutiko. Ji ir pati norėjo ramiai pasėdėti, pasižvalgyti ir pamąstyti.

"Bertramo" viešbutis. Kiek atsiminimų! Praeitis susipynė su dabartimi. Kaip liūdna: buvo gaila ir "Bertramo" viešbučio, ir savęs... Įdomu, ko iš jos nori inspektorius? Ji jautė - jis jau mano esąs arti tikslo. Jo planai tuoj tuoj taps realybe.

O viešbučio gyvenimas sruvo kaip visuomet. Ne, nutarė mis Marpl, ne kaip visuomet. Tačiau ji negalėjo suvokti, kuo skiriasi dabartinis gyvenimas nuo ankstyvesniojo. Gal tiesiog ore sklandė kažkoks nerimas?

Pasirodė vyresnysis inspektorius Devis.

- O dabar mudu aplankysime ledi Sedžvik.

- Ar ji viešbutyje?

- Taip. Abi su dukra.

Mis Marpl atsistojo, apsižvalgė ir suburbėjo:

- Vargšas "Bertramas"!

- Ką jūs turite galvoje?

- Man atrodo, jūs mane supratote. Visuomet graudu, kai matai žūstant meno kūrinį.

- Jūs manote, kad šitas viešbutis - meno kūrinys?

- Be abejo. Ir jūs taip manote.

- Ko gero, - sutiko Senis.

Jie pasikėlė liftu ir nuėjo į koridoriaus galą, prie dviejų kambarių kampinio numerio.

Vyresnysis inspektorius Devis pasibeldė ir, išgirdęs: "Įeikite!" - įėjo, o mis Marpl žengė jam iš paskos.

Besė Sedžvik sėdėjo prie lango ant kėdės su aukštu atlošu. Jai ant kelių gulėjo knyga, kurios ji neskaitė.

- Ir vėl jūs, inspektoriau!

Jos akys įsmego į mis Marpl. Besė Sedžvik truputį nustebo.

- Tai mis Marpl, - paaiškino Senis. - Mis Marpl, čia ledi Sedžvik.

- Aš jus neseniai mačiau, - tarė Besė Sedžvik, - jūs buvote su Selina Heze. Prašom sėstis. - Ji atsigrįžo į Senį. - Kokių turite naujienų apie žmogų, šovusį į Elvyrą?

- Žinote, naujienomis, ko gero, tai nepavadinsi.

- Abejoju, ar jums pavyko ką sužinoti. Toks rūkas...

- O kaip jaučiasi jūsų duktė?

- Elvyra visiškai atsigavo.

- Ji čia su jumis?

- Taip. Aš paskambinau jos globėjui pulkininkui Liuskombui. Jis labai apsidžiaugė mano nutarimu pačiai rūpintis Elvyra. - Ji nelauktai nusijuokė. - Mielas senelis! Jis seniai svajojęs apie tai, kad motina ir duktė būtų kartu.

- Matyt, jis teisus, - tarė Senis.

- Ak, ne. Jis neteisus. Šiuo metu - taip. Sutinku. Taip - geriausia. - Ji pasisuko į langą ir kalbėjo toliau tuo pačiu tonu: - Girdėjau, kad areštavote mano draugą Ladislausą Malinovskį. Kuo jį kaltinate?

- Jis nearėštuotas, - pataisė ją Devis. - Paprasčiausiai, jis mums padeda tyrime.

- Aš nusiunčiau jam savo advokatą.

- Gerai padarėte, - pritarė Senis, - visiems, kuriems kyla nesusipratimų su policija, verta turėti advokatą. Kitaip jie gali pasakyti ką nors ne taip.

- Netgi tada, kai žmogus visai nekaltas?

- Tuo atveju advokatas galbūt dar labiau reikalingas!

- O jūs, matau, cinikas, ar ne? Tai ką norite iš jo sužinoti, jeigu turiu teisę paklausti? O gal neturiu tokios teisės?

- Pirmiausia, mes norėtume sužinoti, ką jis veikė tą vakarą, kada nužudė Maiklą Hormaną.

Besė Sedžvik sujudėjo kėdėje ir pasitempė.

- Nejaugi jums atėjo į galvą tokia absurdiška mintis, kad Vladislausas šovė į Elvyrą? Jie net nepažįstami!

- Jis galėjo šauti. Jo automobilis buvo už kampo.

- Kokie niekai!

- Sakykite, ledi Sedžvik, kaip jus paveikė to vakaro įvykiai?

Jos veide buvo galima įžvelgti šiokią tokią nuostabą.

- Iš tikrųjų aš buvau sukrėsta, - juk mažai trūko, kad būtų nužudę mano dukterį. O ko, atvirai sakant, jūs tikėjotės?

- Aš ne tai turėjau galvoj. Kaip jus paveikė Hormano mirtis?

- Man buvo jo gaila. Jis drąsus žmogus.

- Ir viskas? Juk jūs jį pažinote, ar ne?

- Žinoma. Jis čia dirbo.

- Nežaiskime slėpynių, ledi Sedžvik. Jis buvo jūsų vyras, ar ne?

Keletą sekundžių ji tylėjo, bet jos veido išraiška liko, kokia buvusi: ledi Sedžvik nei susijaudino, nei nustebo.

- O jūs daug ką žinote, inspektoriau! - ji atsiduso ir atsišliejo į kėdės atlošą. - Aš jo nemačiau... kiek metų? Daugybę metų. Dvidešimt, ne, daugiau kaip dvidešimt. O kartą žvilgtelėjau pro langą ir nustebau - Mikis.

- O ar jis jus atpažino?

- Nors ir keista, mes atpažinome vienas kitą. O kartu buvome tik savaitę. - Ji atsiduso. - Kai aš su juo pabėgau, dar buvau visai jaunutė. Tokia kvailutė, romantiškų kvailysčių pramušta galva. Jis man atrodė didvyris labiausiai todėl, kad buvo puikus šokėjas. Jis nežinojo, kas yra baimė. Jis buvo gražus ir visą laiką mane linksmindavo airiškais juokeliais. Tai aš sugalvojau su juo bėgti. Abejoju, ar jam tokia mintis būtų atėjusi į galvą! Aš buvau padūkusi, užsispyrusi ir be proto įsimylėjusi. - Ji palingavo galvą. - Tai tęsėsi neilgai. Pakako vienos paros, kad juo nusivilčiau. Jis gėrė, buvo šiurkštus ir nesutramdomas. Kai atlėkė mano šeima ir mane išsivežė, aš buvau laiminga, garbės žodis. Ir nuo to laiko nenorėjau jo nei matyti, nei apie jį girdėti.

- Ar jūsų šeima žinojo, kad jūs buvote už jo ištekėjusi?

- Ne.

- Jūs tai slėpėte?

- Aš nemaniau, kad tos tuoktuvės buvo tikros.

- Kaip tai iškilo aikštėn?

- Mes susituokėme Baligoulane, bet, kai atlėkė mano šeima, Mikis man pasakė, kad mūsų santuoka fiktyvi. Jis ir jo draugužiai viską sutvarkė. Tada aš tuo patikėjau. Arba jis norėjo gauti pinigų, kuriuos jam siūlė mano šeima, arba bijojo, kad pažeidė įstatymą, vedęs nepilnametę, - nežinau. Šiaip ar taip, tada aš juo patikėjau.

- O vėliau?

- Po daugelio metų, kai ėmiau geriau pažinti gyvenimą ir susigaudyti įstatymuose, man netikėtai atėjo į galvą, kad aš iš tikrųjų buvau ištekėjusi už Mikio Hormano!

- Vadinasi, už lordo Konistono jūs ištekėjote, turėdama gyvą vyrą, ir tuo būdu pažeidėte įstatymą?

- Ir dar kartą aš pažeidžiau įstatymą, ištekėdama už Džono Sedžviko, ir dar kartą, ištekėdama už dabartinio vyro amerikiečio Ridžuėjaus Beketo!

Ir, žvilgtelėjusi į vyresnįjį inspektorių, ji smagiai nusikvatojo.

- Ar jūs niekada nepamanėte, kad turėtumėte išsiskirti? Ji gūžtelėjo pečiais:

- Viskas man atrodė tarsi kažkoks idiotiškas sapnas. Kam raustis praeityje? Na, Džonui aš viską papasakojau...

Tariant tą vardą, jos balsas pasidarė švelnesnis.

- O kaip jis reagavo?

- Niekaip. Nei Džonas, nei aš niekada nebuvome labai paklusnūs įstatymams!

- Bet juk už tai baudžiama, ledi Sedžvik!

Ji žvilgtelėjo į Senį ir vėl nusikvatojo.

- Kam turi rūpėti tai, kas įvyko Airijoje prieš daugelį metų? Mikis paėmė pinigus ir dingo. Nejaugi jūs nesuprantate? Tai buvo paprasčiausias menkas kvailas incidentas, kurį aš norėjau pamiršti...

- Bet vėliau, - ramiai tarė Senis, - vieną lapkričio naktį, Maiklas Hormanas vėl atsistojo jums skersai kelio ir ketino jus šantažuoti?

- Niekai! Kas sakė, kad jis mane šantažavo?

Senis lėtai pasuko galvą į senosios damos pusę, kuri, tiesi ir rami, sėdėjo ant kėdės.

- Jūs! - Besė Sedžvik įsmeigė akis į mis Marpl. - Ką jūs apie tai žinote?

Jos balse buvo girdėti ne priekaištas, o, greičiausiai, žingeidumas.

- Šio viešbučio krėslai yra su labai aukštais atlošais, - tarė mis Marpl. - Aš sėdėjau viename tokiame krėsle skaitykloje. Jūs atėjote, ketindama rašyti laišką. Matyt, nežinojotę, kad dar kažkas yra kambaryje. Taigi aš nugirdau jūsų pokalbį su Hormanu.

- Jūs klausėtės!

- Žinoma. Kodėl gi ne? Tai buvo skaitykloje, kuri visiems atidaryta. Kada jūs, persisvėrusi per langą, pašaukėte gatvėje buvusį žmogų, aš nė nepamaniau, kad pokalbis bus slaptas.

Besė keletą akimirkų žiūrėjo į mis Marpl, po to linktelėjo.

- Ką gi, viskas teisingai. Taip, viskas aišku. Bet vis dėl to jūs nesupratote to, ką girdėjote. Mikis manęs nešantažavo. Jis galėjo griebtis šantažo, bet aš laiku jį perspėjau! - Besės lūpose suspindo plati atvira šypsena, ir jos veidas pasidarė labai patrauklus. - Aš jį įgąsdinau!

- Taip, - pritarė mis Marpl. - Įgąsdinote. Jūs prigrasėte, kad užmušite jį. Bet ne aš viena girdėjau tą pokalbį.

- Dieve mieliausias! Argi visas viešbutis girdėjo, ką mes kalbėjome?

- Kitas krėslas irgi buvo užimtas.

- Kieno?

Mis Marpl žvilgtelėjo į vyresnįjį inspektorių Devį, ir jos žvilgsnis buvo beveik maldaujantis. Jis bylojo: "Jeigu taip reikia, pasakykite jūs, aš negaliu!"

- O kitame krėsle sėdėjo jūsų duktė, - tarė Devis.

- Ak, ne! - sušuko Besė Sedžvik. - Ne! Tik ne Elvyra! Taip, taip, aš atsimenu, taip... Ji iš tikrųjų galėjo pamanyti...

- Tai, ką išgirdo, ji taip paėmė į širdį, kad skrido Airijon, norėdama sužinoti teisybę. O sužinoti teisybę buvo nesunku.

Besė Sedžvik vėl sušuko: "Ak, ne!" Jau tyliu balsu ji tarė:

- Vargšė mergaitė... Ir net dabar ji manęs nieko neklausė. Pergyvena pati sau viena. O jeigu ji būtų man pasakiusi, aš jai būčiau paaiškinusi, būčiau įrodžiusi, kad visa tai neturi jokios reikšmės!

- O ji galėjo nepritarti jūsų nuomonei, - tarė Devis. - Įdomus, žinote, dalykas... - Jis kalbėjo bičiuliškai ir buvo panašus į seną fermerį, kuris pasakoja apie savo žemę ir galvijus. - Įdomus dalykas. Po daugelio metų, padaręs begalę klaidų, aš supratau: jeigu schema paprasta, ja negalima pasikliauti. Paprastutės schemos, paprastai, būna per daug geros, kad jomis būtų galima pasitikėti. Imkime kad ir šitą žmogžudystę. Mergina tvirtina, kad į ją šovė ir nepataikė. Durininkas puolė prie jos ir buvo nukautas antrąja kulka. Ką gi, taip galėjo būti. Taip, sakykim, visa tai, kas įvyko, suprato pati mergina. Tačiau iš tikrųjų viskas galėjo būti kitaip... Štai tik ką jūs, ledi

Sedžvik, pasakėte, kad Malinovskis neturėjo priežasties kėsintis į jūsų dukters gyvybę. Sutinku. Tokios padermės žmonės, susipykę su moterimi, gali bakstelėti peiliu. Tačiau sunku patikėti, kad jis būtų slėpęsis kiemelyje ir šaltakraujiškai laukęs, kol pasirodys mergina. Bet, sakykim, jis norėjo nužudyti ką nors kita. Šūksmai, šūviai, o rezultatas - nužudytas Maiklas Hormanas! Sakykim, kad to ir buvo siekiama. Malinovskis kruopščiai pasirengė žmogžudystei. Pasirinko miglotą naktį, pasislėpė už viešbučio ir laukė, kol gatvėje pasirodys jūsų duktė. O kad ji turi pasirodyti, jis žinojo. Jis šauna. Jis nenorėjo kliudyti merginos. Jis šovė pro šalį, bet jai atrodo, kad taikėsi į ją. Ji šaukia. Durininkas, išgirdęs šūvį ir šūksnį, puola prie merginos, ir tada Malinovskis nužudo kaip tik tą, ką ir norėjo nužudyti, - Maiklą Hormaną.

- Netikiu nė vienu žodžiu! Kam Ladislausui prireikė nužudyti Mikį Hormaną?

- Gal vardan nedidelio šantažo? - tarė Senis.

- Jūs norite pasakyti, kad Mikis šantažavo Malinovskį? Dėl ko?

- Galbūt, - tarė Senis, - dėl to, kas dedasi "Bertramo" viešbutyje. Maiklas Hormanas labai daug žinojo.

- Žinojo, kas dedasi šitame viešbutyje? Ką jūs turite galvoje?

- Sukčių įmonę, - tarė Senis, - puikiai organizuotą, nuostabiai dirbančią. Bet viskam ateina galas. Mis Marpl neseniai manęs klausė: kas būtent negerai su šituo viešbučiu? Dabar aš atsakau į tą klausimą. "Bertramo" viešbutis yra vienas geriausių ir stambiausių nusikaltėlių sindikatų, kokių tik žinojo istorija.

Dvidešimt septintas skyrius

Porą minučių visi tylėjo. Pirmoji prabilo mis Marpl.

- Nepaprastai įdomu! - galantiškai tarė ji.

Besė Sedžvik kreipėsi į ją:

- Jūs nė kiek nesistebite, mis Marpl?

- Ne. Nesistebiu. Čia dėjosi daugybė keistų dalykų, kuriuos sunku buvo paaiškinti. Viskas klostėsi pernelyg gerai, kad nekeltų įtarimo. Jūs suprantate, ką aš turiu galvoje. Teatralai tai vadina puikiu pastatymu. O čia ir buvo puikus pastatymas. Be to, labai lengva buvo apsipažinti. Jums atrodydavo, kad tai jūsų pažįstamas, o, pasirodo, apsirikote.

- Gyvenime taip atsitinka, - jai pritarė vyresnysis inspektorius, - bet čia taip atsitikdavo labai jau dažnai, ar ne mis Marpl?

- Taip, - sutiko mis Marpl. - Tokios, kaip Selina Hezė, dažnai apsirinka. Bet taip atsitikdavo ne tik jai, o daugeliui. Sunku buvo to nepastebėti.

- Ji daug ką pastebi! - tarė Devis, kreipdamasis į Besę tokiu balsu, lyg mis Marpl būtų jo mylimas dresiruotas šuo.

- Ką jūs turėjote galvoje, - griežtai paklausė Besė, - sakydamas, kad čia nusikaltėlių sindikato štabas? Aš manyčiau, kad "Bertramo" viešbutis - pati respektabiliausia vieta visame pasaulyje.

- Kaip tik taip. "Bertramas" toks ir turi būti. Juk kiek iššvaistyta pinigų, kiek sugaišta laiko ir kiek mąstyta, siekiant padaryti šitą viešbutį tokį, koks jis yra! Čia nepaprastai sumaniai supinta tai, kas tikra, su tuo, kad dirbtina. Pastatymo režisieriumi jums čia dirba nuostabus aktorius Henris. Ir dar tas gana padorios išvaizdos vyriokas Hamfris. Anglijoje jis neturi jokių nuodėmių, tačiau užsienyje buvo įsivėlęs į gana įtartinas, su viešbučiais susietas aferas. Čia dirba gana neblogų charakterinių vaidmenų aktorių, vaidinančių įvairiausius vaidmenis. Turiu pasakyti - aš negaliu nesižavėti šia organizacija! Šaliai ji kainavo miljonus svarų! Skotlend Jardo ir provincijų policijai ji kainavo daug bemiegių naktų. Kiekvieną kartą, kai mums pasisek-

davo užtikti pėdsakus, paaiškėdavo, kad jie niekur neveda, su niekuo nesusiję. Bet mes dirbome toliau: šis tas pastebėta čia, šis tas - kitur. Garažas, kuriame laikomi suklastoti mašinų numeriai... Firma, tiekianti kokius tik pageidauja furgonus - mėsos, daržovių, net netikėtas pašto mašinas. Autolenktynininkas, lenktyniniu automobiliu įveikiantis neregėtus nuotolius negirdėtai trumpu laiku. Ir greta jo - senas kunigas, kuris trankosi senutėliu "Moris Oksfordu". Kotedžas, kur gyvena daržininkas, suteikiantis, kai reikia, pirmąją pagalbą ir turįs ryšių kaip tik su tuo gydytoju, kuris moka laikyti liežuvį už dantų. Nėra reikalo viską vardyti, nes organizacijos išsišakojimai - begaliniai! Bet tai tik viena dalyko pusė. "Bertramo" gyventojai užsieniečiai - antra pusė. Dauguma čia atvažiuodavo iš Amerikos arba iš dominijų. Turtingi žmonės, neįtariami, atsivežantys daug prašmatnių daiktų ir išsivežantys tarsi tuos pačius prašmatnius daiktus, o jie, nors ir panašūs į tuos, kuriuos atsivežė, bet - ne tie! Turtingi turistai iš Prancūzijos, ne labai pergyvena dėl muitinės, nes muitinė nuolaidi turistams, jei jie atveža į šalį pinigų. Vieni ir tie patys turistai labai dažnai nevažiuoja - saugiausia gerti vandenį iš savo šulinio... Nebus lengva visa tai įrodyti, susieti, bet mes savo pasieksim. Jau pradėjome. Štai, pavyzdžiui, sutuoktiniai Kebotai...

- Ką jūs žinote apie Kebotus? - pertraukė Besė.

- Ar juos prisimenate? Be galo mieli amerikiečiai! Jie čia gyveno pernai ir šiemet vėl apsistojo. Trečią kartą jie jau nebeatvažiuos. Tai štai, mes juos areštavome, kai jie atvyko į Kale. Jau labai gudriai buvo sumeistruota ta jų drabužinė! Joje slėpė kruopščiai supakuotus tris šimtus tūkstančių svarų. Tai pinigai iš Bethemptone užpulto traukinio. Suprantama, tai tik lašas jūroje... "Bertramo" viešbutis, kartoju, yra organizacijos štabas. Jame dirba pusė viešbučio tarnautojų. Ir daug viešbutyje apsigyvenančių. Kai kurie iš jų yra tie, kurie yra iš tikrųjų, o kai kurie - ne. Tikrieji Kebotai, pavyzdžiui, dabar yra Valstijose, Jukatane. O dar ta apgavystė su persirenginėjimais... Imkim kad ir teisėją Ladgrouvą. Jį daug kas pažįsta: nosis - svogūno galvelė su karpa. Nesunku taip nusigrimuoti. Kanauninkas Penifazeris. Tylus provincijos kunigas su žilų plaukų kupeta ir visiems žinomas išsiblaškelis. Jo gestai, jo manieros žiūrėti per akinių viršų - geram aktoriui tai nesunku suvaidinti.

- O kas iš to? - paklausė Besė.

- Jūs rimtai klausiate? Argi neaišku? Teisėją Ladgrouvą matė prie ką tik apiplėšto banko. O tikrasis teisėjas tuo metu buvo teisme. Mums ne iš karto tai perprasti. Buvo dėl ko stebėtis. Netoli apiplėšimo vietos matė teisėją, arkidiakoną, admirolą, generolą majorą! Po ekspreso užpuolimo mažiausiai keturi automobiliai gabeno lobį į Londoną. Jiems talkino lenktyninis automobilis, kurį vairavo Malinovskis, sunkvežimis metalo laužui vežti, senamadis "Moris Oksfordas", už kurio vairo sėdėjo žilaplaukis kunigas. Puikiai sumanyta ir įvykdyta operacija! Bet kartą gaują ištiko nesėkmė. Tas senas baidyklė kanauninkas Penifazeris vietoj to, kad laimingai nuskristų į Liucerną, po pusiaunakčio grįžo į viešbutį, įėjo į savo kambarį ir neteko žado, išvydęs pats save, sėdintį ant kėdės veidu į duris. Kanauninko antrininkas kaip tik ruošėsi keliauti Į Bethemptoną, o čia pasirodė pats kanauninkas! Banditai sumišo, bet vienas jų greitai atgavo žadą. Įtariu, kad tai buvo Hamfris. Jis trinktelėjo senukui per galvą, ir tas, netekęs sąmonės, pargriuvo. Spėju, kad kažkas nepaprastai supyko dėl tokio pasielgimo. Nepaprastai supyko! Tačiau, apžiūrėję nugriuvusįjį, jie pamatė, kad jis gyvas, ir ėmėsi savo darbų. Kanauninkas antrininkas išėjo iš numerio ir išdūmė ten, kur turėjo vaidinti paskirtą vaidmenį. Ką jie darė su tikruoju kanauninku, nežinau. Galiu tik spėlioti. Manau, kad tą pačią naktį automobiliu jį nuvežė į kotedžą pas daržininką, kuris gyvena ne per toliausiai nuo tos vietos, kur turėjo įvykti traukinio užpuolimas ir kur šalia buvo gydytojas. Taigi, jeigu būtų pasklidęs gandas, kad kanauninką regėję traukinio apiplėšimo vietoje, tai būtų atitikę jų planą. Jiems, žinoma, teko stipriai pasijaudinti, kol kanauninkas buvo be sąmonės ir kol nežinojo, kad mažiausiai trys dienos iškris iš jo atminties.

- Antraip jie būtų jį užmušę? - paklausė mis Marpl.

- Ne, - atsakė Senis. - Nemanau. Kas nors būtų sukliudęs. Jau seniai pastebėta, kad tas, kas vadovavo visoms operacijoms, yra prieš žmogžudystes.

- Nuostabu! - tarė Besė Sedžvik. - Fantastiška! Aš netikiu, kad jūs galite įrodyti, jog Ladislausas Malinovskis dalyvavo visuose šituose įvykiuose!

- Aš turiu nemažai liudininkų prieš Malinovskį, - tarė Senis. - Jis, žinokite, yra neatsargus. Sukinėjasi apie šitą viešbutį, o taip neturėtų

daryti. Pirmą kartą jis čia atsirado, norėdamas užmegzti ryšį su jūsų dukra. Jie turėjo sutartą kodą.

- Niekai! Ji pati jums sakė, kad jo nepažįstanti.

- Ji taip sakė, bet tai melas. Elvyra jį įsimylėjusi. Ji nori, kad jis ją vestų.

- Netikiu nė už ką!

- Jūs negalėjote šito žinoti. Malinovskis ne toks žmogus, kuris atveria savo sielą, o savo dukros jūs apskritai nepažįstate. Juk pati prisipažinote. Jūs labai užpykote, kai Malinovskis pasirodė "Bertramo" viešbutyje, ar ne?

- Kodėl aš turėjau pykti?

- Todėl, kad jūs vadovaujate tai įmonei! Jūs ir Henris. Finansiniais reikalais rūpinasi broliai Hofmanai. Jis palaiko ryšius su bankais, esančiais žemyne, ir sprendžia kitus piniginius reikalus, bet sindikato vadovė, jos smegenys, kurie sugalvoja ir įvykdo operacijas, tai jūs, ledi Sedžvik.

Besė Sedžvik pažvelgė į vyresnįjį inspektorių ir nusikvatojo.

- Savo gyvenime negirdėjau nieko juokingesnio!

- Ką jūs, tai visai nejuokinga! Jūs moteris protinga, drąsi ir pašėlusi. Jūs gyvenime daug ką išbandėte ir pagaliau nutarėte verstis nusikalstama veikla. Čia ir pergyvenimai, čia ir rizika. Ne pinigai jus domino, jums buvo reikalingas šitas žaidimas, tie aštrūs pojūčiai. Bet jūs neleidote nei žudyti, nei žiauriai mušti, tik pačiais būtiniausiais atvejais sutikdavote, kad aukai tyliai ir profesionaliai trinktelėtų per galvą. Žinote, jūs esate be galo įdomi moteris! Iš tikrųjų, mažai yra tokių įdomių stambių nusikaltėlių!

Keletą minučių visi tylėjo. Tada Besė Sedžvik atsistojo.

- Aš manau, kad jūs išėjote iš proto! - Ji siekė telofono.

- Norite paskambinti savo advokatui? Pats laikas, kol nespėjote leptelėti ką nors nereikalinga.

Staigiu judesiu ji numetė telefono ragelį.

- O apskritai, aš nepakenčiu advokatų... Tiek to. Kaip bus, taip. Tiesą sakote, aš vadovavau visiems tiems darbeliams. Ir teisingai pastebėjote - man tai buvo žaidimas. Kaip man buvo įdomu! Kaip man buvo įdomu plėšti bankus, traukinius ir gerai saugomus furgonus! Kokia buvo nuostabi pramoga visa tai apsvarstyti, įvykdyti, ir aš laiminga, kad galėjau tuo verstis! Saugiausia gerti vandenį iš savo

šulinio. Rodos, jūs taip pasakėte? Matyt, teisingi žodžiai. O štai kad Malinovskis nužudė Maiklą Hormaną - čia jūs apsirikote. Jis to nedarė. Tai aš padariau! - Ji nervingai susijuokė. - Nesvarbu, ar jis man grasino, ar ne... Aš jam pasakiau, kad jį nužudysiu - mis Marpl tai girdėjo, - aš jį ir nužudžiau. Aš padariau tai, kuo jūs įtariate Malinovskį. Aš pasislėpiau kiemelyje. Išvydusi Elvyrą, iššoviau į viršų, o kai jis sušuko ir prie jos pribėgo Mikis, aš iššoviau dar kartą ir pataikiau, kur norėjau pataikyti. Aš, žinoma, turiu raktus nuo visų išorinių viešbučio durų. Per šalutinį įėjimą šmurkštelėjau į savo kambarį. Man nė į galvą neatėjo, kad jūs sužinosite, kam priklauso pistoletas ir imsite įtarti Malinovskį. Aš paėmiau pistoletą iš Malinovskio mašinos - jis apie tai nė nenutuokė! Ir, užtikrinu jus, neturėjau jokio noro užtraukti jam įtarimą! - ji atsigrįžo į mis Marpl: - Atsiminkite, jūs esate liudininkė, jūs girdėjote mano žodžius. Aš nužudžiau Hormaną!

- O gal taip sakote todėl, kad esate įsimylėjusi Malinovskį? - spėjo Senis.

- Aš nesu jo įsimylėjusi! - griežtai atrėžė ji. - Jis mano draugas, ir daugiau niekas. Na, taip, mes buvome meilužiai, bet šiaip sau, tarp kita ko, bet įsimylėjusi aš jo nebuvau. Per visą savo gyvenimą mylėjau tik vieną žmogų - Džoną Sedžviką! - Ir vėl tariant tą vardą jos balsas pasikeitė ir pasidarė švelnesnis. - Bet Ladislausas - mano draugas. Nenoriu, kad jį kaltintų tuo, ko jis nepadarė. Aš nužudžiau Maiklą Hormaną. Aš jau tai sakiau, ir mis Marpl girdėjo. Na, o dabar, brangusis inspektoriau... - Besė Sedžvik pakėlė balsą ir nusijuokė: - O dabar - sugaukite mane, jeigu sugebate!

Sunkiu telefono aparatu ji žaibiškai išmušė langą ir, kol Senis pašoko ant kojų, jau spėriai ėjo siauru karnizu. Senis nuostabiai vikriai pripuolė prie kito lango ir jį atidarė. Akimoju jis ištraukė iš kišenės švilpuką ir garsiai švilptelėjo.

Mis Marpl nepavyko taip vikriai pašokti nuo kėdės, kaip Seniui, bet po kelių akimirkų ji jau buvo greta jo.

Jie abudu įbedė akis į "Bertramo" viešbučio fasadą.

- Juk ji nukris! Ji ropščiasi lietvamzdžiu! - sušuko mis Marpl. - Ko ji kabarojasi į viršų?

- Ji lipa ant stogo. Tai vienintelė išeitis, ir ji šitą supranta. Dieve mieliausias, jūs tik pažiūrėkite! Sliuogia kaip katė. Ji dabar panaši į siena ropojančią musę! Nieko nebijo!

- Ji nukris! - suburbėjo mis Marpl ir prisimerkė. - Ji neišsilaikys...

Moteris, kurią jie stebėjo, dingo iš akiračio. Senis pasitraukė nuo lango. Mis Marpl paklausė:

- Argi jūs nesirengiate eiti ir ...

- Ką aš galiu padaryti, turėdamas tiek svorio? - palingavo galva Senis. - Ten apačioje mano žmonės, pasiruošę bet kokiam atsitiktinumui, kad ir tokiam, kaip šis. Tačiau nesistebėsiu, jeigu jai pavyks ir juos apmauti! Tokių, kaip ji, reta! - Jis atsiduso. - Nutrūkgalviška, nesuvaldoma natūra. Tokių negalima prijaukinti, priversti gyventi visuomenėje, paklusti tvarkai ir įstatymui. Jie patys pasirenka sau kelią. Jeigu tarp jų pasitaiko šventųjų, tai jie eina slaugyti raupsuotųjų arba yra pasmerkti kankinio daliai už tikėjimą. Jeigu jų kitokia prigimtis, jie gali elgtis taip žiauriai, kad apie tai ir kalbėti nėra noro. Bet pakliūva ir paprasčiausi nevilties apimtieji. Manau, jiems būtų geriau, jei būtų gimę praeitame amžiuje, kai kiekvienas atsakė už save ir grūmėsi už savo gyvybę. Atsitikitinumai jų tykojo kiekviename žingsnyje, pavojai - taip pat. Ir jie patys buvo pavojingi kitiems. Tas pasaulis jiems būtų tikęs. Šitas - ne.

- Argi buvo galima įsivaizduoti, kad ji šitaip padarys?

- Nelabai. Niekada nežinai, ko iš jos laukti. Jos talentas begalinis. Ji viską buvo iš anksto apmąsčiusi. Ji žinojo, kas jos laukia. Ji sėdėjo, žiūrėjo į mus, kalbėjosi - ir suko galvą. Mąstė, ieškojo išeities. Man atrodo... - Senis nutilo, nes gatvėje pasigirdo mašinos išmetamų dujų sprogimas, ratų cypimas ir lenktyninio automobilio motoro kauksmas.

- Jai pavyko tai padaryti, ji nusigavo prie savo mašinos.

Vėl pasigirdo cypimas - mašina išniro iš už kampo taip pakrypusi nuo greičio, kad grindinį lietė tik du dešinieji ratai, ir šit elegantiška balta būtybė jau lėkė gatve.

- Ji tuoj ką nors partrenks! - sušuko Senis. - Jeigu tik pati neužsimuš. Puikiai vairuoja, puikiai... Ak, ji vos ne...

Jie girdėjo šūksnius, aimanas, stabdžių cypčiojimą, priešais lekiančių mašinų signalus ir galiausiai padangų žvygtelėjimą, išmetamų dujų sprogimą ir...

- Užsimušė, - tarė Senis.

Jis stovėjo kantriai laukdamas, ir tas ramumas nuostabiai tiko jo stambiai figūrai. Mis Marpl tylėdama žiūrėjo pro langą. Tuo tarpu gatvėje susispietę žmonės ėmė vienas kitam iš lūpų į lūpas perdavinėti kažkokią žinią.

Žmogus, stovėjęs ant šaligatvio priešais viešbutį, pakėlė galvą ir, žiūrėdamas į vyresnįjį inspektorių, abiem rankom ėmė greitai rodyti kažkokius ženklus.

- Ji savo pasiekė, - niūriai tarė Senis. - Ji mirė. Rėžėsi į parko tvorą, lėkdama devyniasdešimt mylių per valandą greičiu. Daugiau aukų, tik kelios nubrozdintos mašinos. Puiki vaituotoja! Taip, ji mirė. - Jis atsigrįžo į mis Marpl:

- Ar jūs girdėjote jos prisipažinimą?

- Girdėjau, - mis Marpl patylėjo ir ramiai pridūrė: - tai, žinoma, netiesa.

- Jūs netikite jos žodžiais?

- O jūs?

- Netikiu, - tarė Senis. - Ji sutinka. Ji viską apsvarstė ir nutarė, kad jos pasakojimas skambės įtikinamai, bet tai - melas. Ji nenužudė Maiklo Hormano. O ar jūs kartais nežinote, kas jį nužudė?

- Suprantama, žinau. Mergina.

- A! Ir kada jūs tai atspėjote?

- Seniai tai įtariau...

- Aš taip pat, - tarė Senis. - Jau labai ji buvo išsigandusi tą vakarą. Ir ji melavo kažkaip labai kvailai. Bet pirma aš negalėjau rasti priežasties...

- Tai ir mane glumino, - pritarė mis Marpl. - Ji sužinojo, kad tėvų santuoka buvo neteisėta, bet argi dabartinė mergina pultų dėl to žudytis? Čia turbūt įvelti materialiniai dalykai?

- Taip, viskas susiję su pinigais, - tarė vyresnysis inspektorius. - Tėvas jai paliko milžinišką turtą. Sužinojusi, kad jos motina buvo Maiklo Hormano žmona, ji suprato, kad antroji Besės santuoka nebuvo teisėta. Ir nutarė - jei jau taip, tai ji neteisėta duktė ir neturi teisės į palikimą. O ji apsiriko! Kartą mes narpliojome bylą, panašią į šitą. Viskas priklauso nuo to, kaip parašytas testamentas. Konistonas savo pinigus paliko kaip tik jai, testamente paminėdamas jos vardą. Ji būtų gavusi palikimą, bet ji šito nežinojo.

- O kam jai taip reikėjo tų pinigų? - paklausė mis Marpl.

- Kad nusipirktų Ladislausą Malinovskį, - piktai atrėžė vyresnysis inspektorius. - Bepinigę jis nebūtų vedęs. Mergina tai puikiausiai suprato, ji ne kvailė. O ji norėjo jį turėti, kad ir kas būtų. Ji buvo be galo įsimylėjusi.

- Žinau, - tarė mis Marpl. - Aš mačiau jos veidą tą dieną Batersio parke.

- Supratusi, kad ji praras Malinovskį, jeigu neturės to palikimo, sumanė žmogžudystę. Ji, žinoma, nė nemanė slapstytis kiemelyje. Kiemelyje nieko nebuvo. Ji paprasčiausiai atsistojo prie tvoros, iššovė į orą, sušuko, o kai Maiklas Hormanas prie jos pribėgo, ji šovė į jį. Ir vėl šaukė. Ji veikė nepaprastai šaltakraujiškai. Ji nė nemanė mesti įtarimo šešėlį Malinovskiui. Ji nudžiovė jo pistoletą, nes kitokiu būdu negalėjo gauti ginklo, bet jai neatėjo į galvą, kai Malinovskį ims įtarti žmogžudyste ir kad jis tą vakarą bus kažkur netoli. Ji manė, kad nusikaltimą suvers kuriam per rūką veikusiam plėšikui. Štai koks šaltakraujiškumas! Tačiau po to, vėliau, ji buvo nepaprastai persigandusi. O jos motina baiminosi dėl jos...

- Ką jūs dabar rengiatės daryti? - mis Marpl pažvelgė į inspektorių.

- Aš žinau, kad nužudė ji, - tarė Senis, - bet neturiu įrodymų. Galbūt jai ir pasiseks išsisukti. Patyręs gynėjas teisme gali surengti puikų, už širdies griebiantį spektaklį: ji tokia jauna, ją blogai auklėjo, o kokia ji gera, juk žinote...

- Taip, - tarė mis Marpl. - Pragaro išperos dažnai būna gražios. Ir, kaip žinome, šiame gyvenime jos dažnai puikiausiai klesti.

- O byla į teismą gali nė nepakliūti. Nėra liudininkų! Štai jūs, pavyzdžiui, jus pakvies liudininke, ir jums teks pakartoti tai, ką sakė Elvyros motina, o jos motina prisipažino nužudžiusi žmogų.

- Žinau, - atsakė mis Marpl. - Ji atkakliai bruko man tą mintį. Juk taip? Ji pasirinko mirtį, kad ta kaina užmokėtų už dukters laisvę. Ir tai, kad ji privertė mane būti savo prisipažinimo liudininke, tas jos priešmirtinis prašymas...

Atsivėrė gretimo kambario durys. Įėjo Elvyra Bleik.

Ji buvo apsivilkusi lygaus kirpimo šviesiai melsvą suknelę. Veidą supo šviesūs plaukai. Elvyra buvo panaši į ankstyvojo italų Renesanso angelą.

Ji pažiūrėjo į vyresnįjį inspektorių, po to į mis Marpl.

Tada tarė:

- Aš girdėjau automobilio burzgesį, kažkokį bildesį ir šauksmus... Ar įvyko avarija?

- Užjausdamas turiu jums pranešti, mis Bleik, - oficialiai tarė vyresnysis inspektorius Devis, - kad žuvo jūsų motina.

Elvyra tyliai sušuko:

- O, ne!

Tai buvo silpnas, neryžtingas protestas.

- Prieš pabėgdama, - tęsė Devis, - nes jai teko bėgti, ji prisipažino nužudžiusi Maiklą Hormaną.

- Tai yra, ji pasakė, kad ji?..

- Taip. Ji tai pasakė. Ar jūs nenorite ką nors pridurti?

- Ne, - atsakė Elvyra. - Aš neturiu ką pridurti.

Ji apsisuko ir išėjo iš kambario.

- Na ir kaip? - tarė mis Marpl. - Nejaugi jūs leisite, kad ji išsisuktų?

Stojo tyla. Ūmai Senis iš visos jėgos trenkė kumščiu į stalą.

- Ne, - suriaumojo Senis. - Ne, Dievas regi, neleisiu!

Mis Marpl neskubėdama nulenkė galvą .

- Dieve, pasigailėk jos sielos, - tarė mis Marpl.